

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego

Opracowanie:
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Turystyki, Sportu i Promocji

1.	WPROWADZENIE	5
1.1.	Podstawy faktyczne i prawne.....	5
1.2.	Zakres, w jakim dokument realizuje zapisy Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 i innych programów.....	5
1.3.	Uwarunkowania, dla których sformułowano Program Strategiczny Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego, czyli generalna odpowiedź na pytanie „po co?”	5
2.	DIAGNOZA SYTUACJI I ANALIZA STRATEGICZNA	7
2.1.	Opis sytuacji, zjawisk, problemów w skali globalnej i całego regionu	7
2.2.	Analiza SWOT dla obszaru dziedzictwo i przemysł czasu wolnego	23
2.3.	Rekomendacje dla dalszego wyboru kierunków działania	32
2.4.	Wnioski i rekomendacje dla poszczególnych obszarów problemowych.....	36
3.	CO JEST DO OSIĄGNIĘCIA I PO CO – ASPEKTY / WIZJA / POSTULOWANY STAN.....	38
3.1.	Impulsy, doświadczenia, tendencje	38
3.2.	Wizja „Małopolska 2020” w obszarze kultury, dziedzictwa i przemysłów czasu wolnego	39
3.3.	Cel główny Programu Strategicznego Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego.....	41
4.	SIATKA PRIORYTETÓW.....	42
4.1.	Uzasadnienie wyboru	42
4.2.	Struktura Programu: Priorytety – Działania – Przedsięwzięcia strategiczne.....	42
4.3.	Drzewo Programu: Cel _ Priorytety _ Działania _ Przedsięwzięcia strategiczne.....	44
4.4.	Realizacja działań Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 przypisanych do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego.....	46
5.	PRIORYTETY I PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE.....	48
	Priorytet 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych.....	49
	Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego	64
	Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu.....	70
	Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego.....	74
6.	PLAN FINANSOWY (INDYKATYWNY) PROGRAMU STRATEGICZNEGO DZIEDZICTWO I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO	76
7.	SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU	84
7.1.	Funkcje do wypełnienia.....	84
7.2.	Charakterystyka procesu wdrażania programu	85
8.	SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU	91
9.	WYNIKI OCENY EX - ANTE	98

10. WYNIKI OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	99
10.1. Podstawa prawna.....	100
10.2. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych	100
10.3. Informacje o zakresie i sposobie uwzględnienia uwag i wniosków	101
11. WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	105
PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE.....	107
Priorytet 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych	108
Działanie 1.1 Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach	108
Działanie 1.2 Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych	122
Działanie 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni	157
Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego	173
Działanie 2.1 Wzmacnianie osobowości metropolii	173
Działanie 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie	175
Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu.....	178
Działanie 3.1 Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu	178
Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej	182
Działanie 3.3 Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii	185
Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego.....	188
Działanie 4.1 Arena mistrzostw	188
Działanie 4.2 Kuźnia talentów sportowych	189

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawy faktyczne i prawne

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego został opracowany w oparciu o Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, przyjęty Uchwałą nr 1590/11 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2011 roku, zmienioną Uchwałą nr 1122/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2015 roku.

1.2. Zakres, w jakim dokument realizuje zapisy Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 i innych programów

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego realizuje zapisy **Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020**, a zwłaszcza treści ujęte w kierunkach polityki i działaniach obejmujące takie wyzwania, jak:

- 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej (z wyłączeniem Działania 2.1.13 Zapobieganie degradacji i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu oraz 2.1.14 Stworzenie systemu oraz procedur zarządzania dziedzictwem przyrodniczym)
- 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego
- 2.3 Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego
- 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego
- 7.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego (w zakresie Działania 7.2.1 Kształtowanie i wzmacnianie tożsamości regionalnej (...) oraz 7.2.2 Kształtowanie, wzmacnianie i promocja aktywności obywatelskiej oraz partycypacji społecznej mieszkańców (...)).

Zakres, jaki obejmuje Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego uwzględnia także aspekty i przesądzenia określone w **Wojewódzkim programie opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017¹**.

Dokumenty strategiczne z obszaru turystyki, które są powiązane z Programem Strategicznym Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego:

- Marketingowa strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020, przyjęta przez Radę Polskiej Organizacji Turystycznej (2011)
- Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki w Karpatach, Ministerstwo Sportu i Turystyki (2014)
- Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 (2014)
- Srebrna Gospodarka w Małopolsce w obszarze turystyka - działania zwiększające aktywność turystyczną osób starszych w Małopolsce
- Program Rozwoju Turystyki 2020, Ministerstwo Sportu i Turystyki (2015)
- Programu Rozwoju Turystyki Wiejskiej 2020, Ministerstwo Rolnictwa (2015, projekt)
- Strategia rozwoju turystyki w Krakowie na lata 2014-2020 (2014).

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego obejmuje lata 2015-2020, zatem horyzont czasowy programu nie wykracza poza okres obowiązywania Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

1.3. Uwarunkowania, dla których sformułowano Program Strategiczny Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego, czyli generalna odpowiedź na pytanie „po co?”

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego powstał na bazie założeń zidentyfikowanych dla procesu realizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, wśród których do kluczowych przesłanek zaliczono:

- potrzebę uruchomienia systemu realizacji nowej Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego, tj. zapewnienie sytuacji, w której działania i zadania określone w tym dokumencie będą w sposób systematyczny wdrażane i monitorowane oraz poddawane okresowej ocenie;
- potrzebę przejścia od planowania strategicznego do programowania operacyjnego, tj. zidentyfikowanie, uzgodnienie oraz przygotowanie do realizacji kluczowych przedsięwzięć

¹ Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r.

regionalnych, w szczególności wstępnie typowanych do współfinansowania z funduszy europejskich w ramach regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020;

- potrzebę osadzenia programowania operacyjnego w planowaniu przestrzennym, tj. zintegrowane podejście dla osiągania ustalonych celów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, poprzez osadzenie dyskusji na temat kluczowych przedsięwzięć regionalnych w bezpośrednim związku z równoległe prowadzoną zmianą Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.

Dla tych przesłanek przyjęte zostały trzy kierunki zmiany – trzy kluczowe procesy:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 w oparciu o programy strategiczne:
 - bazujące na konsolidacji i uporządkowaniu dotychczasowych strategii, programów i planów wojewódzkich,
 - wykonawcze wobec działań ujętych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 (stan wyjściowy: określone w tym dokumencie działania i zadania strategiczne),
 - wspierające wobec Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (stan docelowy: kierunki wsparcia kompatybilne z przyjętymi priorytetami, działaniami i przedsięwzięciami strategicznymi),
 - powiązane ze zmianą Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (zintegrowane i kompleksowe podejście terytorialne);
- 2) roczne monitorowanie przedsięwzięć strategicznych ujętych w Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023;
- 3) okresową ocenę realizacji działań Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020, przeprowadzaną w cyklu trzyletnim, w oparciu o raporty z realizacji poszczególnych programów strategicznych.

Dla obszaru dziedzictwa i przemysłów czasu wolnego, przy formułowaniu zapisów priorytetów i przedsięwzięć strategicznych rozważano liczne pytania i dylematy służące nakreśleniu możliwych scenariuszy działań przyszłościowych:

- Jakie jest nasze marzenie o Małopolsce i jakie znaczenie ma w niej kultura, dziedzictwo kulturowe, turystyka, rekreacja, sport?
- W jakiej przestrzeni chcemy żyć?
- Czego potrzebują mieszkańcy?
- Za co nie chcielibyśmy się... wstydzić?
- I z czego chcemy być dumni w perspektywie najbliższych 10 lat...?

A dodatkowo, wobec wielu uczestników tego społecznego i cywilizacyjnego wyzwania:

- Jak to marzenie albo ambitne wyobrażenie przełożyć na język konkretnych działań i kolejnych kroków?
- Jak pogodzić interesy regionalne z lokalnymi oraz interesy różnych grup i środowisk?
- Jak ułożyć wzajemne relacje?
- Czy sformułujemy wspólne wyzwania?
- Czy określimy także wspólne cele?
- Jak ukierunkować priorytety: różnorodność czy specjalizacja?
- Jaki model działania przyjąć: współdziałanie, koordynacja czy współpraca?
- Jak umiejętnie wykorzystać przenikanie się różnych wątków i kierunków rozwoju?
- Czy rozwój można przewidzieć oraz stymulować?

2. DIAGNOZA SYTUACJI I ANALIZA STRATEGICZNA

2.1. Opis sytuacji, zjawisk, problemów w skali globalnej i całego regionu

Opisując główne procesy i zjawiska zachodzące w obszarze, jaki obejmuje Program Strategiczny Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego, wyodrębniono sześć powiązanych i przenikających się obszarów problemowych:

1. dziedzictwo regionalne – stan zachowania, zarządzanie, wykorzystanie potencjału dziedzictwa
2. stan kultury w regionie – dostęp do kultury, aktywność kulturalna, oferta, infrastruktura
3. estetyka środowiska życia – ład przestrzenny, dizajn (dobre projektowanie)
4. potencjał turystyczny regionu – atrakcyjność turystyczna regionu, infrastruktura, oferta, promocja i informacja
5. potencjał sportowy regionu – infrastruktura, kultura fizyczna, aktywność, marketing
6. potencjał kreatywny i kooperacyjny w regionie – kulturowe i kreatywne kompetencje Małopolan, przemysł kultury i przemysł kreatywny, partnerstwo międzysektorowe

Tam gdzie było to możliwe, starano się uwzględnić zróżnicowanie przestrzenne i specyfikę poszczególnych subregionów.

Dziedzictwo regionalne

1. Pod względem liczby instytucji muzealnych, poziomu ich merytorycznej działalności oraz znaczenia zbiorów Małopolska znajduje się w ścisłej krajowej czołówce. W 2013 roku w Małopolsce działało 119 muzeów wraz z oddziałami (co stanowi 14,5% wszystkich muzeów w Polsce), w tym najwięcej w Krakowie (50 instytucji, co stanowi 42,0% wszystkich małopolskich muzeów). Pod względem ilości muzeów Małopolska znalazła się na pierwszym miejscu w Polsce, ex aequo z Mazowszem. W 2013 roku w posiadaniu małopolskich muzeów znajdowało się 4,4 mln muzealiów, co stanowi 27,2% wszystkich muzealiów w Polsce.²
2. Małopolska, pod względem liczby osób korzystających z oferty instytucji kultury, wyróżnia się na tle kraju liczbą osób zwiedzających muzea. W 2013 roku małopolskie muzea odwiedziło 7,7 mln osób, o 128 tys. więcej niż w 2012 roku. Zwiedzający muzea w województwie małopolskim stanowili 26,4% ogółu zwiedzających tego typu instytucje w Polsce.³ Wynika to zarówno z dużej liczby instytucji muzealnych w regionie dysponujących ciekawymi zbiorami oraz interesującą ofertą wystawienniczą i edukacyjną, a także z faktu, iż miejsca takie jak Zamek Królewski na Wawelu, Kopalnia Soli „Wieliczka” czy Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, poza mieszkańcami regionu przyciągają rzesze turystów.
3. Muzea na świecie przechodzą zasadniczą zmianę wymagającą nowej definicji tych instytucji. Stają się miejscem budowania relacji społecznych, alternatywnym (wobec centrów handlowych) miejscem spędzania czasu. Są też poligonami w wykorzystaniu nowych technologii. Wystawy muzealne stają się przestrzenią prezentacji dziedzictwa, kultury i sztuki, także sztuk audiowizualnych o zaawansowanym poziomie technologicznym. Stają się „więcej niż wystawami, więcej niż teatrem, więcej niż filmem”. Są nowym medium XXI wieku i niezwykle trafionym obszarem inwestowania środków.
4. W Małopolsce znajduje się najwięcej w Polsce (14 z 29 w kraju)⁴ unikatowych miejsc (obiektów lub zespołów obiektów) chronionych jako światowe dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze UNESCO oraz 5⁵ zespołów zabytków uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii.

² *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014 oraz *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014 r.

³ *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014 oraz *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014 r.

⁴ Liczba wpisów na Listę UNESCO (14 wpisów z kraju, z czego 6 z Małopolski) nie jest równa liczbie miejsc wpisanych na Listę (przykładowo z terenu Małopolski w ramach 3 wpisów ujęto: 2 kopalnie, zamek, 4 kościoły drewniane, 4 cerkwie). Małopolskie miejsca UNESCO: 1. Historyczne centrum Krakowa, 2. Kopalnia soli w Wieliczce, 3. Zamek Żupny w Wieliczce, 4. Kopalnia soli w Bochni, 5. Auschwitz-Birkenau, niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady, 6. Zespół klasztorno-pielgrzymkowy w Kalwarii Zebrzydowskiej, 7 – 10. Cztery kościoły drewniane: pw. św. Michała Archanioła w Binarowej, pw. św. Michała Archanioła w Dębnie Podhalańskim, pw. św. Leonarda w Lipnicy Murowanej, pw. św. św. Filipa i Jakuba w Sękowej, 11 – 14. Cztery drewniane cerkwie: pw. św. Paraskewy w Kwiatoniu, pw. św. Michała Archanioła w Brunarach Wyżnych, pw. św. Jakuba w Powroźniku, pw. Opieki Bogurodzicy w Owczarach

⁵ Historyczne centrum Krakowa, Kopalnia soli w Wieliczce, Kopalnia soli w Bochni, Zespół klasztorno-pielgrzymkowy w Kalwarii Zebrzydowskiej, pole bitwy pod Racławicami

5. Na koniec 2013 roku z liczby 47 400 obiektów wpisanych do małopolskiej wojewódzkiej ewidencji zabytków, do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych wpisanych było 5 079 obiektów. Do wojewódzkiego rejestru zabytków ruchomych wpisanych było 31 479 obiektów.⁶ Nadal widoczne jest skupienie zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru w Krakowie i okolicach, a także w południowej części regionu – powiatach: sądeckim i gorlickim (subregion sądecki), nowotarskim (subregion podhalański) oraz tarnowskim (subregion tarnowski). Najmniej zabytków nieruchomych znajduje się na północy województwa: w powiecie miechowskim (subregion Krakowski Obszar Metropolitalny), dąbrowskim (subregion tarnowski) i chrzanowskim (Małopolska Zachodnia).⁷
6. Wśród zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków – oprócz tych wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO oraz uznanych za pomniki historii – wyróżnia się grupa obiektów o dużym znaczeniu artystycznym i historycznym, będących wybitnymi przykładami sztuki i architektury lub też zachowanego w niezmienionym kształcie krajobrazu kulturowego. Obiekty te – 176 zabytków lub zespołów zabytków – wytypowano po przeprowadzonej waloryzacji krajobrazu kulturowego oraz na podstawie szczegółowych danych konserwatorskich.⁸
7. Stan zachowania zasobów materialnego dziedzictwa podlega ciągłym zmianom w czasie. Przyczyny degradacji zabytków są różnorodne, jednak główną przyczyną złego stanu zachowania substancji zabytkowych jest brak użytkowania i brak zabezpieczeń budynków. W zasobie dziedzictwa materialnego województwa małopolskiego wymienia się 338⁹ obiektów spośród wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, których stan techniczny wymaga podjęcia pilnych prac konserwatorskich i robót budowlanych. Jednocześnie zidentyfikowano listę 30¹⁰ obiektów szczególnie zagrożonych, które powinny zostać objęte pracami ratunkowymi i interwencyjnymi.¹¹
8. Małopolskę zamieszkują przedstawiciele czterech mniejszości narodowych: Ormian, Słowaków, Ukraińców i Żydów oraz dwóch mniejszości etnicznych – Łemków i Romów. Region jest mocno zróżnicowany etnograficznie – wyróżnia się kilkanaście regionów etnograficznych różniących się od siebie gwarą, strojem, muzyką, obrzędami i lokalnymi zwyczajami.¹² Bogaty zasób kulturowych odrębności jest niedostatecznie wykorzystywany, co jest spowodowane między innymi przez zastosowanie w budownictwie rozwiązań standardowych, które nie nawiązują do elementów krajobrazu kulturowego, i w efekcie grożą zanikiem lokalnej różnorodności kulturowej. W regionie zachowanych zostało wiele zabytków będących świadectwem wielokulturowości i wielowyznaniowości, spośród których stosunkowo duża liczba jest nieużytkowana i dewastowana.
9. Region charakteryzuje duża aktywność twórcza mieszkańców oraz wielość i różnorodność amatorskich grup artystycznych, z dominacją grup folklorystycznych (w Małopolsce działają 244 zespoły regionalne, co stanowi 28% wszystkich zespołów regionalnych w Polsce). Ważnymi strażniczkami lokalnych tradycji i obyczajów są kobiety skupione wokół licznych do dzisiaj w Małopolsce kół gospodyń wiejskich.¹³
10. Małopolanie czują się przede wszystkim Polakami (95,1% badanych czuje przywiązanie do Polski), natomiast słabsze jest poczucie więzi z miejscem zamieszkania (93,2%), z województwem (86,9%) oraz z Europą (82,4%). Największe przywiązanie do województwa jest wśród osób młodych (18-24 lata) i starszych (po 60. roku życia).¹⁴
11. Małopolska to region, który swej identyfikacji szuka przede wszystkim w przeszłości, a wizja tej przeszłości nacechowana jest romantycznym widzeniem i rozumieniem dziejów. To obciążenie historią, będącą przecież równocześnie istotnym atutem regionu, stanowi także pewien kłopot wizerunkowy.

⁶ Dane Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie

⁷ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, pkt 2.1.1.3

⁸ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r. (lista obiektów znajduje się w rozdziale 2, pkt 2.1.1.2)

⁹ Stan na koniec 2013 r., dane z Narodowego Instytutu Dziedzictwa – Oddziału Terenowego w Krakowie.

¹⁰ Stan na 30 czerwca 2013 r. Dane z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie oraz Narodowego Instytutu Dziedzictwa – Oddziału Terenowego w Krakowie.

¹¹ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 3.3

¹² Szerzej o regionach etnograficznych w Małopolsce: Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.2.1

¹³ szerzej o zespołach regionalnych w Małopolsce: Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.2.3

¹⁴ *Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego*, Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju, Kraków, styczeń 2015, str. 10-13

Jak diagnozują autorzy dokumentu *Perspektywa technologiczna Kraków - Małopolska 2020. Wyzwania rozwojowe*, stereotypowy obraz regionu to amalgamat kultury narodowej, popkultury i martyrologii.¹⁵ Ta rzeczywistość rodzi też stereotyp społeczeństwa małopolskiego – konserwatywnego, skierowanego w prawą stronę sceny politycznej, mocno związanego z instytucją kościoła katolickiego.

12. Zgodnie z zapisami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030¹⁶, w celu stworzenia systemu zmierzającego do zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego, nieodwracalnej utraty krajobrazów historycznych i tworzących tożsamość miejsca, w tym rozwiązania konfliktów społecznych związanych z degradacją przestrzeni przyrodniczej, zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków architektonicznych, konieczne jest wprowadzenie do dokumentów planistycznych wszystkich szczebli zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego, umożliwiającej gospodarowanie krajobrazem w celu podniesienia konkurencyjności regionów. Wymaga to opracowania metodologii dotyczącej identyfikacji równorzędnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych, niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z regionem geograficznym i zabytkowych obiektów kultury materialnej oraz zarządzania nimi w celu stworzenia warunków do prowadzenia aktywnej polityki konserwatorskiej i promocyjnej w stosunku do tych zasobów.¹⁷

Stan kultury w regionie

1. Pod względem liczby podmiotów prowadzących działalność kulturalną Małopolska znajduje się w ścisłej krajowej czołówce. Na koniec 2013 roku w ogólnej liczbie 1 637 tych podmiotów największy odsetek stanowiły biblioteki i placówki informacyjno-biblioteczne (58,3%), domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (26,3%), muzea (7,3%), galerie i salony sztuki (4%), kina (3%) oraz teatry i instytucje muzyczne (1,1%). W liczbie tej ujęto państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz pozostałe podmioty działające w obszarze kultury, prowadzone przez osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.¹⁸
2. Najwięcej – 246 instytucji (15% ogółu instytucji w województwie) działało w Krakowie. Drugie miejsce pod względem liczby działających instytucji zajmował powiat nowosądecki – 113 instytucji (8,0%), następnie tarnowski – 95 (6,7%) oraz nowotarski – 93 (6,6%).¹⁹
3. W 2013 roku zdecydowana większość instytucji należała do sektora publicznego (rozumianego jako administracja rządowa i samorządowa): wszystkie biblioteki; 96,0% domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic; 88,9% teatrów i instytucji muzycznych; 80,7% muzeów. Mimo znaczącego wzrostu liczby kin prywatnych: z 27,3% w 2012 roku do 49% w roku 2013, nadal jedynie wśród galerii i salonów sztuki przeważały podmioty sektora prywatnego: na koniec 2013 roku stanowiły one 53%.²⁰
4. 67,1% mieszkańców Małopolski deklaruje, że uczestniczy w kulturze (szeroko rozumianej): w Krakowie odsetek ten jest najwyższy i wynosi 75,4%, w KOM (bez Krakowa) oraz w Małopolsce Zachodniej – po 66,4%, w subregionie podhalańskim – 65,1%, w subregionie tarnowskim: 64,4%, w subregionie sądeckim – 63,0%. Najpopularniejszą wskazywaną przez respondentów formą uczestnictwa w kulturze znalazło się bardzo wyraźnie „wyjście do kina/ teatru/ opery/ filharmonii/ muzeum/ domu kultury”, na drugim miejscu – „zakup lub wypożyczanie prasy/książek”, a na trzecim „korzystanie z kultury przez Internet (słuchanie/ściągnięcie muzyki, oglądanie/ściągnięcie filmów, czytanie prasy, książek, prowadzenie bloga etc.)” oraz „uczestnictwo w imprezach rozrywkowych (imprezy kabaretowe, koncerty muzyki rozrywkowej, festyny etc.)”. Do częstych wskazywanych form uczestnictwa należy również „oglądanie telewizji”. Ponad 40% Małopolan, którzy nie uczestniczą w życiu kulturalnym, stwierdziło, że główną tego przyczyną jest brak czasu oraz brak środków finansowych na cele kulturalne. Odległość od miejsca

¹⁵ *Diagnoza stanu kultury w Województwie Małopolski i analiza SWOT*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2011, str. 41-42, http://www.malopolskie.pl/Pliki/2012/Diagnoza_stanu_kultury_w_województwie_malopolskim.pdf [za:] *Perspektywa technologiczna Kraków - Małopolska 2020. Wyzwania rozwojowe*, red. Edwin Bendyk i Sławomir Kosieliński, Kraków - Warszawa 2010, str. 35-37, http://www.sse.krakow.pl/files/common/rozne/Foresight_KPT1.pdf

¹⁶ Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (M. P. z dnia 27.04.2012 r.)

¹⁷ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.1.5.1

¹⁸ *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnalna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014

¹⁹ *Działalność instytucji kultury w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnalna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014, str. 2

²⁰ *Działalność instytucji kultury w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnalna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014

- zamieszkania jest ważna dla co piątego Małopolanina, który nie uczestniczy w kulturze. Co dziesiąty wskazał, że nie odczuwa potrzeby uczestnictwa w kulturze. 6,6 % badanych wskazało, że nie znajduje oferty dla siebie interesującej.²¹
5. Obserwuje się stały wzrost ilości osób korzystających z Internetu. W 2014 r. z Internetu korzystało ponad 64% Polaków powyżej 15 roku życia (w 2011 r. – 55,4%²²). Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 25-39 lat (39%), następnie w wieku 15-24 lat (24%). Najmniejszy odsetek Polaków korzystających z sieci stanowiły osoby mające 60 lat i więcej.²³ 51% Polaków woli media internetowe od tradycyjnych. 64% polskich internautów uważa, iż Internet pozytywnie wpływa na rozwój kultury.²⁴
 6. W 2013 roku 72,7% gospodarstw domowych w Małopolsce posiadało komputer z dostępem do Internetu (wskaźnik dla Polski: 68,8%), a 53,8% gospodarstw posiadało komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu (wskaźnik dla Polski: 55,4%).²⁵ Według założeń projektu Małopolska Sieć Szerokopasmowa w 2015 roku odsetek potencjalnie posiadających możliwość korzystania z Internetu szerokopasmowego (sieć szerokopasmowa według standardów europejskich to minimum 30 Mb/s) osiągnie wskaźnik: gospodarstwa domowe - 90%, MŚP - 100%, szkoły - 100%, podmioty administracji publicznej - 100%.
 7. Za sprawą rozwoju nowych technologii komunikowania wzrasta autonomia odbiorców kultury, co przekłada się na postępującą deinstytucjonalizację i „prywatyzację” obiegu kultury rozumianą jako przeniesienie znacznej części aktywności kulturowych do sfery prywatnej (dzielenie się treściami kultury jest podstawową formą aktywności towarzyskiej w sieci).²⁶
 8. Większa aktywność w korzystaniu z nowych mediów sprzyja innym, tradycyjnym formom uczestnictwa w kulturze (analiza wyników zebranych w ramach badań „Diagnoza społeczna” kierowanych przez prof. Janusza Czapińskiego pokazuje, że internauci rezygnują z kupowania gazet trzykrotnie rzadziej, a z chodzenia do kina ponad dwukrotnie rzadziej niż osoby niekorzystające z Internetu). Użytkownicy Internetu w większym stopniu uczestniczą w różnych formach życia publicznego i robią to bez inspiracji i organizacji ze strony władz czy form zinstytucjonalizowanych.²⁷ Prawdopodobnie tę potwierdza raport „Obiegi kultury. Społeczna cyrkulacja treści”. Z badania wynika, iż pomijając telewizję Polacy trzykrotnie częściej korzystają z kultury w sposób nieformalny niż formalny (39% i 13%) – pożyczając sobie książki, oglądając filmy online lub „ściągaając” pliki z sieci. To właśnie te osoby które najczęściej „zdobywają” treści kulturowe za pośrednictwem Internetu również najczęściej kupują książki w księgarni, są klientami sklepów muzycznych i najczęstszymi bywalcami seansów kinowych.²⁸
 9. Digitalizacja jest istotnym środkiem służącym do zapewnienia szerszego dostępu do dorobku kulturowego i jego szerszego wykorzystania. Ponadto materiały cyfrowe mogą być ponownie wykorzystywane – do celów komercyjnych i niekomercyjnych – i mogą np. znaleźć zastosowanie w materiałach dydaktycznych i edukacyjnych, filmach dokumentalnych, turystyce, grach, animacjach i narzędziach projektowych, z zastrzeżeniem pełnego poszanowania praw autorskich i praw pokrewnych. Zapewni to istotny wkład w rozwój branży kreatywnych, które generują 3,3 % unijnego PKB i odpowiadają za 3 % zatrudnienia. Branże te stoją w obliczu transformacji cyfrowej, która podważa tradycyjne modele działalności, przekształca łańcuchy wartości i stwarza potrzebę opracowania nowych modeli biznesowych. Digitalizacja i szerszy dostęp do zasobów kulturowych stwarzają ogromne możliwości gospodarcze i stanowią konieczny warunek dalszego rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Europy oraz jej obecności branżowej w tym obszarze.²⁹

²¹ *Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego*, Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju, Kraków, marzec 2014, rozdział 4. *Uczestnictwo w kulturze*

²² <http://www.polskaszerokopasmowa.pl/aktualnosci/ponad-55-proc-polakow-to-internauci.html>

²³ Badanie NetTrack, przeprowadzane przez firmę Millward Brown na próbie 6.833 Polaków w 2014 r., <http://www.polskaszerokopasmowa.pl/aktualnosci/nettrack-64-proc-polakow-korzysta-z-internetu.html>

²⁴ Badanie „Podążając za wartością. Europejscy konsumenci migrują do mediów internetowych”, przeprowadzone w 9 krajach europejskich na próbach od 500 do 1.000 użytkowników sieci, <http://www.polskaszerokopasmowa.pl/aktualnosci/polacy-naleza-do-najwiekszych-entuzjastow-internetu-w-europie.html>

²⁵ http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.dims?p_id=483109&p_token=0.6689210321893639

²⁶ Za: <http://www.dwutygodnik.com/arttykul/970-mlodzi-media-i-kultura.html>

²⁷ Za: <http://archiwum.polityka.pl/art/nasze-supercyberdzieci.427108.html>

²⁸ *Obiegi kultury. Społeczna cyrkulacja treści*, Mirosław Filiciak, Justyna Hofmoki, Alek Tarkowski, Centrum Cyfrowe, styczeń 2012, http://creativecommons.pl/wp-content/uploads/2012/01/raport_obiegi_kultury.pdf

²⁹ Zalecenie Komisji z dnia 27 października 2011 r. w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych (2011/711/UE), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32011H0711>

10. Technologie teleinformacyjne dają szansę zrewolucjonizowania dostępu do wiedzy i dziedzictwa kulturowego, zmieniają kanały dotarcia do kultury i uczestnictwa w niej z pasywnego odbioru na świadomą selekcję i wybór. Internet daje nowe możliwości dotarcia do odbiorców, pozwala też przekształcać relacje z nimi w bardziej twórcze, a przy okazji efektywnie budować więzi społeczne. W perspektywie kilkudziesięciu lat osoby biernie uczestniczące w kulturze poprzez jednokierunkowe kanały medialne będą postrzegane jako społecznie wykluczone, dostępność dowolnych treści w postaci cyfrowej będzie normą, tradycyjne usługi staną się anachroniczne, a zasoby dostępne jedynie w postaci analogowej będą wykluczone z obiegu treści kulturowych i naukowych.³⁰
11. Część instytucji kultury nie nadąża za procesem społecznej transformacji, co skutkuje rozdźwiękiem w relacjach z odbiorcami ich działalności. Z powodów finansowych i lęku przed zmianą powszechny dostęp do nowych technologii nie stał się udziałem wielu instytucji kultury. Aby pozostać w obiegu, instytucje kultury muszą na nowo zdefiniować swoją rolę, a ich organizatorzy, poprzez skuteczne zarządzanie strategiczne oraz mądre dofinansowanie, muszą bardziej efektywnie wykorzystywać ich potencjał.
12. Instytucje kultury na poziomie regionalnym oraz instytucje narodowe nie funkcjonują jako instytucje wzorcowe dla innych instytucji. Kontakty, współpraca i komunikacja pomiędzy instytucjami w danym środowisku lokalnym i ponadlokalnym są w związku z tym często chaotyczne i przypadkowe.³¹
13. W 2013 roku w województwie małopolskim działało 261 domów i ośrodków kultury oraz 169 świetlic i klubów – łącznie 430 instytucji (11% wszystkich tego typu instytucji w Polsce), z czego 68,8% zlokalizowanych było na wsi. Najwięcej domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic funkcjonowało w powiatach: bocheńskim (49) i nowosądeckim (47), najmniej w powiatach: proszowskim (3) i miechowskim (4). Z oferty tych instytucji w 2013 roku skorzystało 3,95 mln osób (o 12,9% więcej niż w 2012 roku).³²
14. W Polsce z roku na rok odnotowuje się spadek liczby bibliotek i placówek informacyjno-bibliotecznych. Tendencja ta dotyczy również tego rodzaju instytucji w województwie małopolskim. W 2013 roku w regionie działało 955 bibliotek (9,6% wszystkich bibliotek w kraju), o 19 mniej niż w 2012 roku. Najwięcej bibliotek zlokalizowanych było na terenie powiatów: krakowskiego i tarnowskiego (po 64), najmniej na terenie powiatu proszowskiego (11). Mimo spadku ilości bibliotek liczba czytelników wzrosła z 15,4 tys. w 2012 roku do 15,6 tys. w 2013 roku. Najliczniejszą grupę czytelników stanowiły osoby w wieku 25-44 lat (175,5 tys.) oraz 20-24 lat (107,8 tys.). Najmniej liczną grupę czytelników stanowiły dzieci do lat 5 (14,0 tys.) oraz osoby powyżej 60 lat (56,0 tys.). Systematycznie zwiększa się zasób zdigitalizowanych materiałów bibliotecznych (w 2013 roku wzrost o 34,3% w stosunku do roku poprzedniego). 95% bibliotek było wyposażonych w komputery, z których 94,4% miało dostęp do Internetu.³³
15. W ciągu ostatnich lat (między innymi w wyniku realizacji Programu Rozwoju Bibliotek oraz Programu Wieloletniego KULTURA+, Priorytet Biblioteka+)³⁴ biblioteki w istotny sposób zmieniły swoją ofertę i sposób działania. Stają się naturalnymi miejscami społecznymi, pełniąc w coraz większym stopniu funkcję miejsca spotkań – przyjaznego, otwartego i wspierającego, łączącego zalety przestrzeni prywatnej i publicznej. Zmiany te są widoczne w czterech głównych wymiarach: przestrzeń, pracownicy, sposób funkcjonowania i organizacja pracy oraz oferta. Ta ostatnia stopniowo wzbogacana jest o działania związane z nowoczesnymi technologiami i animacją społeczną. Obserwuje się rosnące zainteresowanie ofertą bibliotek wśród seniorów, dzieci z gorzej sytuowanych rodzin i osób poszukujących pracy (100 tysięcy mieszkańców małych miejscowości wykorzystuje komputery w bibliotekach do pisania dokumentów aplikacyjnych i poszukiwania pracy przez Internet). Biblioteki odgrywają też znaczącą rolę w redukowaniu wykluczenia cyfrowego, szczególnie w małych

³⁰ Za: Polska 2030, str. 159, 362

³¹ http://www.platformakultury.pl/files/2011-04-06/03_raport_analityczny_uwarunkowania_i_potencja_dk_desk_research1.pdf

³² *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014, *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014

³³ *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014, *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014

³⁴ Małopolska jest liderem pod względem ilości bibliotek biorących udział w Programie Rozwoju Bibliotek: na 3 327 bibliotek z całego kraju, 384 (185 % średniej krajowej) to biblioteki z terenu małopolski (stan na dzień 24.04.2012, http://www.biblioteki.org/pl/o_programie/uczestnicy)

- miejsowościach, w których z bibliotek publicznych korzysta prawie 30% mieszkańców. Prawie 250 tysięcy mieszkańców małych miejscowości w bibliotece po raz pierwszy zetknęło się z komputerem, dla niemal 200 tysięcy osób to jedyne miejsce, gdzie mogą skorzystać z Internetu.³⁵
16. W 2013 roku na terenie województwa małopolskiego działalność prowadziło 18 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny stały zespół artystyczny (10,6% wszystkich tego typu instytucji w Polsce). W 2013 roku instytucje te wystawiły 5,4 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 1 029,9 tys. widzów i słuchaczy (o 2,4% więcej niż rok wcześniej).³⁶
 17. W Małopolsce na koniec 2013 roku działało 49 kin stałych (co stanowi 10,4% kin stałych w Polsce). Od 2011 roku obserwuje się stopniowy spadek liczby widzów w kinach (jest to tendencja ogólnopolska): z 3,67 mln osób w 2010 roku do 2,82 mln osób w 2013 roku.³⁷
 18. W latach 2010-2011 powstała Małopolska Sieć Kin Cyfrowych, której celem jest wyrównywanie dysproporcji w dostępie do kultury na obszarach położonych z dala od metropolii. W założeniu jest to projekt cyfryzacji kin lokalnych, działających w ramach samorządowych instytucji kultury. Cyfryzacja pozwoliła na wprowadzenie do repertuarów kin tzw. treści alternatywnych (transmisji oper, spektakli i innych wydarzeń międzynarodowych), tym samym uatrakcyjniając ofertę kulturalną na obszarach o utrudnionym wcześniej dostępie do kultury. Na koniec 2013 r. do sieci należało 18 kin z terenu Małopolski.³⁸
 19. W roku 2011 Polski Instytut Sztuki Filmowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Kin utworzył Polską Sieć Kin Cyfrowych. Celem programu jest pomoc kinom studyjnym w przejściu z analogowej do cyfrowej ery kina. Sieć dynamicznie się rozrasta: na starcie (listopad 2011) do sieci należało 31 kin, na koniec 2013 roku – 114 kin, w tym 6 kin z Małopolski. Wszystkie kina należące do Sieci Polskich Kin Cyfrowych należą jednocześnie do Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych, a ich zadaniem jest upowszechnianie kultury filmowej w szczególności poprzez prezentowanie filmów o wysokich walorach artystycznych oraz podejmowanie działalności edukacyjnej adresowanej do młodej widowni kin.³⁹
 20. Zachodzące zmiany w działalności kulturalnej instytucji i organizacji prowadzących działalność kulturalną są zauważane przez mieszkańców Małopolski, w szczególności te związane z wykorzystaniem technologii informatycznych (73,9% odpowiedzi pozytywnych), poprawą estetyki przestrzeni (72,2%) oraz poprawą dostępności do oferty kulturalnej (71,7%). Najbardziej widać zmiany w zakresie przeznaczania obiektów zabytkowych na działalność kulturalną (59,5%).⁴⁰
 21. Brakuje spójnego systemu informacji o wydarzeniach kulturalnych. Istnieje wiele niezależnych witryn i portali internetowych zajmujących się kulturą, ale brakuje systemowej platformy wymiany informacji o wydarzeniach i zjawiskach w kulturze.⁴¹

Estetyka środowiska życia

1. Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty oraz gminy.⁴² Na koniec 2013 roku spośród 182 gmin w regionie gminne programy opieki nad zabytkami posiadało 76 gmin (41,7%).⁴³ Na szczeblu powiatowym obowiązywały 3 powiatowe programy opieki nad zabytkami (spośród 22 powiatów w regionie), co stanowi 13,64% tego typu dokumentów, które powinny zostać opracowane i przyjęte.⁴⁴
2. Dla regionu opracowano listę 88 obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej (tj. nie będące zabytkami dobra kultury, stanowiące uznany dorobek współcześnie żyjących pokoleń, o wysokiej wartości artystycznej lub historycznej), w tym: 53 budynki, 25 pomników, 4 detale architektoniczne,

³⁵ *Po co Polakom biblioteki?*, Pracowania Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, wrzesień 2012

³⁶ *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014, *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014

³⁷ *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014, *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014 (oraz informacje sygnałne za lata wcześniejsze)

³⁸ <http://www.mskc.pl/>

³⁹ <http://www.c-kino.pl/o-sieci>

⁴⁰ *Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego*, Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju, Kraków, styczeń 2015, str. 28-29

⁴¹ http://www.platformakultury.pl/files/2011-04-06/03_raport_analityczny_uwarunkowania_i_potencja_dk_desk_research1.pdf

⁴² Art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

⁴³ Stan na koniec 2013 r. Dane Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

⁴⁴ Stan na koniec 2013 r. [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, pkt 3.1

- 4 założenia urbanistyczne i krajobrazowe (w tym założenie cmentarne), 2 elementy małej architektury. Najwięcej obiektów uznanych za dobra kultury współczesnej znajduje się w Krakowie (38), 10 obiektów w Zakopanem, 3 w Tarnowie, po 2 w: Bochni, Krynicy-Zdroju, Nowym Sączu oraz Hucisku, natomiast w kilku innych miejscowościach regionu jest po 1 takim obiekcie.⁴⁵
3. Chcąc skutecznie wzmacniać pozycję miasta, należy ciągle poszukiwać nowych możliwości rozwoju, nowatorskich w stosunku do doświadczeń dotychczasowych, a zarazem wyprzedzających konkurentów. Miasta rywalizują o trzy grupy odbiorców: mieszkańców, przedsiębiorców i turystów. Wspólnym elementem, ważnym przy decyzji o wyborze miejsca życiowego (w przypadku mieszkańców), lokalizacji biznesu (przedsiębiorcy) czy też miejsca czasowej wizyty (turyści) jest jakość przestrzeni i standard usług miejskich, publicznych i prywatnych, w tym w zakresie oferty kulturalnej i czasu wolnego.
 4. Badania skali degradacji polskich miast wskazują, że aż 20% obszarów miejskich wymaga skoordynowanych działań w celu przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku⁴⁶. W wielu miastach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania problemów gospodarczych. Na ten stan nakładają się niekorzystne procesy demograficzne i przestrzenne, wśród nich przede wszystkim: niekontrolowane rozpraszanie zabudowy miejskiej, wyludnianie się centrów i spadek liczby mieszkańców miast, dominacja indywidualnego transportu samochodowego na obszarach miejskich. Odpowiedzią na te wyzwania staje się rewitalizacja – rozumiana jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy tego procesu, na podstawie gminnego programu rewitalizacji.⁴⁷
 5. Analiza projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków UE w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013⁴⁸ wskazuje na deficyty w zakresie kompleksowości projektów rewitalizacyjnych i całego procesu rewitalizacji w ogóle. Działania rewitalizacyjne były często niewystarczająco skoncentrowane, zarówno problemowo, jak i terytorialnie. Raporty ewaluacyjne zgodnie podkreślają, że jedynie podejmowanie zintegrowanych, ściśle dopasowanych terytorialnie przedsięwzięć, łączących wiele sfer i wykorzystujących różne źródła finansowania daje szansę zahamowania lub odwrócenia niekorzystnych procesów zachodzących w obszarach kryzysowych oraz umożliwienia ich samodzielnego rozwoju.⁴⁹
 6. Z doświadczeń perspektywy finansowej UE 2007-2013 wynika, że potrzeby działań rewitalizacyjnych występują w większości małopolskich miast, jednak skala potrzeb oraz sposoby interwencji są zróżnicowane w zależności od wielkości oraz funkcji tych ośrodków. W ramach *MRPO 2007-2013*

⁴⁵ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.1.6

⁴⁶ Raport z projektu badawczego *Rewitalizacja miast polskich jako sposób zachowania dziedzictwa materialnego i duchowego oraz czynnik zrównoważonego rozwoju*, Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Kraków, 2010 (najbardziej kompleksowe badanie skali degradacji polskich miast przeprowadzone przez IRM w 2007 roku – otrzymano wypełnione ankiety od miast liczących łącznie ponad 17 mln mieszkańców, czyli blisko 74% wszystkich mieszkańców miast)

⁴⁷ [za:] uzasadnienie projektu ustawy o rewitalizacji

http://konsultacje.ngo.pl/files/wiadomosci.ngo.pl/public/filespublic/2015/20150427101714_4_uzasadnienie_20ustawy_20o_20rewitalizacji_202015_2004_2023.pdf

⁴⁸ Wnioski oparto o informacje zawarte w siedmiu raportach: 1. Ewaluacja wpływu projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszarów objętych rewitalizacją. 2. Ocena skuteczności zastosowania wybranych mechanizmów programowych wpływających na efekty wdrażania Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, w tym planów rozwoju uzdrowisk oraz programów rewitalizacji. 3. Wpływ projektów zrealizowanych w ramach Priorytetu IV. LRPO Działanie 4.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich na ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów oraz na uzdrowienie ich funkcji społecznych i kulturalnych. 4. Znaczenie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla rozwoju miast województwa podkarpackiego. 5. Ocena oraz wyznaczenie pożądanych kierunków działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach Priorytetu 9 RPO WD „Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska”. 6. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – ocena procesu i identyfikacja pożądanych kierunków działania podmiotów publicznych i prywatnych w województwie śląskim. 7. Kierunki i zasady wspierania działań społecznych ukierunkowanych na aktywizację społeczną i gospodarczą zdegradowanych obszarów miejskich w subregionalnych i regionalnych ośrodkach rozwojowych województwa pomorskiego w kontekście perspektywy finansowej UE 2014-2020.

⁴⁹ [za:] uzasadnienie projektu ustawy o rewitalizacji

http://konsultacje.ngo.pl/files/wiadomosci.ngo.pl/public/filespublic/2015/20150427101714_4_uzasadnienie_20ustawy_20o_20rewitalizacji_202015_2004_2023.pdf

wsparcie na rewitalizację miast (działanie 6.1 *Rozwój Miast*, Schemat A *Projekty realizowane wyłącznie w ramach programów rewitalizacji*) cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony władz miejskich. Spośród 61 małopolskich miast Lokalne Programy Rewitalizacji (LPR) przygotowały i złożyły do oceny aż 52 miasta (wartość projektów wpisanych do tych programów przekraczała 1,6 mld zł). Ostatecznie dofinansowanych zostało 47 projektów, które zostały zrealizowane w 37 miastach. Łączna wartość tych projektów wyniosła 429,84 mln zł, w tym wartość dofinansowania 235,35 zł. W przypadku projektów dotyczących odnowy obszarów wiejskich (działanie 6.2. *Rozwój obszarów wiejskich*, Schemat A *Odnowa centrów wsi*) działania te również cieszyły się dużą popularnością wśród beneficjentów. W ramach konkursu złożonych zostało 116 wniosków, których całkowita wartość przekroczyła 256 mln zł. Ostatecznie wybranych do dofinansowania zostało 29 projektów, o łącznej wartości 65,80 mln zł i wysokości dofinansowania 44,72 mln zł⁵⁰.

7. W 2013 roku pod względem udziału powierzchni objętej ochroną planistyczną do powierzchni ogółem Małopolska zajęła pierwsze miejsce w kraju – miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objętych było 66,0% powierzchni województwa, podczas gdy w skali kraju miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęte było zaledwie 28,6% powierzchni Polski.⁵¹
8. Wartości ekologiczne, jakość środowiska i bogactwa kulturowe mają zasadnicze znaczenie dla dobrostanu społecznego i perspektyw wzrostu gospodarczego, a zastosowanie naturalnych rozwiązań przynosi wiele korzyści ekonomicznych i społecznych.⁵² Współczesne miasta zmierzają zatem w kierunku nie tylko idei miasta „inteligentnego” i „ekologicznego”, ale również miasta „zielonego” (choć oznacza to coś innego niż klasyczny park miejski, skwer lub ogród botaniczny). Zieleni i ogród we współczesnym mieście jest integralnym i powszechnie oczekiwanym elementem przestrzeni publicznej⁵³.
9. Silne tradycje kształcenia kadr małopolskich urbanistów, architektów i projektantów mają Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki oraz Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. ASP była pierwszą w Polsce uczelnią, która rozpoczęła kształcenie w dziedzinie wzornictwa przemysłowego już w roku 1961, utrzymując wysoką pozycję w tej dziedzinie do dziś. Wydział Form Przemysłowych ASP kształci w dziedzinie projektowania produktu i projektowania komunikacji wizualnej. ASP planuje także, wspólnie z Politechniką Krakowską, uruchomienie kierunku inżynieria wzornictwa przemysłowego, łączącego interdyscyplinarną wiedzę z zakresu informatyki, matematyki, budowy maszyn i materiałów oraz wzornictwa przemysłowego. Politechnika Krakowska jest wiodącą w Polsce uczelnią kształcącą na kierunkach: architektura i urbanistyka oraz architektura krajobrazu. Kształcenie na kierunku architektura krajobrazu prowadzi również Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, natomiast Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oferuje kierunki: architektura i urbanistyka oraz architektura wnętrz.
10. Znajomość firm oferujących usługi wzornictwa przemysłowego wśród małopolskich przedsiębiorców jest słaba. Jednocześnie ponad połowa badanych firm⁵⁴ uważa, że wzornictwo przemysłowe znacząco wpływa na atrakcyjność i poziom sprzedaży wytwarzanych wyrobów. Przedsiębiorcy wskazują na wysokie ceny rynkowe usług projektowania, a także na niewystarczającą informację o znaczeniu wzornictwa przemysłowego i o firmach oferujących tego typu usługi.

Potencjał kreatywny i kooperacyjny w regionie

1. Kreatywność i talent bardziej niż tradycyjne czynniki produkcji, jak praca i kapitał, szybko stają się silnymi napędami zrównoważonego rozwoju, tworząc wspólny mianownik dla aktywności w biznesie, nauce i kulturze.⁵⁵ Jednocześnie uczestnictwo w kulturze, dzięki stymulowaniu kreatywnego myślenia, wyobraźni i autoekspresji, jest skuteczną metodą rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich

⁵⁰ Dane Departamentu Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

⁵¹ [za:] http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.dims?p_id=483010&p_token=0.00728800782083272

⁵² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego i Komitetu Regionów *Zielona Infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy* /* COM/2013/0249 final

⁵³ Andrzej Wielgosz, *O możliwym znaczeniu zieleni w mieście*, wykład w ramach Międzynarodowego Biennale architektury wnętrz, Kraków 2012

⁵⁴ Badanie „Wzornictwo przemysłowe w Małopolsce”, 2007 [za:] *Wzornictwo przemysłowe w Małopolsce – oczekiwania firm i studentów*, pod redakcją Łukasza Mamicy

⁵⁵ Główna konkluzja raportu dot. kreatywnej ekonomii, przygotowanego przez Konferencję Handlu i Rozwoju Narodów Zjednoczonych w 2008, za: Paweł Szlachta, *Kreatywność – niewyczerpane źródło rozwoju* [w:] *Małopolskie Studia Regionalne*, 1 (21) 2011

- oraz inicjatywności i przedsiębiorczości, a więc kompetencji kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.⁵⁶
2. Nowa wartość powstaje, gdy spotykają się techniczna innowacja, kreacja artystyczna i przedsiębiorczość.⁵⁷ Koncentracja twórców, przedsiębiorców i odbiorców w miastach i dzielnicach kreatywnych tworzy atrakcyjną atmosferę oraz możliwości, które pozwalają na realizację międzybranżowych i międzysektorowych projektów.⁵⁸ Skutkuje to pojawieniem się na tym obszarze kreatywnych przedsiębiorców, a za nimi kolejnych, oferujących różnicowane usługi (miejsca pracy).⁵⁹
 3. Podstawowe branże tzw. sektora kreatywnego to: przemysł filmowy, video i produkcji audiowizualnej, przemysł muzyczny, przemysł wydawniczy, przemysł medialny (telewizja, radio, prasa, Internet), przemysł reklamy, projektowanie graficzne i wzornictwo przemysłowe (design), projektowanie ubioru (fashion design), architektura, sztuki sceniczne (teatr, opera, taniec), działalność artystów i rzemiosło artystyczne, galerie i handel sztuką, konserwacja zabytków i dzieł sztuki, gry komputerowe i oprogramowanie itp., a przede wszystkim każda własność intelektualna.
 4. Sektor kultury i kreatywny w Polsce dynamicznie się rozwija. Wzrost liczny podmiotów działających w branży kultury i kreatywnej w latach 2009-2013 wyniósł 21,4% (średnio 5% z roku na rok) i był dziesięciokrotnie wyższy od wzrostu liczby podmiotów w całej polskiej gospodarce, który w tym okresie wyniósł 2,1% (0,5% z roku na rok). Na koniec trzeciego kwartału 2013 roku na polskim rynku funkcjonowało ponad 173 tys. podmiotów sektora kultury i kreatywnego. W okresie 2009-2013 wzrosły także przychody ze sprzedaży (o 12%), a wraz z nimi miejsca pracy (wzrost o 4%) w sektorze kultury i kreatywnym. Największy poziom przychodów generują branże: reklamowa (26%), oprogramowania i gier komputerowych (23%), radiowo-telewizyjna (18%) i wydawnicza (15%). Największą dynamikę przychodów w latach 2009-2013 odnotowały podmioty związane z dizajnem i projektowaniem mody (259%), sztuką wizualną i sceniczną (187%) oraz dziedzictwem kulturowym (185%).⁶⁰
 5. Opierając się na danych pochodzących z krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON, poczynwszy od 2009 roku obserwuje się systematyczny wzrost liczby małopolskich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jako prowadzące działalność o profilu wpisującym się w obszar przemysłów kreatywnych. W 2009 roku 5,9% zarejestrowanych w REGON podmiotów działało w jednej z 12 kreatywnych branż, rok później odsetek ten zwiększył się do 6,3%. W 2011 r. już 6,5% podmiotów należało do sektora kreatywnego (bez klasycznie rozumianego sektora kultury – teatru, muzea, galerie, biblioteki, domy kultury), a wśród nowo zarejestrowanych podmiotów udział sektora kreatywnego był jeszcze większy i wynosił blisko 9%. W 2011 roku udział 21 853 podmiotów zarejestrowanych jako przemysły kreatywne, w ogóle podmiotów gospodarki narodowej w województwie wyniósł 6,6%. Szacuje się, że liczba rzeczywiście działających podmiotów sektora kreatywnego była mniejsza niż podmiotów zarejestrowanych i w 2011 roku wyniosła 17 713, co stanowiło 6,8% wszystkich działających podmiotów gospodarki narodowej w Małopolsce. W 2011 roku największymi branżami małopolskiego sektora kreatywnego, pod względem liczby działających podmiotów gospodarczych, były branże: reklamowa, wydawnicza i programistyczna. Wśród podmiotów przemysłów kreatywnych dominowały małe podmioty (zatrudniające do 10 osób), których udział w 2011 roku wyniósł 96,9%. Przeważająca część sektora kreatywnego w 2011 roku była skoncentrowana w stolicy województwa: w Krakowie i powiecie krakowskim łącznie siedzibę miało 61,2% małopolskich podmiotów przemysłów kreatywnych.⁶¹
 6. Liczba osób pracujących/zatrudnionych w podmiotach przemysłów kreatywnych na terenie Małopolski w 2011 roku wyniosła 88,5 tys. osób.⁶² Dla porównania liczba osób zatrudnionych w instytucjach

⁵⁶ *Kompetencje kluczowe w uczeniu się przez całe życie – europejskie ramy odniesienia*, załącznik do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej z dnia 30 grudnia 2006 r./L394. (http://eur-lex.europa.eu/LexUriSer v/site/pl/oj/2006/L_394/L_39420061230pl00100018.pdf)

⁵⁷ Paweł Szlachta, *Postaw na talent. Przepis na sukces regionów* [w:] *Blżej Brukseli 05*, listopad 2010

⁵⁸ Za: Paweł Szlachta, *Kreatywność – niewyczerpane źródło rozwoju* [w:] *Małopolskie Studia Regionalne*, 1 (21) 2011

⁵⁹ Frederic Messeeuw, *Kreatywność koło napędowe rozwoju gospodarczego* [w:] *Blżej Brukseli 05*, listopad 2010

⁶⁰ *Kreatywny łańcuch. Powiązania sektora kultury i kreatywnego w Polsce*, red. Stanisław Szultka, Gdańsk 2014, str. 54-55

⁶¹ *Potencjał małopolskich przemysłów kreatywnych*, op. cit., str. 5, 35-37

⁶² *Potencjał małopolskich przemysłów kreatywnych*, op. cit., str. 6

- klasycznego sektora kultury (teatry, muzea, galerie, biblioteki, domy kultury) na terenie Małopolski w 2010 roku wyniosła 6,5 tys. osób (6,0 pełnych etatów).⁶³
7. Wzrost sektora kreatywnego przekłada się nie tylko bezpośrednio na tworzenie nowych miejsc pracy i przychodów z działalności podmiotów przemysłów kreatywnych, ale też może pośrednio przyczynić się do rozwoju sektora turystycznego i związanych z nim usług gastronomicznych oraz zaplecza noclegowego. Rozwijający się dynamicznie sektor kreatywny pobudza wzrost i znaczenie gospodarcze innych przemysłów funkcjonujących w danym rejonie.⁶⁴
 8. Sektor kreatywny cechuje wysoki potencjał prorozwojowy i wzrostowy. Firmy branży kreatywnej, wpisując się w trzy główne, wzajemnie uzupełniające się nurty: rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji), rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej) oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną), w pełni realizują model rozwoju gospodarczego zgodnego ze strategią EUROPA 2020. Wykorzystywanie komponentu kulturowego w innych sektorach generuje warunki sprzyjające przekształcaniu innowacyjnych idei w produkty i usługi, dlatego tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu innowacji, w tym zachęcanie do częstszych interakcji pomiędzy kulturą i innymi sektorami, jest jednym z głównych celów Europy w najbliższych latach⁶⁵.
 9. Przemysły kreatywne i przemysły czasu wolnego zostały zaliczone do dziedzin kluczowych dla specjalizacji regionalnej (tzw. inteligentnej specjalizacji).⁶⁶
 10. Podjęcie systemowych działań na rzecz lokowania produkcji filmowej w Małopolsce w ciągu trzech lat działalności Regionalnego Funduszu Filmowego przyniosło czterokrotny wzrost liczby dni zdjęciowych w regionie. Szacunkowa wartość projektów filmowych realizowanych w regionie w latach 2009-2011 co roku wrastała o kolejne 20 mln zł, osiągając na koniec 2011 r. wartość 70 mln zł⁶⁷. Środki, jakie producenci filmowi wydatkują na terenie województwa małopolskiego, znacznie przekraczają kwoty wsparcia finansowego przekazywanego przez samorząd w ramach Regionalnego Funduszu Filmowego. W 2012 r. wymogiem rozliczenia dofinansowania jest wydatkowanie w Małopolsce kwoty o równowartości minimum 150% uzyskanego wsparcia finansowego.
 11. Potencjał kulturowy i potencjał kreatywny obywateli jest ważny dla rozwoju kapitału społecznego, gdyż kultura determinuje sposób podejmowania decyzji, a potencjał kreatywny wpływa na rozwój gospodarczy i postęp technologiczny.⁶⁸ Jednocześnie zapewnienie dostępu do rozmaitych form ekspresji kulturalnej, działań artystycznych i dzieł sztuki oraz kontakt z nimi od najmłodszych lat wpływa na nabywanie kompetencji międzykulturowych oraz innych umiejętności, które mają istotne znaczenie dla włączenia społecznego, budowania postawy aktywnego obywatela i zwiększenia szans na zatrudnienie.⁶⁹
 12. Poziom aktywności obywatelskiej w Małopolsce jest niski – prawie co drugi mieszkaniec województwa ani raz nie angażował się w 2013 roku w działania na rzecz swojej wspólnoty lokalnej. Najgorszy wskaźnik jest pod tym względem w Krakowie (54,5% osób ani raz nie angażowało się na rzecz wspólnoty lokalnej). Najbardziej aktywną grupą są mieszkańcy Podhala (58,4% osób co najmniej raz angażowało się na rzecz wspólnoty lokalnej).⁷⁰
 13. W 2012 roku w Polsce zarejestrowanych było ponad 80 tys. organizacji pozarządowych: 11 tys. fundacji i 72 tys. stowarzyszeń (nie licząc Ochotniczych Straży Pożarnych). Najwięcej organizacji ma swoją siedzibę w województwach: mazowieckim (14 tys.) oraz śląskim, wielkopolskim, małopolskim i dolnośląskim (ponad 7 tys. w każdym z tych regionów). Szacuje się, że spośród zarejestrowanych organizacji pozarządowych aktywnie działa około trzech czwartych, czyli 60 tysięcy organizacji. Kultura i sztuka stanowi główne pole aktywności dla 17% organizacji. Ponadto 16% organizacji wymienia

⁶³ *Potencjał małopolskich przemysłów kreatywnych*, op. cit., str. 19

⁶⁴ *Potencjał małopolskich przemysłów kreatywnych*, op. cit., str. 65-67

⁶⁵ *Partnerstwa kreatywne w Polsce. Raport końcowy z badania*, Fundacja Pro Cultura, Warszawa 2011

⁶⁶ *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020*, uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 586/2014 z dnia 3 czerwca 2014

⁶⁷ Dane za: Krakowska Komisja Filmowa, 2012

⁶⁸ Za: *Polska 2030*

⁶⁹ Konkluzje Rady z dnia 27 listopada 2009 r. w sprawie promowania pokolenia kreatywnego: rozwijanie kreatywności i innowacyjności dzieci i młodzieży dzięki ekspresji kulturowej i dostępowi do kultury (2009/C 301/08)

⁷⁰ *Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego*, Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju, Kraków, marzec 2014, rozdział 7. *Kapitał społeczny*

kulturę i sztukę jako dodatkową (poboczną) sferę swojego zaangażowania. Zatem łączny odsetek organizacji kulturalnych wynosi 33%, co oznacza około 20 tysięcy stowarzyszeń i fundacji. W porównaniu z poprzednimi latami zauważa się wzrost odsetka organizacji kulturalnych, co jest szczególnie widoczne począwszy od 2010 roku.⁷¹

Potencjał turystyczny regionu

Pozycja Małopolski w kontekście ogólnej atrakcyjności turystycznej regionu

1. Małopolska jest jednym z najbardziej popularnych regionów turystycznych Polski i najwyżej ocenianym w badaniach atrakcyjności turystycznej – na turystycznej mapie kraju, Małopolska jest jednym z najchętniej odwiedzanych regionów. Od 2008 r. ruch turystyczny na obszarze Małopolski utrzymuje tendencję wzrostową. Według badań ruchu turystycznego realizowanych na zlecenie Województwa Małopolskiego, w 2014 r. Małopolskę odwiedziło ponad 13,1 milionów osób (w tym 10,3 milionów stanowili odwiedzający krajowi, a 2,8 miliona odwiedzający z zagranicy). W konsekwencji przyrost liczby turystów w regionie, w stosunku do roku 2013, wyniósł około 4,2 %. W 2014 r. do regionu przyjechało 9,79 miliona osób, które spędziły na obszarze Małopolski co najmniej jedną noc (w tym 7,2 miliona stanowili turyści krajowi, a 2,59 miliona turyści z zagranicy). Port lotniczy Kraków-Balice przyjął w 2014 r. ponad 3,8 miliona pasażerów, co stanowi przyrost o 4,7 % w stosunku do roku poprzedniego.
2. Szacowane łączne kwoty wydatków odwiedzających Małopolskę w roku 2014 to niemal 11,2 miliarda złotych (według badań przeprowadzonych przez firmę EU Consult Sp. z o.o. w 2014 r.). Kluczowe znaczenie dla dochodów turystycznych regionu mają wyniki dwóch głównych centrów turystycznych Małopolski – Krakowa i Zakopanego.
3. O potencjale turystycznym województwa decydują między innymi: bogate dziedzictwo kulturowe, liczne zabytki ruchome i nieruchome, unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe, barwny folklor i wciąż żywa tradycja, a także dobrze przygotowana infrastruktura turystyczna, dostępność komunikacyjna do regionu oraz ciągle rosnące zainteresowanie ofertą turystyczną ze strony odbiorców rynku krajowego i zagranicznego.
4. Na obszarze regionu znajduje się 14, spośród 29 miejsc w kraju – zespołów obiektów chronionych jako światowe dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze UNESCO.
5. W województwie małopolskim zlokalizowanych jest najwięcej w Polsce parków narodowych – 6 z 23 (Tatrzański Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy, Babiogórski Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy, Ojcowski Park Narodowy oraz Magurski Park Narodowy), w tym 2 uznane za Rezerwat Biosfery UNESCO (Rezerwat Biosfery Babia Góra⁷² oraz Tatrzański Rezerwat Biosfery⁷³). Ponadto, w regionie znajduje się 85 rezerwatów przyrody (które podlegają, podobnie jak parki narodowe, szczególnej ochronie prawnej) oraz 11 parków krajobrazowych, 10 obszarów chronionego krajobrazu i około 2 000 pomników przyrody.⁷⁴
6. Małopolska jest jednym z dwóch regionów w Polsce (obok województwa dolnośląskiego – 11) o największej liczbie miejscowości, które posiadają status uzdrowiska (9), co stanowi bardzo dobrą bazę dla rozwoju turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej.
7. Małopolska jest wiodącym w Europie regionem turystyki religijnej, w tym pielgrzymkowej. Najważniejszymi miejscami pielgrzymkowymi w regionie są: Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, Centrum Jana Pawła II - Nie lękajcie się, Opactwo Cystersów w Mogile, Opactwo benedyktynów w Tyńcu, Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz Sanktuarium w Ludźmierzu. Równie licznie odwiedzane są miejsca związane ze Świętym Janem Pawłem II, m.in. Muzeum Domu Rodzinnego Jana Pawła II w Wadowicach.
8. Inwestycje w budowę dużych centrów konferencyjnych i wystawienniczych, takich jak Centrum Kongresowe ICE, hala widowiskowo-sportowa Tauron Kraków Arena oraz Międzynarodowe Centrum Targowo-Kongresowe EXPO Kraków spowodowały, iż stolica Małopolski jest coraz bardziej popularna jako destynacja turystyki biznesowej i plasuje się w czołówce polskich lokalizacji wybieranych na organizację spotkań biznesowych, takich jak konferencje, kongresy, wydarzenia korporacyjne

⁷² Na liście Rezerwatów Biosfery UNESCO od 1976 r., Babia Góra jako jeden z pierwszych obszarów na świecie uzyskała status Rezerwatu Biosfery. Jego rozszerzenie – o obszar całej otuliny – nastąpiło w 2001 r.

⁷³ Na liście Rezerwatów Biosfery UNESCO od 1992 r.

⁷⁴ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.1.4

- i motywacyjne, targi i inne. Według raportów opracowanych dla przemysłu spotkań Małopolska i Kraków zajmują 1 miejsce w skali Polski pod względem liczby zorganizowanych spotkań biznesowych i ciągle utrzymuje się tendencja wzrostowa. W 2014 r. w Małopolsce zorganizowano 4 202 spotkania biznesowe, w tym 3 976 z nich odbyło się w Krakowie. W stolicy regionu najwięcej odbyło się konferencji i kongresów – 2 439, następnie wydarzeń korporacyjnych – 748, wydarzeń motywacyjnych – 673 oraz targów – 116. (Źródło: Poland Convention Bureau, na podstawie raportu „Przemysł spotkań i wydarzeń w Polsce - Poland Meetings and Events Industry Report 2015”, 16 marca 2015 r.).
9. Małopolska ma bardzo dobrze rozwiniętą ofertę produktów opartych na tradycyjnych recepturach – zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem liczby produktów regionalnych zarejestrowanych w Unii Europejskiej (11 na 37 w kraju).
 10. Na terenach wiejskich coraz większą popularność zyskuje oferta gospodarstw agroturystycznych. Małopolska jest krajowym liderem pod względem liczby skategoryzowanych gospodarstw agroturystycznych według zasad Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „GG”.
 11. Dzięki wyżynnemu i górskiemu ukształtowaniu terenu Małopolska posiada dobre warunki do rozwoju wszelkich form turystyki aktywnej i kwalifikowanej, takiej jak turystyka rowerowa, wspinaczka górską, nordic walking, trekking, narciarstwo zjazdowe, alpejskie, biegowe, snowboard oraz rakiety śnieżne. Obserwuje się dynamiczny rozwój oferty turystyki kwalifikowanej, z coraz większym akcentem na sporty ekstremalne. Popularne w regionie są także takie aktywności jak spływ Dunajcem oraz żeglarstwo, głównie na jeziorach Rożnowskim i Czorszyńskim.
 12. Obok stolicy regionu najchętniej odwiedzane są: Tatrzański Park Narodowy (ponad 2,1 miliona gości), Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach (2 miliony gości), Muzeum Auschwitz-Birkenau (1,5 miliona gości), Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej (ponad 1,5 miliona gości) oraz Kopalnia Soli w Wieliczce (prawie 1,3 miliona gości) – dane za 2014 r. Ważnym centrum turystyki miejskiej jest Zakopane, które przyciąga turystów bogatą infrastrukturą gastronomiczną, handlową oraz zróżnicowaną ofertą rozrywkową. Istotny potencjał rozwoju posiadają także takie miasta jak Tarnów, Nowy Sącz, Bochnia, Stary Sącz oraz Krynica-Zdrój.

Stan infrastruktury turystycznej regionu

1. W ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 na rozwój turystyki i przemysłu kulturowego przeznaczono łącznie około 160 milionów złotych.
2. Małopolska należy do regionów o największym potencjale całorocznej bazy noclegowej. W regionie znajduje się najwięcej w Polsce – 485 (dane na lipiec 2015 r.) obiektów hotelarskich. Najwięcej z nich skupionych jest w Krakowie i okolicach, Zakopanem, Krynicy-Zdroju. Na uwagę zasługuje dynamiczne i elastyczne dostosowywanie infrastruktury noclegowej i gastronomicznej do potrzeb rynku. Wysoka konkurencja wśród gestorów obiektów bazy noclegowej i gastronomicznej ma niewątpliwie wpływ na atrakcyjny poziom cen oraz zróżnicowanie standardu.
3. Małopolska należy do regionów o najwyższym wskaźniku przedsiębiorców turystycznych (2. miejsce w Polsce pod względem liczby organizatorów i pośredników turystycznych). Według danych statystycznych w Unii Europejskiej funkcjonuje 1,8 miliona firm turystycznych, a w sektorze turystyki zatrudnionych jest około 9,7 miliona osób.
4. Na terenie województwa znajduje się blisko 300 obiektów oferujących usługi konferencyjne, z dobrze przygotowanych zapleczem, w tym około 70 obiektów zabytkowych. Na szczególną uwagę zasługują nowopowstałe obiekty, to jest: Centrum Kongresowe ICE, które oferuje ponad 36 tysięcy metrów kwadratowych przestrzeni konferencyjnej, mogącej łącznie pomieścić do 3,2 tysięcy osób, hala widowiskowo – sportowa Tauron Arena Kraków na 15 tysięcy widzów oraz Międzynarodowe Centrum Targowo-Kongresowe EXPO Kraków o powierzchni użytkowej 13 tysięcy metrów kwadratowych.
5. W Małopolsce istnieje szeroka oferta szlaków tematycznych, między innymi: Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Orlich Gniazd, Małopolska Trasa Światowego Dziedzictwa UNESCO, szlaki ponadregionalne, to jest Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej oraz Południowo-zachodni Szlak Cysterski i inne. Do najbardziej znanych należy Szlak Architektury Drewnianej liczący około 1 500 kilometrów i obejmujący ponad 250 obiektów – pereł budownictwa drewnianego, w tym osiem obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO (kościółki w Lipnicy Murowanej, Sękowej, Binarowej i Dębnie Podhalańskim oraz cerkwie w Powroźniku, Owczarach, Kwiatoniu i Brunarach Wyżnych).

6. Małopolska ma również bardzo dobrze rozbudowaną sieć turystycznych szlaków: pieszych – 4 838 kilometrów, rowerowych – 4 961 kilometrów, narciarskich – 194 kilometrów oraz konnych – 76 kilometrów (dane według COTG 2015). W celu zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa turystom korzystającym ze szlaków turystycznych systematycznie prowadzone są prace z zakresu renowacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury szlaków. Jednocześnie warto odnotować, iż znacznej poprawie uległa infrastruktura wspierająca – odnowiono, między innymi „Zielone Schroniska” PTTK w Tatrach Polskich i w paśmie Beskidów - Gorców - Pienin. Zdecydowanie rozwinęto infrastrukturę do uprawiania sportów zimowych – między innymi rozbudowano stację narciarską "Hawrań" w Jurgowie, rozwinęto ofertę turystyczną ośrodka narciarskiego „Bania” w Białce Tatrzańskiej, poprawiono i rozbudowano funkcjonalność stacji narciarskiej Rusiń-SKI w Bukowinie Tatrzańskiej. W rezultacie, w Małopolsce funkcjonuje ponad 60 stacji narciarskich, około 300 wyciągów narciarskich, około 250 kilometrów tras zjazdowych oraz ponad 140 kilometrów tras na rakiety śnieżne.
7. Słabością infrastruktury turystycznej regionu jest natomiast brak dobrze rozwiniętej infrastruktury dla rowerzystów – niski poziom wydzielonych, bezpiecznych ścieżek i dróg rowerowych. Wobec powyższego oraz mając na uwadze innowacyjne podejście do tworzenia oferty rekreacyjnej regionu Województwo Małopolskie opracowało w 2013 r. koncepcję budowy zintegrowanej sieci tras rowerowych, biegowych oraz narciarskich tras biegowych w Małopolsce. Planowane do wybudowania główne trasy rowerowe stworzą spójną sieć ponad 600 kilometrów tras przebiegających przez całe województwo i połączą jego główne ośrodki miejskie.
8. W odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na zdrowy styl życia, pojawił się nowy, istotny trend rozwoju infrastruktury w obszarze turystyki aktywnej i rekreacyjnej oraz turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej. Powstały między innymi wysoko konkurencyjne ośrodki odnowy biologicznej oraz kompleksy boisk i basenów. W ciągu ostatnich lat znaczącej poprawie uległa także infrastruktura uzdrowiskowa. Dzięki wsparciu ze środków Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 między innymi zrewitalizowano Park Zdrojowy oraz wybudowano tężnię solankową w Rabce-Zdroju, zrewitalizowano Park Dolny i promenady spacerowe oraz przebudowano pijalnię w Szczawnicy, zrewitalizowano Park Zdrojowy oraz wybudowano basen i pijalnię wód w Wysowej-Zdroju, zrewitalizowano Park Zdrojowy „Baszta” w Muszynie, wybudowano baseny w Piwnicznej-Zdroju, wzmocniono leczniczą infrastrukturę uzdrowiskową Wapienne oraz zrewitalizowano deptak w Krynicy-Zdroju.
9. Ważnym czynnikiem rozwoju turystycznego regionu jest także rozbudowa infrastruktury lotniczej. Port lotniczy Kraków-Balice jest drugim co do wielkości portem lotniczym w Polsce. W 2014 r. zanotowano rekordową liczbę obsłużonych pasażerów – 3 817 792.
10. Największą słabością infrastruktury turystycznej regionu pozostaje infrastruktura drogowa i kolejowa. Istotnym problemem małopolskich dróg jest bardzo duże obciążenie ruchem.
11. Ważnym elementem dla rozwoju turystyki było utworzenie, przy wsparciu środków europejskich i w ramach współpracy Województwa Małopolskiego z jednostkami samorządu terytorialnego z terenu Małopolski – Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej (MSIT), nowoczesnego systemu zintegrowanych w warstwie analogowej i cyfrowej jednostek informacji turystycznej, przygotowanych także z myślą o osobach niepełnosprawnych. Na koniec 2014 r. w systemie zarejestrowanych zostało 39 punktów informacji turystycznej.
12. Warto odnotować również powstanie w 2010 r. Małopolskiej Szkoły Gościnności im. Tytusa Chałubińskiego w Myślenicach. Placówka stworzona została w celu podniesienia jakości obsługi ruchu turystycznego w Małopolsce i zbliżenia go do standardów europejskich.

Marketing i komercjalizacja oferty turystycznej regionu

1. Małopolska posiada wyraźnie silny wizerunek atrakcyjnej destynacji turystycznej na rynku krajowym i stosunkowo słabo rozpoznawalny na rynkach zagranicznych. Najsilniej wizerunek ten budowany jest przez stolicę regionu – Kraków, ale również przez Kopalnię Soli w Wieliczce oraz tereny górskie (pryzmat bogatego dziedzictwa kulturalnego oraz unikalnej architektury). Niewątpliwie, do wzmocnienia wizerunku Małopolski, jako regionu atrakcyjnego turystycznie przyczynią się Światowe Dni Młodzieży Kraków 2016 r. To wielkie wydarzenie o randze międzynarodowej będzie miało bowiem nie tylko wymiar religijny i duchowy, ale będzie również niepowtarzalną okazją do promocji Małopolski oraz stworzy możliwość do dotarcia do niezwykle perspektywicznej grupy celowej.

2. Odpowiadając na światowe trendy wskazujące zapotrzebowanie na unikatową ofertę specjalistyczną i niszową, Małopolska podejmuje działania mające na celu stworzenie i promocję nowych produktów turystycznych, opartych między innymi na walorach i tradycji danego miejsca, a przez to autentycznych i jedynych w swoim rodzaju (przede wszystkim podróże kulinarne i przyrodnicze, warsztaty rękodzieła ludowego, etc.).
3. Istotnym elementem w budowaniu innowacyjnej i dostępnej oferty turystycznej regionu będzie sieciowanie istniejącej oferty turystycznej i tworzenie unikatowych i nowoczesnych pakietów produktów turystycznych w oparciu, między innymi o Małopolskie Szlaki Dziedzictwa, szlaki turystyczne i ofertę turystyki religijnej, zwłaszcza w związku z organizacją Światowych Dni Młodzieży w Krakowie w 2016 r.
4. Od 2001 r. w regionie prężnie działa Małopolska Organizacja Turystyczna, która jest partnerem strategicznym Województwa Małopolskiego w realizacji zadań z zakresu promocji oferty turystycznej, w tym na rynkach zagranicznych poprzez udział w targach turystycznych, wizytach studyjnych.
5. W 2015 roku Małopolska posiadała 16 certyfikowanych przez Polską Organizację Turystyczną markowych produktów turystycznych, w tym najwięcej w Polsce certyfikowanych produktów turystyki wiejskiej (Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami, Małopolska Wieś dla dzieci, Małopolska Wieś dla seniorów, Małopolska Wieś w siodle) oraz dwa produkty ze Złotym Certyfikatem Najlepszy Produkt Turystyczny Polski – Szlak Architektury Drewnianej i Szlak Orlich Gniazd.
6. W regionie wdrożono również systemy certyfikacji i rekomendacji, które mają na celu promocję usług o dobrej jakości m.in. Małopolska Trasa Smakoszy (certyfikacja karczm regionalnych), certyfikacja punktów informacji turystycznej, czy Małopolska Agroturystyka – wsparcie dla społecznej kategoryzacji obiektów agroturystycznych na terenie Małopolski.
7. Wyzwaniem będzie stworzenie platformy m_MSIT – zintegrowanego systemu komunikacji, zarządzania i sprzedaży oferty turystycznej Małopolski. Działanie ma na celu zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w udostępnianiu zasobów turystycznych Województwa Małopolskiego.
8. Małopolska, jako pierwszy region w Polsce, wdrożyła program cyklicznych badań ruchu turystycznego. Badania prowadzone są regularnie od 2003 r. W ramach Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego prowadzone są także specjalistyczne badania tematyczne, w tym m.in. w zakresie koniunktury w turystyce, rynku turystycznego w Polsce i Małopolsce, etc.

Analiza wiodących form turystyki i rekreacji w regionie

1. **Turystyka miejska i kulturowa** – wiodąca forma turystyki w regionie, generująca największy ruch turystyczny. Obejmuje między innymi:
 - zwiedzanie historycznej zabudowy miast, układów urbanistycznych i zabytków architektury,
 - zwiedzanie muzeów, miejsc martyrologii,
 - podróżowanie szlakami tematycznymi,
 - uczestnictwo w imprezach kulturalnych i sportowych,
 - poznawanie tradycji i zwyczajów regionalnych, podróże kulinarne.
 Wiodącym centrum turystyki miejskiej i kulturowej jest stolica regionu – Kraków, który jest jednym z liderów turystyki miejskiej i kulturowej w Europie.
2. **Turystyka religijna** – czyli podróżowanie do miejsc związanych z kultem religijnym. Z uwagi na fakt, iż w regionie zlokalizowane są znane na świecie centra pielgrzymkowe, takie jak: Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, Centrum Jana Pawła II - Nie lękajcie się, Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej Opactwo Cystersów w Mogile największe znaczenie ma turystyka pielgrzymkowa. Istotnymi miejscami na mapie turystyki religijnej Małopolski są także miejsca związane ze Świętym Janem Pawłem II, przede wszystkim Wadowice – rodzinna miejscowość Karola Wojtyły, która co roku przyciąga coraz więcej gości z Polski i z zagranicy. Ta forma turystyki ma szczególną szansę rozwoju z uwagi na odbywające się w 2016 r. w Krakowie Światowe Dni Młodzieży, jak również coraz mocniej rozprzestrzeniający się, zarówno w kraju jak i zagranicą kult Miłosierdzia Bożego.
3. **Turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna** – obejmuje wszelkie formy uprawiania aktywności ruchowej, w tym wymagających specjalnych kwalifikacji, sprzętu oraz odpowiedniego przygotowania. Podkreślić należy, iż Województwo Małopolskie ma wyjątkowo dobre warunki przyrodnicze do rozwoju tego rodzaju turystyki. Do najważniejszych aktywności wchodzących w skład turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej należy zaliczyć: turystykę rowerową, pieszą, w tym górską –

trekking, wodną, konną, narciarską, jak również taternictwo i turystykę skałkową. Obszarami szczególnie predystynowanymi do rozwoju turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej są Tatry i Podtatrze, Beskid Sądecki, Pieniny, Gorce, Beskid Niski, Beskid Żywiecki, Beskid Wyspowy, Jura Krakowsko-Częstochowska, a także akweny wodne i rzeki Małopolski oraz tereny ze złożami wód geotermalnych. Dużym przedsięwzięciem w zakresie poprawy infrastruktury do uprawiania turystyki aktywnej będzie wybudowanie tras rowerowych przebiegających przez całe województwo w liczbie ponad 600 kilometrów.

4. **Turystyka uzdrowiskowa i prozdrowotna** – obejmuje wszelkie pobyty związane z wykorzystaniem bogactw naturalnych w celach zdrowotnych, profilaktycznych, rekreacyjnych oraz odnowy biologicznej (poprawy urody). Małopolska znajduje się w czołówce regionów polskich oferujących usługi uzdrowiskowe. Najbardziej znane uzdrowiska zlokalizowane są południowej części województwa w Dolinie Popradu, gdzie znajduje się tzw. centralna strefa hydrochemiczna karpackich prowincji wód mineralnych, obejmująca między innymi Krynica-Zdrój, Piwniczna-Zdrój, Muszynę i Żegiestów-Zdrój. Kolejnymi strefami uzdrowiskowymi Małopolski są rejon Szczawnicy, Krościenka, Szczawy i Wysowej-Zdroju oraz zespół uzdrowisk Kraków-Swoszowice. Na szczególną uwagę zasługują Rabka-Zdrój, znane w całej Polsce uzdrowisko dziecięce oraz uzdrowiska podziemne w Kopalniach Soli w Wieliczce i Bochni. Dużym powodzeniem na rynku cieszą się wody mineralne z terenów uzdrowisk: Muszyna Zdrój („Muszynianka”), Piwniczna-Zdrój („Piwniczanka”) oraz wody lecznicze ze Szczawnicy (między innymi „Jan” i „Zuber”). Turystyka prozdrowotna rozwija się także na obszarze innych gmin o charakterze górskim, w tym między innymi dzięki budowie infrastruktury basenów termalnych oraz odnowy biologicznej (np. Bukowina Tatrzańska, Białka Tatrzańska, Szaflary, Zakopane).
5. **Turystyka na terenach wiejskich** – obejmuje agroturystykę i pobyty w gospodarstwach rolnych lub kwaterach noclegowych położonych na terenach wiejskich, imprezy folklorystyczne, produkty kuchni regionalnej, rzemiosło ludowe, tradycyjne życie w gospodarstwach rolnych oraz ekoturystykę – czyli zwiedzanie parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody. Tereny wiejskie regionu posiadają duży potencjał turystyczny dzięki, między innymi, bogatej i różnorodnej kulturze lokalnej, wytwarzanym na miejscu produktom tradycyjnym (kulinaria, rękodzieło) oraz walorom przyrodniczym i krajobrazowym bezpośredniego otoczenia. Działalność agroturystyczna umożliwia pełniejsze wykorzystanie walorów i atrakcji turystycznych terenów wiejskich oraz stanowi wsparcie ekonomiczne gospodarstw rolnych i ludności wiejskiej. W Małopolsce funkcjonuje najwięcej w Polsce obiektów agroturystycznych. Ponadto przygotowana została oferta specjalistyczna, skupiająca obiekty agroturystyczne pod wspólnym hasłem: „Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami”, „Małopolska wieś dla dzieci”, „Małopolska Wieś dla seniorów” oraz „Małopolska wieś w siodle”. W Małopolsce podjęto również próbę odbudowy tradycji uprawy winorośli. Powstał Małopolski Szlak Winny skupiający ponad 20 winnic, wzbogacając tym samym ofertę enoturystyczną regionu.
6. **Turystyka biznesowa (przemysł spotkań)** – rozumiana jako organizacja spotkań biznesowych, takich jak konferencje, kongresy, wydarzenia korporacyjne i motywacyjne, targi oraz inne. Ta forma turystyki rozwija się przede wszystkim wokół dużych metropolii oraz obszarów stref usługowych i inwestycyjnych. Według raportów opracowanych dla przemysłu spotkań Małopolska i Kraków zajmują 1 miejsce w skali Polski pod względem liczby zorganizowanych spotkań biznesowych i ciągle utrzymuje się tendencja wzrostowa. Jest to w głównej mierze efekt budowy w Krakowie dużych centrów konferencyjnych i wystawienniczych, takich jak Centrum Kongresowe ICE, hala widowiskowo-sportowa Tauron Arena Kraków oraz Międzynarodowe Centrum Targowo-Kongresowe EXPO. W 2014 r. w Małopolsce zorganizowano 4202 spotkania biznesowe, w tym 3 976 z nich odbyło się w Krakowie. Poza stolicą regionu spotkania biznesowe, szczególnie wydarzenia korporacyjne i motywacyjne odbywają się także między innymi w Krynicy-Zdroju oraz Zakopanem. Należy podkreślić, iż najbardziej znane wydarzenie biznesowe organizowane w Polsce – Forum Ekonomiczne, odbywa się w Małopolsce, w Krynicy-Zdroju. Jednocześnie, sporą szansę na istotny udział w regionie w tej formie turystyki mają też inne miejscowości, takie jak np. Tarnów czy Szczawnica, pod warunkiem adaptacji zlokalizowanych w nich obiektów do celów konferencyjnych oraz wzmocnienia infrastruktury komunikacyjnej.
7. **Turystyka przygraniczna** – Małopolska oraz regiony sąsiadujące ze Słowacją, będące równocześnie regionami partnerskimi Województwa Małopolskiego – Kraj Preszowski oraz Kraj Żyliński wspólnie posiadają istotny potencjał dla rozwoju turystyki, którego wykorzystanie spowoduje, iż będą one postrzegane jako jedno z najatrakcyjniejszych turystycznie obszarów w Europie Środkowej. Potencjał

ten wynika między innymi z wyjątkowych walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz kulturowych pogranicza. Wspólne działania powinny mieć na celu tworzenie transgranicznych produktów turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki przyjaznej środowisku na obszarach chronionych oraz bogactwa kulturowego i różnorodności pogranicza polsko-słowackiego. Ważne jest również wspieranie budowy i modernizacji infrastruktury turystycznej obszaru pogranicza (np. kładki pieszo-rowerowe, transgraniczne drogi rowerowe, miejsca obsługi ruchu turystycznego) oraz tworzenie spójnej, dobrze utrzymanej sieci szlaków turystycznych, w tym modernizacja i unowocześnianie schronisk turystycznych z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań technologicznych. W ramach współpracy transgranicznej, przy wsparciu środków Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013, stworzona została transgraniczna ścieżka spacerowa na Dunajcu łącząca Sromowce Niżne i Czerwony Klasztor, wybudowana została promenada wzdłuż Grajcarka w Szczawnicy. Jednocześnie, realizowana była zintegrowana promocja Karpat w ramach projektu pn. „Karpacka Mapa Przygody”, w ramach którego powstała wspólna oferta atrakcji i szlaków turystycznych po polskiej i słowackiej stronie.

Potencjał sportowy regionu

1. Małopolska ma najstarsze w Polsce tradycje kultury fizycznej. Tu powstawały pierwsze towarzystwa sportowe, będące równocześnie ośrodkami wychowania patriotycznego, krzewicielami polskości i dumy narodowej.
2. Małopolska zajmuje czołowe miejsce na sportowej mapie kraju w/g danych z gmin i powiatów z roku 2014 na terenie województwa jest zarejestrowanych ponad 2 800, stowarzyszeń kultury fizycznej, Ofertę sportowo-rekreacyjną w regionie współtworzy 635 Klubów Sportowych, 494 Ludowe Kluby Sportowe, 55 Parafialnych Klubów Sportowych, 1 086 Uczniowskich Klubów Sportowych, 121 Ognisk Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej oraz 433 innych stowarzyszeń.
3. Czołowe miejsce województwa małopolskiego potwierdzają przede wszystkim wyniki młodzieży czynnie uprawiającej sport wyczynowy w 2014 r. – pierwsze miejsce w kraju w sportach zimowych oraz sukcesy znanych w kraju, Europie i na świecie małopolskich zawodników (obecnie między innymi Justyna Kowalczyk, Robert Kubica, Agnieszka Radwańska, Kamil Stoch, Rafał Majka).
4. Sport, oprócz okazji do rywalizacji, pozytywnego wpływu na poprawę zdrowia i wzmacniania kontaktów międzyludzkich, pełni funkcje ekonomiczne i promocyjne. Znani w świecie małopolscy sportowcy poprzez swoje osiągnięcia wzmacniają zainteresowanie regionem, określoną dyscypliną sportu, działają na wyobraźnię młodego pokolenia, potencjalnych następców. Ich popularność wpływa na zwiększenie liczby trenujących, ułatwia pozyskiwanie sponsorów.
5. Obiekty sportowe, na których odbywają się imprezy najwyższej rangi (Wielka Krokiew i tor łyżwiarstwa szybkiego w Zakopanem, hala widowiskowo-sportowa Tauron Arena Kraków, tor kajakowy Kolna, stadiony piłkarskie Cracovii i Wisły w Krakowie) mogą stanowić atrakcje turystyczne.
6. Popularność sportowców, nowoczesne obiekty sportowe i wysokiej rangi imprezy (między innymi Puchar Świata w skokach Narciarskich, Tour de Pologne) generują popyt na przemysł okołosportowy. Organizacja imprez najwyższej rangi powoduje ożywienie rynku hotelarskiego, branży gastronomicznej i rozrywkowej. Przy umiejętnym zarządzaniu „rynkiem sportowym” tendencja ta może mieć charakter długofalowy, nie związany już z poszczególnymi wydarzeniami stricte sportowymi. Sport ma w sobie duży potencjał i umiejętnie „podany” ma pozytywny wpływ na wiele branż z pozoru z nim nie związanych.
7. Wyławianie i wspieranie młodych talentów to najlepsza inwestycja w przyszłość polskiego sportu. Coroczne klasyfikacje najlepszych polskich sportowców młodego pokolenia, listy medalistów imprez sportowych najwyższej rangi zawierają średnio 30-40 nazwisk zawodniczek i zawodników z Małopolski.
8. Na podstawie danych z gmin z roku 2014, na terenie województwa funkcjonuje ok. 5 500 obiektów sportowych podstawowej bazy sportowej, w tym 4 149 najpopularniejszych: 1 164 stadiony/boiska do piłki nożnej, 2 260 boiska do gier małych (koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, tenisa), 70 hal (44 x 24 m), 626 małych hal/ sal (36 x 19 – 24 x 12 m), 44 kryte pływalnie (25 x 12,5 m).
9. Na podstawie danych GUS z roku 2013 odsetek społeczeństwa deklarujący systematyczną aktywność, szacowany jest na poziomie ok. 20%. Jedynie 11% Polaków w wieku 60-64 lat systematycznie jest aktywnych fizycznie.
10. Uprawianie sportu oraz uczestnictwo w różnych formach aktywności ruchowej stanowi istotny element profilaktyki chorób cywilizacyjnych.

2.2. Analiza SWOT dla obszaru dziedzictwo i przemysły czasu wolnego

Analizę SWOT przeprowadzono w ramach sześciu powiązanych i przenikających się obszarów problemowych wyodrębnionych w części diagnostycznej. Kwestie wykraczające poza te obszary skategoryzowano jako „Inne”.

Poszczególnym stwierdzeniom przypisano ocenę wskazującą na ważność cechy (1 – nieistotna, 5 – kluczowa).

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Dziedzictwo regionalne	• Bogaty zasób zabytków nieruchomych o niekwestionowanych europejskich wartościach artystycznych i historycznych (5) • Największy w Polsce zasób zabytków ruchomych o różnorodnej proveniencji i strukturze własnościowej; obecność w tym zasobie obiektów o światowej randze i rozpoznawalności (5) • Znaczna liczba obiektów oraz obszarów prawnie chronionych (3) • Silne środowisko naukowe i konserwatorskie w dziedzinach związanych z ochroną i opracowaniem naukowym zabytków (4) • Największy w Polsce potencjał muzeów profesjonalnie zajmujących się ochroną, gromadzeniem i opracowaniem naukowym zabytków (5) • Nowatorskie, wyznaczające kierunki rozwoju, realizacje plastyczno-narracyjne w muzeach (4) • Wielokulturowe dziedzictwo regionu (5) • Silna tożsamość lokalna (miejsca zamieszkania) (5) • Finanse Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w dyspozycji Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (4)	• Zdywersyfikowana i skomplikowana struktura własnościowa zabytków ruchomych i nieruchomych (3) • Słaby stan ochrony zabytków w kościołach, zabytków przemysłu, techniki i sztuki inżynierskiej oraz zasobów archeologicznych (3) • Wysokie koszty utrzymania i konserwacji obiektów zabytkowych (3) • Brak mechanizmów włączających dziedzictwo w obieg gospodarczy; nieefektywne, zachowawcze zarządzanie obiektami zabytkowymi (4) • Niewystarczające korzystanie z nowoczesnych technologii w zakresie ochrony, dokumentowania i udostępniania zasobów dziedzictwa (4) • Brak systemowych rozwiązań dotyczących digitalizacji oraz udostępnienia on-line zabytków ruchomych oraz nieruchomych (3) • Niskie poczucie tożsamości regionalnej (3) • Silny stereotyp Małopolski jako regionu skoncentrowanego na przeszłości (3) • Brak integracji środowisk i koordynacji działań w obszarze dziedzictwa kulturowego (2)

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Stan kultury w regionie	• Wysoki potencjał instytucji kultury w regionie (5) • Bogata i zróżnicowana oferta kulturalna (3) • Wysokie na tle kraju wskaźniki uczestnictwa w kulturze (2) • Wysoki w skali kraju wskaźnik obecności Internetu w gospodarstwach domowych i rosnąca ilość użytkowników Internetu (4) • Silna marka kulturowa Krakowa (4)	• Silne zróżnicowanie w dostępie do kultury – nierówność lokalizacji geograficznej siatki instytucji kultury (3) • Często zły stan infrastruktury (obiekty, wyposażenie) instytucji kultury, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach (5) • Niewystarczająca ilość nowoczesnych (misja, oferta, relacje ze światem zewnętrznym) instytucji kultury (5) • Niskie nasycenie instytucji kultury technologiami informacyjno - komunikacyjnymi (ICT), co ogranicza dostęp do oferty (5) • Nieco archaiczny profil oferty kulturalnej – ciążenie ku „przeszłości”, niedostatek innowacyjnych działań (5) • Niska jakość zarządzania instytucjami kultury – brak rynku menadżerów kultury (5) • Nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej w regionie (dominacja Krakowa) (2)
Estetyka środowiska życia	• Historycznie ukształtowany ład przestrzenny (4) • Zespoły staromiejskie o zachowanym rozplanowaniu historycznym i dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (dziedzictwo prawa magdeburskiego) (3) • Wysoki w skali kraju udział powierzchni objętej ochroną planistyczną do powierzchni ogółem (3)	• Niedostateczna ochrona tradycyjnych urbanistycznych i ruralistycznych zespołów osadniczych (3) • Brak skutecznego planowania przestrzennego oraz egzekucji w tym zakresie (5)

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał kreatywny i kooperacyjny w regionie	• Uznani w świecie twórcy i ich dorobek (4) • Wartościowe otoczenie badawcze i edukacyjne (ośrodki akademickie, w tym znaczna ilość uczelni kształcących w kierunkach związanych z przemysłami kreatywnymi, instytucje badawcze, szkoły artystyczne) (5) • Obecność w regionie przemysłów wysokich technologii (5) • Obecność w regionie przemysłów kreatywnych (5) • Zintegrowany, stale rozwijany mechanizm wspierania rozwoju produkcji audiowizualnej w regionie (3)	• Niski stopień znajomości podstaw przedsiębiorczości wśród absolwentów uczelni artystycznych (2) • Mała skala wykorzystania potencjału projektowania użytkowego w produkcji (3) • Mała skala wykorzystania potencjału produkcji audiowizualnej związanej z przemysłem gier komputerowych (3) • Niedostateczne wykorzystanie możliwości lokowania produkcji filmowej na obszarach poza metropolią (3) • Brak partnerskich relacji sektora publicznego z biznesem (3) • Słabość i rozdrobnienie organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego; ograniczony zasięg prowadzonej działalności (3) • Niska efektywność działań sieciowych, klastrowych (2)

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał turystyczny regionu	• Bogate dziedzictwo kulturowe oraz unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe (5) • Dobrze przygotowana infrastruktura turystyczna oraz ciągle rosnące zainteresowanie ofertą turystyczną ze strony odbiorców rynku krajowego i zagranicznego (5) • Wiodący w Europie region turystyki religijnej, w tym pielgrzymkowej (5) • Czołowe miejsce wśród polskich lokalizacji wybieranych na organizację spotkań biznesowych (5) • Region o największym potencjale całorocznej bazy noclegowej (5) • Region o najwyższym wskaźniku przedsiębiorców turystycznych (5) • Czołowe miejsc epod względem oferty produktów opartych na tradycyjnych recepturach (5) • Bardzo dobre warunki do rozwoju wszelkich form turystyki aktywnej i kwalifikowanej, w tym sportów ekstremalnych (5) • Szeroka oferta szlaków tematycznych (5) • Bardzo dobrze rozbudowana sieć turystycznych szlaków: pieszych, rowerowych, narciarskich, konnych (5) • Bogata oferta z zakresu turystyki aktywnej, rekreacyjnej, uzdrowskiej i prozdrowotnej (5) • Dobra lokalizacja oraz dostępność komunikacyjna (5) • Sieć dróg o znaczeniu międzynarodowym oraz gęsta sieć dróg lokalnych (5) • Wysoka dostępność lotnicza regionu (Balice i Pyrzowice jako „huby”) (5) • Prorozwojowa postawa i świadomość pozycji turystyki Małopolski w sektorze gospodarki wśród władz regionalnych i lokalnych (4) • Duża liczba szkół wyższych przygotowujących kadrę do obsługi ruchu turystycznego (4) • Sprawnie działający zintegrowany Małopolski System Informacji Turystycznej (MSIT) (4)	• Stosunkowo niski poziom usług świadczonych przez uzdrowiska (3) • Sezonowość produktów turystycznych (4) • Niski poziom innowacyjności produktów (w zakresie infrastruktury, jakości usług i promocji) (5) • Nakładanie się i „przechwytywanie” kompetencji podmiotów zarządzających gospodarką turystyczną (3) • Niski poziom komercjalizacji produktów turystycznych (4) • Słaba drogowa dostępność komunikacyjna wewnątrz regionu, zwłaszcza środków komunikacji publicznej (3) • Utrudnienia związane z niewielką liczbą bezpośrednich połączeń kolejowych (3)

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał sportowy regionu	- Najstarsze w Polsce tradycje kultury fizycznej (2) - Wielu utalentowanych i znanych sportowców (3) - Uczestnictwo wielu klubów w rozgrywkach najwyższej klasy (3) - Doświadczenie w organizacji imprez sportowych najwyższej rangi (5)	- Niski odsetek osób systematycznie uprawiających aktywność fizyczną (zjawisko ogólnopolskie) (4) - Brak specjalistycznej infrastruktury do sportów zimowych lub ich niski standard (5) - Brak spójnego systemu wspierania małopolskich gwiazd sportu (4)
Inne	- Efektywne pozyskiwanie środków europejskich (4) - Oferta kształcenia kompetencji zarządczych (3) - Wzrastające systematycznie wydatki publiczne na ochronę dziedzictwa kulturowego, kulturę i edukację (2) - Liczne projekty inwestycyjne w sektorze kultury i opieki nad dziedzictwem kulturowym (4)	- Silne uzależnienie publicznych instytucji kultury i sektora pozarządowego od dotacji publicznych (4) - Niskie nakłady publiczne na kulturę fizyczną (2) - Biurokratyzacja i formalizacja programów europejskich i rządowych, ich niepełne wydatkowanie, zniechęcanie do aplikowania (1) - Rygoryzm prawa zamówień publicznych, niekoherentność orzecznictwa w tym zakresie z praktyką (2)

	SZANSE	ZAGROŻENIA
Dziedzictwo regionalne	- Promowanie, szukanie, reaktywowanie i rozwijanie tego, co unikatowe, fenomenalne, małopolskie; dobre inwestycje w modę na rodzimość (5) - Włączenie dziedzictwa kulturowego w obieg gospodarczy przy jednoczesnym zachowaniu priorytetu zabytku (5) - Dopełnienie ochrony pojedynczych zabytków ochroną obszarową (4) - Stymulujący wpływ dobrych wzorców adaptacji zabytków (3) - Tworzenie i wprowadzanie programów edukacji regionalnej do szkół (4) - Tworzenie miejsc pracy w obszarze dziedzictwa (4) - Ochrona tradycyjnych rzemiosł i ginących zawodów (3)	- Degradacja stanu konserwatorskiego zabytków, szczególnie zabytków przemysłu, techniki i sztuki inżynierskiej oraz zasobów archeologicznych (3) - Niska ranga służb konserwatorskich (4) - Dominacja kryterium ceny oraz terminu wykonania w wyborze wykonawcy prac konserwatorskich skutkująca zagrożeniem obniżenia jakości prac konserwatorskich (3) - Zagrożenie źle pojętą komercjalizacją i spadkiem autentyczności dziedzictwa kulturowego (5) - Niewystarczające wspieranie tożsamości regionalnej (4) - Zacieranie się różnic etnograficznych i dialektologicznych (5) - Wypieranie materialnych wytworów dziedzictwa kulturowego regionu przez obce produkty o znikomej wartości artystycznej i estetycznej (4) - Zmniejszenie zainteresowania dziedzictwem, osłabienie tożsamości regionalnej i lokalnej (4)
Stan kultury w regionie	- Rosnąca indywidualizacja i świadomość potrzeb odbiorców kultury wymuszająca konkurencyjność (5) - Instytucje kultury (nowoczesne, po zmianie świadomościowej) miejscami spędzania czasu wolnego (5) - Sieć parafii i organizacji kościelnych tworzących relacji społeczne (3) - Duża aktywność organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w kreowaniu wydarzeń w dziedzinie kultury (4) - Rosnące świadome wykorzystanie nowych technologii oraz programy związane z planami rozszerzenia ich użycia (4) - Rozwijanie potencjału metropolitalnego Krakowa (4)	- Zanikanie aspiracyjnego modelu korzystania z kultury – użytkownicy oczekujący coraz łatwiejszej oferty kulturalnej, traktujący ją jako formę rozrywki (5) - Korzystanie z oferty kulturalnej głównie w domach, za pośrednictwem nowych technologii (3) - Konkurencja innych ośrodków kulturalnych (głównie Mazowsza, Dolnego Śląska i Śląska, województwa świętokrzyskiego oraz dobrze skomunikowanych z Krakowem ośrodków zagranicznych – Berlina, Londynu) i ośrodków turystycznych, coraz silniejsza w kontekście wzrostu mobilności (4)

	SZANSE	ZAGROŻENIA
Estetyka środowiska życia	• Wzrost wrażliwości estetycznej (3) • Wzrost poczucia współodpowiedzialności za przestrzeń publiczną (5) • Wzrost świadomości potrzeby ochrony dóbr kultury współczesnej (3) • Moda na produkty „dizajnerskie” (3)	• Niewystarczająca integracja środowisk urbanistycznych, architektonicznych i modeli „master planów” oraz konkursów i edukacji o przestrzeni (4) • Dynamiczny rozwój miejskiego budownictwa mieszkaniowego bez rozważnego planowania urbanistycznego, dehumanizacja osiedli mieszkaniowych (blokowisk) (3) • Duże inwestycje modernizacyjne, szczególnie developerskie, nie respektujące zastanej tkanki historycznej, ingerujące w pejzaż i zaburzające panoramę widokową (4) • Renowacja przestrzeni miejskiej jak najniższym kosztem, z wykorzystaniem najtańszych materiałów i produkowanych masowo elementów małej architektury (5) • Niska świadomość społeczna wartości obiektów dziedzictwa modernizmu, architektury i urbanistyki XX w. (2) • Brak harmonijnej organizacji komunikacji wizualnej, zarówno na terenach wiejskich, jak i w miastach (3) • Pojawiające się coraz częściej złe przykłady architektury sakralnej (1)
Potencjał kreatywny i konnecracinv w regionie	• Wzrost kompetencji kadr w zakresie ochrony dziedzictwa, zarządzania kulturą (5) • Wzrost współpracy międzysektorowej (4) • Rosnące zaangażowanie obywatelskie (5) • Rozwój wolontariatu (3) • Wykorzystanie potencjału naukowo-badawczego i technologicznego dla rozwoju przemysłów kreatywnych w regionie (5) • Rozwój infrastruktury związanej z produkcją audiowizualną w regionie (3)	• Słabość rynku kreatywnych menadżerów dla zarządzania publicznym sektorem edukacji i kultury (5) • Zagrożenie wykluczeniem społecznym z powodu niewystarczających kompetencji cyfrowych (5)

	SZANSE	ZAGROŻENIA
Potencjał turystyczny regionu	• Dobra koniunktura w turystyce, ciągle zainteresowanie inwestorów regionem Małopolski, stały wzrost inwestycji również w sektorze turystycznym, rozbudowa infrastruktury turystycznej (4) • Moda na zdrowy tryb życia, naturalność, produkty regionalne. Rozszerzenie oferty oraz podwyższenie standardu świadczonych usług (4) • Rozwój przemysłów naukochońnych, zaawansowanych technologicznie i ich wykorzystanie w branży turystycznej, np. infrastruktura w turystyce biznesowej, kulturowej (imprezy masowe, w tym organizacja w Krakowie Światowych Dni Młodzieży w roku 2016 oraz innych dużych imprez artystycznych o randze międzynarodowej), ochronie środowiska, itp. (5) • Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej z wykorzystaniem walorów dziedzictwa (5) • Trendy w stylach życia i popycie turystycznym, którym odpowiada potencjał produktowy regionu. Wzrost popytu turystycznego opartego o formułę 3E (education, entertainment, excitement) (5) • Kreowanie wizerunku kraju w oparciu o produkty małopolskie (4) • Wzrost liczby przyjazdów turystycznych do Polski (3) • Wzrost popytu krajowego na usługi przemysłów czasu wolnego (5) • Rozwój nowych rynków emisyjnych (5) • Dostosowanie jakości oferty turystycznej do standardów europejskich (5) • Rozwój międzynarodowej współpracy w zakresie projektów turystycznych, wymiana doświadczeń, know-how (4)	• Systematyczny spadek udziału Europy w światowym ruchu turystycznym (4) • Brak uregulowań ustawowych dotyczących tworzenia i administrowania szlaków turystycznych (4) • Utrata konkurencyjności cenowej Polski na rynku usług przemysłów czasu wolnego (5) • Ograniczone środki zewnętrzne na rozwój turystyki (5) • Niedoskonały system koordynacji działań pomocowych z poziomu centralnego (5) • Sytuacja geopolityczna na świecie oraz konflikty zbrojne w Europie (4) • Słabe stowarzyszenia branżowe w turystyce (4)

	SZANSE	ZAGROŻENIA
Potencjał sportowy regionu	• Ekonomiczny potencjał sportu – wpływ wielkich imprez sportowych na gospodarkę, przemysł okołosportowy (5) • Potencjał rozwoju sportów zimowych szansą przyznania prawa organizacji imprez sportowych najwyższej rangi (4) • Wzrost popularności i liczby zawodników w dyscyplinach, w których sukcesy osiągają sportowcy z regionu (3) • Moda na zdrowy, aktywny tryb życia (3)	• Ograniczenia (ustawowe) sponsoringu imprez sportowych przez niektóre branże (3) • Problemy natury prawnej (struktura własnościowa) w przygotowaniu inwestycji dla sportów zimowych (3) • Słabe społeczne zainteresowanie aktywnością fizyczną (4) • Niska edukacja sportowa dzieci i młodzieży (4) • Konkurencyjne formy spędzania czasu wolnego (2)
Inne	• Polityka pomocniczości Unii Europejskiej w programach zrównoważonego rozwoju regionalnego w perspektywie 2014-2020, w tym znaczne środki na rewitalizację (4) • Inwestycje komunikacyjne jako czynnik zmiany w dostępie do kultury (4)	• Tworzenie strategii/ programów bez mechanizmów ich efektywnego wdrażania (3) • Prognozy demograficzne zakładające niski przyrost naturalny (2)

2.3. Rekomendacje dla dalszego wyboru kierunków działania

Poszczególnym stwierdzeniom w analizie SWOT przypisano ocenę wskazującą na ważność cechy:

5 – kluczowa, 4 – bardzo ważna, 3 – ważna, 2 – mało istotna, 1 – nieistotna.

Dla dalszego wyboru kierunków działania istotne są oceny skrajne, pokazujące szczególnie ważne potrzeby inwestowania.

Mocne strony

Najmocniejsze strony regionu w analizowanym obszarze to uogólniając: bogactwo i unikatowość dziedzictwa. Wyrażają się one wysokim potencjałem naturalnym (przyrodniczym i geograficznym), klasą i ilością zabytków ruchomych i nieruchomych, potencjałem instytucji kultury. Istotna jest również tradycja wielokulturowości regionu. Bogactwo dziedzictwa i wielokulturowość korelują z silną tożsamością lokalną Małopolan, ocenioną jako mocna strona o kluczowym znaczeniu. Duże znaczenie przypisano działalności Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, dysponującemu środkami Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa – jedynego takiego funduszu w Polsce. Powiązane z dziedzictwem, kluczowe mocne strony w obszarze turystyki i przemysłów czasu wolnego to potencjał zróżnicowanych produktów turystycznych oraz wysoki udział Małopolski w rynku turystyki przyjazdowej do Polski (duże znaczenie przypisano wysokiej dostępności lotniczej regionu) i turystyce krajowej. Mocną stroną o największym znaczeniu w obszarze sportu jest doświadczenie w organizacji imprez sportowych najwyższej rangi. Kluczowe znaczenie przypisano także środowisku naukowemu i badawczemu oraz obecności w regionie przemysłów wysokich technologii i przemysłów kreatywnych. Silne strony o najmniejszym znaczeniu rozpoznano w obszarze: uczestnictwa w kulturze Małopolan (z czego można próbować wyprowadzać wniosek, że balans pomiędzy udziałem w kulturze przyjezdnych i mieszkańców nie jest wystarczający), sportowych tradycji regionu oraz wysokości środków publicznych na ochronę dziedzictwa kulturowego, kulturę i edukację.

Rekomendacje

Różnorodność, bogactwo i unikatowość dziedzictwa, które powinno mieć wymiar coraz bardziej rynkowy, gospodarczy, to główne źródła atrakcyjności regionu, tworzące jego przewagę konkurencyjną. W obszarach wysokiej punktacji działania strategiczne powinny mieć charakter ofensywny. Wykorzystując potencjał regionalnego dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) i przyrodniczego dla społeczno - gospodarczego rozwoju (wzrost zatrudnienia i oferty usług opartych na zasobach dziedzictwa), podnoszenia jakości życia mieszkańców (wzrost dostępu do zróżnicowanej, wysokiej jakości oferty kulturalnej i turystycznej, poprawa warunków i środowiska życia etc.) oraz budowy marki regionu, równolegle należy podejmować działania chroniące potencjał dziedzictwa dla przyszłych pokoleń. Istotne znaczenie ma wzmocnienie funkcji metropolitalnych Krakowa, szczególnie poprzez inwestycje w przestrzeń kulturalną, społeczną i edukacyjną na obszarach wymagających sanacji i rehabilitacji, z wykorzystaniem nowych technologii i z respektem dla środowiska naturalnego. Kluczowym dla zrównoważonego, proinnowacyjnego rozwoju regionu jest stworzenie instrumentów systemowego wsparcia sektora przemysłów kreatywnych, szczególnie sektora audiowizualnego i szeroko pojętego wzornictwa, w oparciu o zasoby dziedzictwa i potencjał naukowo-badawczy w regionie.

Szanse

Szczególnych szans dla Małopolski należy upatrywać w działaniach mających na celu promowanie i rozwijanie tego co unikatowe, fenomenalne, małopolskie oraz włączanie w obieg gospodarczy obiektów zabytkowych poprzez szukanie dla nich nowych funkcji przy zachowaniu ich zabytkowego charakteru. Stworzy to z jednej strony możliwość kreowania nowych miejsc pracy, z drugiej ułatwi rozwój oferty turystycznej, korzystającej z walorów dziedzictwa, opartej o formułę 3E (education, enterainment, excitement), wykorzystującej wzrost popytu krajowego na usługi przemysłów czasu wolnego. W tym kontekście kluczowe jest dostosowanie jakości oferty turystycznej do standardów europejskich oraz rozwój nowych rynków emisyjnych. Jako kluczowy czynnik warunkujący zachowanie przestrzeni kulturowej, także w aspekcie przestrzennym, uznano wzrost poczucia współodpowiedzialności za przestrzeń publiczną. Wysokie znaczenie ma rosnąca indywidualizacja i świadomość potrzeb odbiorców kultury oraz tworzenie i wprowadzanie programów edukacji regionalnej do szkół. Szansą i jednocześnie koniecznością jest „unowocześnienie” instytucji kultury, których potencjał, aby stał się walorem, wymaga szerokich zmian, w tym najtrudniejszych – mentalnych. Konieczna jest zmiana modelu funkcjonowania instytucji kultury w kierunku przedsiębiorstw (system zarządzania i finansowania). Wiąże się to z potrzebą podniesienia kompetencji kadr. Wykorzystanie ekonomicznego potencjału sportu, szczególnie, choć nie wyłącznie, potencjału sportów zimowych, oraz wzmocnienie przemysłów kreatywnych to szansa o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Szansą dla Małopolski są także inwestycje w system komunikacji i rozwój metropolitarnej roli Krakowa. W aspekcie społecznym szans należy upatrywać w rozwoju wykorzystania nowych technologii, Internetu i kompetencji medialnych, a także w rosnącym zaangażowaniu obywatelskim i partnerstwie międzysektorowym. Nie zidentyfikowano szans o niskiej punktacji, będącej rekomendacją do zaniechania działań w danym obszarze.

Rekomendacje

Szczególne szanse wskazujące na pożądane obszary inwestowania są powiązane z silnymi stronami: potencjał instytucji kultury wymaga ich istotnych przeobrażeń, bogactwo i unikatowość dziedzictwa wymagają mądrego inwestowania, które przynosi zwrot w postaci włączenia dziedzictwa w korzystne procesy gospodarcze (rozwój przemysłów czasu wolnego, przemysłów kultury i kreatywnych, wprowadzanie nowych funkcji do obiektów zabytkowych etc.). To „urynkowienie” dziedzictwa musi jednak przebiegać z zachowaniem priorytetu ochrony zabytku i autentyczności dziedzictwa. Przykładem mogą być: dobrze pojęta (uwzględniająca, oprócz kosztów i zysku, markę produktu) komercjalizacja usług kulturalnych i wyrobów regionalnych oraz prawidłowo przeprowadzona, kompleksowa (uwzględniająca aspekty społeczne, kulturowe, gospodarcze, środowiskowe etc.) rewitalizacja obszarów zdegradowanych, zaniedbanych,

izolowanych. Istotne jest wykorzystanie i wzmocnienie istniejącego potencjału kadr odpowiedzialnych za opiekę nad regionalnym dziedzictwem i zarządzanie kulturą, rozwijanie współpracy międzysektorowej (dziedzictwo – kultura – sztuka – oświata – turystyka – sport – zdrowie) oraz partnerstwa publiczno - pozarządowo - prywatnego. Istotne znaczenie mają działania na rzecz rozwoju sztuki profesjonalnej i świadomości sztuki oraz szerzej – wrażliwości estetycznej. Duże znaczenie ma aktywizacja środowisk lokalnych w działalności prospołecznej; wspieranie integracji międzypokoleniowej i wykorzystywanie potencjału osób starszych; kreowanie postaw budujących kapitał społeczny, konieczny dla proinnowacyjnego rozwoju tolerancji, zaufania i umiejętności współpracy oraz kreatywności i przedsiębiorczości. Istotne znaczenie mają działania na rzecz odkrywania i wspierania talentów w obszarze kultury, nauki, sztuki i sportu. W planowaniu strategicznym trzeba wziąć pod uwagę rolę nowych technologii i ich upowszechniania wśród mieszkańców regionu w połączeniu z rozwojem kompetencji medialnych, komunikacyjnych i emocjonalnych. Szanse wskazują na konieczność rozwoju regionu zgodnego z filozofią kontynuacji – inwestować tam, gdzie rozpoznano silne strony. Nie zdiagnozowano potrzeby dokonania istotnej zmiany w pożądanym kierunku rozwoju. Zmiana ma poprawiać wykorzystanie istniejącego potencjału, a nie definiować nowe obszary działania.

Słabe strony

Słabe strony dobrze przylegają do stron mocnych, częściowo, niemal na zasadzie antytezy, je powtarzając. A zatem, o ile potencjał instytucji kultury jest rozpoznawany jako mocna strona, o tyle poziom zarządzania, oferta kulturalna, brak rynku managerów kultury, stan infrastruktury, stopień wykorzystania nowych technologii, poziom finansowania i uzależnienie instytucji kultury od dotacji zostały zdefiniowane jako słabe strony o wysokiej punktacji. W nawiązaniu do szans, jako dotkliwy wskazano brak mechanizmów włączających dziedzictwo w obieg gospodarczy i niewystarczające wspieranie tożsamości regionalnej. Wskazano też na uzależnienie działalności NGO-sów od dotacji ze środków publicznych. Za słabą stroną o fundamentalnym znaczeniu uznano: brak rozpoznawalności marki Małopolska na rynkach zagranicznych, niski poziom innowacyjności produktów turystycznych oraz słabość połączeń lotniczych Krakowa z innymi miastami europejskimi niż stolice. W obszarze sportu kluczowe znaczenie ma brak nowoczesnych obiektów sportowych. Luki w planach przestrzennych oraz słaba egzekwowalność już istniejących naruszają ład przestrzenny regionu, osłabiając jego atrakcyjność i konkurencyjność. Relatywnie niewielki wpływ na sytuację w obszarze dziedzictwa i przemysłów czasu wolnego mają niskie nakłady publiczne na kulturę fizyczną, rygorystyka prawa zamówień publicznych oraz biurokratyzacja procedur przy aplikowaniu o środki europejskie i krajowe. Jest to koherentne z wysoką oceną znaczenia skuteczności w pozyskiwaniu i wydawaniu środków. Jako stosunkowo mało istotny uznano brak integracji i koordynacji działań w obszarze dziedzictwa czy niedostateczne wykorzystanie potencjału związanego z przemysłem gier komputerowych i lokowaniem produkcji filmowej poza Krakowem. Nie uznano też dominującej roli Krakowa w ofercie kulturalnej za słabość istotną, co koresponduje z szansami upatrywanymi w rozwoju metropolitalnym Krakowa. Istotnych obaw nie budzi też słabość działań klastrowych czy niski stopień przedsiębiorczości artystów.

Rekomendacje

Inwestycje w obszarze kultury są niezbędne, ale powinny być sprzężone z redefinicją funkcji instytucji kultury – z modelu pasywnego, kosztotwórczego w kierunku modelu spójnego z wymogami gospodarki rynkowej, konkurencyjnej. Efektem powinno być „unowocześnienie” instytucji kultury (w wymiarze infrastrukturalnym i co najważniejsze – ideowo-merytorycznym, widocznym w wizji, ofercie i sposobie zarządzania instytucją). Absolutnie konieczne jest otwarcie instytucji kultury na budowanie partnerskich relacji z otoczeniem – szczególnie istotne jest wspieranie projektów interdyscyplinarnych w zakresie dziedzictwa, kultury i sztuki, tworzących i wyrównujących szanse rozwojowe i samorealizacji, wzmocnienie współpracy w obszarze kultura-oświata, przemodelowanie współpracy publicznych instytucji kultury z sektorem pozarządowym i biznesem czy tworzenie i wspieranie partnerstw i sieci współpracy dla realizacji wspólnych projektów,

wymiany doświadczeń i know-how. Istotne jest tworzenie spójnych, kompleksowych systemów informacji, opisu i interpretacji materialnego i niematerialnego dziedzictwa, wykorzystujących nowe technologie i tym samym poprawiających dostęp do zasobów dziedzictwa. Redefinicji wymaga kwestia uzależnienia działalności misyjnej (publicznych instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych) od środków publicznych. W obszarze sportu zidentyfikowano potrzebę podjęcia działań inwestycyjnych poprawiających infrastrukturę sportową – zarówno tę, umożliwiającą organizację wielkich, prestiżowych, międzynarodowych imprez sportowych, jak i tę podstawową, lokalną, warunkującą skuteczność programów upowszechniania kultury fizycznej i promowanie zdrowego, aktywnego stylu życia wśród mieszkańców. Konsekwencji i stanowczości zarządczej wszystkich samorządów w regionie wymaga kwestia planowania przestrzennego i egzekucji w tym obszarze, skorelowana z projektami edukacyjnymi i obywatelskimi wzmacniającymi wrażliwość estetyczną oraz poczucie odpowiedzialności za przestrzeń publiczną. Te działania w mniejszym stopniu wymagają nakładów finansowych, ale ich zaniechanie bardzo mocno wpłynie niekorzystnie na konkurencyjność i atrakcyjność regionu. Kluczowe znaczenie ma wzmocnienie marki Małopolska (rozpoznawalności regionu i produktów regionalnych) oraz podniesienie jakości i innowacyjności usług i produktów turystycznych.

Zagrożenia

Zidentyfikowane zagrożenia mają wspólny mianownik w postaci obawy przed utratą unikatowości regionu i krajobrazu lokalnego, będącej głównym nośnikiem jego konkurencyjności i atrakcyjności. Niepokój rodzą tutaj takie zjawiska jak komercjalizacja obrzędów ludowych, zacieranie różnic etnograficznych i dialektologicznych, źle pojęta komercjalizacja wyrobów regionalnych. Obawy budzi zanik aspiracyjnego modelu kultury, który coraz powszechniej jest wypierany przez oczekiwanie łatwej rozrywki. Zagrożeniem w działalności instytucji kultury jest deficyt kreatywnego zarządzania. Za zagrożenie o kluczowym znaczeniu uznano zaniechanie stworzenia brandingu regionalnego oraz utratę konkurencyjności cenowej Polski na rynku usług przemysłu czasu wolnego. W tym kontekście istotne znaczenie ma rosnąca konkurencja krajowych i zagranicznych ośrodków kulturalnych i turystycznych oraz prognozowana utrata atrakcyjności przez niektóre miejsca docelowe przyjazdów turystycznych. Poważnym zagrożeniem są duże inwestycje developerskie oraz wszelkie inne działania niszczące walory krajobrazowo - przyrodnicze regionu. W obszarze ochrony zabytków istotnym zagrożeniem jest selekcja negatywna służb konserwatorskich oraz degradacja stanu konserwatorskiego zabytków. W obszarze sportu za istotne uznano zagrożenie związane z niską edukacją sportową dzieci i młodzieży. Odrębnym, ale niezwykle istotnym zagrożeniem jest możliwość potęgowania się globalnego zjawiska wykluczenia społecznego. Wprawdzie wysokie oceny poziomu korzystania społecznego z nowych technologii (Internet) są tu uspakajające, ale ciężar gatunkowy tego ryzyka każe nim zarządzać z ogromną ostrożnością. Nie negując pojawiających się złych przykładów w architekturze sakralnej, nie należy patrzeć na to zagadnienie inaczej niż jako na szerszy problem „psucia” przestrzeni. W tym kontekście – nie jako problem jednostkowy – jest to temat ważny. Podobnie należy traktować kwestię budowy harmonijnej komunikacji wizualnej w miastach i na wsiach w regionie. Jako zagrożenia o najmniejszym znaczeniu uznano: niekorzystne prognozy demograficzne, konkurencyjne dla form aktywnych sposoby spędzania czasu wolnego, niską świadomość społeczną wartości dóbr kultury współczesnej.

Rekomendacje

Konieczne jest przeciwdziałanie wszelkim zjawiskom „degenerującym” odmienności i unikatowości regionu. Mądre wspieranie lokalnych społeczności, które wciąż są nośnikiem rodzimości, jest tu najlepszym działaniem. Dla zachowania regionalnej różnorodności i oryginalnych cech kulturowych ważne jest wzmocnienie systemowego programu wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych oraz kompleksowych rewitalizacji zespołów obiektów i zespołów zabytkowych oraz dóbr kultury współczesnej. Istotne jest też połączenie ochrony dziedzictwa kulturowego z systemową opieką nad dziedzictwem przyrodniczym wraz z dookreśleniem funkcjonalnego zarządzania ofertą dziedzictwa. Dla kompleksowej ochrony i wykorzystania potencjału

dziedzictwa kluczowe znaczenie ma edukacja regionalna (na rzecz i o dziedzictwie) oraz tworzenie syntez i aktualizacji dla nieustannego włączania dziedzictwa w żywy obieg treści kulturowych (zgodnie z zasadą, że „kultura żyje w obiegu albo nie istnieje”). Konieczne jest zbudowanie świadomości marki regionu w celu spójnej polityki wizerunkowej. Rozważyć należy zdefiniowanie roli menadżera kultury oraz modyfikację modelu funkcjonowania służb konserwatorskich w regionie.

2.4. Wnioski i rekomendacje dla poszczególnych obszarów problemowych

Dziedzictwo regionalne

Dziedzictwo jest strategicznym zasobem Małopolski. W regionie znajdują się liczne obiekty i zespoły zabytkowe, często niezwykle cenne z punktu widzenia dorobku kulturalnego kraju i kontynentu. Jest to też region o wybitnych walorach geologicznych, geograficznych i przyrodniczych. Zachowanie regionalnej różnorodności wymaga ochrony oryginalnych cech kulturowych oraz istniejących elementów dziedzictwa naturalnego. Jednocześnie wyzwaniem jest zmiana stereotypu Małopolski jako regionu skoncentrowanego na przeszłości i kształtowanie wizerunku regionu, w którym dziedzictwo staje się zapleczem dla nowych, innowacyjnych działań, aktywnie animujących tkankę społeczną i w pewnym stopniu także otoczenie gospodarcze. Kluczowe znaczenie będzie mieć skuteczna ochrona i rewaloryzacja przestrzeni, a nie tylko pojedynczych obiektów.

Stan kultury w regionie

Zasadnym jest wspieranie szerokiego wachlarza inicjatyw kulturalnych, co przyczyni się do rozwoju regionu oraz wzrostu konkurencyjności regionalnych produktów kulturalnych i turystycznych. Niezbędne jest rozwinięcie bardziej progresywnych (innowacyjnych technologicznie i ideowo), w mniejszym stopniu związanych z ochroną i zachowaniem dziedzictwa, elementów oferty kulturalnej regionu. Ważne, aby kultura nie tylko zachowywała i ocalała przeszłość, ale także (przede wszystkim) oswajała i kreowała przyszłość. Wyzwaniem stają się programy cyfryzacji oferty oraz podniesienie jakości infrastruktury służącej procesom udziału w tworzeniu i korzystaniu z kultury tak w wymiarze lokalnym, jak i europejskim, a tym samym włączeniu społecznemu, edukacji i wzrostowi zatrudnienia oraz mobilności twórców. Kluczowe znaczenie ma podnoszenie kwalifikacji w sektorze kultury w zakresie umiejętności menedżerskich i przedsiębiorczości.

Estetyka środowiska życia

Zachowanie przestrzeni kulturowej – pojmowanej bardzo szeroko, w kontekście krajobrazowym, przyrodniczym, przestrzennym, związanym z kulturą materialną, jak i niematerialną oraz tradycją lokalną – staje się priorytetem interesu publicznego, rozumianego jako potrzeba ogółu. Wyzwaniem i jednocześnie szansą na lepsze środowisko życia jest skuteczne planowanie przestrzenne, działania rewitalizacyjne, a także wzrost wrażliwości estetycznej oraz poczucia współodpowiedzialności za przestrzeń publiczną i jakość środowiska naturalnego.

Potencjał turystyczny regionu

Małopolska tradycyjnie należy do wiodących polskich regionów turystycznych. Oprócz licznych walorów i atrakcji, najsilniejszą stroną regionu jest potencjał kapitału ludzkiego, w tym jego kreatywność, mobilność oraz stale rosnący poziom kompetencji zawodowych. Ze względu na wysoką konkurencyjność europejskiego rynku turystycznego, a także dynamicznie zmieniające się potrzeby rynku odbiorców, sektor przemysłów czasu wolnego potrzebuje istotnego wsparcia zarówno w obszarze marketingu, infrastruktury, jak i rozwoju produktów i usług oraz kapitału ludzkiego.

Potencjał sportowy regionu

Sport to dużo więcej niż promocja zdrowego trybu życia i atrakcyjne widowisko. To obszar budowania więzi społecznych, a także społeczno - kulturowej tożsamości. Sport to także przemysł i jedna z możliwych dźwigni rozwoju, szczególnie w regionie tak bogatym w tradycje i odpowiednie warunki naturalne jak Małopolska. Komplementarną i służącą rozwojowi gospodarczemu oraz podnoszącą jakość życia powinna być oferta imprez sportowych i infrastruktury służącej rekreacji i uprawianiu sportu we wszystkich dyscyplinach. Pełne wykorzystanie potencjału sportowego regionu będzie

możliwe po „inwentaryzacji” potencjału poszczególnych dyscyplin sportowych. Pierwszoplanowymi powinny być dyscypliny zimowe z dobrze rozwiniętą infrastrukturą specjalistycznych obiektów sportowych, których potencjał będzie skutkował możliwością ubiegania się o organizację imprez sportowych najwyższej rangi; następnie sporty halowe (w oparciu – przede wszystkim – o halę widowiskowo-sportową Tauron Arena Kraków) oraz dyscypliny, w których region dysponuje już odpowiednimi obiektami sportowymi (kajakarstwo górskie, piłka nożna, rugby). Po ich stałym uzupełnianiu o ogólnodostępne obiekty rekreacyjne, będzie można przeprowadzać na terenie Małopolski najpoważniejsze imprezy sportowe i zaktywizować sportowo większą niż obecnie część społeczeństwa. Działania te w perspektywie najbliższych lat skutkować będą wykorzystaniem szans regionu, tj. pozytywnym wpływem sportu na gospodarkę, większą liczbą zawodników w dyscyplinach, w których sukcesy osiągają sportowcy z regionu, modą na zdrowy i aktywny tryb życia.

Potencjał kreatywny i kooperacyjny w regionie

Kształtowanie umiejętności opracowywania nowych pomysłów, niekonwencjonalnych rozwiązań oraz przekształcania ich w innowacyjne produkty i usługi ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarki wiedzy, a kreatywność, rozumiana jako umiejętność tworzenia „czegoś” z „niczego”, znajdowania nietypowych rozwiązań, jest niejako przypisana kulturze, łączącej wiedzę, wyobraźnię i wolność twórczą. Małopolska ma podstawy (ośrodki akademickie, instytucje badawcze, szkoły artystyczne), aby być postrzegana jako region kreatywny, tworzący korzystne warunki dla postępu w twórczym i innowacyjnym środowisku. Wyzwaniem jest wykorzystanie potencjału studentów i absolwentów małopolskich uczelni wyższych oraz wzmocnienie potencjału kooperacyjnego w regionie. Wzrost zdolności do nieszablonowego myślenia, otwartości i umiejętności współpracy – przekładających się na wzmocnienie współpracy międzysektorowej – jest czynnikiem warunkującym budowę i utrzymanie pozycji konkurencyjnej regionu w perspektywie długookresowej. Aby to osiągnąć, ważne jest zapewnienie możliwości uczestnictwa w kulturze (tworzenie wielofunkcyjnych, interdyscyplinarnych centrów – otwartych „pracowni” kultury, kształcenie kadr animatorów kultury etc.). Celem jest przygotowanie świadomych odbiorców i uczestników kultury (wśród wszystkich grup wiekowych i społecznych), stwarzanie warunków do tworzenia i poznawania kultury, rozwijania zainteresowań, pasji, talentów. Szansą dla rozwoju społeczno - gospodarczego regionu jest większa aktywność osób dzisiaj biernych, pozostających w domach, realne stworzenie warunków sprzyjających realizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, korzystanie na większą skalę z doświadczenia osób starszych i odwołanie się do potencjału mieszkańców terenów wiejskich.

3. CO JEST DO OSIĄGNIĘCIA I PO CO – ASPEKTY / WIZJA / POSTULOWANY STAN

3.1. Impulsy, doświadczenia, tendencje

W przestrzeni dziedzictwa i aktywności kulturalnej

Przyjęto, że założeniem kluczowym dla wyznaczania kierunków działania służących rozwojowi tak społecznemu, jak i gospodarczemu, w tym nade wszystko w obszarze kultury, dziedzictwa, turystyki, rekreacji, sportu oraz kształtowania postaw i kompetencji, będą między innymi następujące determinanty:

- wzajemność
- współdziałanie
- współzarządzanie
- współodpowiedzialność
- upodmiotowienie
- samodzielność
- kreatywność
- innowacyjność
- gospodarowanie.

W nich pośrednio mieści się katalog kompetencji, metod i zasad działania każdej władzy, służących pomnażaniu dobra wspólnego we wzajemnym poszanowaniu racji oraz w niezbędnym zaufaniu do siebie.

W tym koncepcie istotą jest zaufanie między ludźmi, między instytucjami i między środowiskami świadomymi własnych wartości i ograniczeń, ale skupionymi wokół wspólnych idei i wyzwań.

Wśród tych uwarunkowań szczególne znaczenie znajduje aspekt związany z rozwojem regionu twórczo wykorzystującego walory dziedzictwa kulturowego i uzupełniającego je o nowe interpretacje, treści, wytwory i aktywności artystyczne w obszarze szeroko pojmowanej kultury. Wpływa to z szacunku do dziedzictwa kulturowego, a przede wszystkim z przeświadczenia, że:

- kultura – otwarta, powszechna, interdyscyplinarna – była, jest i staje się coraz bardziej istotnym i zauważalnym czynnikiem atrakcyjności każdego miejsca oraz w znacznej mierze służy rozwojowi gospodarczemu;
- kultura – niezależna, wolna w dostępie do niej i umożliwiająca swobodne, kreatywne wypowiedzi twórcze każdego – w stopniu szczególnym decyduje i wpływa na jakość życia mieszkańców;
- kultura i dziedzictwo kulturowe – poprzez swoją atrakcyjność – przyciąga gości i turystów;
- kultura i dziedzictwo kulturowe – w wielu wymiarach – przestrzennych, duchowych i materialnych – sprawia, że miejsca, w których żyjemy, są coraz bardziej przyjazne do życia;
- kultura – siła ludzi ambitnych i poszukujących – leży u podstaw rozwoju człowieka i cywilizacji; inspirowanie, stymuluje dialog i wyzwala pasję, sprzyja rozwojowi kreatywności we wszelkich dziedzinach;
- kultura i dziedzictwo kulturowe – dzięki swoim walorom – staje się wyznacznikiem i punktem odniesienia konkurencyjności każdego miejsca.

W obszarze przemysłów czasu wolnego, turystyki i wypoczynku

Przemysł czasu wolnego, a więc szeroko pojęta gałąź gospodarki związana z odpoczynkiem i spędzaniem czasu wolnego, od ponad wieku stanowi kluczowy czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego regionów i miast. Sektor ten przyczynia się także do ochrony dziedzictwa kulturowego, poprawy jakości życia, edukacji i stanu zdrowia społeczeństwa oraz do kształtowania pozytywnego wizerunku regionu.

Głównymi efektami rozwoju turystyki są korzyści ekonomiczne, na które składają się:

- przychody lokalne uzyskiwane przez podmioty zajmujące się turystyką;
- nowe miejsca pracy uzyskiwane w wyniku tworzenia nowych obiektów oraz obsługi ruchu turystycznego (przyjmuje się, że jedno miejsce pracy utworzone w turystyce powoduje powstanie czterech nowych miejsc pracy w usługach towarzyszących i produkcji na potrzeby turystów);
- wspieranie lokalnych inicjatyw przez samorządy;
- wspieranie lokalnych działań finansowych przy współudziale środków europejskich;

- zróżnicowanie gospodarki pozwalające na uniezależnienie od wahań koniunktury;
- poprawa zewnętrznego wizerunku.

Istotnymi czynnikami sukcesu w realizacji programu strategicznego w obszarze przemysłów czasu wolnego są:

- konieczność kontynuacji już rozpoczętych projektów i działań, w tym między innymi Małopolski System Informacji Turystycznej (MSIT), badania ruchu oraz koniunktury gospodarczej sektora, planowane kampanie promocyjne (turystyka pielgrzymkowa);
- silna koordynacja działań marketingowych z programem Marketingu Terytorialnego Małopolski oraz Strategią Promocji Polskiej Organizacji Turystycznej;
- inwestowanie w kapitał ludzki, także w obszarach około turystycznych;
- istotny aspekt nowoczesnej komercjalizacji produktów oraz podnoszenie jakości usług;
- silna korelacja działań z obszarami: kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego, sport, zdrowie;
- umacnianie silnej pozycji głównych centrów turystycznych, tzw. latarni turystycznych, nie tylko regionu, ale całego kraju (Kraków, Zakopane, Tatry, spływ Dunajcem, Kopalnia Soli w Wieliczce, Kalwaria Zebrzydowska, Wadowice, Auschwitz-Birkenau);
- uwzględnienie szans i możliwości rozwoju przemysłów czasu wolnego w obecnie słabszych turystycznie subregionach województwa (tj. Małopolska Zachodnia, subregion tarnowski), których oferta wpływa istotnie na kompleksowy wizerunek produktu turystycznego Małopolski;
- uwzględnienie większego znaczenia działań i oferty dedykowanej na rynek krajowy, w tym potrzeb i oczekiwań turystów polskich, szczególnie w kontekście perspektywy istotnej poprawy dostępności komunikacyjnej Polski Północnej i Polski Południowej (drogi kolejowe i samochodowe, nowe tanie połączenia lotnicze).

W obszarze sportu

Wśród wielu uwarunkowań ważny jest aspekt związany z rozwojem regionu wykorzystującego możliwości wynikające z kreowania aktywności rekreacyjnej i sportowej. Przyjmuje się, że sport:

- będzie zajmował coraz silniejszą pozycję w szeroko pojmowanym systemie wartości indywidualnych i społecznych,
- służąc wszechstronnemu rozwojowi człowieka,
- w tym zachowaniu zdrowia i sprawności oraz wartościowemu zagospodarowaniu czasu wolnego.

Dlatego dla określenia aktywności fizycznej jednostek i grup oraz jej organizowania w różnych formach i dla różnych celów, używa się pojęcia „sport” obejmującego: wychowanie fizyczne, sport dzieci i młodzieży, sport akademicki, sport dla wszystkich, sport osób niepełnosprawnych, a także sport kwalifikowany.

3.2. Wizja „Małopolska 2020” w obszarze kultury, dziedzictwa i przemysłów czasu wolnego

Program strategiczny dla obszaru Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego określa cele, priorytety, działania i przedsięwzięcia, które prowadzić mają do realizacji wizji „Małopolska 2020” w tym obszarze. Próba zarysowania tej wizji to szukanie odpowiedzi na postawione na wstępie pytania:

- Jakie jest nasze marzenie o Małopolsce?
- W jakiej przestrzeni chcemy żyć?
- Czego potrzebują mieszkańcy naszego regionu?
- Z czego chcemy być dumni i czego nie chcemy się wstydić?

Wizja Małopolski 2020 oparta o wykorzystanie walorów i atutów kultury i dziedzictwa

Potencjał naturalny, historyczny i kulturowy Małopolski pozwala, a nawet obliuguje do sformułowania tezy, iż Małopolska w perspektywie 2020 roku to liczący się w kraju i Europie ośrodek życia kulturalnego i działalności twórczej. Małopolska jest postrzegana jako konkurencyjny i atrakcyjny region nie tylko z perspektywy osób ją odwiedzających, ale także przez jej mieszkańców. W Małopolsce 2020 kultura nie jest jedynie uzupełnieniem dla materialnych aspektów życia, ale staje się treścią niezbędną i inspirującą w każdym wymiarze aktywności; czas wolny nie jest jedynie przestrzenią odpoczynku i rozrywki, ale jest cennym dobrem każdego człowieka, niezbędnym dla jego rozwoju

i szczęścia. Dzięki warunkom dla kreacji, innowacji i nieskrępowanej aktywności twórczej, Małopolska 2020 w istocie jest regionem „nieograniczonych możliwości”.

Kreatywność i twórcza wyobraźnia mają swoje źródło w czułej tkance tradycji, świadomości i tożsamości, jednym słowem w dziedzictwie, które w Małopolsce jest świadectwem historii, tygła kultur, wyznań, sposobów życia, obrzędów. Małopolska 2020 to region dumny i świadomy swej historii, ale patrzący w przyszłość, umiejący harmonijnie łączyć to, co przeszłe, z tym, co aktualne.

Duma i świadomość swej historii nie jest powodem do usypiającej satysfakcji, ale rodzi aktywne postawy, wyrażające się ochroną materialnych i niematerialnych wartości dziedzictwa. Proces ten nie ogranicza się do konserwacji, ale jego istotą jest rewitalizacja i znajdowanie nowych funkcji i znaczeń dla świadectw przeszłości.

Małopolska 2020 to region nieograniczonego dostępu do kultury, który nie jest definiowany przez wyeksploatowane słowo „upowszechnianie”, ale „uczestnictwo” rozumiane jako możliwość interpretacji swojej tożsamości oraz twórczej kreacji. W procesie tym pomocą służą szeroko wykorzystywane wysokie technologie, a szczególnie powszechny dostęp do cyfrowych zasobów kultury. Uczestnictwo w kulturze jest nową formą i metodą edukacji, w której nie istnieją granice pomiędzy murem szkoły, biblioteki czy muzeum. Obszarem edukacji jest każda „przestrzeń” bogata w treści i znaczenia, informująca o naszym dziedzictwie. Granicą dla edukacji nie jest również wiek, bowiem proces ten jest harmonijnie kontynuowany od przedszkola do starości.

Wizja Małopolski 2020 oparta o tendencje rozwoju przemysłów czasu wolnego, zwłaszcza turystyki i wypoczynku

Małopolska 2020 to region, w którym aktywność podmiotów zajmujących się biznesem, oferującym zagospodarowanie czasu wolnego, jest ściśle skorelowana z dziedzictwem, kulturą, sportem i zdrowiem.

Dzięki rozwojowi markowych produktów turystycznych, opartych o walory kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe regionu, Małopolska jest atrakcyjnym turystycznie regionem w Europie Środkowej. Oryginalność i swoistość regionu, jego walory kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe są czynnie chronione i waloryzowane.

Oferta turystyczna adresowana jest do zidentyfikowanych narodowościowo i społeczno-demograficznie grup docelowych, ze szczególnym uwzględnieniem grup o zróżnicowanych potrzebach, zainteresowaniach i wysokiej sile nabywczej. Kraków, wizytówka Małopolski, współpracuje z innymi wiodącymi ośrodkami turystycznymi w regionie w zakresie budowania i marketingu zintegrowanych produktów turystycznych. Branża turystyczna dynamicznie się rozwija, stając się jedną z głównych gałęzi rozwoju gospodarczego regionu, a przedsiębiorstwa świadczące usługi turystyczne i okołoturystyczne tworzą stabilne miejsca pracy.

W 2020 dochodzi do umocnienia silnej pozycji głównych centrów turystycznych i kulturalnych Małopolski. Dzięki synergii działań marketingowych i promocyjnych oraz poprawie dostępności Małopolski i komunikacji w regionie następuje wyrównanie różnic w poziomie atrakcyjności turystycznej między subregionami.

Wizja Małopolski 2020 oparta o tendencje rozwoju sportu oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Małopolska 2020 to najważniejsza arena wielkich imprez sportowych w kraju. Organizowane są międzynarodowe imprezy sportowe, dla których zbudowana jest adekwatna infrastruktura sportowa. Wydarzenia sportowe najwyższej rangi i osiągnięcia małopolskich sportowców współtworzą markę „Małopolska” i wzmacniają tożsamość regionalną. Stworzone zostają optymalne warunki dla rozwoju talentów sportowych. Propagowanie zdrowego stylu życia oraz aktywności ruchowej jako atrakcyjnej formy spędzania wolnego czasu przynosi efekty w postaci rozbudzenia potrzeb i wytworzenia nawyków aktywności ruchowej wśród jak największej liczby mieszkańców. Małopolanie w 2020 roku to ludzie zdrowsi i bardziej sprawni fizycznie.

Wykorzystany zostaje ekonomiczny potencjał sportu, który staje się dynamicznie rozwijającym się sektorem gospodarki. Małopolska 2020 to region, w którym sokolska dewiza „W zdrowym ciele zdrowy duch” znajduje nową interpretację, a synergia i współdziałanie w obszarze turystyki, dziedzictwa, kultury i sportu zyskuje wymierny kształt.

3.3. Cel główny Programu Strategicznego Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego

W horyzoncie czasowym roku 2020 powinniśmy wyznaczać cele, poziom wyzwań i priorytetów ze świadomością, że jest to cezura umowna, ponieważ wiele priorytetów ambitnie przekracza ten termin, niektóre będą dopiero przygotowywane, ale większość musi znaleźć swoje twórcze rozwinięcie i kontynuację.

Cel główny Programu Strategicznego Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego:

Wysoka konkurencyjność regionu w oparciu o aktualne i innowacyjne walory dziedzictwa kulturowego i treści kultury oraz rozwiniętą atrakcyjność turystyczną, a także dzięki stymulowaniu, wspieraniu i modelowaniu postaw otwartych, aktywnych i kreatywnych.

Za priorytetowe uznaje się przedsięwzięcia mające korzystny wpływ na rozwój gospodarczy regionu, w głównych obszarach:

- rozwoju produktów dziedzictwa kulturowego,
- wsparcia możliwości dostępu do oferty podmiotów sektora kultury poprzez adekwatność oferty i cyfrową otwartość,
- definiowania wartościowych treści kulturowych w atrakcyjnych przestrzeniach sprzyjających kreacji,
- wzmocnienia potencjału kreatywnego i kooperacyjnego w regionie,
- rozwoju infrastruktury i produktów oferty turystycznej,
- rozwoju infrastruktury i programów dla rekreacji i sportu.

4. SIATKA PRIORYTETÓW

4.1. Uzasadnienie wyboru

Przy formułowaniu priorytetów Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego oraz przedsięwzięć strategicznych brano pod uwagę następujące elementy:

- zakres Działań Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020, przypisanych do Programu Strategicznego Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego;
- zapisy programów regionalnych: Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017 oraz dokumentów strategicznych z obszaru turystyki (wymienionych w punkcie 1.2 niniejszego dokumentu).
- założenia ram polityki spójności na lata 2014-2020 (szczególnie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności (...) oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (...) z dnia 6.10.2011 r., Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...) z dnia 6.10.2011 r., a także Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Społecznego (...) z dnia 6.10.2011 r.).

Sformułowano **4 pojemne „celowościowo” priorytety**, które w pełni pokrywają założenia określone w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 (zob. matryca w pkt 4.5) oraz mieszczą się w ogólnym zarysie zasad wsparcia w perspektywie finansowej 2014-2020.

Ich realizacji służy **10 działań** precyzujących kierunki interwencji i stanowiących ramy dla konkretnych rozwiązań, między innymi **38 przedsięwzięć strategicznych** jako przykładowych, potencjalnych projektów realizujących założenia programu.

4.2. Struktura Programu: Priorytety – Działania – Przedsięwzięcia strategiczne

Przedsięwzięcia strategiczne w ramach **Priorytetu 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych**:

1. **Działanie 1.1 Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach:**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.2 Konserwacja i remont obiektów zabytkowych Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.3 Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygiełzowie**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.5 Remont konserwatorski i modernizacja zabytkowego obiektu stanowiącego siedzibę krakowskiej Filharmonii**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie**
 - **Przedsięwzięcie 1.1.7 Świadectwo dla przyszłości _ Ochrona Miejsca Pamięci KL Płaszów w Krakowie**

2. Działanie 1.2 Dla dziedzictwa _ Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych:
- Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej
 - Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ utworzenie ośrodka dziedzictwa kultury niematerialnej
 - Przedsięwzięcie 1.2.3 Rewaloryzacja i konserwacja zabytkowych obiektów: Dom Gotycki i Dom Sieradzkiego w Nowym Sączu na cele muzealne
 - Przedsięwzięcie 1.2.4 Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji zabytkowych obiektów Muzeum Okręgowego w Tarnowie
 - Przedsięwzięcie 1.2.5 Waloryzacja zabytkowego Gmachu Głównego Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych
 - Przedsięwzięcie 1.2.6 Rewaloryzacja zespołu zabytkowych budowli inżynierskich dawnego lotniska Rakowice-Czyżyny z adaptacją na potrzeby Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie
 - Przedsięwzięcie 1.2.7 Wzmocnienie wartości kulturowej i obszaru Pienin _ poszerzenie możliwości programowych Muzeum Pienińskiego w Szlachtowej
 - Przedsięwzięcie 1.2.8 Modernizacja sali widowiskowej Centrum Sztuki Mościce
 - Przedsięwzięcie 1.2.9 Rozwój funkcji skansenowskich obrazujących dziedzictwo kulturowe Orawy
 - Przedsięwzięcie 1.2.10 SKANSENOVA _ systemowa opieka nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu
 - Przedsięwzięcie 1.2.11 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku
 - Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska
 - Przedsięwzięcie 1.2.13 Splendor _ odczytywanie i promowanie treści kulturowych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych
 - Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski
 - Przedsięwzięcie 1.2.15 Karpacka Mapa Przygody 2.0 _ wspólna promocja atrakcyjności turystycznej, przyrodniczej i kulturowej polsko-słowackiego pogranicza
 - Przedsięwzięcie 1.2.16 Barwy pogranicza polsko-słowackiego
3. Działanie 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni:
- Przedsięwzięcie 1.3.1 Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty
 - Przedsięwzięcie 1.3.2 Kurort Krynica _ kompleksowy program rewitalizacji uzdrowiska Krynicy-Zdroju dla wzmocnienia funkcji turystycznych, kulturowych i uzdrowiskowych
 - Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza
 - Przedsięwzięcie 1.3.4 Oświęcimska Przestrzeń Spotkań
 - Przedsięwzięcie 1.3.5 Nowe przestrzenie zdarzeń _ zrównoważony rozwój Tarnowa poprzez kompleksową rewitalizację
 - Przedsięwzięcie 1.3.6 Zakopane _ rewitalizacja kulturowa stolicy Tatr

Przedsięwzięcia strategiczne w ramach **Priorytetu 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego:**

1. Działanie 2.1 Wzmacnianie osobowości metropolii:
- Przedsięwzięcie 2.1.1 Książnica Małopolska _ wiedza i włączenie społeczne
2. Działanie 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie:
- Przedsięwzięcie 2.2.1 Media audiowizualne _ kreacja plus biznes

Przedsięwzięcia strategiczne w ramach **Priorytetu 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu:**

1. **Działanie 3.1 Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu:**
 - **Przedsięwzięcie 3.1.1 Małopolska pasuje do Ciebie**
 - **Przedsięwzięcie 3.1.2 Małopolska – centrum wydarzeń o randze międzynarodowej _ Światowe Dni Młodzieży (ŚDM) Kraków 2016**
2. **Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej:**
 - **Przedsięwzięcie 3.2.1 VeloMałopolska – budowa i promocja Zintegrowanej Sieci Tras Rowerowych**
3. **Działanie 3.3 Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii:**
 - **Przedsięwzięcie 3.3.1 m-MSIT – zintegrowany system komunikacji, zarządzania i sprzedaży oferty turystycznej Małopolski**

Przedsięwzięcia strategiczne w ramach **Priorytetu 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego:**

1. **Działanie 4.1 Arena mistrzostw:**
 - **Przedsięwzięcie 4.1.1 Marketing oferty sportowej Małopolski**
2. **Działanie 4.2 Kuźnia talentów sportowych**
 - **Przedsięwzięcie 4.2.1 Usportowieni Małopole – system promocji aktywności fizycznej**
 - **Przedsięwzięcie 4.2.2 Trening czyni mistrza**

4.3. Drzewo Programu: Cel _ Priorytety _ Działania _ Przedsięwzięcia strategiczne

Priorytet 1

WZMOCNIENIE ŹRÓDEŁ TOŻSAMOŚCI POPRZECZ OCHRONĘ ZASOBÓW DZIEDZICTWA, JEGO REWALORYZACJĘ, KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO, REWITALIZACJĘ PRZESTRZENI ORAZ ODCZYTYWANIE I INTERPRETACJĘ ZNAČENŹ KULTUROWYCH

Priorytet 2

POBUDZANIE KREATYWNOŚCI ORAZ WZROST DOSTĘPU DO OFERTY CZASU WOLNEGO

Priorytet 3

KREOWANIE INNOWACYJNEJ I ATRAKCYJNEJ OFERTY CZASU WOLNEGO DLA WZMOCNIENIA PRZEWAGI KONKURENCYJNEJ REGIONU

Priorytet 4

OD ZDROWEGO STYLU ŻYCIA DO MISTRZOSTWA SPORTOWEGO

Działanie 1.1

Przeszłość przyszłości. Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach

Przedsięwzięcie 1.1.1 – 1.1.7

Działanie 2.1

Wzmacnianie osobowości metropolii

Przedsięwzięcie 2.1.1

Działanie 3.1

Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu

Przedsięwzięcia 3.1.1 – 3.1.2

Działanie 4.1

Arena mistrzostw

Przedsięwzięcie 4.1.1

Działanie 1.2

Dla dziedzictwa _ Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych

Przedsięwzięcie 1.2.1 – 1.2.16

Działanie 2.2

Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie

Przedsięwzięcie 2.2.1

Działanie 3.2

Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

Przedsięwzięcia 3.2.1

Działanie 4.2

Kuźnia talentów sportowych

Przedsięwzięcie 4.2.1 – 4.2.2

Działanie 1.3

Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni

Przedsięwzięcie 1.3.1 – 1.3.6

Działanie 3.3

Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii

Przedsięwzięcia 3.3.1

4.4. Realizacja działań Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 przypisanych do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego

Matryca powiązań Działań Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 i Priorytetów Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego

Działanie Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020		Priorytet Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego	Priorytet 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości. Ochrona, odczytywanie i interpretacja znaczeń kulturowych	Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego	Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu	Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego
2.1.1	Kształtowanie zrównoważonego krajobrazu kulturowego		X			
2.1.2	Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich degradacji		X			
2.1.3	Ochrona i kształtowanie zabudowy historycznych miast i miasteczek		X			
2.1.4	Ochrona tradycyjnej zabudowy regionalnej i układów ruralistycznych		X			
2.1.5	Powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia		X			
2.1.6	Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych		X			
2.1.7	Zachowanie i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego, w tym przywrócenie rzeczywistej wartości zniszczonym obiektom oraz ponowne określenie dla poszczególnych obiektów ich wartości zabytkowych, wskazanych do bezwzględnej ochrony		X			
2.1.8	Utrzymanie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez wspieranie folkloru, tradycji i sztuki ludowej		X	X	X	
2.1.9	Funkcjonalne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego		X	X		
2.1.10	Badanie i dokumentowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego		X			
2.1.11	Poprawa funkcjonowania instytucji opieki nad zabytkami		X			
2.1.12	Wdrożenie mechanizmów włączających wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy		X		X	
2.1.15	Zintegrowana ochrona krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego		X			
2.2.1	Turystyka miejska i kulturowa				X	
2.2.2	Turystyka pielgrzymkowa				X	
2.2.3	Turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna				X	X
2.2.4	Turystyka uzdrowiskowa i prozdrowotna		X		X	
2.2.5	Turystyka na terenach wiejskich				X	
2.2.6	Turystyka biznesowa				X	

Priorytet Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego Działanie Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020		Priorytet 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości. Ochrona, odczytywanie i interpretacja znaczeń kulturowych	Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego	Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu	Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego
2.2.7	Turystyka przygraniczna			X	
2.3.1	Rozwój kształcenia oraz doskonalenia kadr w obszarze: obsługi ruchu turystycznego, rozwoju i upowszechniania kultury fizycznej, sportu i rekreacji, przemysłów kultury, animacji kultury oraz zarządzania kulturą i dziedzictwem kulturowym, „zawodów ginących”	X	X	X	X
2.3.2	Kształcenie i rozwijanie postaw oraz kompetencji w zakresie kultury, w tym odbioru sztuki, poprzez szkolne oraz pozaszkolne projekty edukacyjne i artystyczne, a także zwiększanie dostępności do wysokiej jakości oferty kulturalnej, upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	X	X		X
2.3.3	Wdrożenie mechanizmów wsparcia dla rozwoju i upowszechnienia „zawodów ginących”	X			
2.4.1	Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (zabytków oraz obiektów kultury współczesnej), a także podejmowanie działań na rzecz poprawy poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego	X			
2.4.2	Promocja na rzecz ochrony i wykorzystania dziedzictwa regionalnego dla rozwoju gospodarczego regionu oraz aktywizacji użytkowników do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji	X		X	
2.4.3	Aktywna i skuteczna promocja oraz wsparcie regionalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych	X		X	
2.4.4	Zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego poprzez promocję i informację o ofercie kulturalnej oraz zapewnianie jej dostępności i różnorodności	X	X	X	
2.4.5	Intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego w zakresie edukacji, promocji oraz poprawy świadomości i postaw obywatelskich w odniesieniu do dziedzictwa regionalnego	X		X	
7.2.1	Kształtowanie i wzmacnianie tożsamości regionalnej, w tym wartości rodzinnych	X	X	X	
7.2.2	Kształtowanie, wzmacnianie i promocja aktywności obywatelskiej oraz partycypacji społecznej mieszkańców regionu, w tym edukacja obywatelska dzieci i młodzieży	X	X		

5. PRIORYTETY I PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

W oparciu o analizy i wyniki konsultacji środowiskowych i społecznych, sformułowano następujące wyzwania rozwojowe dla polityki publicznej w zakresie wzmocnienia dziedzictwa i przemysłów czasu wolnego w Małopolsce w perspektywie do roku co najmniej 2020.

Zakłada się pełną współpracę różnych podmiotów i osób mających świadomość wartości małopolskiego dziedzictwa, postaw społecznych, kreatywnych, konieczności wspierania talentów, ale i wyrównywania szans rozwojowych, a także znaczącej poprawy dostępu do kultury i standardów infrastruktury wspierającej te pola aktywności. Za zasadne przyjmuje się skoncentrowanie wysiłku na rozwoju markowych produktów i walorów turystyki w regionie, dedykowanych tak jego gościom, jak i samym mieszkańcom. W podobny sposób za wyzwanie przyjmuje się takie priorytety, które zmierzają do wzmocnienia znaczenia sportu, poprawy wydolności i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, poprawy wskaźników zdrowotności społeczeństwa, wykształcenia świadomości w zakresie wartości aktywnego wypoczynku oraz korzystnych nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego, a tym samym zwiększenia udziału w zajęciach rekreacji ruchowej, z jednoczesną możliwością rozwoju dyscyplin sportu wyczynowego.

Projekty, które będą stanowiły wyraz realizacji niniejszego Programu, muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami krajowymi i wspólnotowymi o ochronie środowiska.

Priorytet 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych

słowa klucze:

AUTENTYZM DZIEDZICTWA

OCHRONA ZABYTKÓW: DOMINANTY _ KONSTELACJE _ ARCHITEKTURA DREWNIANA _ KRYSTAŁY _ SALINY _ DOMOSTWA _ SKARBY _ ŚWIADKOWIE PRZESZŁOŚCI _ NEKROPOLIE _ DZIEDZICTWO NIEOCZYWISTE

WIELOKULTUROWOŚĆ

DOKUMENTOWANIE I UDOSTĘPNIANIE _ MUZEALNICTWO REGIONALNE

ZASOBY CYFROWE _ DIGITALIZACJA

POSTAWY _ EDUKACJA

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

FUNKCJONALNE ZARZĄDZANIE

PRZESTRZEŃ _ REWITALIZACJA

OBLICZA MIAST _ HUMANIZACJA _ SEMIOTYKA MIEJSC

ESTETYZACJA I DIZAJN

KOMERCJALIZACJA OFERTY KULTURALNEJ _ CZAS WOLNY

Cel priorytetu

Zachowanie ciągłości i autentyczności regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz rozwój miast i miejscowości regionu w oparciu o jakościowe walory przestrzenne i zasoby kultury, powiązany z poprawą jakości życia i spójności społecznej oraz stymulowaniem gospodarki.

Kierunki działań i postulowany zakres działań

W ramach priorytetu zakłada się dwa równorzędne i powiązane kierunki działań: pierwszy obejmuje obszar związany z ochroną zabytków, tworzeniem kompleksowych systemów informacji, opisu i interpretowania dziedzictwa kulturowego oraz udostępnianiem jego zasobów i ich wykorzystywaniem w tworzeniu współczesnych form przekazu kulturowego; drugi, związany z problematyką planowania i zagospodarowania przestrzennego, obejmuje spektrum działań mających na celu wprowadzanie harmonii, ładu i treści kulturowych do przestrzeni środowiska życia.

W ramach pierwszego nurtu wspierane będą przedsięwzięcia obejmujące planowanie i realizację prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i prac adaptacyjnych, koniecznych dla zachowania i zabezpieczenia przed zagrożeniem obiektów zabytkowych oraz dóbr kultury współczesnej, wraz z ich otoczeniem.

Istotne jest wzmocnienie systemu wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach i dobrach kultury współczesnej. Sprzyja temu:

- planowanie działań strategicznych, systematycznych, kompleksowych, celowych;
- korelacja i powiązanie podmiotów i źródeł udzielających dotacji i wsparcia finansowego na opiekę nad zabytkami z aktywnością ich właścicieli;
- przyjęcie priorytetów dla programu finansowania zadań z dziedziny ochrony zabytków;
- wzmocnienie służb konserwatorskich, egzekwowanie zaleceń i wytycznych konserwatorskich, dokumentowanie i nadzorowanie prowadzonych prac;
- stworzenie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy i społeczny poprzez stworzenie systemu zachęt dla użytkowników i opiekunów wartościowych obiektów (zarówno zabytków, jak i dóbr kultury współczesnej) do inwestowania we własne nieruchomości;

- tworzenie i promowanie dobrych praktyk konserwatorskich połączonych z zagospodarowaniem odnowionych obiektów poprzez nadanie im nowych funkcji; studia przypadków projektów łączących odpowiedzialność wobec zabytku z efektywnym modelem biznesowym.

Możliwe obszary działania to między innymi:

- 1) **Dominanta – zachowanie wybitnych obiektów stanowiących o wartości dziedzictwa narodowego i światowego**, tj. obiektów lub zespołów obiektów chronionych jako światowe dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze UNESCO oraz zespołów zabytków uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii. Wokół tych miejsc materializują się wartości kultury duchowej, które są uniwersalne, a zarazem identyfikują lokalną i regionalną tożsamość. Zabytki te mają znaczny potencjał promocyjny i marketingowy – przyciągają turystów z kraju i ze świata i muszą być utrzymywane w dobrym stanie technicznym, sprzyjającym rozwojowi oferty i usług podnoszących ich atrakcyjność;
- 2) **Konstelacje – Zachowanie wyróżniających się w krajobrazie lokalnym obiektów i zespołów obiektów zabytkowych**, czyli przestrzeni cennych, ze względu na wartość artystyczną, historyczną i/lub naukową (obiektów i zespołów obiektów zabytkowych oraz miejsc). Wśród zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków wyróżnia się grupa obiektów o dużym znaczeniu artystycznym i historycznym, będących wybitnymi przykładami sztuki i architektury lub też zachowanego w niezmienionym kształcie krajobrazu kulturowego. Listę tę tworzy 176 zabytków lub zespołów zabytków⁷⁵, między innymi historyczne założenia klasztorne i zamkowe, układy rezydencji dworsko-parkowych (zaprojektowanych w otoczeniu obiektów gospodarczych i zieleni) oraz założenia kościelne (ze starymi plebaniami, spichlerzami, ogrodami);
- 3) **Architektura drewniana – piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych** zlokalizowanych w Małopolsce – regionie, w którym spotykamy największe zróżnicowanie architektury drewnianej w Polsce. Zabytkowe obiekty drewniane – od kościołów, cerkwi, kaplic i dzwonnicy po spichlerze, karczmy, wiejskie chałupy i szlacheckie dwory – to dziedzictwo, które musimy chronić, upowszechniać i popularyzować, wykorzystując jego potencjał promocyjny i turystyczny. Ze względu na wartość dla dziedzictwa obiekty te muszą być utrzymywane w dobrym stanie technicznym, sprzyjającym rozwojowi oferty i usług podnoszących ich atrakcyjność. Priorytetowym celem jest ochrona zabytków sakralnej architektury drewnianej poprzez zapewnienie ochrony i opieki konserwatorskiej, w tym ich zabezpieczenie przed pożarem i klęskami żywiołowymi. Istotne jest również podniesienie poziomu udostępniania zabytków architektury i budownictwa drewnianego;
- 4) **Kryształ – Zachowanie zabytkowych obiektów użyteczności publicznej**, tj. obiektów przemysłowych, zabytków techniki i sztuki inżynierskiej, spośród których 50% wymaga przeprowadzenia generalnego remontu⁷⁶. Celem jest ochrona tych cennych zabytków pełniących funkcję obiektów użyteczności publicznej (kamienic, ratuszy, dworców, hali targowych i sportowych, strzelnic etc.) oraz obiektów przemysłu, techniki i sztuki inżynierskiej (mostów, kuźni, młynów, hut, fabryk, fortów, hangarów, magazynów, bocznic kolejowych, etc). Definiuje się, między innymi, potrzebę selektywnego procesu rewaloryzacji obiektów Twierdzy Kraków, w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju miejskiego, w oparciu o walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe oraz na zasadach partnerskich, polegających na współpracy jednostek samorządu i podmiotów obywatelskich;
- 5) **Saliny – Ochrona kopalni soli w Wieliczce i w Bochni**, których wartości historyczne, przyrodnicze, naukowe i artystyczne sprawiają, że są one miejscami unikatowymi w skali światowej. Kopalnia Soli w Wieliczce w 1978 znalazła się na pierwszej Liście Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. W czerwcu 2013 roku poszerzono wpis dotyczący kopalni soli w Wieliczce o Zamek Żupny w Wieliczce i o zabytkową część kopalni soli w Bochni.

⁷⁵ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.1.1.2

⁷⁶ Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków, 2010, s. 49, 52; Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 3.3

Potwierdzeniem wartości tych obiektów dla dziedzictwa narodowego jest także uznanie ich przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii;

- 6) **Domostwa _ Zachowanie zabytkowych obiektów mieszkalnych:** cennych kamienic, pałaców, dworów, domów, chałup, willi, wymagających przeprowadzenia generalnego remontu (pałace – 35% zasobu, dwory – 40% zasobu⁷⁷). W Wojewódzkim programie opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017 na liście zabytkowych obiektów, których istnienie jest szczególnie zagrożone, jest 8 pałaców (w Kościelnikach, Krzeszowicach, Książu Wielkim, Pławowicach, Piekarach, Porębie Żegoty, Siarach i Ściborzycach) i 5 dworów (w Biórkowie Wielkim, Czechach, Klimontowie, Nadzowie i Raciechowicach)⁷⁸. Potrzebne jest wypracowanie systemu zachęt i finansowego wsparcia dla właścicieli zabytkowych obiektów mieszkalnych, którzy podejmować będą prace remontowe swoich własności;
- 7) **Skarby _ Zachowanie i konserwacja najcenniejszych zbiorów i kolekcji** jest zadaniem wynikającym z faktu, że Małopolska jest liderem wśród województw pod względem liczby placówek muzealnych, poziomu ich merytorycznej działalności oraz znaczenia zbiorów. W 2013 roku w Małopolsce działało 119 muzeów (co stanowi 14,5% wszystkich muzeów w Polsce), w posiadaniu których znajdowało się 4,4 mln muzealiów, co stanowi 27,2% wszystkich muzealiów w Polsce.⁷⁹ Konieczna jest systemowa opieka i ochrona najcenniejszych zbiorów i kolekcji w regionie oraz ich promocja i udostępnianie;
- 8) **Świadkowie przeszłości _ Zachowanie trwałych ruin obiektów historycznych:** zamków i ruin historycznych, które jako cenne i atrakcyjne zabytki, stanowią znaki przeszłości świadczące o naszej historii i tożsamości. W Małopolsce są 24 zamki w ruinie⁸⁰, spośród których 4 uznaje się jako szczególnie zagrożone nieodwracalnym zniszczeniem: w Bydlinie, w Melsztynie, na Górze św. Marcina w Tarnowie oraz Zamek Tenczyn w Rudnie. Poza ruinami w regionie jest 16 zamków zachowanych lub odbudowanych. Tylko 5% warowni jest w dobrym stanie technicznym, 60% z nich wymaga remontu zabezpieczającego, 15% remontu kapitalnego.⁸¹ Szczególna ochrona dotyczy widoków i utrwalonych w krajobrazie sylwet historycznych obiektów i ruin;
- 9) **Nekropole _ Zachowanie cmentarzy i miejsc pamięci,** które to działania zakładają systematyczne prace konserwatorskie i rewaloryzacyjne prowadzone na najcenniejszych, zabytkowych nekropoliach i miejscach pamięci: przywracanie świetności zabytkom, ratowanie starych nagrobków i tablic epitafijnych oraz murów cmentarnych i kaplic, a także grobów i cmentarzy wojennych (zwłaszcza zbiorowych) oraz innych ważnych dla pamięci zbiorowej i tożsamości narodowej. Odnowy wymagają między innymi cmentarze krakowskie: Rakowice, Podgórze, Salwator, cmentarz w Tyńcu, nekropole na Wawelu i Skałce, cmentarze żydowskie, cmentarze I wojny światowej, Pęksowe Brzyzko w Zakopanem, Stary Cmentarz na Zabłociu w Tarnowie oraz inne cmentarze i miejsca pamięci wpisane do rejestru zabytków. Prace prowadzone na cmentarzach i w miejscach pamięci powinny być uzupełniane o modernizację infrastruktury towarzyszącej (tablic informacyjnych, ścieżek, parkingów etc.);
- 10) **Dziedzictwo nieoczywiste _ Ochrona dóbr kultury współczesnej,** definiowanych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako „niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna”. Zatem i one, jako stanowiące istotny

⁷⁷ *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków, 2010, s. 49, 52; *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017*, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 3.3

⁷⁸ [za:] *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017*, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 3.3

⁷⁹ *Kultura w województwie małopolskim w 2013 r.*, Informacja sygnałna Urzędu Statystycznego w Krakowie, lipiec 2014 oraz *Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, lipiec 2014 r.

⁸⁰ Muszyna, Rytro, Czorsztyn, Nowy Sącz, Czchów, Melsztyn, Lanckorona, Babice, Rabsztyn, Bydlin, Rudno, Tylicz, Dobczyce, Biały Kościół, Barwałd Górny, Krościenko nad Dunajcem, Myślenice, Rożnów, Rudno (Tenczynek), Tarnów (na Górze św. Marcina), Dąbrowa Tarnowska, Wielka Wieś (Trzewlin), Lipowiec, Jaworki

⁸¹ *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków, 2010, s. 49, 52; *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017*, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 3.3

wymiar regionalnego dziedzictwa kulturowego, wymagają ochrony. Zasób dóbr kultury współczesnej w regionie obejmuje 88 obiektów.⁸² Włączenie problematyki ochrony dóbr kultury współczesnej do zadań planowania przestrzennego, podkreśla jej znaczenie i nakłada na samorządy, zarówno na poziomie wojewódzkim, jak i lokalnym, wspólną odpowiedzialność za zabezpieczenie najbardziej wartościowych obiektów, zespołów obiektów i założeń przestrzennych.

Działania w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach i dobrach kultury współczesnej powinny być prowadzone systematycznie, kompleksowo i celowo, a ich rezultatem winno być zarówno zahamowanie procesów destrukcji tych obiektów, zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytkowej, jak i wyeksponowanie wartości kulturowych, artystycznych i estetycznych, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie części obiektu oraz dostosowywanie go do rozwoju funkcji istniejących lub wprowadzenia nowych funkcji kulturalnych i/lub gospodarczych. Działalność wprowadzona lub rozwinięta obiektach zabytkowych czy obiektach stanowiących dobra kultury współczesnej winna poprawiać efektywność ich funkcjonowania, w tym zapewniać lub zwiększać środki na ich utrzymanie (tam gdzie jest to uzasadnione i możliwe), z uwzględnieniem takiego korzystania z obiektu, który zagwarantuje trwałe zachowanie jego wartości.

Wspierane będą przedsięwzięcia łączące ochronę (zachowanie, dokumentowanie) dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, z jednoczesnym kształtowaniem wizerunku regionu, w którym dziedzictwo staje się impulsem i zapleczem dla innowacyjnych działań, także w obszarze społecznym i gospodarczym (między innymi cyfryzacja zbiorów i zapewnienie ich dostępności, rozwój współpracy międzyregionalnej i międzykulturowej dla współczesnej interpretacji dziedzictwa) oraz przedsięwzięcia uwzględniające konieczność funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem i jego „urynkownienia”, z zachowaniem priorytetu ochrony zabytku i autentyczności dziedzictwa.

Istotne jest także stworzenie warunków infrastrukturalnych dla systemowej opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym, wraz z działaniami w zakresie kształcenia kadr odpowiedzialnych za opiekę nad dziedzictwem, wspierania tzw. ginących zawodów oraz systemów edukacji na rzecz i o dziedzictwie. Dziedzictwo, szczególnie **dziedzictwo niematerialne**, choć odziedziczone z przeszłości i nierozzerwalnie z nią związane, jest nadal żywe i stanowi podstawę twórczego rozwoju społeczności, a każde kolejne pokolenie przekształca i rozwija ten dorobek, dostosowując go do aktualnych potrzeb i warunków historycznych i środowiskowych. Działania podejmowane w tym obszarze mają wskazywać, że dzięki zakorzenieniu w przeszłości, z uwzględnieniem współczesnych potrzeb społecznych, niematerialne dziedzictwo kulturowe Małopolski tworzy bezcenną tkankę kulturową, która umożliwia istnienie różnorodnych grup i środowisk oraz określa wyznawane przez nie wartości, w tym także stosunek do dziedzictwa materialnego, nadając mu kontekst i znaczenie. Edukacja powinna wykorzystywać potencjał funkcjonalnie zarządzanych „szlaków kulturowych” (historycznych, naukowych, przyrodniczych etc.) oraz aktywność lokalnych środowisk i ich programową ofertę.

Dla współczesnej interpretacji dziedzictwa istotne są **cyfryzacja zbiorów** i ich dostępność oraz rozwinięta współpraca międzyregionalna i międzykulturowa. Zakłada się nowatorskie wykorzystanie potencjału zasobów kulturowych, w tym zasobów cyfrowych, dla edukacji, badań, projektowania, współpracy z biznesem i mediami cyfrowymi etc., wraz z udostępnieniem tych zasobów w atrakcyjnej formule. Zakłada się również wymianę idei, doświadczeń i know-how w zakresie ochrony i interpretacji dziedzictwa, zarządzania kulturą i dziedzictwem etc., w tym w wymiarze ponadregionalnym.

Ważnym aspektem działań jest także zmniejszanie dysproporcji wewnątrzregionalnych w dostępie do wysokiej jakości oferty kulturalnej oraz rozwijanie umiejętności i aktywnych postaw spędzania czasu wolnego.

Kluczowym elementem będzie „unowocześnienie” muzeów – w wymiarze infrastrukturalnym i, co najważniejsze, ideowo-merytorycznym, widocznym w wizji, ofercie i sposobie zarządzania instytucją – powiązane z urynkowieniem usług kulturalnych i wyrobów regionalnych. Zakłada się realizację projektów, których efektem będzie nie tylko poprawa stanu technicznego i estetycznego infrastruktury, ale także faktyczne zwiększenie potencjału oferty programowej poprzez jej

⁸² Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.1.6

rozszerzenie, podniesienie jej atrakcyjności, wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych. Istotne jest, aby działalność ta stanowiła nową jakość, wpływając na poprawę standardu, różnorodności i dostępności do oferty kulturalnej w regionie, podniesienie jej atrakcyjności, tworząc warunki dla inteligentnego, zrównoważonego rozwoju, sprzyjając rozwojowi kompetencji, talentów oraz przeciwdziałając wykluczeniu i rozwarstwieniu społecznemu. Innowacyjność tych projektów rozumie się nie tylko w aspektach technologicznych (dbałość o dobór narzędzi oraz wycucie i umiejętność wykorzystywania nowych technologii są tu kluczowe), ale także (przede wszystkim) w warstwie ideowo-merytorycznej: w sposobie przekazywania treści, w poszerzaniu oferty o nowe formy uczestnictwa czy w budowaniu relacji z otoczeniem, w tym z grupami o utrudnionym (z różnych powodów) dostępie do dóbr kultury. Stąd ważna wieloaspektowość tych projektów.

Ważnym elementem będzie także **wsparcie działań wykorzystujących walory dziedzictwa w rozwoju gospodarczym i społecznym miast i miejscowości regionu**. Zakłada się wykorzystanie potencjału historycznego miast – stolic subregionów – do działań kierujących je w stronę nowoczesności. Wspierane będą inicjatywy, które wychodząc z potencjału dziedzictwa i historii tworzą nowoczesną narrację o mieście, budując nowy obraz: miasto nowoczesne, twórczo wykorzystujące walory historii i dziedzictwa. Celem jest: fundamentalne wzmocnienie wizerunku miast, stolic subregionów poprzez impulsy i zjawiska kulturalne i artystyczne, odwołujące się do historycznych wyznaczników tożsamości i rodzimości tych miast, w tym w wymiarze przestrzennym i architektonicznym; wzmocnienie partnerskiej współpracy miast subregionu, w tym integracja marketingu kulturowego; dekoncentracja ruchu turystycznego poza obecnie dominujące ośrodki turystyczne w Małopolsce (Kraków, Zakopane). Przykładowo: w **Tarnowie** proponuje się rozwój, wraz z oddziaływaniem na subregion, a nawet szerzej, spójnej oferty wydarzeń kulturalnych, która wzmocni wizerunek miasta jako miejsca nowoczesnych, interdyscyplinarnych działań w obszarze kultury i sztuki, animującego zjawiska w kulturze dla środowisk niezależnych, awangardowych, offowych. Intencją jest rozwój oferty wydarzeń kulturalnych i artystycznych o interdyscyplinarnej formule, łączącej różne dziedziny sztuki i różne formy ekspresji. Celem jest promowanie i edukacja w zakresie kultury i sztuki, szczególnie sztuki aktualnej, udostępnianie i popularyzowanie sztuki profesjonalnej, integracja środowisk twórczych oraz rozwój rynku sztuki oraz budowa wizerunku Tarnowa jako miasta komfortowego i przyjaznego, sprzyjającego aktywności obywatelskiej, wspierającego rozwój osobisty swoich mieszkańców. Z kolei istotnym elementem działań zmierzających do zmiany postrzegania **Nowego Sącza** będzie stworzenie wizerunku miasta, w którym kultura oparta jest na żywej relacji pomiędzy współczesnością a dziedzictwem przeszłości; ośrodka nadającego ton współpracy w dziedzinie kultury i wspólnej promocji z państwami i regionami łuku Karpat. Zmiana oparta będzie o spójny program i logiczny proces sanacji przestrzeni miejskiej oraz określenie głównych dominant kulturowych, charakteryzujących miasto jako ważny, historyczny i kulturalny ośrodek regionu. Nowy Sącz to miasto czerpiące z naturalnego sąsiedztwa uzdrowisk (Piwniczna Zdrój, Krynica Zdrój, Muszyna). W oparciu o współpracę z okolicznymi gminami powstanie ponadregionalny produkt turystyczny pod nazwą „Brama Beskidu Sądeckiego”, adresowany do mieszkańców oraz turystów odwiedzających Sądecczyznę i korzystających z oferty uzdrowisk. Pośrednimi celami tych działań są: wzmocnienie turystycznego i kulturalnego wizerunku Sądecczyzny, wykorzystanie potencjału transgranicznego oraz wzmocnienie oferty sezonu letniego w uzdrowiskach (wykorzystanie potencjału turystycznego generowanego przez system usług uzdrowiskowych).

Równolegle prowadzone będą **działania związane z waloryzacją przestrzeni**, która tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Cele te można osiągnąć zarówno poprzez instrumenty wsparcia konkretnych działań związanych z kształtowaniem czy przywracaniem ładu przestrzennego, jak i poprzez instrumenty wzmacniania kompetencji kadr, kształtowania społecznych postaw i wrażliwości estetycznej.

Dla wprowadzania harmonii i ładu przestrzennego szczególne znaczenie mają procesy rewitalizacji, rozumiane jako *wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy tego procesu, na podstawie gminnego programu rewitalizacji*⁸³.

⁸³ Projekt ustawy o rewitalizacji, art. 2 ust. 1

Zakłada się, że procesy rewitalizacji mogą być najważniejszymi projektami modernizacyjnymi w regionie, znakomicie chroniącymi zasoby dziedzictwa kulturowego oraz stwarzającymi szanse na rozwój przemysłów czasu wolnego. Warunkiem jest, aby procesy te odnosiły się do kompleksowych działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego miejscowości (tak aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem) oraz odbywały się z faktycznym udziałem lokalnych społeczności. Prawidłowo przeprowadzone projekty rewitalizacyjne są istotnym elementem kształtowania społecznej wrażliwości estetycznej oraz poczucia współodpowiedzialności za jakość przestrzeni publicznej.

Wyniki badań ewaluacyjnych dotyczących projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków UE w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013 prowadzą do najważniejszego wniosku, iż potrzebne jest zwiększanie kompleksowości działań rewitalizacyjnych poprzez zadbanie o synergię działań w sferze infrastrukturalnej, społecznej, gospodarczej, środowiskowej, efektywności energetycznej itd., oraz w oparciu o określoną przez samorząd i innych interesariuszy spójną wizję i program wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej. Niewystarczające jest, jak to często miało miejsce, ograniczanie rewitalizacji do procesu budowlanego z pominięciem lub niepełnym uwzględnieniem aspektu społecznego i gospodarczego.⁸⁴

Pomimo wagi i nawarstwiania się problemów społecznych (wskazywanych jako podstawa objęcia obszarów miejskich rewitalizacją), wciąż niewystarczająca jest oferta działań specjalnie przygotowanych i ukierunkowanych na specyficzne formy pracy ze społecznością obszarów rewitalizowanych. Budowa/wzmacnianie więzi i relacji społecznych, aktywności i kreatywności mieszkańców, identyfikacji z miejscem zamieszkania, poczucia sprawczości i współodpowiedzialności za wspólną przestrzeń poprzez czynny udział mieszkańców w procesie rewitalizacji oraz projekty społeczno-kulturalne, a także projekty stymulujące lokalny rynek (adaptacja rewitalizowanych obiektów na cele działalności gospodarczej w powiązaniu z systemami wsparcia dla przedsiębiorców) – to działania, które stwarzają szansę na trwale wyprowadzenie rewitalizowanego obszaru z kryzysu i uruchomienie mechanizmów rozwojowych.

Przemiany obszarów zdegradowanych są skuteczne, jeśli stanowią impuls do dalszej zmiany; tworząc nowy wizerunek i atmosferę zrewitalizowanych miejsc zachęcają do kolejnych inwestycji sektora prywatnego i do jeszcze głębszych przekształceń tych obszarów. Dla udanej rewitalizacji kluczowe znaczenie ma aktywizacja wszystkich potencjalnych interesariuszy, w szczególności społeczności lokalnych oraz wprowadzanie do odnowionych przestrzeni funkcji społecznych (kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych etc.) i gospodarczych (szczególnie firm sektora przemysłów kultury i kreatywnych ze względu na wysoką zdolność tych sektorów do generowania wzrostu i zatrudnienia, ich wkładu w rozwijanie innowacji oraz efektu mnożnikowego w innych branżach i obszarach polityki⁸⁵).

Skala potrzeb i koniecznych zmian na obszarach zdegradowanych w miastach wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom. **Nowe oblicza miast_ sanacja przestrzeni miejskiej** to obszar działań obejmujący kompleksowe procesy rewitalizacyjne, odbywające się z udziałem lokalnych społeczności oraz uwzględniające, jako kluczowe, działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych na obszarach objętych rewitalizacją oraz na pobudzenie rozwoju gospodarczego tych miejscowości.

Za szczególnie istotne uznaje się rewitalizację zabytkowych założeń urbanistycznych w dzielnicach śródmiejskich. W diagnozie i analizie SWOT dla programu strategicznego oraz w diagnozie dla Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, jako mocną stroną o istotnym znaczeniu wskazano licznie występujące w regionie zespoły staromiejskie o zachowanym rozplanowaniu historycznym i dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (dziedzictwo prawa

⁸⁴ [za:] uzasadnienie projektu ustawy o rewitalizacji
http://konsultacje.ngo.pl/files/wiadomosci.ngo.pl/public/filespublic/2015/20150427101714_4_uzasadnienie_20ustawy_20o_20rewitalizacji_202015_2004_2023.pdf

⁸⁵ Komitet Regionów, 101. sesja plenarna w dniu 30 maja 2013 r. Opinia Komitetu Regionów, *Sektory kulturalny i kreatywny na rzecz wzrostu gospodarczego i miejsc pracy*, EDUC-V-029

magdeburskiego). Jednocześnie jako słabą stronę wskazano niedostateczną ochronę tradycyjnych urbanistycznych⁸⁶ i ruralistycznych⁸⁷ zespołów osadniczych.

Analiza SWOT dla programu strategicznego identyfikuje także dynamiczny rozwój miejskiego budownictwa mieszkaniowego bez rozważnego planowania urbanistycznego oraz dehumanizację osiedli mieszkaniowych jako zjawiska stanowiące istotne zagrożenie, stąd niezbędne jest prowadzenie przedsięwzięć mających na celu rehabilitację wielkopłytowych osiedli mieszkaniowych.

Za ważny element polityki zrównoważonego rozwoju miast uznaje się restrukturyzację obszarów przemysłowych, powojennych czy pokolejowych. W Małopolsce lokowanych jest wiele cennych obiektów przemysłowych⁸⁸ i wymagających interwencji. Celem działania jest zagospodarowanie niszczejących zabudowań, połączone z działaniami w sferze społecznej i gospodarczej. Zrewaloryzowane obiekty przemysłowe i militarne mogą stanowić bardzo atrakcyjne przestrzenie dla funkcji użytkowych (usługowych, kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych, mieszkalnych etc.), przyczyniając się do likwidacji wcześniejszej izolacji tych terenów, które zostaną zagospodarowane i udostępnione dla społecznych i gospodarczych aktywności mieszkańców.

Z kolei **Rewitalizacja uzdrowisk _ odnowa fizyczna i społeczna** obejmuje przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie atrakcyjności małopolskich uzdrowisk. Mimo, że Małopolska posiada stosunkowo liczną grupę miejscowości o statusie uzdrowiskowym (9⁸⁹), to, poza najbardziej znanymi (Krynica-Zdrój, Szczawnica Zdrój, Rabka-Zdrój) są to niewielkie miejscowości o słabo rozwiniętej infrastrukturze. Małopolskie uzdrowiska nie zbudowały do tej pory silnej wspólnej marki. Dla wzmocnienia ich pozycji konkurencyjnej względem uzdrowisk słowackich, dolnośląskich oraz podkarpackich (głównych konkurentów) kluczowa jest komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności.

Motorem rozwoju w zakresie środowisk miejskich będą naturalne stolice subregionów. Dlatego fundamentalne znaczenie będą mieć projekty poprawiające konkurencyjność miast, przyczyniające się między innymi do zmniejszania nierówności w zakresie dostępu do usług kulturalnych i społecznych. Nacisk zostanie położony na inwestycje w przestrzenie wymagające sanacji i rehabilitacji, z wykorzystaniem nowych technologii i z respektem dla środowiska naturalnego, wzmacniające funkcje aglomeracyjne (centra kultury, nauki, rekreacji). Istotnymi elementami będą: wyposażanie istniejącej infrastruktury kultury w nowe technologie wzmacniające ofertę oraz systemy elektronicznej informacji i dostępu do oferty kulturalnej, a także rozwój współpracy między miastami w subregionach, które na zasadach partnerstwa prowadzić będą różne działania mające na celu wzmocnienie ich tożsamości, atrakcyjności i konkurencyjności.

W ramach wyżej wymienionych kierunków działań (a także działań podejmowanych w ramach pozostałych priorytetów Programu) promowane będą przedsięwzięcia budujące partnerskie sieci współpracy między miastami i miejscowościami regionu. Partnerstwa umożliwią realizację wspólnych projektów z zakresu oferty przemysłów czasu wolnego, mających charakter dobrze pojętej i stymulującej rozwój rywalizacji (działania o charakterze eventowym, wystawienniczym, edukacyjnym etc., z uwzględnieniem aspektu rynkowego; wspólne trans urbanistyczne badania naukowe; wymiana doświadczeń i know-how). Wzmocni to kreatywność i poszukiwanie rozmaitych form działania, które powinny stać się nowymi produktami turystycznymi oraz inkubatorami przedsiębiorczości w obszarze przemysłów czasu wolnego.

Aspekty ochrony dziedzictwa kulturowego zostaną połączone z systemową opieką nad krajobrazem, w tym nad dziedzictwem przyrodniczym w postaci parków, rezerwatów itp. Wspierane będą projekty

⁸⁶ Przykłady tradycyjnych układów urbanistycznych: Kraków, Stary i Nowy Sącz, Tarnów, Lanckorona, Myślenice, Skawina, Oświęcim, Zator, Olkusz, Wolbrom, Skąta, Wieliczka, Dobczyce, Sucha Beskidzka, Lipnica Murowana, Nowy Wiśnic, Zakliczyn, Nowy Targ, Krościenko nad Dunajcem, Biecz, Gorlice, Ciężkowice, Muszyna

⁸⁷ Przykłady unikatowych zachowanych układów wsi małopolskich, z tradycyjną zabudową zagrodową: Chochotów, Jurgów, Uście Solne, Zalipie, Nowa Biała, Frydman i Golczowice

⁸⁸ Przykłady zespołów dawnego przemysłu: dworce kolejowe wzdłuż wszystkich linii kolejowych (m.in. w Kocmyrzowie, Kościelcu, Radziszowie, Regulicach, Suchoj Beskidzkiej, Andrychowie, Zakopanem, Nowym Targu, Chabówce, Tarnowie, Krzeszowicach, Przeciszowie, Wieliczce), huta żelaza w Płokach (1870 r.), piece wapiennicze w Płazie i Nawojowej Górze z pocz. XX w., XVII-wieczne warsztaty kamieniarskie w Dębniku, farbiarnie w Orawce z XVIII w., Browar klasztorny w Szczyrzycu (1623 r.).

⁸⁹ Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Rabka-Zdrój, Szczawnica, Wapienne, Wysowa, Żegiestów, Swoszowice (dzielnica Krakowa)

w zakresie ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich. Podejmowane będą działania mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza na obszarach miejskich, oraz promocję rozwiązań prośrodowiskowych poprzez między innymi tworzenie i konserwację istniejących zielonych miejsc publicznych, promowanie zdrowego stylu życia oraz uwzględnianie aspektów ekologicznych w projektach infrastrukturalnych.

Działania

W ramach Priorytetu 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych, sformułowano trzy działania stanowiące ramy dla konkretnych rozwiązań.

W ramach **Działania 1.1 Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- 1) **realizacja kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych oraz prac zabezpieczających przed zniszczeniem prowadzonych przy zabytkach**, w tym:
 - a) realizacja kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych (lub planowanych do wpisania) na **Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii**, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem;
 - b) realizacja kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy **obiektach i zespołach obiektów zabytkowych o szczególnym znaczeniu regionalnym**⁹⁰, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem;
 - c) realizacja kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkowych **obiektach drewnianych**, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem;
 - d) projekty związane z realizacją kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy **zabytkach użyteczności publicznej, przemysłu, techniki i sztuki inżynierskiej**;
 - e) objęcie ochroną i opieką **obiektów fortyfikacyjnych** wraz z otaczającym je krajobrazem warownym poprzez wprowadzenie do nich funkcji kulturalnych i gospodarczych, z zachowaniem nadrzędności trwałości i eksponowania zabytkowych/ historycznych walorów obiektów, wraz z rewaloryzacją zieleni stanowiącej olbrzymi i niewykorzystany zasób potencjalnych terenów parkowych;
 - f) działania o charakterze zabezpieczającym, konserwatorskim, remontowym, modernizacyjnym, budowlanym (w tym roboty górnicze), obejmujące ochronę **zabytkowych kopalni** i ich adaptację do aktualnych funkcji, w szczególności prace w wyrobiskach podziemnych i prace naziemne dla powstrzymania procesów zagrażających istnieniu zabytkowych kopalni, a także dla rozwoju funkcji muzealno-turystycznych i sanatoryjno-uzdrowiskowych zabytkowych kopalni (np. udostępnianie wyrobisk kopalni, w tym z wykorzystaniem różnych metod transportu podziemnego; tworzenie/ modernizacja ekspozycji z wykorzystaniem nowych technologii; tworzenie/ modernizacja parków kulturowych/ tematycznych; tworzenie/ modernizacja systemów kompleksowej informacji i obsługi turystów etc.; wykorzystanie/ adaptacja wyrobisk z przeznaczeniem na centra balneologii solankowej);
 - g) projekty związane z realizacją kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy **zabytkowych obiektach mieszkalnych** (pałacach, dworach, domach, chałupach, kamienicach, willach) wraz z ich zabytkowym wyposażeniem;
 - h) projekty związane z realizacją kompleksowych prac konserwatorskich i restauratorskich oraz prac zabezpieczających przed zniszczeniem **zabytkowych kolekcji i zbiorów** (w tym

⁹⁰ Lista zabytków wyróżniających się znaczeniem artystycznym i historycznym, będących wybitnymi przykładami sztuki i architektury lub też zachowanego w niezmiennym kształcie krajobrazu kulturowego [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 2.1.1.2

nabywanie dzieł i kolekcji do zbiorów muzealnych, organizacja publicznych prezentacji i wystaw kolekcji i zbiorów w kraju i za granicą);

- i) projekty związane z zachowaniem **trwałych ruin obiektów historycznych**, w tym: inwentaryzacje i kompleksowe badania (archeologiczne, architektoniczne, historyczne, ikonograficzne, konserwatorskie itp.) historycznych ruin; realizacja prac zabezpieczających przed zniszczeniem, prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy historycznych ruinach; ekspozycja relikwii historycznych budowli (np. zadaszenie pawilonem, wydzielenie tras dla odwiedzających, oświetlenie); uczytelnienie zarysów, zachowanie w stanie trwałej ruiny pozostałości budowli (np. podjęcie działań murarsko-zabezpieczających); konserwacja, zabezpieczenie, adaptacja lub minimalna, oparta na badaniach i źródłach ikonograficznych rekonstrukcja historycznych ruin; adaptacja lub częściowe uzupełnienie kubatur obiektów częściowo zachowanych; adaptacja, modernizacja lub przemyślana rozbudowa obiektów integralnych (kubaturowych); utworzenie lapidarium eksponującego cenne detale architektoniczne; uporządkowanie i zagospodarowanie najbliższego otoczenia historycznych ruin (mała architektura, ścieżki spacerowe, punkty informacyjne, tarasy widokowe etc.). Wszelkie działania, szczególnie te wykraczające poza konserwację zachowawczą, utrzymującą dobry stan techniczny murów i konstrukcji architektonicznych, powinny opierać się na historycznej i udokumentowanej formie zabytku;
 - j) prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy **zabytkowych cmentarzach i miejscach pamięci** (obejmujące w szczególności: kamienne nagrobki, krzyże kamienne, drewniane i metalowe, ogrodzenia murowane, drewniane, metalowe lub kamienne, kaplice drewniane lub murowane, ścieżki i alejki, oświetlenie, małą architekturę i uporządkowanie zieleni), połączone z przywracaniem pierwotnych układów cmentarzy; uporządkowanie lub stworzenie nowej infrastruktury maksymalnie ułatwiającej dostęp do cmentarzy i miejsc pamięci (dojazdy, dojścia, place manewrowe dla autokarów) z odpowiednim oznakowaniem; pełna weryfikacja internetowej bazy danych i ewidencji cmentarzy i miejsc pamięci z wielojęzyczną informacją historyczną i turystyczną;
 - k) działania związane z pielęgnacją, konserwacją oraz restauracją **zabytkowych parków i ogrodów**, powiązane z rozwojem ich funkcji oraz wykorzystaniem ich potencjału dla rozwoju turystyki i edukacji;
 - l) realizacja kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy pozostałych **obiektach i zespołach obiektów zabytkowych**, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem
- 2) **rewaloryzacja otoczenia zabytków**, zarówno terenu wokół lub przy zabytku wyznaczonego w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, jak i prace w otoczeniu dalszym polegające w szczególności na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia oraz informacji o obiekcie o wysokich walorach artystycznych, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek;
- 3) **modernizacje i adaptacje obiektów zabytkowych do nowych funkcji** kulturalnych i gospodarczych (szczególnie w obszarze przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych), pozwalające na poprawę efektywności funkcjonowania zabytków, w tym środki na ich utrzymanie, z uwzględnieniem obowiązku korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, a także zapewnienia dostępności do obiektu oraz popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku i jego znaczenia dla historii i kultury;
- 4) prace zabezpieczające przy obiektach będących **dobrami kultury współczesnej**, adaptacje tych obiektów do nowych funkcji kulturalnych i gospodarczych. Zakłada się podjęcie systemowej ochrony dóbr kultury współczesnej, objęcie ochroną zarówno pojedynczych obiektów, jak i zespołów budynków, a także założeń urbanistycznych i krajobrazowych.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcia strategiczne w ramach Działania 1.1 Przeszłość przyszłości _
Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach:

- Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych
- Przedsięwzięcie 1.1.2 Konserwacja i remont obiektów zabytkowych Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu
- Przedsięwzięcie 1.1.3 Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala
- Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygieszowie
- Przedsięwzięcie 1.1.5 Remont konserwatorski i modernizacja zabytkowego obiektu stanowiącego siedzibę krakowskiej Filharmonii
- Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie
- Przedsięwzięcie 1.1.7 Świadectwo dla przyszłości _ Ochrona Miejsca Pamięci KL Płaszów w Krakowie

W ramach **Działania 1.2 Dla dziedzictwa _ Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- 1) **remonty, modernizacje i adaptacje obiektów** dla działalności związanej z kulturą i dziedzictwem kulturowym;
- 2) **„unowocześnienie” instytucji muzealnych**: nowa misja i wizja, projekty wykorzystujące nowe technologie w działaniach muzealnych w taki sposób, by technologie nie zakłócały autentyzmu przekazu, lecz go wzmacniały, prowokując interakcje, inspirując, budząc ciekawość; budowanie otwartych, partnerskich relacji z otoczeniem, „wychodzenie” poza mury muzeów, tworzenie nowych przestrzeni aktywności i możliwości komunikacji z odbiorcami. Katalog możliwych działań obejmuje między innymi:
 - a) **muzeum i jego prezentacje**: projekty modernizacji muzeów oraz projekty adaptacji obiektów do funkcji muzealnych, a także projekty modernizacji ekspozycji, z założeniem, iż modernizacja i/lub rozbudowa infrastruktury winna wpisywać się w wieloletnią strategię rozwoju instytucji i jej oferty programowej; działania edukacyjne i animacyjne, w tym z wykorzystaniem nowych technologii, wzmacniające aktywność instytucji kultury, obejmujące takie procesy, jak: wychodzenie z działaniami muzealnymi poza mury muzeum, uczynienie z codzienności i prywatności inspiracji dla działań prowadzonych zarówno „w” jak i „poza” muzeum, wykorzystywanie nowych technologii w przestrzeniach ekspozycyjnych i w innych działaniach muzealnych (istotne jest wyczucie i umiejętność doboru tych narzędzi, z dbałością o autentyzm treści oraz wiarygodność przekazu), podejmowanie działań z wybraną społecznością lokalną, poszerzenie grona odbiorców o nowe, często zmarginalizowane i defaworyzowane środowiska, otwarcie na aktywność społeczną i twórczą w otoczeniu (współpraca z organizacjami pozarządowymi, lokalnymi twórcami, projektantami, artystami, rzemieślnikami, „społecznikami” etc.);
 - b) **kompetencje**: kształcenie kadr odpowiedzialnych za opiekę nad dziedzictwem, w tym kształcenie i rozwijanie umiejętności menedżerskich na rzecz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym, między innymi w oparciu o współpracę ekspertów i praktyków z partnerskich regionów europejskich (szkolenia, warsztaty, konsultacje dla pracowników i edukatorów muzealnych w zakresie kompetencji technicznych, szczególnie informatycznych, oraz kompetencji „miękkich”; warsztaty kreatywnego zarządzania, efektywnego pozyskiwania środków finansowych, racjonalizacji kosztów etc. dla kadry kierowniczej);
 - c) **partnerstwa na wspólnej drodze**: projekty w formułach partnerskich (między innymi projekty wymiany know-how oraz projekty badawcze), w tym w ramach współpracy międzysektorowej i ponadnarodowej;

- d) **dziedzictwo w obiegu gospodarczym**: tworzenie rynkowej oferty czasu wolnego w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym projekty związane z rynkowym wykorzystaniem zasobów muzeów (przestrzeni, kolekcji, zasobów ludzkich etc.), posiadających nierozpoznany lub dotychczas słabo wykorzystany potencjał ekonomiczny i promocyjny;
- 3) tworzenie kompleksowych **systemów dla informacji, opisu i interpretowania dziedzictwa kulturowego**;
- 4) **wykorzystywanie nowych technologii dla dokumentowania i udostępniania** zasobów dziedzictwa oraz dla edukacji;
- 5) wykorzystywanie nowych technologii dla tworzenia **oferty uwzględniającej potrzeby osób z niepełnosprawnością, niedowidzących i niedosłyszących**;
- 6) wzmocnienie systemu **edukacji regionalnej** – na rzecz i o dziedzictwie;
- 7) inicjowanie i wspieranie wysokiej jakości **projektów kulturalnych, artystycznych i interdyscyplinarnych**, szczególnie projektów realizowanych w przestrzeni publicznej;
- 8) **wymiana doświadczeń i know-how oraz projekty badawcze** z zakresu szeroko rozumianej kultury i dziedzictwa kulturowego, w tym zjawisk społecznych i kulturowych, ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego oraz kształtowania przestrzeni publicznej, między innymi w oparciu o współpracę ekspertów i praktyków, w tym w formule współpracy międzysektorowej i ponadnarodowej (konferencje, sympozja, warsztaty, fora dyskusyjne, projekty edukacyjne, promocyjne etc., tworzenie sieci współpracy w celu nabywania umiejętności, kompetencji i wiedzy eksperckiej, wymiany doświadczeń, wspólnych badań);
- 9) **tworzenie i wspieranie partnerstw i sieci współpracy** między instytucjami oraz miastami i miejscowościami regionu, opartych o walory kulturowe i historyczne tych miejsc, w celu tworzenia wspólnej oferty i optymalizacji zarządzania (np. rozwój małopolskich muzeów na wolnym powietrzu);
- 10) **eksponowanie wizerunku miast poprzez kulturę**, wspieranie rozwoju miast i miejscowości regionu odwołującego się do historycznych wyznaczników ich tożsamości i rodzimości, wzmacnianych nowymi impulsami kulturalnymi i artystycznymi; wzmacnianie i kreowanie ośrodków miejskich jako lokalnych, subregionalnych, regionalnych i międzynarodowych centrów, wykorzystujących potencjał kulturowy i historyczny dla rozwoju społecznego i gospodarczego (m.in. wzrost zatrudnienia i oferty usług publicznych w sektorze przemysłów kultury, kreatywnych i czasu wolnego), szczególnie inwestycje wzmacniające funkcje aglomeracyjne ośrodków subregionalnych, poprawiające ich wizerunek i konkurencyjność w oparciu o walory kultury i dziedzictwa kulturowego;
- 11) **projekty w zakresie ochrony i promocji niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu**, w tym: dokumentowanie i upowszechnianie interesujących zjawisk kulturotwórczych, tworzenie i inspirowanie projektów promujących regionalne dziedzictwo niematerialne i oryginalne zjawiska kulturowe w ciekawej, nowoczesnej formule, wraz z użyciem nowych technologii; kształcenie kadr, które będą potrafiły przełożyć bogactwo duchowego dziedzictwa na nowe aktywności; stymulowanie atrakcyjnych dla współczesnego odbiorcy sposobów upowszechniania i prezentowania kultury i sztuki ludowej, w tym kulturalne, artystyczne i interdyscyplinarne projekty inspirowane dziedzictwem, oparte na żywej relacji pomiędzy współczesnością a przeszłością;
- 12) **projekty włączające dziedzictwo regionalne w ofertę przemysłów kultury i czasu wolnego**, np.:
- a) projekty wykorzystujące potencjał obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji sprzyjających rozwojowi gospodarczemu i społecznemu;
- b) projekty stymulujące powiązania sektora kultury z gospodarką, rozwój przedsiębiorstw działających w sektorze kultury, turystyki, rekreacji i wypoczynku, podnoszenie ich konkurencyjności i zdolności w zakresie rozwoju usług i produktów w oparciu o zasoby dziedzictwa oraz środowiska przyrodniczo-kulturowego;
- c) wspieranie tzw. ginących zawodów i włączanie ich w aktualny model gospodarczy;

- d) inicjatywy związane z tworzeniem rynku pracy dla kadr kultury i artystów;
- e) projekty wykorzystujące nowe technologie, zwłaszcza cyfrowe, o wysokim poziomie innowacyjności, dla osiągnięcia większego nasycenia gospodarki regionalnej usługami przemysłów kultury i przemysłów kreatywnych i tworzenia oferty uzupełniającej propozycje sektora czasu wolnego.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcia strategiczne w ramach Działania 1.2 Dla dziedzictwa _ Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych:

- Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej
- Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ utworzenie ośrodka dziedzictwa kultury niematerialnej
- Przedsięwzięcie 1.2.3 Rewaloryzacja i konserwacja zabytkowych obiektów: Dom Gotycki i Dom Sieradzkiego w Nowym Sączu na cele muzealne
- Przedsięwzięcie 1.2.4 Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji zabytkowych obiektów Muzeum Okręgowego w Tarnowie
- Przedsięwzięcie 1.2.5 Waloryzacja zabytkowego Gmachu Głównego Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych
- Przedsięwzięcie 1.2.6 Rewaloryzacja zespołu zabytkowych budowli inżynierskich dawnego lotniska Rakowice-Czyżyny z adaptacją na potrzeby Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie
- Przedsięwzięcie 1.2.7 Wzmocnienie wartości kulturowej i obszaru Pienin _ poszerzenie możliwości programowych Muzeum Pienińskiego w Szlachtowej
- Przedsięwzięcie 1.2.8 Modernizacja sali widowiskowej Centrum Sztuki Mościce
- Przedsięwzięcie 1.2.9 Rozwój funkcji skansenowskich obrazujących dziedzictwo kulturowe Orawy
- Przedsięwzięcie 1.2.10 SKANSENOVA _ systemowa opieka nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu
- Przedsięwzięcie 1.2.11 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku
- Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska
- Przedsięwzięcie 1.2.13 Splendor _ odczytywanie i promowanie treści kulturowych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych
- Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski
- Przedsięwzięcie 1.2.15 Karpacka Mapa Przygody 2.0 _ wspólna promocja atrakcyjności turystycznej, przyrodniczej i kulturowej polsko-słowackiego pogranicza
- Przedsięwzięcie 1.2.16 Barwy pogranicza polsko-słowackiego

W ramach **Działania 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- 1) **kompleksowe, wieloaspektowe projekty rewitalizacji obszarów miejskich** (kwartałów, osiedli, dzielnic), uwzględniające kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe, mające na celu przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym oraz pobudzenie mechanizmów rozwojowych poprzez zwiększenie aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę jakości środowiska zamieszkania oraz ochronę dziedzictwa kulturowego, prowadzone z rzeczywistym udziałem lokalnej społeczności oraz z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, w tym:
 - a) **rewitalizacja zabytkowych założeń urbanistycznych w dzielnicach śródmiejskich** łącząca odnowę substancji zabytkowej z odzyskaniem/wprowadzeniem funkcji społeczno-gospodarczych;

- b) **rehabilitacja wielkich powojennych osiedli mieszkaniowych**, łącząca modernizację techniczną substancji mieszkaniowej z odzyskaniem/wprowadzeniem funkcji społeczno-gospodarczych;
 - c) **restrukturyzacja obszarów przemysłowych, powojennych, pokolejowych** (terenów hut, fabryk, hal, fortów, dworców etc. wraz z otoczeniem), łącząca modernizację techniczną substancji z odzyskaniem/ wprowadzeniem nowych funkcji społeczno-gospodarczych;
 - d) **odnowa przestrzeni publicznej w miejscowościach uzdrowiskowych**, poprzez działania łączące modernizację infrastruktury zdrojowej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej;
 - e) **porządkowanie przestrzeni publicznej**, w tym: prace budowlane i modernizacyjne placów, rynków, skwerów, parkingów, placów zabaw dla dzieci, małej architektury etc.; tworzenie nowych/rewaloryzacja istniejących terenów zielonych; uzupełnianie zabudowy (pierzeli, ulic); wprowadzanie czytelnych systemów komunikacji wizualnej;
 - f) **porządkowanie i zagospodarowanie nieużytków** poprzez wprowadzenie do tych przestrzeni aktywności społecznych i gospodarczych, w tym tworzenie terenów zielonych sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi;
 - g) **tworzenie i wspieranie więzi społecznych** oraz wzmacnianie identyfikacji z miejscem zamieszkania (zapewnienie czynnego udziału mieszkańców w procesie rewitalizacji; wsparcie inwestycji w infrastrukturę społeczną, w szczególności w wielofunkcyjne, otwarte, przyjazne przestrzenie kultury dla działań wzmacniających społeczną tożsamość i więzi, przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, inspirujących aktywność i kreatywność mieszkańców; reintegracja społeczna poprzez działania kulturalne: projekty kulturalne, artystyczne, edukacyjne, interdyscyplinarne, szczególnie projekty o wymiarze społecznym/ wychowawczym/ terapeutycznym realizowane w przestrzeni publicznej, wzmacniające identyfikację mieszkańców z miejscem zamieszkania; wprowadzenie przestrzeni aktywności kulturalnej i przestrzeni zielonych sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi, tworzenie parków tematycznych/ parków doświadczeń, jako przestrzeni wspólnych, bazujących na regionalnych tradycjach i lokalnych zasobach, powstających przy współpracy projektantów, rzemieślników, pracowników instytucji kultury, animatorów kultury, lokalnych środowisk etc.; celem jest kształtowanie postaw twórczych, kreatywnych, świadomych własnej tożsamości oraz zdolnych do współdziałania);
 - h) **poprawa stanu środowiska naturalnego**, w tym jakości powietrza na obszarach miejskich, oraz promocja postaw prośrodowiskowych poprzez między innymi tworzenie i konserwację istniejących zielonych miejsc publicznych (np. zielonych płuc miast – parków, skwerów etc.), promowanie zdrowego stylu życia (np. ścieżki rowerowe, tereny pozwalające na aktywne spędzanie czasu wolnego) oraz uwzględnianie aspektów środowiskowych w projektach infrastrukturalnych (np. projektowanie inteligentnych budynków, stosowanie ekologicznych materiałów budowlanych, urządzeń technicznych i instalacyjnych w technologiach proekologicznych, zintegrowanych systemów zarządzania obiektem etc.); projekty w zakresie ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich (np. konserwacje i renowacje pomników przyrody, parków zabytkowych, parków miejskich, ogrodów botanicznych, ekoparków, realizacje nowych nasadzeń zieleni umożliwiających kształtowanie systemów ekologicznych na obszarach zurbanizowanych);
 - i) **tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości** w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast między innymi budowa lub przebudowa oświetlenia, zakup i instalacja systemów monitoringu itp.;
 - j) przygotowanie do użytkowania socjalnych **budynków mieszkalnych** w dobrym standardzie poprzez renowację i adaptację istniejących budynków stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych;
- 2) **systemowe działania na rzecz harmonijnego kształtowania przestrzeni publicznej**, np.:

- a) tworzenie przestrzeni dla **wymiany wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk** (warsztaty, debaty, fora eksperckie, badania, ekspertyzy etc.);
- b) **promocja estetyki środowiska życia** – projekty edukacyjne wzmacniające wrażliwość estetyczną, projekty obywatelskie na rzecz ochrony i harmonijnego kształtowania przestrzeni publicznej;
- c) inicjowanie/ wspieranie działań na rzecz podnoszenia gotowości i świadomości mieszkańców i władz publicznych w zakresie roli i instrumentów **partycypacji społecznej** poprzez propagowanie dojrzałych form partycypacji, a więc nie ograniczających się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążących do zaawansowanych metod partycypacji (aktywnego uczestnictwa);
- d) **działania o charakterze informacyjno-edukacyjno-promocyjnym**: akcje i kampanie społeczne, kampanie promocyjne (m.in. mające na celu przyciągnięcie inwestorów);
- e) inicjowanie/ wspieranie działań na rzecz **tworzenia szerokich koalicji partnerskich** dla realizacji projektów rewitalizacji (samorządy, lokalni przedsiębiorcy, NGO'sy, LGD, prywatni właściciele/użytkownicy obiektów położonych na terenach rewitalizowanych etc.);
- f) **integracja środowiska naukowego, projektantów, architektów, urbanistów i służb publicznych** na rzecz budowy silnej marki Małopolski w dziedzinie architektury, wzornictwa, zagospodarowania i estetyzacji przestrzeni publicznej;
- g) **wykorzystanie potencjału małopolskiej klasy kreatywnej na rzecz kształtowania przestrzeni publicznej** oraz stosowania zindywidualizowanego projektowania zamiast wykorzystywania seryjnych i powszechnie dostępnych elementów przestrzeni (place, bruki, zieleń miejska, identyfikacja wizualna itp.);
- h) **promowanie konkursów urbanistyczno-architektonicznych** dla projektantów, architektów i urbanistów, przy współpracy z uczelniami artystycznymi i technicznymi oraz środowiskiem specjalistów;
- i) **inicjowanie projektów edukacyjnych na rzecz dziedzictwa**, w tym tzw. „dissonant heritage” (dziedzictwa dwuznacznego, niechcianego, w tym dziedzictwa PRL, obiektów postindustrialnych, architektury inżynierskiej i militarnej) oraz projektów promujących estetykę środowiska życia;
- j) **integracja problematyki ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego z planowaniem przestrzennym i ochroną środowiska** oraz korelacja planowania przestrzennego na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym, w kontekście krajowej polityki miejskiej.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcia strategiczne w ramach Działania 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni:

- Przedsięwzięcie 1.3.1 Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty
- Przedsięwzięcie 1.3.2 Kurort Krynica _ kompleksowy program rewitalizacji uzdrowiska Krynicy-Zdroju dla wzmocnienia funkcji turystycznych, kulturowych i uzdrowiskowych
- Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza
- Przedsięwzięcie 1.3.4 Oświęcimska Przestrzeń Spotkań
- Przedsięwzięcie 1.3.5 Nowe przestrzenie zdarzeń _ zrównoważony rozwój Tarnowa poprzez kompleksową rewitalizację
- Przedsięwzięcie 1.3.6 Zakopane _ rewitalizacja kulturowa stolicy Tatr

Efekty działań

W wyniku działań podejmowanych w ramach priorytetu zostaną przeprowadzone prace remontowe, budowlane, konserwatorskie, zabezpieczające i rewitalizacyjne oraz waloryzujące najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w regionie, umożliwiające jego zachowanie, interpretację i świadomą

akceptację społeczną, sprzyjającą rozwojowi aktywnych postaw społecznych i gospodarki nieinwazyjnej dla środowiska kulturowego i naturalnego.

Wykorzystane zostaną nowe technologie dla dokumentowania i udostępniania zasobów dziedzictwa oraz dla edukacji, zwłaszcza kulturalnej.

Podniesiony zostanie standard zarządzania dziedzictwem oraz oferty muzealnej, czego efektem będzie znacząca poprawa jakości dostępu do zasobów dziedzictwa, a co za tym – możliwość czerpania, wykorzystywania i redefiniowania treści kulturowych dla interpretacji swojej tożsamości oraz twórczej kreacji. Wzmocnienie edukacji na rzecz kultury i sztuki przyniesie efekt w postaci wzrostu kreatywności i poprawy warunków dla rozwoju uzdolnień i talentów oraz wiedzy i umiejętności niezbędnych dla ekspresji kulturalnej.

Rozwinięta zostanie współpraca międzyregionalna i międzykulturowa dla współczesnej interpretacji dziedzictwa, a jego potencjał zostanie lepiej wykorzystany dla podnoszenia jakości życia mieszkańców, społeczno - gospodarczego rozwoju oraz budowy marki regionu.

Wzmocniona zostanie tożsamość regionalna oparta o walory autentycznego, „żywego” dziedzictwa.

Efektom działań w ramach priorytetu będzie także zaawansowany proces odnowy obszarów miejskich. Dzięki holistycznemu podejściu, uwzględniającemu czynniki społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i środowiskowe, obszary te zyskają szansę na długofalowy, zrównoważony rozwój.

Stworzone/odtworzone zostaną więzi pomiędzy miastami/miejscowościami w regionie, zaakcentowane zostaną cechy stanowiące o ich unikatowości i wspólnotowości, wyróżnione zostaną wartości dziedzictwa i kultury. Powstaną nowe lub wzmocnione zostaną istniejące partnerstwa miast i miejscowości, które w oparciu o wspólną przeszłość, na zasadach współpracy, prowadzą różne działania, mające na celu z jednej strony wzmocnienie źródeł ich tożsamości, z drugiej – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie konkurencyjności. Proces ten oparty będzie na długoterminowej strategii, której towarzyszy przekonanie o możliwości budowania wizerunku miast poprzez kulturę i realizacje artystyczne w wymiarze europejskim, w tym działania eksponujące wartości autentycznego dziedzictwa (np. Sądecczyzny, Podhala), a także wprowadzające nowe postrzeganie wizerunku tych miast (np. Oświęcimia).

Akcentowana konieczność efektywnego korzystania z zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, zgodnie z zasadą, iż dziedzictwo to jest zasobem nieodnawialnym, wymagającym zintensyfikowanej ochrony i świadomego gospodarowania oraz podnoszone kwestie waloryzacji krajobrazu kulturowego poprzez prawidłowe kształtowanie struktur przestrzennych od skali urbanistycznej po rozwiązania architektoniczne, w pełni wpisują wskazane w ramach priorytetu kierunki działań w założenia najważniejszych dokumentów strategicznych i polityk, m.in. wprost odwołując się do postanowień Karty Lipskiej w sprawie Zrównoważonych miast Europejskich czy Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu - Europa 2020.

Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego

słowa klucze:

OSOBOWOŚĆ METROPOLII _WZMACNIANIE I REDEFINIOWANIE

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

KOMPETENCJE KULTUROWE

NOWOCZESNE PRZESTRZENIE KULTURY

CYFRYZACJA I NOWE TECHNOLOGIE – TREŚCI, ZASOBY KULTURY I E-USŁUGI

INTERAKTYWNA WSPÓŁPRACA – TALENT _TWÓRCA _DZIEŁO _ICT

Cel priorytetu

Wzmocnienie funkcji metropolitalnych Krakowa w oparciu o walory kulturowe i innowacyjne technologie oraz wysoka dostępność do oferty kulturalnej sprzyjającej kształtowaniu postaw i kompetencji, pobudzającej twórczą aktywność i kreatywność, stwarzającej możliwości rozwoju i przedsiębiorczości oraz przeciwdziałającej wykluczeniu i rozwarstwieniu społecznemu.

Kierunki działań i postulowany zakres działań

Kluczowe znaczenie przypisuje się działaniom wzmacniającym poprzez uczestnictwo w kulturze kompetencje kulturowe i kreatywne Małopolan, ważne dla rozwoju innowacyjnej gospodarki, opartej na powszechnej, nie tylko gospodarczej, kreatywności. Wspierane będą – zważywszy na ekonomiczny potencjał wzrostu oraz wysokie walory proekologiczne – przedsięwzięcia w sektorze przemysłów kultury i przemysłów kreatywnych⁹¹.

Zakłada się inwestycje sprzyjające znaczącej poprawie środowiska miejskiego Krakowa – miasta metropolitalnego, a także inwestycje w infrastrukturę przyczyniającą się do zmniejszania nierówności w zakresie dostępu do usług społecznych na poziomie ośrodków lokalnych.

Kraków posiada poważny kapitał w zakresie potencjału kulturalnego, społecznego i edukacyjnego. Główne atuty miasta, to po pierwsze: wizerunek – miejsca atrakcyjnego, o relatywnie wysokiej jakości życia, dużym potencjale intelektualnym i kulturalnym, miasta barwnego, przyjaznego studentom; po drugie, kapitał ludzki – ośrodki akademickie, będące zapleczem dla rozwoju kompetencji kulturowych i rozwojowych mieszkańców. Miasto jest dobrze widoczne w Internecie i przyciąga wielu turystów. Na wizerunek miasta w znacznej mierze składa się jego aktywność w zakresie kultury wysokiej. Liczba przedstawień, koncertów, festiwali teatralnych oraz festiwali muzyki poważnej jest znacznie wyższa od średniej krajowej. I choć z usług kultury wysokiej korzysta zazwyczaj stosunkowo niewielki odsetek mieszkańców i gości, to właśnie znaczące wydarzenia kulturalne najłatwiej przebijają się do opiniotwórczych mediów i kształtują obraz miasta jako miejsca interesującego, atrakcyjnego i pociągającego⁹².

W tym kontekście kluczowe są działania umiejętnie i efektywnie wykorzystujące ten potencjał dla utrzymania i podnoszenia rangi i konkurencyjności Krakowa (a pośrednio – całego regionu) na arenie międzynarodowej; działania tworzące warunki dla budowy wizerunku Krakowa jako miejsca dynamicznego, interesującego, przyjaznego do życia, w udany sposób łączącego bogate tradycje historyczne i kulturalne z nowoczesnością.

Konieczne jest także przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju i dostępu do kultury w skali regionu, dlatego właściwe jest tworzenie i wyrównywanie szans rozwojowych i samorealizacji, wspieranie włączenia społecznego oraz rozwijanie umiejętności i aktywnych postaw spędzania czasu wolnego poprzez sieć nowoczesnych instytucji kultury oferujących adekwatne do potrzeb, nowe, lepsze warunki i formy tworzenia i uczestnictwa

⁹¹ Choć dziedziny należące do obu tych przemysłów w dużym stopniu się pokrywają, przyjmuje się, że przemysły kreatywne mają szerszy zakres, obejmując (częściowo) przemysły kultury. W uproszczeniu można przyjąć podział wprowadzony na potrzeby badania KEA w 2006 roku: sektor kultury to tradycyjne dziedziny sztuki i przemysły kultury, których wynik jest czysto artystyczny; przemysły kreatywne – w jego skład wchodzi przemysły i działania, które używają kultury jako wartości dodanej w wytwarzaniu produktów pozakulturalnych [za:] <http://www.kreatywnisamozatrudnieni.pl/przewodnik.html?artid=25>

⁹² Raporty na temat wielkich miast Polski. Kraków, PWC, 2011, http://www.pwc.pl/pl/wielkie-miasta-polski/raport_Krakow_2011.pdf

w kulturze. Kluczowe w tym zakresie będą działania na obszarach z deficytem dostępu do kultury. Za istotne uznaje się:

- modernizację istniejącej infrastruktury kultury, w tym jej wyposażenie w nowe, wzmacniające ofertę technologie;
- konserwację obiektów historycznych i ich przystosowywanie do funkcji kulturalnych;
- likwidację przestrzennych barier w dostępie do kultury, szczególnie poprzez wykorzystanie nowych technologii;
- kształtowanie nawyków uczestnictwa w życiu kulturalnym; rozbudzanie potrzeby piękna, jego odczuwania, rozumienia i przeżywania; stwarzanie warunków do rozwoju uzdolnień i talentów, wiedzy i umiejętności niezbędnych dla ekspresji artystycznej;
- rozbudzanie potrzeby kulturalnego wypoczynku i rozrywki, kształtowanie tych potrzeb i stwarzanie warunków do ich zaspokojenia.

Podstawą działań w obszarze kształtowania kompetencji kulturowych i kreatywnych⁹³ jest założenie, że równie dobrą, co nowoczesna szkoła, metodą rozwijania kreatywności, otwartości, inicjatywności i przedsiębiorczości, świadomości i ekspresji kulturalnej oraz talentów i wiedzy humanistycznej jest uczestnictwo w kulturze. Dlatego ważne jest upowszechnianie pozaszkolnych form edukacji artystycznej oraz tworzenie łatwo dostępnych, dedykowanych wszystkim grupom wiekowym miejsc i przestrzeni, umożliwiających:

- zrozumienie natury otaczających zjawisk i procesów poprzez interaktywną edukację kulturalną i naukową, obejmującą nauki humanistyczne, ścisłe i przyrodnicze;
- tworzenie warunków do samorealizacji i samorozwoju;
- upowszechnianie wiedzy naukowej i nowych technologii.

Kluczowym elementem będzie wzmacnianie potencjału i roli podmiotów działających w sferze kultury (w tym domów i ośrodków kultury oraz gminnych bibliotek publicznych) poprzez dalsze wsparcie procesu przemian tych instytucji w nowoczesne, mocno osadzone w kontekście lokalnym i społecznym, kształtujące postawy kreatywne centra dostępu do wiedzy i kultury oraz lokalne ośrodki życia społecznego.

Ważne jest, aby instytucje te stanowiły dla mieszkańców najbliższej okolicy i społeczności lokalnej miejsca dostępu do wiedzy, informacji i edukacji, ale także przyjazną przestrzeń spędzania wolnego czasu na rozmowie i uczestnictwie w kulturze; aby stawały się miejscem spotkań lokalnych twórców, animatorów, menadżerów, społeczników oraz miejscem kreacji i realizacji projektów artystycznych, społecznych i kulturalnych. Celem jest kształtowanie postaw twórczych, kreatywnych, świadomych własnej tożsamości oraz zdolnych do współdziałania.

Dla realizacji tych założeń konieczne jest upowszechnienie aktywnego i otwartego modelu funkcjonowania podmiotów działających w sferze kultury, uwzględniającego zmiany zachodzące w percepcji i kształcie szeroko rozumianej oferty kulturalnej oraz zróżnicowane budżety czasu i możliwości finansowe uczestników, co wyraża się w szczególności:

- otwarciem na współpracę ze społecznością lokalną, włączanie oddolnych inicjatyw mieszkańców, docieranie do różnych grup społecznych (także tych „problemowych”, zagrożonych wykluczeniem społecznym);
- oferowaniem zajęć interdyscyplinarnych oraz wykorzystujących innowacyjne formy działania (w miejsce sztywnego podziału na tradycyjne zajęcia muzyczne czy plastyczne etc.);
- działaniem w weekendy i wieczorami;

⁹³ Kompetencje kulturowe i kreatywne obejmują zdolność do przyswajania i wykorzystywania kultury oraz modyfikowania jej treści, a kluczowa kompetencja „świadomość i ekspresja kulturowa” (docenianie znaczenia twórczego wyrażania idei, doświadczeń i uczuć za pośrednictwem szeregu środków wyrazu, w tym muzyki, sztuk teatralnych, literatury i sztuk wizualnych) zawiera w sobie ważny aspekt związany z uczeniem się przez całe życie i jako ważna kompetencja przekrojowa ma istotne znaczenie przy nabywaniu innych kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie [za:] *Konkluzje Rady w sprawie kompetencji kulturowych i kreatywnych i ich roli w budowaniu kapitału intelektualnego Europy* (2011/C 372/05), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0019:0023:PL:PDF>

- inwestowaniem w rozwój pracowników;
- podejmowaniem współpracy z organizacjami pozarządowymi i osiąganie efektu synergicznego z łączenia różnych lokalnych zasobów;
- aktywną refleksją nad misją i celami swojej działalności, mobilnością, elastycznością i innowacyjnością w podejmowanych działaniach, opartą o diagnozę potrzeb i problemów środowiska lokalnego⁹⁴.

Uwzględniając te cele, zakłada się realizację projektów, których efektem będzie nie tylko poprawa stanu technicznego i estetycznego infrastruktury, ale także faktyczne zwiększenie potencjału oferty programowej poprzez jej rozszerzenie, podniesienie jej atrakcyjności, wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych. Istotne jest, aby działalność ta stanowiła nową jakość, wpływając na poprawę standardu, różnorodności i dostępności do oferty kulturalnej w regionie, tworząc warunki dla inteligentnego, zrównoważonego rozwoju, sprzyjając rozwojowi kompetencji, talentów oraz przeciwdziałając wykluczeniu i rozwarstwieniu społecznemu.

Innowacyjność tych projektów rozumie się nie tylko w aspektach technologicznych, ale także (przede wszystkim) w warstwie ideowo-merytorycznej: w poszerzaniu oferty o nowe formy uczestnictwa czy w budowaniu relacji z otoczeniem, w tym z grupami o utrudnionym (z różnych powodów) dostępie do dóbr kultury. Stąd ważna wieloaspektowość tych projektów.

Podejmowane będą także działania wzmacniające rozwój przemysłów kreatywnych, do których zalicza się:

- film
- muzyka
- architektura
- rynek sztuki i antyków
- sztuki performatywne
- gry komputerowe
- ITC
- projektowanie graficzne i wzornictwo przemysłowe (design)
- projektowanie mody (fashion design)
- rękodzieło
- media (telewizja, radio, prasa, Internet etc.)
- reklama
- rynek wydawniczy
- inne mające źródło w indywidualnej kreatywności, umiejętnościach i talencie oraz mające potencjał tworzenia bogactwa i miejsc pracy poprzez kreowanie i wykorzystywanie własności intelektualnej⁹⁵.

Przyjmuje się, że instrumentem łączącym walory dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu z rozwojem innowacyjnej gospodarki będzie przemysł audiowizualny (i wszelkie jego elementy związane z produkcją i postprodukcją), dla którego funkcjonować będzie regionalny fundusz wsparcia.

Działania

W ramach Priorytetu 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych, sformułowano dwa działania stanowiące ramy dla konkretnych rozwiązań.

⁹⁴ [za:] *Uwarunkowania zewnętrzne i potencjał domów kultury*, http://www.platformakultury.pl/files/2011-04-06/03_raport_analityczny_uwarunkowania_i_potencja_dk_desk_research1.pdf

⁹⁵ Według definicji brytyjskiego Departamentu Kultury, Mediów i Sportu [za:] <http://www.kreatywnisamozatrudnieni.pl/przewodnik.html?artid=25>

W ramach **Działania 2.1 Wzmacnianie osobowości metropolii** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- 1) **lokowanie nowych lub podnoszenie standardu istniejących przestrzeni kultury**, szczególnie inwestycje wzmacniające funkcje metropolitalne Krakowa, w tym inwestycje w przestrzenie wymagające sanacji, z wykorzystaniem nowych technologii i z respektem dla środowiska naturalnego;
- 2) **działania wykorzystujące i wzmacniające markę Krakowa jako *miasta festiwalu***⁹⁶ dla edukacji, upowszechniania i promocji kultury w jej różnych formach i wymiarach oraz dla rozwoju gospodarczego, poprzez wzmacnianie wizerunku miasta atrakcyjnego zarówno dla obecnych, jak i potencjalnych/ przyszłych mieszkańców, turystów i inwestorów;
- 3) **budowanie marki Krakowa jako *Miasta Literatury UNESCO***⁹⁷ poprzez działania wspierające książkę i czytelnictwo oraz integrację środowisk i instytucji w zakresie upowszechniania literatury, między innymi: wsparcie procesu przekształcania bibliotek w centra kompetencyjne i aktywności lokalnej (w tym: wzmacnianie współpracy między bibliotekami, sieciowanie bibliotek gminnych, tworzenie wspólnot uczących się *on line*, z wykorzystaniem zasobów cyfrowych wraz z siecią moderatorów nowych technologii informatycznych i komunikacyjnych oraz twórców i animatorów kultury), wsparcie programów społecznych w celu upowszechniania literatury i wykorzystywania jej jako narzędzia animacji (obecność książki np. w szpitalach czy domach opieki społecznej, docieranie z książką do osób wykluczonych społecznie, warsztaty dla dzieci i młodzieży w społecznościach lokalnych), tworzenie szlaków tematycznych związanych z postaciami literatury, organizacja wydarzeń literackich (w tym rozwój i promocja takich uznanych marek jak: Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, Conrad Festiwal, Miłosz Festiwal), stworzenie wielofunkcyjnej i interdyscyplinarnej przestrzeni związanej z kulturą słowa o ponadregionalnym oddziaływaniu;
- 4) **projekty łączące kulturę i dziedzictwo kulturowe z różnymi sektorami gospodarki kreatywnej**, w tym działania ukierunkowane na ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie rozwojowi firm, w tym typu startup (między innymi poprzez stworzenie nowych/ sprofilowanie istniejących narzędzi dla kompleksowego wsparcia mikro oraz małych i średnich przedsiębiorstw, działających w obszarze przemysłów kreatywnych);
- 5) **działania na rzecz tworzenia/ wzmacniania projektowych/ biznesowych/ społecznych partnerstw** pomiędzy władzami lokalnymi, uczelniami, organizacjami pozarządowymi, podmiotami sektora kultury i przedsiębiorcami, których celem będzie wykorzystanie potencjału nauki, kultury i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju wysokiej jakości aktywności społecznych i gospodarczych stymulujących zrównoważony rozwój i w znaczący sposób oddziałujący na wzrost jakości życia mieszkańców; wyznaczanie nowych rozwiązań w tym zakresie, promieniujących i oddziałujących na region.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcie strategiczne w ramach Działania 2.1 Wzmacnianie osobowości metropolii:

- Przedsięwzięcie 2.1.1 Książnica Małopolska _ wiedza i włączenie społeczne

W ramach **Działania 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- 1) **„unowocześnienie” instytucji kultury**: nowa misja i wizja, budowanie otwartych, partnerskich relacji z otoczeniem, projekty wykorzystujące nowe technologie w działaniach kulturalnych;

⁹⁶ W mieście odbywa się corocznie około 150 festiwali różnej rangi. Festiwale o wieloletniej tradycji i zupełnie nowe, współistnieją obok siebie. Wśród najważniejszych wymienia się: Sacrum Profanum, Misteria Paschalia, Międzynarodowy Festiwal Kultury Żydowskiej, Krakowski Festiwal Filmowy, Off Plus Camera, Festiwal Muzyki Polskiej, Festiwal Muzyki Filmowej, Miesiąc Fotografii w Krakowie, Festiwal Sztuk Wizualnych ArtBoom, Festiwal Literatury im. Josepha Conrada, Festiwal Literacki Czesława Miłosza, Boska Komedia, Krakowskie Reminiscencje Teatralne.

⁹⁷ 23 października 2013 roku na konferencji miast kreatywnych w Pekinie Kraków został ogłoszony szóstym Miastem Literatury UNESCO. Jest to wydarzenie bezprecedensowe z uwagi na fakt, że Kraków został wybrany pierwszym miastem słowiańskim sieci i drugim nieanglojęzycznym ośrodkiem literackim świata. Tytuł podlega ewaluacji co 2 lata.

tworzenie nowych przestrzeni aktywności i możliwości komunikacji z odbiorcami. Katalog możliwych działań obejmuje między innymi:

- a) **infrastruktura**: inwestycje w infrastrukturę, w szczególności inwestycje zmniejszające nierówności w zakresie dostępu do usług kulturalnych na poziomie środowisk lokalnych, w tym projekty modernizacji i adaptacji obiektów do funkcji kulturalnych oraz zakup wyposażenia, nowych technologii i oprogramowania, z założeniem, iż modernizacja i/lub rozbudowa infrastruktury winna wpisywać się w wieloletnią strategię rozwoju instytucji i jej oferty programowej
 - b) **rozwój**: wzmocnienie procesów otwierania się instytucji kultury na procesy cywilizacyjne, uwzględniające i animujące aktywność społeczną i twórczą w otoczeniu; działania edukacyjne, animacyjne, promocyjne etc. w zakresie kultury i dziedzictwa kulturowego oraz zjawisk społecznych i kulturowych, realizowane w ciekawej formule, w tym z użyciem nowych technologii
 - c) **szkolenia**: systemowe szkolenia i warsztaty w zakresie umiejętności menedżerskich, informatycznych, komunikacyjnych etc.; konsultacje zapewniające wsparcie merytoryczne i kompetencyjne;
 - d) **platforma cyfrowa**: portale stanowiące łatwo dostępne narzędzie pogłębiania wiedzy i zdobywania nowych kompetencji, wymiany doświadczeń, nawiązywania kontaktów partnerskich⁹⁸.
- 2) **projekty w zakresie kultury i sztuki**, dedykowane wszystkim grupom wiekowym, pobudzające twórczą aktywność i kreatywność, tworzące i wyrównujące szanse rozwojowe i samorealizacji, poprzez adekwatne do potrzeb, atrakcyjne, aktywne formy uczestnictwa w kulturze (szczególnie projekty wykorzystujące nowe technologie, projekty adresowane do środowisk wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem), np.:
- a) oparte na interesującym, nowatorskim pomysłem projekty artystyczne, kulturalne, interdyscyplinarne,
 - b) projekty promujące czytelnictwo, regionalne dziedzictwo (materialne i niematerialne) oraz oryginalne zjawiska kulturowe w ciekawej, nowoczesnej formule,
 - c) projekty w zakresie tworzenia interaktywnych przestrzeni aktywności i możliwości komunikacji z odbiorcami kultury poprzez Internet,
 - d) działania edukacyjne i animacyjne na rzecz środowiska lokalnego, w szczególności projekty realizowane w formule partnerskiej (z organizacjami pozarządowymi, z lokalnymi twórcami, rzemieślnikami, „społecznikami” etc.),
 - e) projekty poszerzające grono odbiorców o nowe, często zmarginalizowane i defaworyzowane środowiska,
 - f) projekty reintegracji społecznej poprzez kulturę;
- 3) **wzmacnianie lokalnych kadr kultury** poprzez szkolenia, warsztaty, konsultacje (np.: warsztaty dotyczące budowy strategii rozwoju instytucji, animacji kultury w środowisku lokalnym, doradztwo w zakresie pozyskiwania dofinansowania, wsparcie na etapie poinwestycyjnym⁹⁹) oraz wykorzystanie potencjału kadr kultury w wymiarze społecznym, wychowawczym, terapeutycznym etc.;

⁹⁸ Takie jak np. Sieć Wsparcia Programu Dom Kultury+: sieć prowadzona przez Narodowe Centrum Kultury, operatora programu Dom Kultury+ i skierowana do wszystkich domów kultury, także tych, które nie brały udziału w Programie Dom Kultury+ [źródło:] http://www.domkulturyplus.pl/kategorie/domy_kultury/6.html

⁹⁹ Know-how belgijskiego CulturInvest – kompleksowe wsparcie merytoryczne instytucji kultury zwiększa szansę na efektywne wykorzystanie środków oraz (częściowe) dostosowanie modelu ich funkcjonowania na etapie poinwestycyjnym do warunków rynkowych [źródło:] <http://www.kreatywnisamozatrudnieni.pl/przewodnik.html?artid=25>; know-how Programu Rozwoju Bibliotek – od chwili zainstalowania sprzętu w bibliotece udostępniana jest pomoc techniczna (help-desk), w razie kłopotów technicznych pracownik biblioteki może zadzwonić na infolinię, aby od razu uzyskać pomoc, a sprzęt objęty jest kilkuletnią gwarancją [źródło:] https://www.biblioteki.org/repository/PLIKI/DOKUMENTY/Program_Rozwoju_Bibliotek_II_runda_informator_dla_bibliotek_www.pdf

- 4) **tworzenie i wspieranie partnerstw i sieci współpracy** między instytucjami dla wymiany doświadczeń i know-how oraz realizacji wspólnych projektów, w tym w celu sieciowania oferty i optymalizacji zarządzania, między innymi projekty realizowane w formule współpracy międzysektorowej i ponadnarodowej
- 5) **promowanie efektywnego zarządzania**, budowa rynku kreatywnych menadżerów, pobudzanie wyobraźni i talentu w codziennym życiu, instytucjach publicznych, przedsiębiorstwach;
- 6) wzmacnianie warunków dla **rozwoju przemysłów kultury i przemysłów kreatywnych**.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcie w ramach Działania 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie:

- Przedsięwzięcie 2.2.1 Media audiowizualne _ kreacja plus biznes

Efekty działań

Zakłada się, że efektem działań w ramach priorytetu będzie nowoczesna infrastruktura kultury, szczególnie na obszarach zdegradowanych, nieuczęszczanych, izolowanych oraz zmiana wizerunku tych miejsc poprzez wprowadzanie nowego rodzaju aktywności wzmacniających procesy społeczne i gospodarcze oraz generujących nowe miejsca pracy. Nastąpi znacząca poprawa jakości dostępu i uczestnictwa w ofercie kulturalnej oraz wzrost integracji społecznej. Istotne będzie przełamywanie barier „cyfrowego wykluczenia” z jednoczesnym wzmocnieniem walorów dziedzictwa kulturowego regionu. Rozwinięta zostanie oferta aktywności kulturalnych. Powstaną przestrzenie ukazujące kulturę i naukę jako obszar poszukiwań i inspiracji, stworzone zostaną warunki do uczestnictwa w kulturze i sztuce poprzez projekty wkraczające w przestrzeń społeczną w atrakcyjny i nowoczesny sposób.

Akcentowany w ramach priorytetu szczególny charakter zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego jako nośników tożsamości, wartości oraz znaczeń, będący efektem twórczych refleksji, wskazywanie na związki między dziedzictwem kulturowym i kulturą a rozwojem społeczno-gospodarczym regionu, a także podkreślanie znaczenia kultury jako katalizatora kreatywności i innowacji oraz istotnego czynnika rozwoju kapitału społecznego, a więc zasobów i kompetencji kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy, wpisują sformułowane w ramach priorytetu kierunki działań w regionalną strategię inteligentnej specjalizacji (przemysły kreatywne i przemysły czasu wolnego zostały zaliczone do dziedzin kluczowych dla specjalizacji regionalnej) oraz w założenia najważniejszych dokumentów strategicznych i polityk, jak na przykład: Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 czy Konwencji UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.

Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu

słowa klucze:

OFERTA TURYSTYCZNA

MARKOWE PRODUKTY TURYSTYCZNE

PAKIETOWANIE _ SIECIOWANIE USŁUG

KOMERCJALIZACJA

TURYSTYKA: KULTUROWA_RELIGIJNA_BIZNESOWA_AKTYWNA_REKREACYJNA_AGROTURYSTYKA

SZLAKI TURYSTYCZNE

INFORMACJA TURYSTYCZNA I PROMOCJA

Cel priorytetu

Zrównoważony rozwój turystyki w regionie poprzez poprawę infrastruktury turystycznej przyjaznej środowisku oraz wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności oferty turystycznej regionu, podnoszenie jakości obsługi ruchu turystycznego w celu stymulowania wzrostu liczby gości odwiedzających Małopolskę.

Istotna jest realizacja i wsparcie działań na rzecz tworzenia i rozwijania innowacyjnej i atrakcyjnej oferty turystycznej Małopolski, w oparciu o unikatowe i rozpoznawalne na rynkach międzynarodowych markowe produkty turystyczne. Spełnienie tych założeń wymaga podjęcia działań mających na celu, z jednej strony, budowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej regionu, z drugiej, maksymalne wykorzystanie nowych, rozwojowych technologii cyfrowych i informatycznych oraz komercjalizację oferty turystycznej poprzez tworzenie nowoczesnych pakietów turystycznych. Takie działania pozwolą na skuteczne i zrównoważone wykorzystanie potencjału kulturowego i przyrodniczego Małopolski w sektorze usług czasu wolnego.

Kierunki działań i postulowany zakres działań

Zakłada się kreowanie i rozwijanie nowych, interesujących produktów turystycznych, które stworzą spójną i atrakcyjną ofertę turystyczną regionu pod wspólnym szyldem turystycznej marki „Małopolska”. Przygotowując ofertę turystyczną należy wziąć pod uwagę światowe trendy, w tym między innymi zapotrzebowanie na autentyczność, indywidualizm i wrażenie wyjątkowości. Budując i rozwijając infrastrukturę turystyczną regionu należy uwzględnić potrzeby i oczekiwania różnych grup odbiorców. Jednocześnie istotna jest zintegrowana promocja oferty turystycznej regionu. Działalność promocyjna będzie miała istotny wpływ na wzmocnienie wizerunku turystycznego Małopolski na rynkach krajowym i zagranicznym, a w konsekwencji zwiększenie liczby gości i turystów przyjeżdżających do Małopolski. Taka sytuacja pozytywnie wpłynie na rozwój gospodarczy regionu oraz, poprzez aktywizację lokalnej społeczności, na zwiększenie poziomu zatrudnienia. Istotnym elementem będzie także kontynuacja działań dotyczących rozwoju informacji turystycznej, mających na celu podniesienie standardu usług turystycznych głównie poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii cyfrowych i informatycznych.

Działania

W ramach Priorytetu 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu, sformułowano trzy działania precyzujące kierunki interwencji i stanowiące ramy dla konkretnych rozwiązań.

W ramach **Działania 3.1. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu**, wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

1. Wspieranie rozwoju różnych form turystyki, w tym:

- 1) turystyki miejskiej i kulturowej,
- 2) turystyki religijnej,

- 3) turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej,
 - 4) turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej,
 - 5) turystyki wiejskiej, enoturystyki i ekoturystyki,
 - 6) turystyki biznesowej (przemysł spotkań),
 - 7) turystyki przygranicznej.
2. **Kreowanie i rozwój unikatowych i markowych produktów turystycznych**, opartych o zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu, z uwzględnieniem światowych trendów oraz określonych grup odbiorców, do których są kierowane, między innymi:
 - 1) wykorzystanie potencjału „Małopolskich Szlaków Dziedzictwa”, szczególnie Szlaku Architektury Drewnianej, Szlaku Orlich Gniazd, Małopolskiej Trasy UNESCO i Małopolskiego Szlaku Papieskiego im. św. Jana Pawła II, na rzecz tworzenia ponadregionalnych produktów turystycznych,
 - 2) wykorzystanie potencjału miejscowości uzdrowiskowych w celu utworzenia ponadregionalnego produktu turystycznego,
 - 3) tworzenie oferty turystyki zrównoważonej, będącej narzędziem aktywnej ochrony naturalnych i kulturowych zasobów Karpat.
 3. **Wypracowanie i wdrożenie systemu zarządzania i komercjalizacji oferty turystycznej** poprzez tworzenie nowoczesnych pakietów turystycznych w oparciu o zasoby kulturowe i przyrodnicze Małopolski, w tym w szczególności o Małopolskie Szlaki Dziedzictwa, szlaki turystyczne i ofertę turystyki religijnej.
 4. **Podnoszenie konkurencyjności sektora MŚP** oferującego usługi z zakresu przemysłów czasu wolnego, między innymi poprzez: dopasowanie oferty produktowej/usługowej do określonych rynków, otwieranie nowych kanałów biznesowych ułatwiających sprzedaż za granicą, współpracę między klastrami, kojarzenie ze sobą przedsiębiorstw (B2B), e-przedsiębiorczość/e-handel związane z ekspansją na nowe rynki.
 5. **Stymulowanie konkurencyjności oferty turystycznej**, w tym integracja środowisk turystycznych, stworzenie forum środowisk turystycznych, promocja tzw. „dobrych praktyk” w turystyce, inicjowanie zmian legislacyjnych, które będą służyły stymulowaniu gospodarki turystycznej.
 6. **Wspieranie współpracy** z podmiotami działającymi w sektorze turystyki.
 7. **Wspieranie wdrażania systemu certyfikacji markowych produktów i systemów jakościowych.**
 8. **Doskonalenie zawodowe kadr turystycznych** poprzez zapewnienie wysokiej jakości szkoleń personelu obsługi ruchu turystycznego, ze szczególnym naciskiem na dostosowanie jakości obsługi klienta do docelowych grup odbiorców.
 9. Realizacja systemu **badania w turystyce**.
 10. Wspieranie działań na rzecz **rozwoju oferty turystycznej** kierowanej do osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży oraz seniorów.
 11. Stworzenie systemowego rozwiązania w zakresie zarządzania i wspierania prac związanych z renowacją **szlaków turystycznych**.
 12. Wykorzystanie potencjału regionu w celu stwarzania warunków do **organizowania wydarzeń o randze międzynarodowej**.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcie strategiczne w ramach Działania 3.1 Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu:

- Przedsięwzięcie 3.1.1. Małopolska pasuje do Ciebie
- Przedsięwzięcie 3.1.2. Małopolska – centrum wydarzeń o randze międzynarodowej _ Światowe Dni Młodzieży (ŚDM) Kraków 2016

W ramach **Działania 3.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej**, wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

1. Efektywne wykorzystanie potencjału zasobów dziedzictwa naturalnego i walorów krajobrazowych regionu do **rozwój oferty dla spędzania aktywnego wypoczynku**, w tym w szczególności wędrówek pieszych, rowerowych oraz biegowej i narciarsko-biegowej aktywności ruchowej poprzez budowę, rozbudowę (między innymi oznakowanie, miejsca odpoczynku dla turystów, infrastruktura przyjazna niepełnosprawnym, punkty obsługi ruchu turystycznego) i promocję sieci szlaków turystycznych i rekreacyjnych w Małopolsce.
2. **Wdrożenie spójnej sieci tras rowerowych** o oddziaływaniu regionalnym i ponadregionalnym, przebiegających przez całe województwo, łączących główne jego ośrodki miejskie. Powstające trasy rowerowe przebiegać będą przez obszary cenne przyrodniczo i spowodują takie rozłożenie ruchu turystycznego, aby zapewnić, z jednej strony, lepszą ochronę wartości przyrodniczych, z drugiej, przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.
3. **Rozwój infrastruktury dla przemysłu spotkań**, w tym między innymi poprzez adaptację obiektów do potrzeb organizacji spotkań biznesowych i przystosowywanie obiektów zabytkowych do celów konferencyjnych.
4. **Rozbudowa infrastruktury turystycznej** w miejscach o największym potencjale dla uprawiania turystyki poprzez, między innymi, tworzenie centrów rekreacyjno-wypoczynkowych, poszerzanych o bazę noclegową i gastronomiczną, mających szansę na stworzenie nowej, kompleksowej oferty turystycznej.
5. Zagospodarowanie dla turystyki i rekreacji **cieków i akwenów wodnych** wraz z ich otoczeniem.
6. **Tworzenie transgranicznych produktów turystycznych** z uwzględnieniem założeń zrównoważonego rozwoju turystyki na obszarze Karpat. Stymulowanie rozwoju turystyki ze szczególnym uwzględnieniem turystyki przyjaznej środowisku na obszarach chronionych; wspieranie budowy i modernizacji infrastruktury turystycznej obszaru pogranicza oraz stworzenie spójnej, jednolitej, dobrze utrzymanej sieci szlaków turystycznych, w tym szlaków górskich, a także modernizacja i unowocześnianie schronisk turystycznych z zastosowaniem proekologicznych rozwiązań technologicznych.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcie strategiczne w ramach Działania 3.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej:

- Przedsięwzięcie 3.2.1. VeloMałopolska – budowa i promocja Zintegrowanej Sieci Tras Rowerowych

W ramach **Działania 3.3. Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii**, wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

1. Zastosowanie najnowszych **technologii cyfrowych i informatycznych** w celu udostępniania i promocji zasobów turystycznych oraz podniesienia standardu usług turystycznych.
2. **Przetwarzanie na treści cyfrowe danych i informacji** dotyczących dziedzictwa regionalnego oraz zasobów wspierających rozwój turystyki wraz z udostępnieniem ich w celu ponownego wykorzystania.
3. Realizacja prac związanych z **digitalizacją obiektów turystycznych**, tworzenie repozytorium cyfrowego z zakresu turystyki wraz z zapewnieniem warunków bezpiecznego przechowywania danych cyfrowych, utworzenie platform dystrybucji turystycznych treści cyfrowych.
4. **Rozwój Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej**, między innymi w zakresie:
 - 1) tworzenia nowych punktów informacji turystycznej,
 - 2) rozwoju nowoczesnych narzędzi komunikacji z klientami,
 - 3) podnoszenia jakości obsługi klienta,
 - 4) kreowania interaktywnych form zwiedzania regionu.

5. **Promocja markowych produktów turystycznych** na rynkach krajowym i zagranicznych, w tym z wykorzystaniem najnowszych technologii cyfrowych i informatycznych.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcie strategiczne w ramach Działania 3.3. Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii:

- Przedsięwzięcie 3.3.1. m-MSIT – zintegrowany system komunikacji, zarządzania i sprzedaży oferty turystycznej Małopolski

Efekty działań

Efektem działań podjętych w ramach priorytetu będzie stworzenie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego opartej na kulturowym i przyrodniczym potencjale regionu, z poszanowaniem tradycji oraz z uwzględnieniem zasad związanych z ochroną środowiska. Nastąpi również wyraźna poprawa dostępności do oferty i usług turystycznych. W konsekwencji nastąpi zwiększenie rozpoznawalności turystycznej marki „Małopolska”, co przełoży się bezpośrednio na wzrost ruchu turystycznego w regionie oraz wzmocni pozycję konkurencyjną regionu w tym obszarze, stanowiącym istotną część gospodarki regionu.

Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego

słowa klucze:

PARTNERSTWO INSTYTUCJONALNE

MARKETING SPORTOWY

RÓWNY DOSTĘP DO SPORTU I REKREACJI MIESZKAŃCÓW MAŁOPOLSKI

BUDOWA POTENCJAŁU SPORTOWEGO MAŁOPOLSKI

Cel priorytetu

Rozwój i wzrost wykorzystania potencjału sportowego w Małopolsce oraz tworzenie warunków do wzrostu aktywności sportowej mieszkańców Małopolski poprzez wspieranie organizacji imprez sportowych rangi Mistrzostw Świata i Europy oraz Pucharu Świata, szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo, promowanie zdrowego stylu życia, wspieranie organizatorów zajęć i imprez sportowo-rekreacyjnych oraz inwestorów ogólnodostępnych i specjalistycznych obiektów sportowych.

Działania w tym obszarze będą skutkowały wzmocnieniem pozytywnego wizerunku regionu: areny zmagania sportowych najwyższej rangi, kuźni talentów sportowych oraz obszaru charakteryzującego się stałym wzrostem liczby osób aktywnych fizycznie. Całość działań będzie wspomagana wspieraniem realizatorów bazy sportowej w wymiarze specjalistycznym i rekreacyjnym.

Kierunki działań i postulowany zakres działań

Popularność sportowców, nowoczesne obiekty sportowe i wielkie imprezy sportowe generują popyt na przemysł „okołosportowy” – ożywienie rynku hotelarskiego, branży gastronomicznej i rozrywkowej. Przy umiejętnym zarządzaniu „rynkiem sportowym” tendencja ta może mieć charakter długofalowy, nie związany już tylko z poszczególnymi wydarzeniami stricte sportowymi. Sport ma w sobie znaczny potencjał, który umiejętnie wykorzystany ma pozytywny wpływ na wiele branż z pozoru z nim nie związanych. Aby uruchomić ten mechanizm zakłada się stworzenie warunków dla organizacji w Małopolsce imprez sportowych, ogólnopolskich i międzynarodowych.

Coroczne klasyfikacje najlepszych polskich sportowców młodego pokolenia, listy medalistów imprez sportowych najwyższej rangi zawierają nazwiska zawodniczek i zawodników z Małopolski. Zakłada się wdrażanie i rozwijanie programów zapewniających młodzieży uzdolnionej sportowo i ich opiekunom optymalne warunki szkolenia sportowego i możliwości podnoszenia poziomu sportowego do reprezentowania kraju we współzawodnictwie międzynarodowym. Proces ten będzie wspomagany przez system nagród i stypendiów dla młodych sportowców, stanowiących zachętę do twórczego wykorzystania swoich zdolności i do pokonywania trudności związanych z łączeniem aktywności sportowej z nauką.

Działania

W ramach Priorytetu 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego, sformułowano dwa działania stanowiące ramy dla konkretnych rozwiązań.

W ramach **Działania 4.1 Arena mistrzostw** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- wypracowanie modelu współpracy z partnerami zewnętrznymi (Polskie Związki Sportowe) w celu inicjowania działań związanych z organizacją w Małopolsce wielkich imprez sportowych
- kreowanie marki „Małopolska” w związku z realizacją dużych przedsięwzięć sportowych.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcie w ramach Działania 4.1 Arena mistrzostw:

- Przedsięwzięcie 4.1.1 Marketing oferty sportowej Małopolski

W ramach **Działania 4.2 Kuźnia talentów sportowych** wskazuje się w szczególności na następujące kierunki interwencji:

- sportowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży – „bakcyl sportu”
- integracja poprzez sport – niepełnosprawność to nie wykluczenie
- rozwój fizyczny osób dorosłych – „jesień życia” na sportowo
- masz talent – masz mistrzostwo.

Przykładowe, potencjalne przedsięwzięcia w ramach Działania 4.2 Kuźnia talentów sportowych:

- Przedsięwzięcie 4.2.1 Usportowieni Małopolskanie _ system promocji aktywności fizycznej
- Przedsięwzięcie 4.2.2 Trening czyni mistrza

Efekty działań

Bezpośrednim efektem działań w ramach priorytetu będzie dobra infrastruktura obiektów sportowych pozwalająca na wzrost liczby ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych rangi Mistrzostw Polski, Mistrzostw Europy i Mistrzostw Świata. Dzięki temu wzrośnie liczba turystów - kibiców, a tym samym zostaną stworzone warunki dla rozwoju przemysłu „okołosportowego”. Dodatkowym atutem będzie zwiększenie rozpoznawalności marki „Małopolska”. Wykorzystany zostanie ekonomiczny potencjał sportu, który staje się dynamicznie rozwijającym się sektorem gospodarki. Zakłada się także zwiększenie liczby mieszkańców regionu uczestniczących w zajęciach sportowo - rekreacyjnych oraz wzrost liczby reprezentantów w kadrach narodowych w poszczególnych kategoriach wiekowych, we wszystkich dyscyplinach sportowych, a w szczególności w dyscyplinach zimowych. Działania związane z propagowaniem zdrowego stylu życia w perspektywie najbliższych lat skutkować będą wykreowaniem trwałej „mody na sport” i aktywny tryb życia.

6. PLAN FINANSOWY (INDYKATYWNY) PROGRAMU STRATEGICZNEGO DZIEDZICTWO I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO

Matryca wariantowych nakładów finansowych dla poszczególnych priorytetów, w tym nakładów na przedsięwzięcia strategiczne, ze wskazaniem potencjalnych źródeł finansowania. Wartości poszczególnych przedsięwzięć strategicznych zostały określone szacunkowo i mogą ulegać zmianie na kolejnych etapach procesu przygotowania i realizacji zadań.

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
Priorytet nr 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych		796 020,54	402 781,76			97 492,00		17 709,20		517 982,96	43 678,64	234 358,94	
Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych	2015-2018	18 000,00				13 770,00	POIŚ 2014-2020 Oś 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			13 770,00	1 500,00	2 730,00	środki własne Partnerów, w tym pochodzące z dotacji z jst w ramach otwartych konkursów ofert na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach i/lub z dotacji ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
Przedsięwzięcie 1.1.2 Konserwacja i remont obiektów zabytkowych Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu	2015-2018	3 255,89	1 910,30	6.1	6.1.1					1 910,30	689,30	656,29	środki własne operatora
Przedsięwzięcie 1.1.3 Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala	2015-2019	13 442,00	8 000,00	6.1	6.1.1					8 000,00	5 442,00	0,00	

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygierzowie	2016-2019	2 500,00	1 680,00	6.1	6.1.1					1 680,00	820,00	0,00	
Przedsięwzięcie 1.1.5 Remont konserwatorski i modernizacja zabytkowego obiektu stanowiącego siedzibę krakowskiej Filharmonii	2015-2017	13 700,00				11 645,00	POIŚ 2014-2020 Oś 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			11 645,00	2 055,00	0,00	
Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie	2016-2020	80 000,00				18 000,00	POIŚ 2014-2020 / POIR 2014-2020			18 000,00	8 000,00	54 000,00	• budżet Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego • budżet Gminy Miejskiej Kraków • środki własne instytucji tworzących konsorcjum dla budowy międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie
Przedsięwzięcie 1.1.7 Świadectwo dla przyszłości – ochrona Miejsca Pamięci KL Płaszów w Krakowie	2015-2020	30 000,00	8 000,00	6.1	6.1.1					8 000,00	0,00	22 000,00	• budżet Gminy Miejskiej Kraków • budżet Gminy Wyznaniowej Żydowskiej • NFRZK • Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Dziedzictwo kulturowe, Priorytet Miejsca Pamięci Narodowej
Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej	2015-2020	9 285,00				7 416,25	POIŚ 2014-2020 Oś 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			7 416,25	1 868,75	0,00	
Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa – utworzenie	2015-2017	8 120,00	3 100,00	6.1	6.1.1					3 100,00	2 770,00	2 250,00	środki WFOŚiGW

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
ośrodka dziedzictwa kultury niematerialnej													
Przedsięwzięcie 1.2.3 Rewaloryzacja i konserwacja zabytkowych obiektów: Dom Gotycki i Dom Sieradzkiego w Nowym Sączu na cele muzealne	2015-2017	6 150,00	1 887,00	6.1.	6.1.1					3 480,00	1 546,50	1 123,50	środki własne operatora
			1 593,00	6.1.	6.1.3								
Przedsięwzięcie 1.2.4 Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji zabytkowych obiektów Muzeum Okręgowego w Tamowie	2015-2017	8 090,45	6 279,86	6.1	6.1.1					6 279,86	1 810,59	0,00	
Przedsięwzięcie 1.2.5 Waloryzacja zabytkowego Gmachu Głównego Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych	2015-2019	32 395,00				27 535,75	POIŚ 2014-2020 Oś 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			27 535,75	4 200,00	659,25	• NFRZK • środki własne operatora
Przedsięwzięcie 1.2.6 Rewaloryzacja zespołu zabytkowych budowli inżynierskich dawnego lotniska Rakowice-Czyżyny z adaptacją na potrzeby Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie	2016-2018	11 000,00				9 350,00	POIŚ 2014-2020 Oś 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			9 350,00	1 100,00	550,00	środki własne operatora
Przedsięwzięcie 1.2.7 Wzmocnienie wartości kulturowej i obszaru Pienin – poszerzenie możliwości programowych Muzeum Pienińskiego w Szlachtowej	2017-2019	1 000,00						450,00	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza	450,00	550,00	0,00	
Przedsięwzięcie 1.2.8 Modernizacja sali widowiskowej Centrum Sztuki Mościce	2015-2016	4 100,00	2 000,00	6.1	6.1.3					2 000,00	2 100,00	0,00	
Przedsięwzięcie 1.2.9 Rozwój funkcji skansenowskich	2017-2022	6 164,00						4 726,00	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój	4 726,00	1 438,00	0,00	

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
obrazujących dziedzictwo kulturowe Orawy									dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza				
Przedsięwzięcie 1.2.10 SKANSENOVA _ systemowa opieka nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu	2016-2018	11 500,00				9 775,00	POIŚ 2014-2020 Oś 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			9 775,00	1 565,00	160,00	środki własne operatora i partnerów
Przedsięwzięcie 1.2.11 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku	2016-2019	15 000,00	11 400,00	2.1	2.1.2					11 400,00	2 700,00	900,00	środki własne podmiotów, które udostępnią swoje zasoby dla celów digitalizacji i udostępniania on-line
Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska	2016-2020	7 696,20	6 541,60	2.1	2.1.2					6 541,60	866,00	288,60	środki operatora
Przedsięwzięcie 1.2.13 Splendor _ Odczytywanie i promowanie treści kulturowych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych	2016-2018	12 400,00	3 000,00	6.1	6.1.2					3 000,00	1 450,00	7 950,00	• środki własne partnerów • środki prywatne (umowy sponsorskie, barterowe)
Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski	2016-2020	3 500,00	3 000,00	2.1	2.1.2					3 000,00	375,00	125,00	środki partnerów/ podmiotów współpracujących
Przedsięwzięcie 1.2.15 Karpacka Mapa Przygody 2.0 _ wspólna promocja atrakcyjności turystycznej, przyrodniczej i kulturowej polsko-słowackiego pogranicza	2017-2018	9 600,00						8 160,00	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza	8 160,00	652,50	787,50	środki operatora i partnerów
Przedsięwzięcie 1.2.16 Barwy pogranicza polsko-słowackiego	2017-2018	2 792,00						2 373,20	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza	2 373,20	180,00	238,80	środki operatora i partnerów
Przedsięwzięcie 1.3.1 Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty	2015-2020	102 330,00	55 570,00	11.1	11.1.1					76 750,00	0,00	25 580,00	• środki własne Gminy Miejskiej Kraków • środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
													• kredyty komercyjne • NFOŚiGW
Przedsięwzięcie 1.3.2 Kurort Krynica _ kompleksowy program rewitalizacji uzdrowiska Krynicy-Zdroju dla wzmocnienia funkcji turystycznych, kulturowych i uzdrowiskowych	2016-2022	45 000,00	21 180,00	11.3						34 000,00	0,00	11 000,00	• środki własne Gminy Krynica-Zdrój • środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów • kredyty komercyjne • NFOŚiGW
			7 000,00	6.1	6.1.1			2 000,00	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza				
			20 000,00	6.3	6.3.2								
			5 000,00	11.1	11.1.2								
Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza	2015-2020	112 000,00	101 000,00	11.1	11.1.1					107 840,00	0,00	4 160,00	• środki własne Miasta Nowy Sącz • środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów • kredyty komercyjne • NFOŚiGW
			6 840,00	11.3									
Przedsięwzięcie 1.3.4 Oświęcimska Przestrzeń Spotkań	2016-2021	91 000,00	26 000,00	11.1						72 800,00	0,00	18 200,00	• środki własne Gminy Miasto Oświęcim • emisja papierów wartościowych
			22 800,00	11.3									
			18 000,00	11.4									
			6 000,00	6.3	6.3.1								
Przedsięwzięcie 1.3.5 Nowe przestrzenie zdarzeń _ zrównoważony rozwój Tarnowa poprzez kompleksową rewitalizację	2015-2020	96 000,00	25 000,00	11.1	11.1.1					25 000,00	0,00	71 000,00	• środki własne Gminy Miejskiej Tarnowa • środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów • kredyty komercyjne • NFOŚiGW
Przedsięwzięcie 1.3.6 Zakopane _ rewitalizacja kulturowa stolicy Tatr	2015-2020	40 000,00	30 000,00	11.1	11.1.2					30 000,00	0,00	10 000,00	• środki własne Gminy Miasto Zakopane • środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
													inwestorów • kredyty komercyjne • NFOŚiGW
Priorytet nr 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego		40 800,00	0,00			17 000,00		1 200,00	0,00	18 200,00	6 000,00	16 600,00	
Przedsięwzięcie 2.1.1 Książnica Małopolska _ wiedza i włączenie społeczne	2015-2020	27 000,00				17 000,00	POIŚ 2014-2020 Oś 8.Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury			17 000,00	0,00	10 000,00	• budżet Gminy Miejskiej Kraków • środki własne partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów (w przypadku opcji PPP)
Przedsięwzięcie 2.2.1 Media audiowizualne _ kreacja plus biznes	2015-2020	13 800,00						1 200,00	Kreatywna Europa, komponent Media, schemat Międzynarodowe Fundusze Koprodukcyjne	1 200,00	6 000,00	6 600,00	• budżet Gminy Miejskiej Kraków budżet Województwa Małopolskiego • Program Operacyjny PISF Produkcja filmowa
Priorytet nr 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu		252 028,00	108 500,00			0,00		12 500,00		121 000,00	80 068,00	50 960,00	
3.1.1 Małopolskie pasuje do Ciebie	2015-2020	27 500,00	3 000,00	3.3	3.3.1					3 000,00	23 540,00	960,00	
<i>Małopolska pasuje do Ciebie - Małopolski Inteligentny System Specjalizacji (MISS)</i>	2015-2017	6 000,00	3 000,00	3.3	3.3.1					3 000,00	2 040,00	960,00	<i>partnerzy projektu</i>
<i>Podnoszenie jakości i konkurencyjności oferty</i>	2015-2020	17 628,00									17 628,00	0,00	
3.1.2 Małopolska - centrum wydarzeń o randze międzynarodowej _ Światowe Dni Młodzieży (SDM) Kraków 2016	2015-2016	1 300,00								0,00	1 300,00	0,00	
3.2.1 VeloMałopolska - budowa i promocja zintegrowanej sieci tras rowerowych, w tym:	2015-2020	208 500,00	96 000,00	6.1	6.1.5			12 500,00	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego	108 500,00	50 000,00	50 000,00	WFOŚiGW

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
									obszaru pogranicza				
Wiślana Trasa Rowerowa (160 km)		53 000,00	26 500,00							26 500,00	13 250,00	13 250,00	
VeloDunajec (130 km)		43 000,00	21 500,00							21 500,00	10 750,00	10 750,00	
VeloRudawa (30 km)		10 000,00	5 000,00							5 000,00	2 500,00	2 500,00	
EuroVelo 4 (80 km)		27 000,00	13 500,00							13 500,00	6 750,00	6 750,00	
EuroVelo 11 etap I (126 km)		15 000,00	7 500,00							7 500,00	3 750,00	3 750,00	
EuroVelo 11 etap II wzdłuż Popradu (45 km)		16 500,00						12 500,00	PWT Interreg V-A PL-SK, Oś 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza	12 500,00	2 000,00	2 000,00	
VeloPrądnik (50 km)		17 000,00	8 500,00							8 500,00	4 250,00	4 250,00	
VeloRaba (30 km)		10 000,00	5 000,00							5 000,00	2 500,00	2 500,00	
VeloSkawa (50 km)		17 000,00	8 500,00							8 500,00	4 250,00	4 250,00	
3.3.1 m-MSIT - Zintegrowany system komunikacji, zarządzania i sprzedaży oferty turystycznej Małopolski	2015-2020	18 600,00	9 500,00	2.1	2.1.2					9 500,00	9 100,00	0,00	
m-MSIT - Mobilna Małopolska	2016-2019	11 100,00	9 500,00	2.1	2.1.2					9 500,00	1 600,00	0,00	
Rozwój Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej "MSIT"	2015-2020	7 500,00								0,00	7 500,00	0,00	
Priorytet nr 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego		330 420,00	0,00			0,00		0,00		0,00	71 520,00	258 900,00	
4.1.1 Marketing oferty sportowej Małopolski	2015-2020	99 060,00								0,00	6 030,00	93 030,00	● Polskie Związki Sportowe ● Ministerstwo Sportu i Turystyki ● jednostki samorządu terytorialnego ● sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacowana wartość całkowita [w tys. zł]	RPO WM 2014-2020			KPO		Inne programy europejskie		Razem środki europejskie	Budżet województwa	Inne źródła	
			Szacowana kwota dofinansowania	Numer działania	Numer poddziału	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa KPO, numer i nazwa osi priorytetowej	Szacowana kwota dofinansowania	Nazwa programu, numer i nazwa osi priorytetowej			Kwota	Nazwa źródła
4.2.1 Usportowieni Małopolanie _system promocji aktywności fizycznej	2015-2020	164 700,00								0,00	31 080,00	133 620,00	• budżety NGO • Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej • jednostki samorządu terytorialnego
4.2.2 Trening czyni mistrza	2015-2020	66 660,00								0,00	34 410,00	32 250,00	• Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej • budżety NGO
OGÓŁEM PRIORYTETY 1÷4		1 419 268,54	511 281,76			114 492,00		31 409,20		657 182,96	201 266,64	560 818,94	

7. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU

7.1. Funkcje do wypełnienia

W tak zdefiniowanych ramach można określić następujące funkcje, które stanowią swoiste zasady wdrażania Programu Strategicznego:

- **auspicje**
- **dziedzictwo żywe**
- **ośrodek i instytucja**
- **partnerstwo**
- **miejsca kreacji**

Auspicje

- to postawa samorządu, który sprawuje rolę pomocniczą, stymulującą i wspierającą;
- jednocześnie w sposób optymalny kreuje politykę rozwoju regionu, koncentrując się na wielowątkowym traktowaniu zjawisk;
- wyzwaniem pozostaje konsekwentne odchodzenie od tradycyjnego modelu „zinstytucjonalizowanej” oferty kulturalnej w kierunku optymalnego wykorzystania modeli społecznych i rynkowych;
- publiczne środki przeznaczane dla sektora kultury są uzależniane od przypisania do zdefiniowanych celów strategicznych, osiągania wymiernych i wiarygodnych wskaźników efektywności społecznej i ekonomicznej oraz uzyskiwanych przychodów z innych źródeł;
- standardem jest dbałość o dobre wzorce związane z rozwojem infrastruktury z uwzględnieniem efektywności ekonomicznej;
- do standardów efektywnego zarządzania należy przejrzystość procedur i struktury zarządzania, bazowanie na diagnozach poprzedzonych badaniami i analizami i uwzględnianie wyników tych analiz;
- nowym impulsem staje się powiększenie grona interesariuszy kultury o środowiska kontrkulturowe i przedsiębiorców;
- wspierana jest współpraca między sektorami: publicznym, społecznym i prywatnym;
- dla eksperymentu i restrukturyzacji wsparcie następuje także poprzez impulsy programowe.

Dziedzictwo żywe

- zauważalny jest proces włączania dziedzictwa kulturowego w obieg gospodarczy miast i miejscowości regionu;
- następuje stopniowe, poprzedzone działaniami edukacyjnymi, docenianie wartości dziedzictwa i krajobrazu kulturowego jako znaczącego potencjału gospodarczego i społecznego, decydującego o jakości życia;
- w okresie dynamicznego rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju rynku nieruchomości, ochrona zabytków jest realizowana zgodnie z regułą uzupełniania ochrony pojedynczych obiektów ochroną obszarową, której celem jest zachowanie przestrzeni kulturowej;
- wszelkie decyzje dotyczące przestrzeni kulturowej, nie tylko obiektów zabytkowych, uwzględniają potrzebę intensyfikacji nadzoru konserwatorskiego;
- intensywnie realizowane są wytyczne programów opieki nad zabytkami, a świadomość, że opieka nad zabytkami jest zadaniem wspólnot samorządowych dookreśla funkcjonalne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego przez samorządy.

Ośrodek i instytucja

- kontynuowany jest proces programowego redefiniowania miejsca i roli instytucji kultury wobec zmian cywilizacyjnych; instytucje kultury zmierzają konsekwentnie w stronę modelu miejsc „społecznych”, otwartych dla każdego, mniej oferujących a bardziej stymulujących do aktywności każdego potencjalnego uczestnika – wyjście „poza mury” staje się sposobem pracy, zaś „wewnątrz murów” tętni życie;

- instytucje kultury w sposób ambitny określają sposoby, w jakich uczestniczą w procesie kształtowania postaw i kompetencji kulturowych mieszkańców; jednocześnie doskonalone są formy (narzędzia) badania (mierzenia) uczestnictwa w ofercie kulturalnej;
- uczestnictwo w kulturze staje się nawykiem mieszkańców, którzy do tego uczestnictwa zapraszają innych, a przez to stają się swoistymi „ambasadorami kultury” mając świadomość wartości i znaczenia (nie tylko przyjemności) procesu, w którym dane jest im uczestniczyć;
- zwiększony zostaje dostęp do kultury dzięki wykorzystaniu nowych technologii;
- wykonywany jest wysiłek badawczy, dokumentacyjny i interpretacyjny w zakresie udostępniania, edukowania i przekazywania treści kulturowych, w tym z wykorzystaniem nowych technologii i innowacyjnych środków przekazu.

Partnerstwo

- ważnym impulsem rozwoju staje się założenie, że mieszkańcy autentycznie czują się obywatelami, ponieważ mają poczucie wpływu, sensu i akceptacji dla swoich działań i potrzeb;
- budowane jest poczucie autentycznego zakorzenienia w miejscu, w którym się żyje, a tym samym utożsamiania się z nim;
- wspierane są mechanizmy umożliwiające współpracę instytucji publicznych z mieszkańcami, w przeświadczeniu, że przyczynia się to do rozwoju dialogu obywatelskiego, w tym dostępu obywateli do informacji publicznej i społecznej kontroli działań administracji publicznej, dzięki czemu zwiększa się wpływ mieszkańców na podejmowane decyzje i ich udział w życiu publicznym;
- następuje znacząca poprawa wykorzystania infrastruktury lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności obywatelskiej, tworzone są partnerskie relacje między instytucjami publicznymi i mieszkańcami w społecznościach lokalnych.

Miejsca kreacji

- instytucje kultury to miejsca, w których liderzy i menedżerowie kultury pomagają realizować pasje i pomysły, poszukują nieodkrytych tematów, motywują do aktywności i niezależności;
- tworzone są miejsca „niezdefiniowane instytucjonalnie”, w których może zostać podjęta działalność w szeroko rozumianych przemysłach kreatywnych, a przez to stwarza się warunki sprzyjające samozatrudnieniu młodych, utalentowanych ludzi;
- miejsca „niczyje” stają się miejscami działań kulturalnych, wykorzystywane w nowatorskich projektach edukacji kulturowej, inspirujących ze względu na swoją autentyczność;
- dla aktywności twórczej udostępniana jest przestrzeń publiczna, a ilość i jakość projektów kulturalnych „poza murami” instytucji, w tym programów rezydencjonalnych i stypendialnych w połączeniu z aktywnością przedsiębiorców decyduje o nowym wizerunku i klimacie Małopolski.

7.2. Charakterystyka procesu wdrażania programu

W układzie podstawowym, system wdrażania programu strategicznego opiera się na:

- wdrażaniu przedsięwzięć strategicznych określonych w programie,
- regułach planowania realizacji tych przedsięwzięć zgodnie z Planem Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Poniższe zestawienie zawiera wykaz przedsięwzięć strategicznych, zidentyfikowanych i uzgodnionych w ramach prac nad programem strategicznym.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Wykaz przedsięwzięć strategicznych uwzględniony w programie stanowił przedmiot konsultacji społecznych, w tym konsultacji z udziałem podmiotów wskazanych jako operatorzy (koordynatorzy) oraz partnerzy w realizacji danego przedsięwzięcia.

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Formuła realizacji ¹⁰¹	Operator/ Koordynator	Partnerzy/ Podmioty współpracujące (katalog otwarty)
Priorytet nr 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewitalizację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych			
Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych	PP/ WF	Województwo Małopolskie (w partnerstwie)	• właściciele/użytkownicy zabytkowych obiektów drewnianych położonych na Szlaku Architektury Drewnianej • Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • Małopolska Organizacja Turystyczna
Przedsięwzięcie 1.1.2 Konserwacja i remont obiektów zabytkowych Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu	WI/ WF	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.1.3 Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala	WI/ WF	Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygielzowie	WI/ WF	Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygielzowie i Zamek Lipowiec	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.1.5 Remont konserwatorski i modernizacja zabytkowego obiektu stanowiącego siedzibę krakowskiej Filharmonii	WI	Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania instytucji • podmioty gospodarcze w otoczeniu, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z instytucją
Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie	WI	Muzeum Narodowe w Krakowie (w partnerstwie)	• instytucje kultury posiadające zbiory o charakterze muzealnym • krakowskie uczelnie wyższe posiadające zbiory o charakterze muzealnym • Wojewoda Małopolski • Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego • Województwo Małopolskie • Gmina Miejska Kraków • Kraków – Nowa Huta Przyszłości S.A.
Przedsięwzięcie 1.1.7 Świadectwo dla przyszłości _ ochrona Miejsca Pamięci KL Płaszów w Krakowie	O/ WF	Gmina Miejska Kraków reprezentowana przez ZIKIT w Krakowie we współpracy z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie	• Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa • Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • Małopolski Urząd Wojewódzki • Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie
Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej	WI	Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie	• Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego • Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum

¹⁰¹ PA – zadanie podlegające administracji regionalnej: wyłącznie aktywność własna (bez partnerów)

PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe) / opcja PP(S) – zadanie rekomendowane do programu subregionalnego

WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną

WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE) / opcja WF(S) – zadanie rekomendowane do programu subregionalnego

O – zadanie w sferze oddziaływania: funkcjonalnie niezależne od administracji regionalnej (lobbing, rzecznictwo interesów regionalnych itd.)

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Formuła realizacji ¹⁰¹	Operator/ Koordynator	Partnerzy/ Podmioty współpracujące (katalog otwarty)
Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ utworzenie ośrodka dziedzictwa kultury niematerialnej	WI/ WF	Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu	• liderzy i uczestnicy społecznego ruchu artystycznego • regionalne i lokalne instytucje kultury: ośrodki, muzea, biblioteki, archiwa • narodowe instytucje kultury: Narodowy Instytut Dziedzictwa, Instytut Muzyki i Tańca, Narodowy Instytut Audiowizualny • jednostki naukowe: Instytut Oskara Kolberga, Instytut Sztuki PAN, wydziały humanistyczne uczelni wyższych
Przedsięwzięcie 1.2.3 Rewaloryzacja i konserwacja zabytkowych obiektów: Dom Gotycki i Dom Sieradzkiego w Nowym Sączu na cele muzealne	WI/ WF	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.2.4 Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji zabytkowych obiektów Muzeum Okręgowego w Tarnowie	WI/ WF	Muzeum Okręgowe w Tarnowie	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.2.5 Waloryzacja zabytkowego Gmachu Głównego Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych	WI	Muzeum Archeologiczne w Krakowie	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.2.6 Rewaloryzacja zespołu zabytkowych budowli inżynierskich dawnego lotniska Rakowice-Czyżyny z adaptacją na potrzeby Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie	WI	Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie	• Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Przedsięwzięcie 1.2.7 Wzmocnienie wartości kulturowej i obszaru Pienin _ poszerzenie możliwości programowych Muzeum Pienińskiego w Szlachtowej	WI	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu	• podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym partnerskie instytucje kultury z kraju i z zagranicy • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum • Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski (w ramach umowy o współpracy)
Przedsięwzięcie 1.2.8 Modernizacja sali widowiskowej Centrum Sztuki Mościce	WI/ WF	Centrum Sztuki Mościce	• podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury • podmioty gospodarcze w otoczeniu, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z instytucją
Przedsięwzięcie 1.2.9 Rozwój funkcji skansenowskich obrazujących dziedzictwo kulturowe Orawy	WI	Muzeum Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej	• podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym partnerskie instytucje kultury z kraju i z zagranicy • uczelnie • podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum • Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski i Samorządowy Kraj Żyliński (w ramach umowy o współpracy)
Przedsięwzięcie 1.2.10 SKANSENOVA _ systemowa opieka nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu	WI	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu	• Muzeum Okręgowe w Tarnowie • Muzeum Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej • Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygielzowie • Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów w Gorlicach • Gmina Dobczyce oraz PTTK O/Dobczyce • Muzeum Kultury Ludowej w Sidzinie • Gmina Ochotnica Dolna oraz Wojciech Mulec • Małopolski Instytut Kultury

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Formuła realizacji ¹⁰¹	Operator/ Koordynator	Partnerzy/ Podmioty współpracujące (katalog otwarty)
Przedsięwzięcie 1.2.11 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku	WI/ WF	Wojewódzka Biblioteka Publiczna	- Narodowy Instytut Audiowizualny - Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów - podmioty dysponujące zasobem bibliotecznym, archiwaliai, zbiorami audiowizualnymi etc.
Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska	WI/ WF	Małopolski Instytut Kultury	- muzea i inne podmioty dysponujące zasobami dla celów digitalizacji i udostępniania on-line - Narodowy Instytut Audiowizualny - Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów
Przedsięwzięcie 1.2.13 Splendor _ odczytywanie i promowanie treści kulturowych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych	PP/ WF	Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach (w partnerstwie)	- organizatorzy wydarzeń kulturalnych/ artystycznych/ interdyscyplinarnych (instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe) - podmioty prywatne
Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski	PP/ WF	Województwo Małopolskie (w partnerstwie)	- podmioty kreujące ofertę kulturalną na obszarze województwa małopolskiego - szkoły na obszarze kraju - tour operatorzy na obszarze kraju
Przedsięwzięcie 1.2.15 Karpacka Mapa Przygody 2.0 _ wspólna promocja atrakcyjności turystycznej, przyrodniczej i kulturowej polsko-słowackiego pogranicza	WI	Małopolskie Centrum Kultury „SOKÓŁ” w Nowym Sączu – Instytut Europa Karpat (w partnerstwie)	- Śląska Organizacja Turystyczna - Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego - Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski (w ramach umowy o współpracy) - Centrum Dziedzictwa Kulturowego Europy z Bratysławy - Stowarzyszenie im. Brata Cypriana - Tatrzańska Agencja Rozwoju Regionalnego z Samorządowego Kraju Preszowskiego)
Przedsięwzięcie 1.2.16 Barwy pogranicza polsko-słowackiego	WI	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu (w partnerstwie)	- podmioty kreujące ofertę kulturalną na obszarze pogranicza polsko-słowackiego - jest z terenu pogranicza polsko-słowackiego, w tym Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski, Samorządowy Kraj Żyliński i Samorządowy Kraj Koszycy (w ramach umowy o współpracy) - TV Kraków (we współdziałaniu z ośrodkami regionalnymi w Rzeszowie i Katowicach po stronie polskiej oraz w Koszycach i Bańskiej Bystrzycy po stronie słowackiej)
Przedsięwzięcie 1.3.1 Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty	WF	Gmina Miejska Kraków	- JST, ich związki i stowarzyszenia - jednostki organizacyjne JST - właściciele nieruchomości - partnerzy społeczni i gospodarczy - specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego - Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków - ROPS oraz MOPS - podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną - Kraków – Nowa Huta Przyszłości S.A.
Przedsięwzięcie 1.3.2 Kurort Krynica _ kompleksowy program rewitalizacji uzdrowiska Krynicy-Zdroju dla wzmocnienia funkcji turystycznych, kulturowych i uzdrowiskowych	WF	Gmina Krynica-Zdrój	- JST, ich związki i stowarzyszenia - jednostki organizacyjne JST - właściciele nieruchomości - partnerzy społeczni i gospodarczy - specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego - Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków - ROPS oraz MOPS - podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną
Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza	WF	Miasto Nowy Sącz	- JST, ich związki i stowarzyszenia - jednostki organizacyjne JST - właściciele nieruchomości - partnerzy społeczni i gospodarczy - specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego - Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków - ROPS oraz MOPS - podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną
Przedsięwzięcie 1.3.4 Oświęcimska Przestrzeń Spotkań	WF	Gmina Miasto Oświęcim	- JST, ich związki i stowarzyszenia - jednostki organizacyjne JST

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Formuła realizacji ¹⁰¹	Operator/ Koordynator	Partnerzy/ Podmioty współpracujące (katalog otwarty)
			• właściciele nieruchomości • partnerzy społeczni i gospodarczy • specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego • Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • ROPS oraz MOPS • podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną
Przedsięwzięcie 1.3.5 Nowe przestrzenie zdarzeń _ zrównoważony rozwój Tamowa poprzez kompleksową rewitalizację	WF	Gmina Miejska Tamowa	• JST, ich związki i stowarzyszenia • jednostki organizacyjne JST • właściciele nieruchomości • partnerzy społeczni i gospodarczy • specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego • Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • ROPS oraz MOPS • podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną
Przedsięwzięcie 1.3.6 Zakopane _ rewitalizacja kulturowa stolicy Tatr	WF	Gmina Miasto Zakopane	• JST, ich związki i stowarzyszenia • jednostki organizacyjne JST • właściciele nieruchomości • partnerzy społeczni i gospodarczy • specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego • Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków • Tatrzański Park Narodowy • ROPS oraz MOPS • podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną
Priorytet nr 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego			
Przedsięwzięcie 2.1.1 Książnica Małopolska _ wiedza i włączenie społeczne	O	Gmina Miejska Kraków poprzez Krakowskie Biuro Festiwalowe	• Instytut Książki • Narodowy Instytut Audiowizualny • Małopolski Instytut Kultury • biblioteki publiczne • biblioteki uczelniane • uniwersytety trzeciego wieku • fundacje i stowarzyszenia, w tym Fundacja Wisławy Szymborskiej • JST, ich związki i stowarzyszenia
Przedsięwzięcie 2.2.1 Media audiowizualne _ kreacja plus biznes	PP	Krakow Film Commission (w strukturze Krakowskiego Biura Festiwalowego)	• Krakowskie Biuro Festiwalowe • Fundacja Rozwoju Kina • Małopolska Sieć Kin Cyfrowych • Apollo Film Sp. z o.o. • Krakowski Klaster Filmowy
Priorytet nr 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu			
3.1.1 Małopolskie Pasuje do Ciebie	WF/ PP	Województwo Małopolskie	• MŚP działające w sektorze przemysłu czasu wolnego • właściciele/zarządy obiektów • organizacje branżowe • organizacje pozarządowe działające w sektorze turystyki • przedsiębiorcy
3.1.2 Małopolska - centrum wydarzeń o randze międzynarodowej _ Światowe Dni Młodzieży (SDM) Kraków 2016	PP	Województwo Małopolskie	• JST, ich związki i stowarzyszenia • właściciele/zarządy obiektów • organizacje branżowe • organizacje pozarządowe

Numer i nazwa priorytetu / przedsięwzięcia	Formuła realizacji ¹⁰¹	Operator/ Koordynator	Partnerzy/ Podmioty współpracujące (katalog otwarty)
			- kościelne osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku do kościoła katolickiego RP oraz do innych kościołów i związków wyznaniowych - instytucje kultury - przedsiębiorcy i osoby fizyczne
3.2.1 VeloMałopolska - budowa i promocja zintegrowanej sieci tras rowerowych, w tym:	WF/ PP	Województwo Małopolskie/ Zarząd Dróg Wojewódzkich	- JST, ich związki i stowarzyszenia - Lokalne Grupy Działania z obszaru Małopolski - organizacje pozarządowe z sektora turystyki - organizacje turystyczne - branża turystyczna - sektor prywatny - parki narodowe - instytucje kultury
3.3.1 m-MSIT - Zintegrowany system komunikacji, zarządzania i sprzedaży oferty turystycznej Małopolski	WF/ PP	Województwo Małopolskie	- JST, ich związki i stowarzyszenia - organizacje pozarządowe
Priorytet nr 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego			
4.1.1 Marketing oferty sportowej Małopolski	PP/ WF	Polskie Związki Sportowe	- NGO działające w sferze kultury fizycznej - Ministerstwo Sportu i Turystyki - sportowe spółki akcyjne - sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej - Województwo Małopolskie - jednostki samorządu terytorialnego
4.2.1 Usportowieni Małopolanie _ system promocji aktywności fizycznej	PP	jednostki samorządu terytorialnego NGO	- Województwo Małopolskie - Ministerstwo Sportu i Turystyki - sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej
4.2.2 Trening czyni mistrza	WF	Ministerstwo Sportu i Turystyki	- Województwo Małopolskie - NGO działające w sferze kultury fizycznej - sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej - jednostki samorządu terytorialnego

8. SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU

System przygotowywania, aktualizacji i monitorowania programów strategicznych opisany został szczegółowo w dokumencie *Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020*, który stanowi załącznik do Uchwały nr 1122/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2015 roku.

System monitorowania programu strategicznego będzie przebiegał dwutorowo, poprzez:

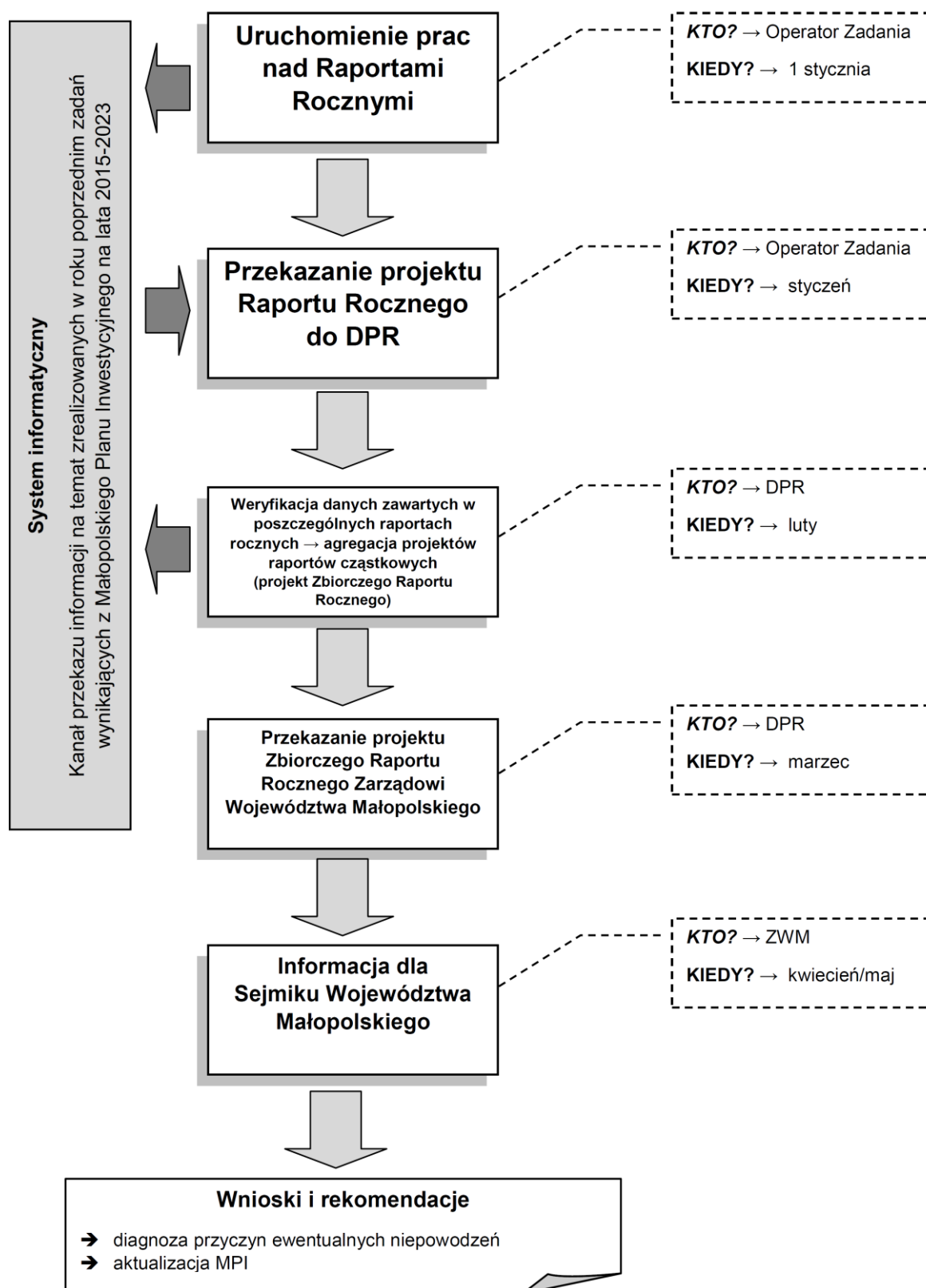
- 1) **roczne monitorowanie** przedsięwzięć programu, ujętych w *Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015 - 2023*;
- 2) **okresową ocenę** realizacji działań *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020*, przeprowadzaną w cyklu trzyletnim, w formie raportu, którego elementem będą cząstkowe raporty z realizacji poszczególnych programów strategicznych z wykorzystaniem danych pochodzących z systemu informatycznego, uzupełnione o informacje zebrane w formie dedykowanych badań ewaluacyjnych.

Za przeprowadzenie procesu monitorowania programu strategicznego odpowiedzialny jest Operator Zadania, tj. właściwy merytorycznie Departament Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego/ Jednostka Województwa Małopolskiego, odpowiedzialne za przygotowanie i realizację programu.

W cyklu rocznym monitorowane będą przedsięwzięcia wynikające z programu strategicznego i ujęte w *Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023*. Monitoring realizacji przedsięwzięć zapisanych w tym dokumencie prowadzony będzie w oparciu o analizę tzw. „kroków milowych” (harmonogramów), reprezentujących kluczowe etapy realizacji poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Poprzez oparcie rocznych raportów na analizie postępów w realizacji strategicznych dla rozwoju Małopolski zadań, uzyskana zostanie informacja o wkładzie działań podejmowanych przez Samorząd Województwa Małopolskiego w osiąganie celów *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020*. Efektem procesu rocznego monitorowania będzie raport przekazywany do końca pierwszego kwartału Zarządowi Województwa Małopolskiego, a następnie Sejmikowi Województwa Małopolskiego.

Coroczny, powtarzalny charakter procesu, będzie ściśle powiązany ze sprawozdawczością budżetową, a monitorowanie postępów we wdrażaniu zadań inwestycyjnych stworzy warunki do ukierunkowania procesów decyzyjnych i korygowania ścieżki postępowania w przypadku każdego z przedsięwzięć, jak i w bieżącej realizacji celów opisanych w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020* i w programie strategicznym, przy uwzględnieniu stanu realizacji poszczególnych zadań wraz z identyfikacją bieżących problemów i ryzyk.

Rysunek 1. Roczne monitorowanie i ocena realizacji zadań wynikających z Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023

Źródło: Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 [Załącznik do Uchwały nr 1122/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r.]

Okresowa ocena realizacji działań *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020* przeprowadzana jest **w cyklu trzyletnim**, zaś jej produktem są strategiczne raporty ewaluacyjne przygotowywane w latach: 2014,

2017 i 2020. Elementem raportu okresowego będą również cząstkowe raporty z realizacji poszczególnych programów strategicznych w perspektywie trzyletniej (przygotowywane z wykorzystaniem danych pochodzących z systemu informatycznego). Operacyjny, trzyletni charakter procesu stworzy warunki do ukierunkowania procesów decyzyjnych i korygowania ścieżki postępowania w realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020* i programu strategicznego.

Strategiczny raport okresowy o rozwoju województwa w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym zawierał będzie informacje na temat postępów w realizacji programu strategicznego. W jego opracowaniu wykorzystywane będą roczne raporty o realizacji zadań wynikających z *Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023*, cząstkowe raporty okresowe zawierające sprawozdanie o realizacji w minionych trzech latach przedsięwzięć wynikających z programu strategicznego, wyniki badań i analiz przygotowywanych przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego oraz ewentualne cząstkowe opracowania przekazane przez właściwe merytorycznie Departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego/ Jednostki Województwa Małopolskiego.

Wyniki okresowej oceny realizacji działań *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020* stanowić będą podstawą do ewentualnej decyzji o aktualizacji strategii rozwoju województwa, programów strategicznych oraz *Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023*.

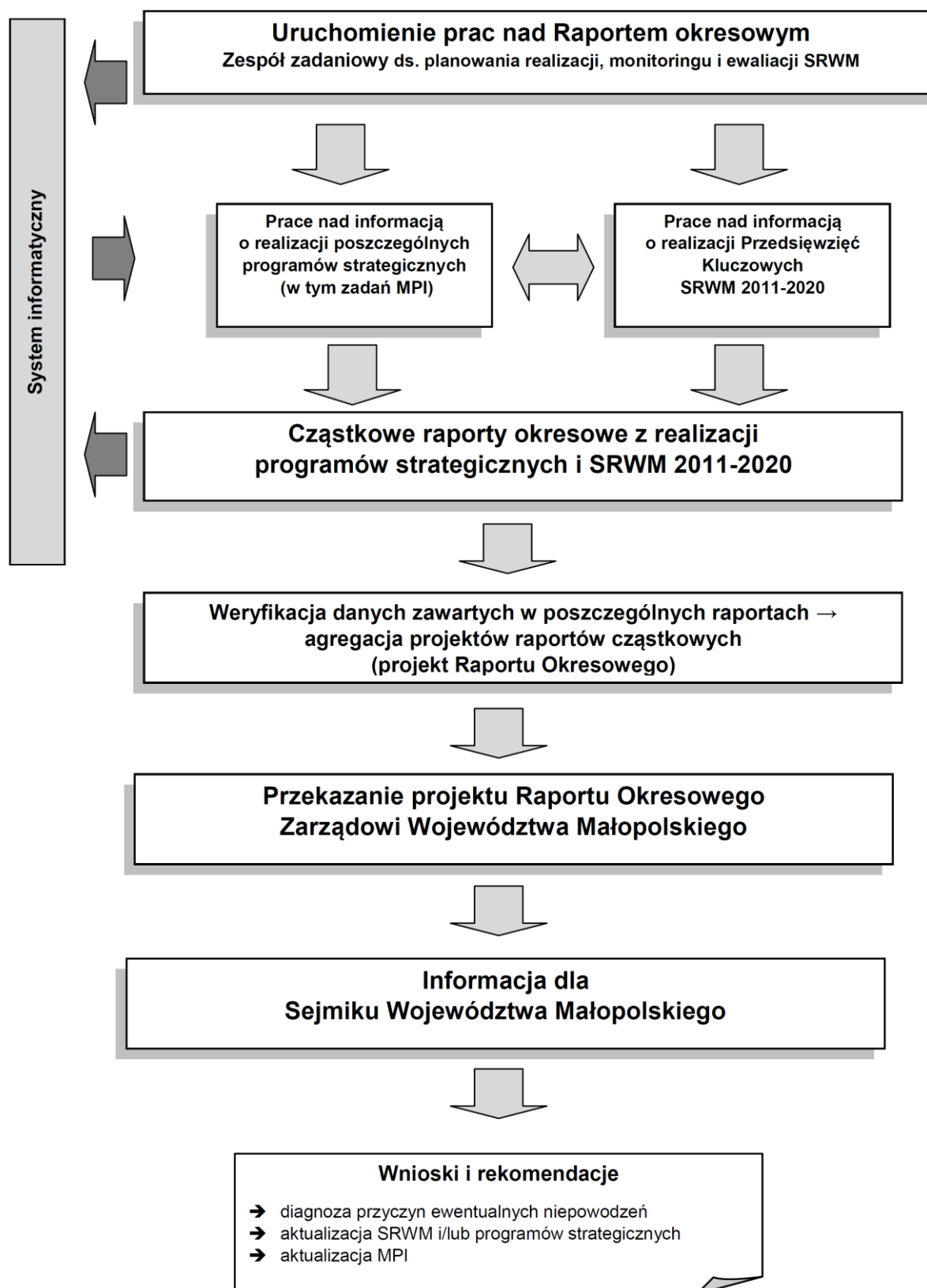
Monitoring realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020* nie będzie ograniczał się wyłącznie do aktywności Samorządu Województwa Małopolskiego, ale będzie uwzględniał również działania podejmowane przez pozostałe podmioty działające w przestrzeni regionalnej. Dlatego też raporty okresowe będą zawierały dwojakiego rodzaju informacje:

1) informacja (w formie raportu) o aktywnościach podejmowanych przez Samorząd Województwa oraz jednostki mu podległe w zakresie realizacji celów *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020*, których zasadniczą częścią będzie sprawozdanie z realizacji programów strategicznych (w tym zwłaszcza zadań wynikających z *Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023*) w horyzoncie trzech lat, przygotowywane z wykorzystaniem danych pochodzących z systemu informatycznego;

2) ocena działalności podejmowanej przez podmioty niezależne od administracji regionalnej na rzecz realizacji celów *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020* (oparta o wyniki badań i analiz w tym zakresie).

Całość procesu koordynowana będzie przez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, działający za pomocą powołanego przez Marszałka Województwa Małopolskiego Zespołu zadaniowego ds. planowania, realizacji, monitoringu i ewaluacji *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*.

Rysunek 2. Przygotowanie Raportu Okresowego z realizacji SRWM 2011-2020

Źródło: Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 [Załącznik do Uchwały nr 1122/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r.]

Poniższe zestawienie zawiera wykaz wskaźników sformułowanych dla programu strategicznego.

Wskaźniki rezultatu (na poziomie priorytetów):

Priorytet / przedsięwzięcie	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość początkowa	Wartość pośrednia/ docelowa 2020	Wartość docelowa 2023	Źródło
Priorytet nr 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych	Liczba mieszkańców Małopolski deklarujących uczestnictwo w kulturze	%	67,64 (2015 r.)	68,87	69,64	Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Priorytet nr 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego	Wartość dodana brutto w sekcji R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją dla województwa małopolskiego (w cenach bieżących)	mln zł	868 (2012 r.)	1 189	1 370	Bank Danych Lokalnych, model makroekonomiczny dla Małopolski MplMod v.2.0.260.0
Priorytet nr 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu	Liczba gości odwiedzających Małopolskę	osoba	13 mln	15 mln	16 mln	Badania ruchu turystycznego w Małopolsce (na zlecenie Województwa Małopolskiego)
Priorytet nr 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego	Liczba Małopolan aktywnych fizycznie	%	20 (2013 r.)	30	30	Główny Urząd Statystyczny

Wskaźniki produktu (na poziomie przedsięwzięć):

Priorytet / przedsięwzięcie	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia/ docelowa 2020	Wartość docelowa 2023	Źródło
Priorytet nr 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych					
Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	20	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.1.2 Konserwacja i remont obiektów zabytkowych Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	30	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.1.3 Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	9	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygierzowie	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	2	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.1.5 Remont konserwatorski i modernizacja zabytkowego obiektu stanowiącego siedzibę krakowskiej Filharmonii	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.1.7 Świadek dla przyszłości _ Ochrona Miejsca Pamięci KL Płaszów w Krakowie	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	2	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ utworzenie ośrodka dziedzictwa kultury niematerialnej	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	2	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.3 Rewaloryzacja i konserwacja zabytkowych obiektów: Dom Gotycki i Dom Sieradzkiego w Nowym Sączu na cele muzealne	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.3 Rewaloryzacja i konserwacja zabytkowych obiektów: Dom Gotycki i Dom Sieradzkiego w Nowym Sączu na cele muzealne	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).

Priorytet / przedsięwzięcie	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia/docelowa 2020	Wartość docelowa 2023	Źródło
Przedsięwzięcie 1.2.4 Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji zabytkowych obiektów Muzeum Okręgowego w Tarnowie	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	2	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.5 Walerizacja zabytkowego Gmachu Głównego Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.6 Rewaloryzacja zespołu zabytkowych budowli inżynierskich dawnego lotniska Rakowice-Czyżyny z adaptacją na potrzeby Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	6	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.7 Wzmocnienie wartości kulturowej i obszaru Pienin _ poszerzenie możliwości programowych Muzeum Pienińskiego w Szlachtowej	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.8 Modernizacja sali widowiskowej Centrum Sztuki Mościce	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.9 Rozwój funkcji skansenowskich obrazujących dziedzictwo kulturowe Orawy	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	7	7	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.10 SKANSENOVA _ systemowa opieka nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	6	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.11 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku	Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	szt.	400 000	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska	Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	szt.	50 000	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.13 Splendor _ odczytywanie i promowanie treści kulturowych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych	Liczba systemowych produktów/ofert czasu wolnego	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski	Liczba systemowych produktów/ofert czasu wolnego	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.15 Karpacza Mapa Przygody 2.0 _ wspólna promocja atrakcyjności turystycznej, przyrodniczej i kulturowej polsko-słowackiego pogranicza	Liczba systemowych produktów/ofert czasu wolnego	szt.	1	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.2.16 Barwy pogranicza polsko-słowackiego	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych	szt.	3	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.3.1 Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	81,60	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.3.2 Kurort Krynica _ kompleksowy program rewitalizacji uzdrowiska Krynicy-Zdroju dla wzmocnienia funkcji turystycznych, kulturowych i uzdrowiskowych	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	25,00	40,00	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	282,00	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.3.4 Oświęcimska Przestrzeń Spotkań	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	57,06	57,06	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.3.5 Nowe przestrzenie zdarzeń _ zrównoważony rozwój Tarnowa poprzez kompleksową rewitalizację	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	500,00	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 1.3.6 Zakopane _ rewitalizacja kulturowa stolicy Tatr	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	15,00	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Priorytet nr 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego					
Przedsięwzięcie 2.1.1 Książnica Małopolska _ wiedza i włączenie społeczne	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	1	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).
Przedsięwzięcie 2.2.1 Media audiowizualne _ kreacja plus biznes	Liczba zrealizowanych produkcji filmowych objętych wsparciem w ramach Regionalnego Funduszu Filmowego	szt.	6	9	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (sprawozdania).

Priorytet / przedsięwzięcie	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia/docelowa 2020	Wartość docelowa 2023	Źródło
Priorytet nr 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu					
3.1.1 Małopolska pasuje do Ciebie	Liczba certyfikowanych markowych produktów turystycznych	szt.	20	–	Polska Organizacja Turystyczna / Małopolska Organizacja Turystyczna
3.1.2 Małopolska - centrum wydarzeń o randze międzynarodowej _ Światowe Dni Młodzieży (SDM) Kraków 2016	Liczba uczestników wydarzenia o randze międzynarodowej	osoby	2,5 mln	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia - Komitet Organizacyjny Światowych Dni Młodzieży (SDM) Kraków 2016
3.2.1 VeloMałopolska - budowa i promocja zintegrowanej sieci tras rowerowych	Długość wybudowanych tras rowerowych	km	701	–	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia (ZDW)
3.3.1 m-MSIT - Zintegrowany system komunikacji, zarządzania i sprzedaży oferty turystycznej Małopolski	Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	szt.	150 tys.	200 tys.	Dane pozyskiwane bezpośrednio od operatora przedsięwzięcia - Województwo Małopolskie
Priorytet nr 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego					
4.1.1 Marketing oferty sportowej Małopolski	Liczba międzynarodowych imprez sportowych rangi Mistrzostw i Pucharu Świata oraz Mistrzostw i Pucharu Europy podczas których promowany jest sport w Małopolsce	szt.	6	–	Polskie Związki Sportowe Podmioty działające w sferze kultury fizycznej
4.2.1 Usportowieni Małopolanie _ system promocji aktywności fizycznej	Projekty z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży	szt.	8	–	Ministerstwo Sportu i Turystyki, budżet WM
4.2.2 Trening czyni mistrza	Reprezentanci z województwa małopolskiego - medaliści imprez sportowych rangi Mistrzostw i Pucharu Świata oraz Mistrzostw i Pucharu Europy w poszczególnych kategoriach wiekowych sportu młodzieżowego	osoby	45	–	Polskie Związki Sportowe

9. WYNIKI OCENY EX - ANTE

W wyniku ramowej oceny ex-ante projektu programu strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego dokonano oceny poprawności i trafności opisu diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej, analizy strategicznej, celu głównego oraz priorytetów, działań i przedsięwzięć strategicznych. Oceną objęto również projektowaną logikę interwencji i demarkację.

Ocena ex-ante odnosi się do obowiązujących przepisów zawartych w aktach prawnych i dokumentach ramowych: ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1649 z późn.zm.), ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1392 z późn.zm.) oraz Planu Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 przyjętego Uchwałą nr 1590/11 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2011 roku, zmienioną Uchwałą nr 1122/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 26 sierpnia 2015 roku.

Projekt programu strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego został pozytywnie oceniony przez zespół ewaluacyjny pod względem poprawności i trafności opisu oraz zawartości merytorycznej.

Opis diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej oceniono jako rzeczowy, trafny i poprawny, dostarczający argumentów dla potrzeby wzmacniania działań przystosowujących obszar dziedzictwa i przemysłów czasu wolnego do dynamicznych przemian społeczno-gospodarczych.

Wysoko oceniono jakość dokonanej analizy strategicznej. Została ona podsumowana rzeczowymi wnioskami i rekomendacjami, które identyfikują i w pewnym stopniu hierarchizują obszary problemowe.

Opisy celu głównego i priorytetów określono jako poprawne i trafnie sformułowane. Podobnie wysoko oceniono poprawność i trafność opisu działań i przedsięwzięć strategicznych, zwracając uwagę na wyłączenie wskaźników realizacji z opisów poszczególnych przedsięwzięć i brak rozróżnienia na wskaźniki produktu i rezultatu programowanej aktywności. W zakresie, w jakim było to celowe uwaga została uwzględniona. Podtrzymano konstrukcję (wspólną dla większości programów strategicznych) polegającą na wyłączeniu wskaźników realizacji z opisów poszczególnych przedsięwzięć i umieszczeniu ich w osobnej tabeli (w rozdziale System monitorowania), jednocześnie uszczegóławiając kategoryzację do poziomu przedsięwzięć strategicznych.

Strukturę interwencji oceniono jako spójną wewnętrzną, co pozwala na założenie prawdopodobieństwa realizacji zakładanych celów i w konsekwencji trwałych zmian społeczno-ekonomicznych.

Wysoko oceniono spójność wewnętrzną dokumentu, stwierdzając, iż zaprojektowaną logikę interwencji cechuje wysokie prawdopodobieństwo realizacji i wykonalności celów oraz spójność i konsekwencja układu logicznego. Zwrócono uwagę na fakt, iż prognozowane działania uwzględniają wymiar terytorialny i zasady zintegrowanego podejścia do rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Analiza występującej zbieżności przebiegu poszczególnych przedsięwzięć programu Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego z innymi programami pakietu strategicznego wykazała 16 przypadków zachodzącego prawdopodobieństwa zbieżności realizacji tego samego zadania oraz 2 przypadki jednoznacznej identyfikacji zbieżności realizacji tego samego zadania w dwóch różnych programach strategicznych. Projekty te zostały ponownie przeanalizowane i tam, gdzie było to zasadne dokonano korekt, aby uniknąć prawdopodobieństwa wystąpienia tych samych zadań w kilku programach strategicznych, zachowując efekt synergii wynikający z komplementarności przedsięwzięć w poszczególnych programach strategicznych.

Reasumując – projekt programu oceniono jako poprawnie i trafnie zaprojektowany, spełniający wszelkie kryteria formalne i merytoryczne. Cechuje go rzetelność i spójność prezentowanego materiału. Poszczególne elementy programu zostały zaprojektowane w sposób logiczny i w przejrzystym układzie. Proponowaną strukturę interwencji cechuje wysoka spójność wewnętrzna, co pozwala na przyjęcie dużego prawdopodobieństwa realizacji zakładanych celów i w konsekwencji trwałych zmian społeczno-ekonomicznych. Jedyna rekomendacja odnosząca się do uwzględnienia w opisie poszczególnych przedsięwzięć strategicznych wskaźników realizacji oraz wprowadzenia podziału na wskaźniki produktu i rezultatu została uwzględniona w zakresie, w jakim uznano za celowy.

10. WYNIKI OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, Zarząd Województwa Małopolskiego przeprowadził postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego.

Jednym z głównych etapów oceny było uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (pismo z dnia 20.02.2013 r., znak: OO.411.4.1.2013.JJ) oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Krakowie (pismo z dnia 06.11.2012 r., znak: NS.9022.4.588.2012).

Sporządzona została prognoza oddziaływania na środowisko, której celem było nie tylko spełnienie wymogu prawnego, lecz także przeprowadzenie merytorycznej analizy takich zagadnień, jak:

- 1) analiza zgodności ocenianego dokumentu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym i krajowym,
- 2) identyfikacja stanu tych elementów środowiska, które mają związek z zastosowaniem ustaleń wynikających z ocenianego dokumentu,
- 3) analiza oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska skutków stosowania ustaleń ocenianego dokumentu,
- 4) zaproponowanie rozwiązań alternatywnych oraz działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko oraz – w miarę konieczności – kompensację skutków tego oddziaływania,
- 5) zaproponowanie sposobów monitorowania skutków stosowania (w tym – efektywności) ocenianego dokumentu strategicznego.

Prognoza wraz z projektem Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego (w wersji przyjętej uchwałą zarządu Województwa Małopolskiego nr 1315/13 z dnia 25 października 2013 roku) poddana została konsultacjom społecznym, które trwały od 30 października do 28 listopada 2013 roku. Informacje o rozpoczęciu konsultacji zamieszczono na stronie internetowej,¹⁰² w Biuletynie Informacji Publicznej¹⁰³ oraz w prasie o zasięgu regionalnym. Opinie i wnioski mogły być składane za pośrednictwem formularza elektronicznego, w formie pisemnej, faxem lub ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu.

Do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego 4 podmioty zgłosiły 9 uwag. Informacja o wynikach przeprowadzonych konsultacji społecznych została umieszczona na stronach internetowych samorządu województwa¹⁰⁴ i w Biuletynie Informacji Publicznej. Informacja ta zawiera zestawienie zgłoszonych uwag oraz stanowisko Zarządu Województwa Małopolskiego z podjętymi rozstrzygnięciami oraz ich uzasadnieniem. Poniżej przedstawia się podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w zakresie i formie zgodnej z zapisami art. 55 wspomnianej na wstępie ustawy. Zgodnie z zapisami ustawy projekt Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo z dnia 29 listopada 2013 r., znak: OO.410.17.9.2013.JJ) oraz Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 13 listopada 2013 r., znak: NS.9022.4.692.2013). Wynikiem procesu opiniowania było uzyskanie pozytywnej opinii od: PWIS bez konieczności wprowadzania zmian do dokumentów oraz RDOŚ pod warunkiem uwzględnienia przekazanych uwag. W zakresie, w jakim było to możliwe i celowe, uwagi RDOŚ zostały uwzględnione w ostatecznej wersji programu i prognozy.

¹⁰² www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/Programystrategiczne/?id=2647

¹⁰³ <http://bip.malopolska.pl/umwm/Article/get/id.820869.html>

¹⁰⁴ www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/Programystrategiczne/

10.1. Podstawa prawna

Podstawę prawną sporządzenia prognozy oraz przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi ustawa z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego została sporządzona zgodnie z wymogami art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy oraz z uwzględnieniem zapisów dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 roku *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko*. Zakres niniejszego Podsumowania zgodny jest z art. 55 ust. 3 ustawy OOŚ.

10.2. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego jest jednym z 10 tematycznych, zintegrowanych programów strategicznych służących wdrażaniu Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, poprzez przejście od planowania strategicznego do programowania operacyjnego.

Strategia jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni regionalnej. W systemie zarządzania polityką rozwoju pełni ona zatem rolę kluczową. Celem programów strategicznych jest natomiast uruchomienie systemu realizacji Strategii poprzez stworzenie mechanizmów, dzięki którym działania i zadania określone w Strategii i doprecyzowane w programach strategicznych będą w sposób systematyczny wdrażane i monitorowane oraz poddawane okresowej ocenie.

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego jest narzędziem wdrażającym założenia Strategii w szczególności w Obszarze 2. Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego, tj. w obszarze dotyczącym kultury, dziedzictwa kulturowego i sektorów powiązanych, takich jak przemysły czasu wolnego i przemysły kreatywne.

W tym kontekście Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego stanowi ważne narzędzie budowania kierunków rozwoju kultury w regionie (regionalnej polityki kulturalnej) w perspektywie do 2020 roku. Dokument ten, w oparciu o zidentyfikowane zasoby i deficyty, potencjały i zagrożenia, wskazuje cele oraz definiuje priorytety i kierunki działań stanowiące ramy dla pakietu przedsięwzięć strategicznych: przykładowych projektów o znaczącej skali oddziaływania gospodarczego lub społecznego i zasięgu ponadlokalnym.

Opracowując Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego brano pod uwagę złożoność problematyki, różnorodność i mnogość zagadnień dotyczących kultury i dziedzictwa kulturowego oraz specyfikę obszarów problemowych i strategiczne podejście, obejmujące aktywność możliwie wszystkich podmiotów działających w sferze kultury, dziedzictwa kulturowego i w sektorach powiązanych.

Niniejszy program nie stanowi wyłącznie zbioru przedsięwzięć strategicznych. Wskazane w programie priorytety, działania i przedsięwzięcia mają w znacznej mierze charakter inspirujący i inicjujący wprowadzanie skutecznych, systemowych rozwiązań różnorodnych problemów, i powinny być realizowane i podejmowane przez różne podmioty i instytucje, z uwzględnieniem dynamiki zmian w poszczególnych obszarach i potrzeby wprowadzania konkretnych, zindywidualizowanych rozwiązań dla danego przypadku/ problemu.

Z uwagi na specyfikę Programu (dokument strategiczny, o charakterze średniookresowym) nie wskazuje on pełnej listy konkretnych przedsięwzięć wybranych do realizacji, a raczej strategiczne obszary działań, wyrażone w formie priorytetów, działań i przedsięwzięć strategicznych. Z tego względu przeprowadzenie szczegółowej i racjonalnej analizy środowiskowej wariantów alternatywnych było ograniczone, a analiza w tym zakresie polegała przede wszystkim na przeglądzie planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych, w kontekście ich skutków środowiskowych. Alternatywne rozwiązania lokalizacyjne, warianty konstrukcyjne, techniczne i technologiczne, warianty organizacyjne (dotyczące realizacji inwestycji oraz fazy eksploatacji) czy wariant odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia, będą mogły być skonkretyzowane i precyzyjnie określone na poziomie konkretnych projektów stanowiących fizyczny wymiar realizacji Programu.

Jednocześnie, w prognozie oddziaływania na środowisko, jako przedsięwzięcia, które mogą generować największe zagrożenie dla środowiska przyrodniczego (i jako takie wymagają, bądź mogą wymagać, opracowania rozwiązań alternatywnych) wskazano (zgodnie z rekomendacjami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska) na przedsięwzięcia:

- *Kraków - Nowa Huta – Nowa Huta Przyszłości _ Błonia 2.0 _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty* (w zakresie planowanego centrum wielkoskalowych plenerowych wydarzeń kulturalnych Błonia 2.0 oraz rewitalizacji terenów zielonych użytku ekologicznego Łąki Nowohuckie, będącego obszarem Natura 2000);
- *Inwestycje w zieloną infrastrukturę turystyczną;*
- *Zintegrowana sieć tras rowerowych, biegowych i narciarskich tras biegowych;*
- *Zimowe Igrzyska Olimpijskie.*

Propozycje rekomendacji przedstawionych w prognozie oddziaływania na środowisko można także uznać jako propozycje wariantów alternatywnych.

10.3. Informacje o zakresie i sposobie uwzględnienia uwag i wniosków

- **Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko**

Zakres i treść prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego są zgodne z wymogami art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, jak również z zakresem i stopniem szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, określonym przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie.

Prognoza zawiera rekomendacje, które znalazły swoje odzwierciedlenie w ostatecznej wersji Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego, dzięki czemu w sposób pełniejszy uwzględnione zostały kwestie odnoszące się do problematyki środowiska i jego ochrony.

Przeprowadzona w prognozie oddziaływania na środowisko analiza pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków:

- cel, priorytety, działania i przedsięwzięcia strategiczne Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego nie kolidują z polityką ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, natomiast w znacznej części mogą sprzyjać jej wdrażaniu w pośredni lub bezpośredni sposób;
- ustalenia Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego nie generują negatywnego oddziaływania na środowisko; przewidywany wpływ jest w znacznej części korzystny.

Jednocześnie wskazano na rozwiązania, dzięki którym realizacja Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego będzie w jeszcze wyższym stopniu przyczyniać się do wdrażania polityki zrównoważonego rozwoju i zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska.

Przedstawione w prognozie oddziaływania na środowisko zalecenia do projektu Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego dotyczyły:

- **wprowadzenia zapisów wspomagających realizację projektów przestrzennych z zakresu ochrony środowiska i planowania przestrzennego** – rekomendację uwzględniono poprzez dodanie w opisie działania 1.3 *Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni*, pkt 2. *Systemowe działania na rzecz harmonijnego kształtowania przestrzeni publicznej*, zapisu o treści: *j) integracja problematyki ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego z planowaniem przestrzennym i ochroną środowiska oraz korelacja planowania przestrzennego na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym, w kontekście krajowej polityki miejskiej;*
- **wprowadzenia klauzuli mówiącej o tym, że projekty realizowane w ramach Programu muszą być zgodne z przepisami o ochronie środowiska** – rekomendację uwzględniono poprzez wprowadzenie w rozdziale 5. *Priorytety i przedsięwzięcia strategiczne* horyzontalnego zapisu o treści: *Projekty, które będą stanowiły wyraz realizacji niniejszego Programu, muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami krajowymi i wspólnotowymi o ochronie środowiska;*

- **uwzględnienia w systemie monitorowania Programu wskaźnika produktu: „ilość projektów wzmacniających realizację polityki ochrony środowiska”** – z uwagi na fakt, że Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego jest równorzędny do Programu Strategicznego Ochrona Środowiska, w którym określono system monitorowania polityki Województwa na stan środowiska, stwierdzono iż nie ma potrzeby tworzenia dodatkowych wskaźników w tym zakresie.

W Prognozie oddziaływania na środowisko zalecono jednocześnie – w odniesieniu do projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 – wprowadzenie zapisów dotyczących stosowania zielonych zamówień publicznych oraz zapisów ustanawiających ekologiczne kryteria wyboru projektów do dofinansowania. Zalecenia te będą brane pod uwagę przy opracowywaniu Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

• **Opinie właściwych organów**

Projekt Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami ustawy, został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (MPWIS). Wynikiem procesu opiniowania było uzyskanie pozytywnej opinii od: MPWIS bez konieczności wprowadzania zmian do dokumentów oraz RDOŚ pod warunkiem uwzględnienia przekazanych uwag.

Dotyczyły one w szczególności doprecyzowania zagrożeń związanych z przedsięwzięciami, które w ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska mogą generować największe zagrożenie dla środowiska przyrodniczego:

- *Kraków - Nowa Huta – Nowa Huta Przyszłości _ Błonia 2.0 _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty* (w zakresie planowanego centrum wielkoskalowych plenerowych wydarzeń kulturalnych Błonia 2.0 oraz rewitalizacji terenów zielonych użytku ekologicznego Łąki Nowohuckie, będącego obszarem Natura 2000);
- *Inwestycje w zieloną infrastrukturę turystyczną;*
- *Zintegrowana sieć tras rowerowych, biegowych i narciarskich tras biegowych;*
- *Zimowe Igrzyska Olimpijskie.*

Wskazano również na niewystarczającą identyfikację zagrożeń środowiska przyrodniczego w Małopolsce w diagnozie programu Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego.

W zakresie, w jakim było to możliwe i celowe, uwagi RDOŚ zostały uwzględnione w zweryfikowanej prognozie oddziaływania na środowisko oraz w końcowej wersji Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego.

Zgodnie z zaleceniami w prognozie oddziaływania na środowisko uzupełniono identyfikację najważniejszych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, które mogą wynikać z realizacji programu Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego, przede wszystkim przedsięwzięć:

- *Kraków - Nowa Huta Przyszłości _ Błonia 2.0 i Przylasek Rusiecki* – z uwagi na obszary podlegające prawnej ochronie przyrody, w szczególności użytek ekologiczny i obszar Natura 2000 „Łąki Nowohuckie”;
- *Zintegrowana sieć tras rowerowych, biegowych i narciarskich tras biegowych* – ze względu na związane z niewłaściwą lokalizacją tras oraz ryzyko ich niewłaściwego użytkowania;
- *Zimowe Igrzyska Olimpijskie* – ze względu na zagrożenia jakie może powodować nadmierny rozwój infrastruktury turystyczno-sportowej na terenach cennych przyrodniczo, w szczególności infrastruktury dla narciarstwa i sportów ekstremalnych na obszarach górskich.

Z uwagi na fakt, iż Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego jest równorzędny do Programu Strategicznego Ochrona Środowiska, dla którego sporządzono szczegółową diagnozę stanu środowiska przyrodniczego w Małopolsce, stwierdzono iż nie ma potrzeby uzupełniania w tym zakresie diagnozy dla programu Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego.

W końcowej wersji Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego, w stosunku do przedsięwzięć wskazanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska jako mogących generować największe zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, podjęto następujące działania:

- *Kraków - Nowa Huta – Nowa Huta Przyszłości _ Błonia 2.0 _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty*: w końcowej wersji programu strategicznego przedsięwzięcie nosi nazwę *Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty*; w opisie tego przedsięwzięcia dodano zapis: *ze względu na fakt, iż Łąki Nowohuckie stanowią obszar Natura 2000, przy realizacji tego projektu w sposób szczególny będą brane pod uwagę kwestie środowiskowe, z uwzględnieniem priorytetu celów ochrony środowiska przyrodniczego na obszarach Natura 2000*;
- *Inwestycje w zieloną infrastrukturę turystyczną* – przedsięwzięcie zostało usunięte;
- *Zintegrowana sieć tras rowerowych, biegowych i narciarskich tras biegowych*: w końcowej wersji programu strategicznego przedsięwzięcie nosi nazwę *VeloMałopolska _ budowa i promocja Zintegrowanej Sieci Tras Rowerowych*; zakres przedsięwzięcia został ograniczony do budowy sieci tras rowerowych o oddziaływaniu regionalnym i ponadregionalnym; przedsięwzięcie wpisuje się w założenia ochrony różnorodności środowiska naturalnego, z zachowaniem wysokiej jakości przyrodniczej i walorów krajobrazu, a jego realizacja będzie ściśle związana z zapobieganiem degradacji środowiska naturalnego, poprzez właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo;
- *Zimowe Igrzyska Olimpijskie* – przedsięwzięcie zostało usunięte.

• **Zgłoszone uwagi i wnioski w trakcie konsultacji społecznych**

Proces konsultacji społecznych prowadzony był w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W okresie konsultacji społecznych, tj. od 30 października do 28 listopada 2013 roku projekt Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dostępny był na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego www.malopolskie.pl. Odpowiednie ogłoszenia o procesie konsultacji opublikowano w prasie o zasięgu regionalnym oraz umieszczono na stronie internetowej Województwa Małopolskiego i w Biuletynie zamówień Publicznych.

W wyniku konsultacji 4 podmioty zgłosiły 9 uwag. Zgłoszone uwagi można ująć w trzech kategoriach: postulaty wprowadzenia do Programu dodatkowych, nowych projektów, jako komponentów przedsięwzięć strategicznych (3); uwagi o charakterze technicznym, redakcyjnym (3) oraz uwagi dotyczące uszczegółowienia przyjętych zapisów (3).

Zgłoszone w ramach konsultacji społecznych wnioski zostały poddane wnikliwej analizie i wykorzystane w procesie przygotowania końcowej wersji Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego. Wszystkie uwagi o charakterze technicznym, redakcyjnym zostały uwzględnione. Uwagi dotyczące uszczegółowienia przyjętych zapisów (w diagnozie lub w opisach przedsięwzięć), z uwagi na poziom ich szczegółowości nie zostały uwzględnione – istniejące, szersze zapisy (odpowiadające strategicznemu charakterowi dokumentu) uwzględniają postulowane do wprowadzenia treści. Odnośnie wniosków dotyczących uzupełnienia przedsięwzięć strategicznych o nowe komponenty – zostały one uwzględnione w zakresie, w jakim było to możliwe i celowe. W końcowej wersji Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego zdecydowano o ograniczeniu liczby przedsięwzięć strategicznych w stosunku do wcześniejszych projektów. Projekty, które nie spełniały kryteriów selekcji, przyjętych dla przedsięwzięć strategicznych nie zostały uwzględnione. Projekty te wpisują się w zakres przyjętych priorytetów i kierunków działania, a brak umieszczenia konkretnego projektu jako wyodrębnionego przedsięwzięcia strategicznego nie ogranicza możliwości jego realizacji ani ubiegania się o dofinansowanie w ramach wsparcia konkursowego MRPO na lata 2014-2020.

Informacja o wynikach przeprowadzonych konsultacji społecznych, zawierająca zestawienie zgłoszonych uwag oraz stanowisko Zarządu Województwa Małopolskiego z podjętymi rozstrzygnięciami oraz ich uzasadnieniem, została umieszczona na stronach internetowych samorządu województwa i w Biuletynie Informacji Publicznej.

- **Wyniki postępowania transgranicznego**

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego nie daje podstaw do stwierdzenia negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu, wymagającego uruchomienia procedury, o której mowa w art. 104 oraz art. 113-117 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Większość proponowanych w Programie działań dotyczyć będzie terytorium Polski, a oddziaływanie poszczególnych przedsięwzięć będzie miało przede wszystkim charakter regionalny. Jednocześnie, w ramach Programu planowany jest kompleksowy rozwój usług turystycznych w Małopolsce, dzięki czemu region zwiększy swoją konkurencyjność pod względem atrakcyjności turystycznej. Rozwój turystyki generuje nowe miejsca pracy w sektorze usług, wpływa też korzystnie na stosunki między mieszkańcami sąsiadujących ze sobą państw. Można się spodziewać, że działania w zakresie rozwoju turystyki skutkować będą poprawą jakości życia mieszkańców, szczególnie na obszarach przygranicznych oraz wzmocnieniem tożsamości regionalnej.

- **Monitoring skutków realizacji dokumentu**

Dla monitoringu skutków realizacji dokumentu istotne znaczenie ma fakt, iż Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego jest jednym z dziesięciu programów strategicznych, mających charakter wykonawczy wobec polityki województwa wyrażonej w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Programy te będą wdrażane równocześnie z takim samym priorytetem, a ich wzajemne ustalenia są kompatybilne i będą wzajemnie na siebie oddziaływać wzmacniając.

Podstawą skutecznego wdrażania programów strategicznych jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w nich przedsięwzięć strategicznych, umożliwiającą reagowanie na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami. W tym celu stworzony zostanie regionalny system monitorowania programów strategicznych, który opierać się będzie na powtarzalnym w cyklu rocznym sprawozdawaniu realizacji poszczególnych przedsięwzięć strategicznych, w oparciu o reguły i zasady szczegółowo opisane w pkt 8. Programu: System monitorowania realizacji programu. System ten będzie powiązany z kontrolą zarządczą obejmującą analizę postępów we wdrażaniu programu oraz tworzenie warunków do ukierunkowania procesów decyzyjnych i korygowania ścieżki postępowania w bieżącej realizacji programu.

W tym kontekście należy podkreślić, że jeden z programów, tj. Program Strategiczny Ochrona Środowiska, przedstawia propozycję systemu monitorowania wskaźników w zakresie ochrony i stanu środowiska naturalnego. Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrona Środowiska uznała ten system za odpowiedni i wystarczający.

Z uwagi na fakt, że Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego jest równorzędny do Programu Strategicznego Ochrona Środowiska, w którym określono system monitorowania polityki województwa na stan środowiska, nie ma potrzeby tworzenia dodatkowego rozbudowanego systemu monitorowania środowiskowych aspektów związanych z wdrażaniem analizowanego Programu.

11. WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Szczególne znacznie w przygotowaniu programów strategicznych miały wieloetapowe konsultacje społeczne, które objęły założenia programów i kolejne wersje projektów.

- Od **3 lipca do 21 września 2012** roku konsultowane były **założenia** Programów Strategicznych: do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego **16 podmiotów zgłosiło 77 uwag**.

Równolegle trwał **nabór projektów do Programów Strategicznych za pośrednictwem Banku Projektów Regionalnych**. W opiniowaniu zgłoszonych projektów uczestniczyli specjaliści z wybranych dziedzin, którzy wzięli udział w seminariach eksperckich. Do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego zaproponowano **122 projekty na łączną kwotę 8,6 mld zł**. Spośród zgłoszonych propozycji zdecydowana większość (67 %) to projekty wpisujące się w zapisy programu, które mogą być brane pod uwagę przy projektowaniu wsparcia w ramach regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020. W przypadku 10 projektów Zarząd Województwa Małopolskiego zdecydował o wpisaniu ich wprost do programu Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego, jako przedsięwzięcia strategiczne.

- Od **4 kwietnia do 10 maja 2013** roku konsultowane były **projekty** Programów Strategicznych: do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego **18 podmiotów zgłosiło 54 uwagi**.
- Od **30 października do 28 listopada 2013** roku konsultowane były projekty Programów Strategicznych: Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego oraz Regionalna Strategia Innowacji i Obszary Wiejskie, wraz z ich **prognozami oddziaływania na środowisko**. Do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego **4 podmioty zgłosiły 9 uwag**.

Informacje o konsultacjach społecznych oraz były zamieszczane na stronie internetowej samorządu województwa małopolskiego¹⁰⁵. Została utworzona podstrona „Programy strategiczne do roku 2020”¹⁰⁶ poświęcona pracy nad pakietem wszystkich 10 programów strategicznych.

Na stronie tej¹⁰⁷ opublikowano Raport z konsultacji społecznych 9 programów strategicznych oraz Raport z naboru projektów do Banku Projektów Regionalnych.

W Raporcie z konsultacji społecznych przedstawione zostało stanowisko Zarządu Województwa Małopolskiego wobec uwag zgłoszonych do założeń/ projektu Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego w ramach konsultacji społecznych.

Raport z naboru projektów do Banku Projektów Regionalnych zawiera stanowisko Zarządu Województwa Małopolskiego wobec wszystkich projektów zgłoszonych w okresie lipiec - wrzesień 2012 roku do Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego za pośrednictwem Banku Projektów Regionalnych. Przedstawione stanowisko jest pochodną zapisów zawartych programie Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego i odzwierciedlających politykę samorządu województwa w tym obszarze. Ponadto uwzględnia ono wstępne, znane obecnie założenia dla nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Do każdego zgłoszonego projektu zostało przedstawione wyjaśnienie dotyczące przyjętego wobec niego stanowiska w oparciu przedstawiony poniżej schemat. W zależności od specyfiki projektu i jego zakresu rzeczowego, stanowisko może być kombinacją poniższych form odpowiedzi bądź może zawierać dodatkowe komentarze, wynikające najczęściej z uwarunkowań przyjętych dla przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020.

- A. Projekt strategiczny – projekt został uznany za przedsięwzięcie strategiczne i jest uwzględniony wprost w Programie Strategicznym.
- B. Projekt nie ma charakteru strategicznego, jednak wpisuje się w zakres programu – projekt będzie brany pod uwagę przy projektowaniu wsparcia konkursowego w przyszłym regionalnym programie operacyjnym lub z poziomu krajowego (w zależności od linii demarkacyjnej) pod warunkiem: zaprojektowania wsparcia w danym obszarze; spełnienia wymogów formalnych oraz pozytywnego przejścia pełnej procedury konkursowej i oceny wniosku o dofinansowanie.

¹⁰⁵ www.malopolskie.pl

¹⁰⁶ www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/Programystrategiczne/

¹⁰⁷ <http://www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/Programystrategiczne/?id=2623>

- C. Projekt rekomendowany do innego Programu Strategicznego ze względu na zakres rzeczowy – projekt tematycznie nie wpisuje się w program, do którego został zgłoszony i został przekierowany do innego programu.
- D. Projekt rekomendowany do Subregionalnego Programu Rozwoju, do dalszych prac w ramach Forum Subregionalnego – obszar tematyczny, w który wpisuje się projekt, jest potencjalnie przewidziany do objęcia wsparciem na ścieżce subregionalnej i z tego względu projekt będzie przedmiotem obrad Forum Subregionalnego. Forum będzie uzgadniać listę projektów najważniejszych dla danego subregionu, które będą objęte wsparciem z przyszłego regionalnego programu operacyjnego.
- E. Projekt w drodze konsultacji ze Zgłaszającym został zintegrowany z innym projektem/ projektami – w przypadku niektórych projektów w drodze konsultacji ze Zgłaszającym dane przedsięwzięcie lub kilka przedsięwzięć zostało zagregowanych do jednego.
- F. Projekt nie wpisuje się w zakres merytoryczny programu – jeżeli projekt tematycznie pozostaje w obszarze danego Programu Strategicznego, natomiast nie wpisuje się w jego założenia.

Biorąc pod uwagę nowe rozstrzygnięcia i postęp prac nad przyszłą perspektywą finansową 2014-2020, w tym nad regionalnym programem operacyjnym oraz wyniki dyskusji na Forach Subregionalnych przedstawione stanowisko Zarządu Województwa Małopolskiego wobec poszczególnych projektów może ulec zmianie.

PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

Priorytet 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych

Działanie 1.1 Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach

Przedsięwzięcie	1.1.1 SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ _ PIECZA NAD AUTENTYZMEM I INTEGRALNOŚCIĄ ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW DREWNIANYCH
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach
Część projektowa	
Założenie	W Małopolsce spotykamy największe zróżnicowanie architektury drewnianej w Polsce. To dziedzictwo, które musimy chronić, upowszechniać i popularyzować, wykorzystując jego potencjał promocyjny i turystyczny. Przykładem takich działań jest Szlak Architektury Drewnianej, utworzony w 2001 roku z inicjatywy Województwa Małopolskiego, obejmujący oprócz Małopolski województwa śląskie, podkarpackie i świętokrzyskie. W województwie małopolskim Szlak Architektury Drewnianej obejmuje 253 obiekty, w tym 8 obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO Stan zachowania zasobów materialnego dziedzictwa podlega ciągłym zmianom w czasie. Procesy niszczenia w największym zakresie dotyczą obiektów drewnianych. Przyczyny degradacji są różnorodne, ale główną przyczyną złego stanu zachowania substancji zabytkowych jest brak użytkowania i brak zabezpieczeń budynków.¹⁰⁸ Troska o zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kultury i sztuki skłania do podjęcia kompleksowych działań dotyczących ochrony, udostępniania i promocji cennych zabytków drewnianych. Projekt zakłada optymalne, spójne i kompleksowe działanie dotyczące ochrony, udostępniania i promocji cennych zabytków drewnianych – symboli małopolskiego dziedzictwa kulturowego, w tym stworzenie mechanizmu współpracy wykorzystującego i wzmacniającego potencjał organizacyjny właścicieli/ użytkowników poszczególnych obiektów. Ze względu na wartość dla dziedzictwa obiekty te powinny być utrzymywane w dobrym stanie technicznym, sprzyjającym rozwojowi oferty i usług podnoszących ich atrakcyjność. W ramach projektu realizowane będą prace łączące ochronę (zachowanie) dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, z jednoczesnym kształtowaniem wizerunku regionu, w którym dziedzictwo staje się impulsem i zapleczem dla działań w obszarze społecznym i gospodarczym (rozwoju lokalnego w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego). Projekt realizowany będzie także na obszarach o niższej aktywności turystyczno - kulturalnej, przyczyniając się do wskazywania lokalnym społecznościom ich potencjału w zakresie rozwoju turystyki kulturowej i wzmacniania ich tożsamości poprzez eksponowanie wartości lokalnego dziedzictwa. Dzięki skupieniu potencjałów wielu podmiotów – właścicieli i użytkowników zabytkowych obiektów drewnianych – osiągnięty zostanie efekt synergii. Projekt

¹⁰⁸ [za:] Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017, uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r., pkt 3.3.

	wzmocni pozycję Małopolski jako regionu, w którym nie tylko chroni się potencjał dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, ale podejmuje się działania włączające dziedzictwo w korzystne procesy społeczne i gospodarcze (m.in. poprzez wpływ na rozwój turystyki), budując – w kooperacji i współpracy – potencjał rozwojowy regionu.
Cel realizacji	Bezpośrednim celem projektu jest zabezpieczenie dobrego stanu technicznego zabytkowych obiektów drewnianych poprzez realizację kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tych obiektach, wraz z ich otoczeniem i zabytkowym wyposażeniem oraz ich zabezpieczenie przed pożarem i klęskami żywiołowymi. Jednocześnie podniesiony będzie poziom udostępniania zabytków architektury i budownictwa drewnianego. Długofalowe cele projektu, związane z zapewnieniem trwałych korzyści społeczno-gospodarczych ogniskują się wokół: – ochrony cennych zabytków dla przyszłych pokoleń – obiekty te stanowią element regionalnego dziedzictwa i regionalnej tożsamości, a ich utrzymanie w dobrym stanie leży w interesie społecznym – poprawy dostępu do cennych obiektów zabytkowych oraz rozwoju powiązanej z nimi oferty kulturalnej i turystycznej, co wpłynie na zwiększenie udziału obywateli w kulturze (a w dłuższej perspektywie czasowej przełoży się na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego) oraz wzrost ruchu turystycznego w Małopolsce (co przełoży się na zwiększenie udziału dziedzictwa kulturowego w społeczno-gospodarczym rozwoju regionu) – rozwoju lokalnego i wzrostu spójności wewnątrzregionalnej poprzez poprawę dostępności do wysokiej jakości oferty kulturalnej w regionie oraz budowanie szans miejsc mniej znanych, a bogatych w walory dziedzictwa kulturowego – wzmocnienia systemu wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach poprzez: budowanie partnerstw dla systematycznych, kompleksowych i celowych działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami (współpraca na płaszczyźnie organizacyjnej, ale też now-how); promocję modelu aktywnej opieki, łączącego skuteczną ochronę konserwatorską zabytków z poprawą efektywności ich funkcjonowania; dbałość o wysoki standard prac konserwatorskich i promocję dobrych praktyk konserwatorskich (np. przeprowadzenie wspólnych zamówień publicznych na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach objętych projektem nadzorowanie prowadzonych prac, opracowanie katalogu prac) – wzmocnienia pozytywnego wizerunku regionu na mapie Europy jako obszaru atrakcyjnego kulturowo oraz miejsca wykorzystującego potencjał regionalnego dziedzictwa kulturowego dla społeczno - gospodarczego rozwoju (wzmacniania społecznej tożsamości i więzi, podnoszenia jakości życia mieszkańców, rozwoju turystyki kulturowej)
Zakres rzeczowy	Projekt zakłada zachowanie/ przywrócenie dobrego stanu technicznego oraz walorów estetycznych kilkunastu zabytków architektury drewnianej, położonych na Szlaku Architektury Drewnianej. Obejmuje realizację kompleksowych prac konserwatorskich, restauratorskich i/lub robót budowlanych przy kilkunastu zabytkach architektury drewnianej położonych na Szlaku Architektury Drewnianej, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem i rewaloryzacją najbliższego otoczenia oraz z przystosowaniem do zwiedzania i zintegrowaną promocją. W zależności od stanu zachowania i potrzebnego zakresu prac konserwatorskich i/lub budowlanych w ramach projektu prowadzone będą następujące działania: – kompleksowe prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane

	przy drewnianych zabytkach architektury sakralnej, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem – zabezpieczenie przed zniszczeniem zabytkowych obiektów, w tym zabezpieczenie przed pożarem i klęskami żywiołowymi poprzez modernizację instalacji elektrycznej, zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej – rewaloryzacja otoczenia zabytków – niezbędne prace w najbliższym otoczeniu obiektu, rozumianym jako teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, a także logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające w szczególności na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia oraz informacji o obiekcie o wysokich walorach artystycznych, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek (w tym: oświetlenie, tablice informacyjne, mała architektura przy obiektach typu ławki, kosze na śmieci, etc.) – zintegrowana promocja – będzie istotnym elementem projektu; przewiduje się podnoszenie jakości oferty, informacji i promocji poprzez działania informacyjno-promocyjne w mediach, w szczególności rozbudowę strony internetowej www.drewniana.malopolska.pl, przewodniki po obiektach w formie mobilnych aplikacji dostosowanych dla turystów zagranicznych, umieszczenie informacji o obiektach w ramach systemu MSIT etc. Ważnym elementem projektu będzie również zastosowanie rozwiązań prośrodowiskowych zmniejszających zużycie energii czy wody pitnej, a przez to wpływających na zmniejszenie kosztów utrzymania obiektów. Przedsięwzięcie realizowane w partnerstwie projektowym, w miastach i miejscowościach regionu, głównie niewielkich miejscowościach, w których obiekty objęte projektem stanowią często najważniejsze przejawy kultury i sztuki, stanowiąc tym samym główny wyznacznik tożsamości kulturowej mieszkańców, a także główną atrakcję turystyczną.
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 3.1.2 Szlaki dziedzictwa – Przedsięwzięcie 3.1.1 Małopolska i Kraków _ Europejskie Centrum Turystyki Religijnej – Muzyka Zaklęta w Drewnie – projekt realizowany od 2007 roku przez Małopolską Organizację Turystyczną (operatora małopolskiej części Szlaku Architektury Drewnianej)
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2018
Operator / Koordynator	Województwo Małopolskie (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– właściciele/użytkownicy zabytkowych obiektów drewnianych położonych na Szlaku Architektury Drewnianej – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

	– Małopolska Organizacja Turystyczna
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: ogółem 2015-2018: ± 18 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2018: ± 1 500,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	- POIŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury: ± 13 770,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) - środki własne Lidera projektu (Województwa Małopolskiego) - środki własne Partnerów, w tym pochodzące z dotacji jednostek samorządu terytorialnego w ramach otwartych konkursów ofert na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach i/lub z dotacji ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Przedsięwzięcie	1.1.2 KONSERWACJA I REMONT OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH SĄDECKIEGO PARKU ETNOGRAFICZNEGO W NOWYM SĄCZU
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach
Część projektowa	
Założenie	Kompleksowe zabezpieczenie konserwatorskie i techniczne zabytkowych obiektów architektury drewnianej w Sądeckim Parku Etnograficznym służyć będzie zachowaniu tych obiektów, stanowiących ważny element dziedzictwa kulturowego regionu, a jednocześnie stanowić będzie impuls dla rozwoju oferty programowej instytucji. Działania te przyczynią się do podniesienia standardu świadczonych usług kulturalnych, dzięki czemu zwiększy się rozpoznawalność i atrakcyjność turystyczna muzeum. Zakłada się również, iż zmiana oferty programowej będzie miała istotny pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie.
Cel realizacji	- poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych poprzez remonty konserwatorskie zabytkowych obiektów drewnianych w Sądeckim Parku Etnograficznym - poprawa jakości dostępu do zasobów dziedzictwa, a co za tym – możliwości czerpania, wykorzystywania i redefiniowania treści kulturowych dla interpretacji swojej tożsamości oraz twórczej kreacji - wzmocnienie roli i pozycji muzeum jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, w tym poprzez jego rolę w procesie budowania tożsamości lokalnej i regionalnej oraz poprzez oddziaływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej Nowego Sącza i regionu

	– wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum
Zakres rzeczowy	– wykonanie prac konserwatorskich i zabezpieczających w 30 obiektach na terenie Sądeckiego Parku Etnograficznego: wymiana pokryć dachowych, konserwacja i impregnacja drewna, ogrodzenie terenu Sądeckiego Parku Etnograficznego oraz instalacja systemów zabezpieczeń – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej w zakresie prezentacji tradycyjnej kultury ludowej Sądeczczyzny
Komplementarność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa</i>
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2018
Operator / Koordynator	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2018: ± 3 255,90 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2018: ± 689,30 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 1 910,30 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego – środki własne operatora

Przedsięwzięcie	1.1.3 REWALORYZACJA I MODERNIZACJA ZABYTKOWYCH BUDYNKÓW MUZEUM TATRZAŃSKIEGO W ZAKOPANEM DLA ZACHOWANIA I PREZENTACJI UNIKATOWEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO PODHALA
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach
Część projektowa	
Założenie	Muzeum jest znaczącą częścią historii i kultury Zakopanego oraz depozytariuszem unikatowej kolekcji stanowiącej ważny element narodowego dziedzictwa. W wyniku rewaloryzacji i modernizacji zabytkowych budynków zostanie stworzona przestrzeń dla powstającej nowej oferty programowej, odpowiadającej na potrzeby współczesnych odbiorców i spełniającej standardy nowoczesnego muzealnictwa. Dzięki zmianom programowym zwiększy się rozpoznawalność i atrakcyjność turystyczna muzeum, co przyczyni się do realizacji jego wizji rozwoju: <i>Muzeum Tatrzańskie ikoną Zakopanego i Podtatrza</i>. Muzeum wzmocni i rozwinie swoje funkcje jako eksperta w dziedzinie kultury Podtatrza, wpisze się w rozwój kulturowy i turystyczny Zakopanego i regionu, wykorzysta tradycje i doświadczenie organizacji współtworzonej przez społeczność pasjonatów, artystów i naukowców, aby wdrożyć najnowsze trendy w muzealnictwie, potwierdzi swoją rolę lidera w zakresie turystyki kulturowej w regionie. Zakłada się również, iż zmiana oferty programowej będzie miała istotny pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej muzeum, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych i wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum poprzez remonty konserwatorskie zabytkowych obiektów muzeum, wprowadzenie rozwiązań służących modernizacji i poprawie funkcjonalności tych obiektów i ich dostępności oraz poprawie efektywności funkcjonowania instytucji – podniesienie standardów zarządzania dziedzictwem oraz oferty muzealnej, czego efektem będzie znacząca poprawa jakości dostępu do zasobów dziedzictwa – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej – wzmocnienie roli i pozycji muzeum w procesie budowania tożsamości miasta i regionu oraz wspieraniu ich rozwoju poprzez tworzenie jakościowej oferty turystyki kulturowej – uczynienie z muzeum atrakcyjnego partnera dla innych podmiotów działających w regionie – samorządów lokalnych, instytucji kultury, szkół artystycznych, touroperatorów, organizacji pozarządowych, liderów opinii itp. – wzrost atrakcyjności turystycznej Zakopanego i regionu poprzez wykreowanie nowej oferty turystyki kulturowej

Zakres rzeczowy	– prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane obejmujące zespół 9 obiektów muzeum w Zakopanem, na Podhalu i Spiszu, wymagających interwencji: Gmach Główny Muzeum Tatrzańskiego, Muzeum Stylu Zakopiańskiego w willi Koliba, Muzeum Kornela Makuszyńskiego, Galeria Sztuki im. Włodzimierza i Jerzego Kulczyckich, Galeria Sztuki XX wieku w willi Oksza, Galeria Władysława Hasióra, Muzeum Stylu Zakopiańskiego – Inspiracje im. Marii i Bronisława Dembowskich, Zagroda Sołtysów w Jurgowie, Zagroda Korkoszów w Czarnej Górze – zmiany przestrzenne związane z nowymi funkcjami ekspozycyjnymi, edukacyjnymi i recepcyjnymi, aranżacja i wyposażenie tych przestrzeni – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektu/instytucji, w tym wpływających na zmniejszenie ogólnych kosztów eksploatacji obiektu – dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości tych obiektów oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – stworzenie oferty, w oparciu o bogate kolekcje muzeum (przyrodniczą, etnograficzną i sztuki), która pozwoli zrealizować wizję muzeum trzech strategicznych obszarach jego rozwoju: turystyka – muzeum jako obowiązkowy punkt pobytu w Zakopanem i na Podtatrzu; edukacja – muzeum jako centrum kompetencji; badania – muzeum jako ekspert/ źródło/ autorytet wiedzy o mieście i regionie
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.3.6 Zakopane _ rewitalizacja kulturowa stolicy Tatr
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2019
Operator / Koordynator	Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2019: ± 13 442,00 tys. zł
Szacowany	ogółem 2015-2019: ± 5 442,00 tys. zł

udział budżetu województwa	
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 8 000,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.1.4 ZACHOWANIE, RESTAURACJA I PREZENTACJA AUTENTYZMU ZAMKU LIPOWIEC I ROZWÓJ NADWIŚLAŃSKIEGO PARKU ETNOGRAFICZNEGO W WYGIĘŁZOWIE
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach
Część projektowa	
Założenie	W celu optymalnego wykorzystania potencjału muzeum planuje się poprawę stanu technicznego i powstrzymanie destrukcji substancji zabytkowej zamku Lipowiec, cennego zabytku stanowiącego świadectwo przeszłości świadczące o naszej historii i tożsamości oraz uatrakcyjnienie ekspozycji w skansenie poprzez ulokowanie kolejnego wartościowego obiektu (spichlerza z Bobrka). Działania te przyczynią się do podniesienia standardu świadczonych usług kulturalnych oraz wpisują się w wieloletnią strategię rozwoju instytucji i jej oferty programowej: działania edukacyjne i animacyjne, w tym z wykorzystaniem nowych technologii, wzmacniające aktywność instytucji kultury, wykorzystywanie nowych technologii w przestrzeniach ekspozycyjnych i w innych działaniach muzealnych, podejmowanie działań z wybraną społecznością lokalną, poszerzenie grup odbiorców, otwarcie na aktywność społeczną i twórczą mieszkańców regionu. Nowa oferta programowa będzie miała istotny pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej muzeum, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych i wykreowanie przestrzeni rozwoju oferty programowej muzeum poprzez remont konserwatorski Zamku Lipowiec oraz udostępnienie zabytkowego spichlerza z Bobrka na cele działalności kulturalnej – uporządkowanie i podniesienie atrakcyjności otoczenia muzeum – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej – wzmocnienie roli i pozycji muzeum w procesie budowania tożsamości miasta i regionu oraz wspieraniu ich rozwoju poprzez tworzenie jakościowej oferty turystyki kulturowej – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego

	Małopolski Zachodniej i regionu w powiązaniu z aktywnością podmiotów sektora turystyki
Zakres rzeczowy	Osie projektu to: podniesienie standardu świadczonych usług kulturalnych i turystycznych dla wzmocnienia potencjału ekonomicznego muzeum poprzez stworzenie nowych powierzchni ekspozycyjnych, edukacyjnych i recepcyjnych; powstrzymanie degradacji wysokiej klasy zabytku średniowiecznej architektury obronnej stanowiącej o walorach krajobrazu historycznego w połączeniu z walorami przyrodniczymi w strefie rezerwatu przyrody Lipowiec oraz wzbogacenie ekspozycji skansenowskiej o kolejny obiekt architektury drewnianej. Waloryzacja zamku i poszerzenie ekspozycji w skansenie stanowiąc będą podstawę dla wykreowania nowej, atrakcyjnej oferty muzeum zintegrowanej z ofertą turystyczną Małopolski Zachodniej i regionu. Sposób realizacji: – wykonanie prac konserwatorskich i zabezpieczających w Zamku Lipowiec – odrestaurowanie powierzchni wystawienniczych w obrębie przykrytych murów zamkowych – translokacja i odtworzenie spichlerza z Bobrka na terenie Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego – wyposażenie obiektów dla nowych funkcji wystawienniczych/ edukacyjnych/ recepcyjnych/ magazynowych – aranżacja miejsca dla działań kulturalnych w obrębie przedzamcza i międzymurza – prace porządkowe i estetyzujące przestrzeń wokół muzeum – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości zabytkowych obiektów oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – wdrożenie nowej oferty programowej dla Zamku Lipowiec (miejsca, które w unikalny sposób pokazuje, jak historia regionu jest związana z historią Polski) oraz udostępnienie dla działalności kulturalnej spichlerza z Bobrka (stanowiącego przykład obiektu przemysłu ludowego zachowanego w bardzo dobrym stanie, co jest rzeczą rzadko spotykaną), pozwoli na zbudowanie wielowątkowej historii, pokazującej, na przykładzie Krakowiaków Zachodnich, życie Małopolan.
Komplementarność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa</i>
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2019
Operator / Koordynator	Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury

	– podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2019: ± 2 500,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2019: ± 820,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 1 680,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.1.5 REMONT KONSERWATORSKI I MODERNIZACJA ZABYTKOWEGO OBIEKTU STANOWIĄCEGO SIEDZIBĘ KRAKOWSKIEJ FILHARMONII
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się realizację przedsięwzięcia, które z jednej strony obejmuje prace konserwatorskie, restauratorskie, zabezpieczające przed zniszczeniem oraz roboty budowlane prowadzone w obiekcie zabytkowym położonym na terenie historycznego centrum miasta Krakowa uznanym przez Prezydenta RP za Pomnik Historii, z drugiej strony – stwarza warunki do rozwoju działalności związanej z kulturą i dziedzictwem kulturowym i tworzenia nowych form uczestnictwa w kulturze, adresowanych do nowych grup odbiorców. Zakłada się, iż działalność ta stanowić będzie nową jakość w stosunku do oferty dotychczasowej, wpływając na poprawę standardu, różnorodności i dostępności do oferty kulturalnej w regionie, tworząc warunki dla edukacji kulturalnej, przyczyniając się do wzrostu kompetencji kulturowych i kreatywnych. Zakłada się również, iż wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych będzie miało pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oferty oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni jej pozycję wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie.
Cel realizacji	– poprawa stanu zachowania obiektu zabytkowego położonego na terenie historycznego centrum miasta Krakowa uznanym przez Prezydenta RP za Pomnik Historii – wykreowanie przestrzeni dla rozwoju programowej: modernizacja i poprawa funkcjonalności przestrzeni oraz poprawa warunków akustycznych, w efekcie – znacząca poprawa jakości dostępu do wysokiej jakości oferty w dziedzinie muzyki symfonicznej, kameralnej i chóralnej – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego

	instytucji – wzmocnienie funkcji metropolitalnych Krakowa poprzez podniesienie dostępności i standardów uczestnictwa w kulturze wysokiej
Zakres rzeczowy	– remont konserwatorski obiektu zabytkowego przy ul. Zwierzynieckiej 1 w Krakowie – wprowadzenie rozwiązań służących poprawie funkcjonalności obiektu, m.in. poprzez rozbudowę widowni wraz z zapleczem socjalnym i technicznym dla obsługi wydarzeń kulturalnych – wprowadzenie rozwiązań służących poprawie warunków akustycznych – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektu/instytucji – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości zabytku oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – rozwinięcie dotychczasowej oferty, zarówno w zakresie koncertów muzyki symfonicznej, kameralnej i choralnej, jak i oferty edukacyjnej sprzyjającej kształtowaniu postaw i kompetencji kulturowych i kreatywnych, poszukiwanie nowych form uczestnictwa i nowych grup odbiorców
Komplementarność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych</i> oraz Działania 2.1 <i>Wzmacnianie osobowości metropolii</i>
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2017
Operator / Koordynator	Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania instytucji – podmioty gospodarcze w otoczeniu instytucji, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z instytucją
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2017: ± 13 700,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2017: ± 2 055,00 tys. zł
Przewidywane źródła	– POIŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury: ± 11 645,00 tys. zł (maksymalna wartość

finansowania	dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego
Przedsięwzięcie	1.1.6 STWORZENIE MIĘDZYMUZEALNEGO CENTRUM KONSERWACJI I MAGAZYNOWANIA MUZEALIÓW W NOWEJ HUCIE
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się stworzenie międzymuzealnego centrum magazynowania i konserwacji muzealiów z użyciem najnowszych technologii, które jednocześnie wpisywać się będzie w ideę tzw. „inteligentnego miasta”. Centrum ma powstać na byłych terenach ArcelorMittal Poland. Stanowić będzie część szerszego założenia pod nazwą „nh2”, realizowanego między innymi na obszarze około 300 hektarów terenów przemysłowych, zbędnych do prowadzenia obecnej działalności przez ArcelorMittal Poland. Projekt „nh2” stanowi natomiast część przedsięwzięcia „Kraków - Nowa Huta Przyszłości”, zakładającego rewitalizację kilku tysięcy hektarów w Nowej Hucie.
Cel realizacji	– realizacja pilotażowego w Polsce projektu „chłodnego magazynu” i opracowanie „know-how” dla kolejnych tego typu budynków w innych regionach – stworzenie pierwszego w kraju tego typu obiektu w technologii pasywnej, z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań technologicznych, zapewniających komfortowe i bezpieczne warunki przechowywania muzealiów zgodnie z najnowszymi standardami, przy jednoczesnym ograniczeniu zużycia energii oraz ograniczeniu kosztów inwestycji i eksploatacji – stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia nowoczesnej działalności konserwatorskiej, naukowo-badawczej oraz edukacyjnej – zwolnienie powierzchni magazynowej w obiektach położonych w centrum Krakowa, które można wykorzystać na cele kulturalne i społeczne – wzmacnianie procesów rewitalizacji dzielnicy Nowa-Huta – realizacja elementu kompleksowego programu reindustrializacji obszaru kombinatu metalurgicznego historycznej Huty im. T. Sendzimira w ramach projektu „nh2”, w kierunku sektora nowoczesnych technologii, inteligentnego miasta i usług społecznych
Zakres rzeczowy	Stworzenie wspólnego dla różnych instytucji (muzeów i właścicieli kolekcji dzieł sztuki), nowoczesnego, specjalistycznego kompleksu konserwatorsko-magazynowego, wraz z programem naukowym i edukacyjnym. Istotą projektu jest jego wielowymiarowość, wyrażająca się w różnorodności instytucji i zbiorów, jak i współistnieniu przestrzeni magazynowych, pracowni konserwatorskich i badawczych oraz przestrzeni dla nowatorskich działań kulturalnych i edukacyjnych. Planowane jest wybudowanie dwóch kompleksów: nowoczesnego magazynu (budynek A) oraz wielofunkcyjnych pracowni – konserwatorskich, digitalizacyjnych naukowych, edukacyjnych (budynek B). Zakłada się także plenerowe wykorzystanie przestrzeni wokół dla funkcji kulturalnych i społecznych.

	Przedsięwzięcie realizowane w partnerstwie projektowym.
Komplementarność (katalog otwarty)	– działania w ramach projektu „nh2” – działania w ramach projektu „Kraków - Nowa Huta Przyszłości” – Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej – Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ ośrodek dziedzictwa kultury niematerialnej – Przedsięwzięcie 1.3.1 Kraków - Nowa Huta _ rewitalizacja „starej” Nowej Huty – przedsięwzięcia w ramach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020 związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego i usług elektronicznych, szczególnie Działanie H. Rozwój treści cyfrowych, Przedsięwzięcie H.1. Rozwój treści cyfrowych i bezpieczeństwo danych (zakres przedsięwzięcia obejmuje między innymi digitalizację archiwaliów, muzealiów, dzieł sztuki, materiałów piśmienniczych i audiowizualnych; utworzenie i rozwój systemów prezentujących zasoby cyfrowe, w tym między innymi biblioteki cyfrowe i wirtualne muzea; tworzenie i rozwój infrastruktury dla zasobów cyfrowych, w tym sieci bezpiecznych magazynów danych/repozytoriów cyfrowych; rozwój i integracja baz danych, w tym zawierających treści zdigitalizowane i cyfrowe)
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2020
Operator / Koordynator	Muzeum Narodowe w Krakowie (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– instytucje kultury posiadające zbiory o charakterze muzealnym – krakowskie uczelnie wyższe posiadające zbiory o charakterze muzealnym – Wojewoda Małopolski – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Województwo Małopolskie – Gmina Miejska Kraków – Kraków – Nowa Huta Przyszłości S.A.
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2020: ± 80 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2020: ± 8 000,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– środki europejskie: POIS 2014-2020/ POIR 2014-2020: ± 18 000,00 tys. zł – budżet Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – budżet Gminy Miejskiej Kraków – budżet Województwa Małopolskiego – środki własne instytucji tworzących konsorcjum dla budowy

	międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie
Przedsięwzięcie	1.1.7 ŚWIADECTWO DLA PRZYSZŁOŚCI _ OCHRONA MIEJSCA PAMIĘCI KL PŁASZÓW
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.1	Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach i dobrach kultury współczesnej
Część projektowa	
Założenie	Były niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny Płaszów w Krakowie, który stał się miejscem męczeństwa ponad 25 tys. więźniów, jest obszarem o szczególnych wartościach historycznych, kulturowych, krajobrazowych i przyrodniczych. W tym kontekście, miejsce to wchodzi w skład trójkąta poświęconego pamięci męczeństwa Żydów w czasie II Wojny Światowej, wraz z Placem Bohaterów Getta i Fabryką Emalia (w czasie okupacji Fabryką Schindlera). Na terenie o powierzchni 38 hektarów, wpisanym do rejestru zabytków i objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego obszaru „Krzemionki”, znajdują się ruiny zabudowy i pozostałości układu komunikacyjnego byłego Obozu Płaszów, pojedyncze maceby na terenie cmentarzy żydowskich oraz wyrobiska po kamieniołomach.
Cel realizacji	W celu trwałego upamiętnienia ważnego dla światowego dziedzictwa miejsca po byłym nazistowskim obozie w Krakowie Płaszowie, zasadnym jest zagospodarowanie tego terenu w taki sposób, aby powstało miejsce pamięci, pełniące funkcję kontemplacyjną, jak również parkową i edukacyjną, stosownie do koncepcji wyłonionej w konkursie urbanistyczno-architektonicznym zorganizowanym i rozstrzygniętym przez Gminę Miejską Kraków.
Zakres rzeczowy	Przewiduje się planowe wykonywanie założeń koncepcji upamiętnienia miejsca byłego KL Płaszów, w oparciu o projekt budowlany (pozwolenie na budowę uzyskane w 2014 roku) opracowany z wykorzystaniem wizji krakowskiego biura projektowego Grupa Proxima, nagrodzonej w rozstrzygniętym w 2007 roku konkursie architektonicznym na zagospodarowanie tego terenu. Na terenie wpisanym do rejestru zabytków – dawnym terenie Obozu Płaszów działania inwestycyjne będą zmierzać w kierunku uporządkowania i oznakowania terenu oraz wprowadzenia elementów architektonicznych o małym stopniu ingerencji, które pozwolą łatwo zidentyfikować zarówno teren cmentarzy żydowskich, jak i poszczególne części terenu dawnego obozu. Kierując się zasadą zachowania autentyczności miejsca oraz zgodności z tradycyjnym prawem dla cmentarzy żydowskich przyjęto, jako podstawową zasadę ograniczenie do minimum ingerencji w zastaną przestrzeń krajobrazowo - kulturową. Na terenie dawnego obozu nie planuje się wznoszenia nowej zabudowy ani prowadzenia prac ziemnych. Planowane jest uczytelnienie zarysów miejsc i obiektów byłego obozu (placu apelowego, baraków i innych budynków) oraz odtworzenie funkcjonującego niegdyś układu dróg wewnętrznych. W zakresie elementów małej architektury projektowane jest odtworzenie przebiegu granic dawnych cmentarzy żydowskich. ¹⁰⁹

¹⁰⁹ Na podstawie: *Projekt zagospodarowania terenu byłego obozu Płaszów w Krakowie – Pomnik Męczeństwa*

	Prace związane z zagospodarowaniem terenu w celu zachowania, utrwalenia i uczynienia pozostałości byłego nazistowskiego obozu koncentracyjnego prowadzone są od 2012 roku.
Komplementarność (katalog otwarty)	– projekty dotyczące konserwacji i rewaloryzacji najcenniejszych, zabytkowych nekropolii i miejsc pamięci
Formuła realizacji	O – zadanie w sferze oddziaływania: funkcjonalnie niezależne od administracji regionalnej WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Gmina Miejska Kraków reprezentowana przez Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie we współpracy z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Małopolski Urząd Wojewódzki – Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – Ogółem 2015-2020: ± 30 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 6. <i>Dziedzictwo regionalne</i> , Działanie 6.1 <i>Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego</i> , Poddziałanie 6.1.1 <i>Ochrona i opieka nad zabytkami</i> : ± 8 000,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – budżet Gminy Miejskiej Kraków – budżet Gminy Wyznaniowej Żydowskiej – Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa – Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego <i>Dziedzictwo kulturowe</i> , Priorytet <i>Miejsca Pamięci Narodowej</i>

Działanie 1.2 Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych

Przedsięwzięcie	1.2.1 ADAPTACJA ZESPOŁU ZABYTKÓW MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO DLA OPTIMALIZACJI POTENCJAŁU EDUKACYJNEGO, EKONOMICZNEGO I PROMOCYJNEGO ETNOGRAFII MAŁOPOLSKIEJ
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych

Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Projekt obejmuje adaptację zespołu zabytków, którymi zarządza Muzeum Etnograficzne w Krakowie dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej. Obiekty te położone są na terenie historycznego centrum miasta Krakowa, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO. Zmiany, jakie zachodzą w Muzeum Etnograficznym w Krakowie od roku 2008, wywołały rosnące zainteresowanie dziedzictwem etnografii, które staje się inspiracją dla budowania tożsamości indywidualnej i środowiskowej. Zakłada się zwolnienie powierzchni magazynowych w zabytkowych, położonych w centrum miasta, budynkach muzeum oraz wykorzystanie tej przestrzeni dla stworzenia miejsca interpretacji kultur, z nową skalą działań o wymiarze edukacyjnym, ekonomicznym i promocyjnym, inspirowanych dziedzictwem kulturowym. Zmiany te mają ambicję przyczynić się do rozwoju kapitału społecznego, wspierając odbiorców w uzyskaniu kompetencji, których wymaga współczesna cywilizacja, takich jak samodzielne myślenie i komunikowanie, rozwój wyobraźni i inicjatywności, świadomość własnych korzeni. Nowa oferta programowa będzie także przeciwdziałać wykluczeniu i rozwarstwieniu społecznemu. Wzmocni równocześnie kapitał ekonomiczny muzeum oraz włączy dziedzictwo kulturowe w korzystne procesy gospodarcze. Całość prac złoży się na powstanie silnego ośrodka promocji dziedzictwa kulturowego w zabytkowej części Krakowa (strefa UNESCO), związanego z Krakowem i regionem. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej muzeum, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– sfinalizowanie prac nad poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych przy ul. Krakowskiej 46 oraz przy placu Wolnica 1, położonych na terenie historycznego centrum miasta Krakowa, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO – wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum: modernizacja oraz dwukrotne powiększenie przestrzeni ekspozycyjnych, modernizacja i trzykrotne poszerzenie przestrzeni edukacyjnych, uruchomienie nowych przestrzeni recepcyjnych – podniesienie atrakcyjności otoczenia muzeum – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej
Zakres rzeczowy	Osie projektu to: nowa, markowa wystawa stała, ukazująca zbiory dotąd niepokazywane, stworzona według nowoczesnych standardów wystawienniczych; nowe przestrzenie dla rozwoju funkcji edukacyjnych oraz wprowadzenie funkcji partycypacyjnych (projekty i wystawy współtworzone z odbiorcą); nowe przestrzenie recepcyjne (zwiększenie powierzchni szatni, wprowadzenie sklepiu i kawiarni) dla wzmocnienia potencjału ekonomicznego muzeum. Istotnym elementem projektu są działania waloryzujące i ożywiające przestrzeń wokół muzeum (Plac Wolnica). Sposób realizacji: – prace remontowo-konserwatorskie w ratuszu przy placu Wolnica 1 oraz budynku przy ul. Krakowskiej 46, w tym przystosowanie budynku przy ul.

	Krakowskiej 46 (miejsca wystaw czasowych oraz biblioteki) do potrzeb osób niepełnosprawnych, optymalizacja kosztów eksploatacji budynków oraz uruchomienie w podziemiach ratusza przy placu Wolnica 1 przestrzeni pod usługi gastronomiczne (możliwość wynajmu) – zmiany przestrzenne w obydwu budynkach związane z nowymi funkcjami wystawienniczymi, edukacyjnymi i recepcyjnymi, aranżacja i wyposażenie tych przestrzeni – dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektu/instytucji – realizacja programu konserwatorskiego dla obiektów przewidzianych na nową wystawę stałą lub wystawy wirtualne – waloryzacja otoczenia zabytku (iluminacja ratusza, zagospodarowanie przestrzeni placu Wolnica w formie małej/ mobilnej architektury o wysokich walorach użytkowych i artystycznych) – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – wdrożenie w nowych/ zmodernizowanych przestrzeniach oferty, która wykorzystuje i rozwija kapitał kulturowy miejsca, odpowiada na potrzeby i potencjały rozwojowe muzeum, a zarazem podejmuje współczesne wyzwania cywilizacyjne: wzmacnia kompetencje kulturowe, kreatywne i cywilizacyjne odbiorców, ucząc życia w sposób twórczy, otwarty na innych, aktywny, refleksyjny
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie – Przedsięwzięcie 1.2.1 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ ośrodek dziedzictwa kultury niematerialnej
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 9 285,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2020: ± 1 868,80 tys. zł

Przewidywane źródła finansowania	– POiŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. <i>Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury</i>: ± 7 416,30 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego
---	---

Przedsięwzięcie	1.2.2 UDOSTĘPNIANIE ZASOBÓW DZIEDZICTWA _ UTWORZENIE OŚRODKA DZIEDZICTWA KULTURY NIEMATERIALNEJ
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Relacja pomiędzy przeszłością a przyszłością nie ogranicza się dzisiaj do kwestii zabytków i ich ochrony. Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego¹¹⁰ definiuje pojęcie niematerialnego dziedzictwa kulturowego jako obejmującego praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo kulturowe Małopolski to ogromna, budowana przez wieki przestrzeń duchowa i materialna, przejawiająca się w barwnej mozaice występujących tu obrzędów, zwyczajów, obyczajów, melodii, tańców, przyśpiewek, strojów, gwary, rodzajów zdobnictwa czy budownictwa. Tego ogromnego kulturowego kapitału nie można utracić, trzeba stwarzać warunki, aby mógł się rozwijać i pomnażać, inspirować do działania. Zakłada się stworzenie specjalistycznych struktur zajmujących się ochroną i promocją niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu oraz kształceniem kadr, które będą potrafiły przełożyć bogactwo duchowego dziedzictwa na nowe aktywności sprzyjające indywidualnemu rozwojowi oraz budowaniu więzi społecznych i poczucia tożsamości, a także na inspirujące działania wykorzystujące zasoby dziedzictwa dla wzmocnienia potencjału ekonomicznego regionu (np. poprzez rozwój branż związanych z turystyką, projektowaniem graficznym, wzornictwem przemysłowym, projektowaniem mody, przemysłem gier komputerowych etc.). Przedsięwzięcie wpisuje się w program działań zmierzających do stworzenia wizerunku Małopolski jako regionu, w którym kultura oparta jest na żywej relacji pomiędzy współczesnością a dziedzictwem przeszłości. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej instytucji, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– wykreowanie przestrzeni, poprzez konserwację i adaptację zabytkowego zespołu dworsko-parkowego, dla stworzenia specjalistycznych struktur zajmujących się ochroną i promocją niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu – budowanie świadomych relacji z dziedzictwem kultury niematerialnej regionu i odpowiedzialności za utrzymanie jego przejawów, które mogą być

¹¹⁰ Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sporządzona w Paryżu, 17 października 2003 roku (Dz.U. 2011 nr 172 poz. 1018), <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20111721018>

	uznawane za zbiór możliwości i potencjał kształtujący tożsamość, postawy ludzkie i obywatelskie, ochrona i promocja zasobów tego dziedzictwa – wprowadzanie nowej jakości do dotychczasowych form działalności tzw. upowszechnieniowych instytucji kultury (domy, centra i ośrodki kultury) oraz stymulowanie, poprzez działalność inspirująco-doradczą, atrakcyjnych dla współczesnego odbiorcy sposobów upowszechniania i prezentowania kultury ludowej, w tym z wykorzystaniem nowych technologii i mediów elektronicznych, oraz włączania dziedzictwa w korzystne procesy gospodarcze – wzmocnienie roli i pozycji instytucji w procesie budowania tożsamości miasta i regionu – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego instytucji – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej
Zakres rzeczowy	W przestrzeniach zabytkowego zespołu dworsko-parkowego utworzony zostanie ośrodek dziedzictwa kultury niematerialnej. Zakres prac inwestycyjnych obejmuje: prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowym dworze, remont i rozbudowę budynku mieszkalnego (obecnie pustostan znajdujący się na skraju parku), odtworzenie zabudowań podworskich. Zabytkowy park zostanie zrewitalizowany, ogrodzony i zagospodarowany na cele rekreacyjne i kulturalne. Przewiduje się stworzenie pracowni specjalistycznych i pomieszczeń dla działalności programowej. Zakłada się powstanie pracowni: etnograficznej, etnomuzykologicznej, etnochoreograficznej, sztuki ludowej i rzemiosła artystycznego, edukacji regionalnej z powierzchnią biurową i salą wielofunkcyjną, pracowni digitalizacji archiwalnych zbiorów fonograficznych, fotograficznych i audiowizualnych, studia nagrań, archiwum niematerialnego dziedzictwa kulturowego Małopolski oraz specjalistycznej biblioteki. Działalność ośrodka ukierunkowana na pracę z „żywą” kulturą regionalną, obejmować może między innymi: – współpracę z instytucjami i organizacjami w zakresie dokumentowania i opracowywania najistotniejszych elementów i zjawisk w zakresie kultury i sztuki ludowej (różne instytucje i organizacje posiadają zbiory archiwalne w postaci dokumentacji filmowej, fonograficznej i fotograficznej wielu autentycznych wydarzeń i zachowań kulturowych dawnej wsi, wywiadów, wykładów o unikatowej już dziś wartości) – kształcenie i doskonalenie kadry instruktorskiej amatorskiego ruchu artystycznego, działalność inspirująco-doradczą w tym zakresie – doskonalenie i popularyzowanie twórczości artystycznej, folkloru i sztuki ludowej poprzez organizowanie festiwali, konkursów, przeglądów, projektów promocyjnych etc. opartych na żywej relacji pomiędzy współczesnością a dziedzictwem przeszłości, na wysokim poziomie artystycznym i organizacyjnym – działalność w obszarze wykorzystywania małopolskich tradycji dla wzmocnienia potencjału ekonomicznego regionu, w tym wykorzystywania regionalnych wzorów i motywów we wzornictwie i projektowaniu w celu, między innymi, podnoszenia jakości pamiątek regionalnych (przykładowe działania: współpraca z Małopolskim Centrum Kreatywności i Dizajnu, opracowywanie i upowszechnianie katalogów inspiracji, propagowanie dobrych praktyk, organizacja konkursów na najciekawsze produkty regionalne, tradycyjne etc.) – upowszechnianie interesujących zjawisk kulturotwórczych, tworzenie i inspirowanie projektów promujących regionalne dziedzictwo niematerialne

	i oryginalne zjawiska kulturowe w ciekawej, nowoczesnej formule, wraz z użyciem nowych technologii
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie – Przedsięwzięcie 1.2.1 Adaptacja zespołu zabytków muzeum etnograficznego dla optymalizacji potencjału edukacyjnego, ekonomicznego i promocyjnego etnografii małopolskiej – Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2017
Operator / Koordynator	Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– liderzy i uczestnicy społecznego ruchu artystycznego – regionalne i lokalne instytucje kultury: ośrodki, muzea, biblioteki, archiwa – narodowe instytucje kultury: Narodowy Instytut Dziedzictwa, Instytut Muzyki i Tańca, Narodowy Instytut Audiowizualny – jednostki naukowe: Instytut Oskara Kolberga, Instytut Sztuki PAN, wydziały humanistyczne uczelni wyższych
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2017: ± 8 120,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2017: ± 2 770,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 3 100,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – środki WFOŚiGW – budżet Województwa Małopolskiego
Przedsięwzięcie	1.2.3 REWALORYZACJA I KONSERWACJA ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW: DOM GOTYCKI I DOM SIERADZKIEGO W NOWYM SĄCZU NA CELE MUZEALNE
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych

Część projektowa	
Założenie	Kluczowym założeniem jest „unowocześnienie” muzeum – w wymiarze infrastrukturalnym i, co najważniejsze, ideowo-merytorycznym, widocznym w wizji, ofercie i sposobie zarządzania instytucją. Zakłada się realizację przedsięwzięcia, które z jednej strony obejmuje prace konserwatorskie, restauratorskie, zabezpieczające przed zniszczeniem oraz roboty budowlane prowadzone w obiekcie zabytkowym oraz remont i adaptację nieużytkowanego obecnie obiektu na cele działalności kulturalnej, z drugiej strony – stanowi impuls i stwarza warunki do zmiany/ rozszerzenia/ wprowadzenia nowej działalności związanej z kulturą i dziedzictwem kulturowym. Zakłada się również, iż wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych funkcji w obiektach muzeum będzie miało pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oferty oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie.
Cel realizacji	– wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum: poprawa stanu zachowania obiektu zabytkowego przy ul. Lwowskiej 3 w Nowym Sączu oraz poprawa funkcjonalności i modernizacja przestrzeni muzealnych – podniesienie standardów zarządzania dziedzictwem oraz oferty muzealnej, czego efektem będzie znacząca poprawa jakości dostępu do zasobów dziedzictwa – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – wzmocnienie roli i pozycji muzeum w procesie budowania tożsamości miasta i regionu oraz wspieraniu ich rozwoju poprzez tworzenie jakościowej oferty turystyki kulturowej
Zakres rzeczowy	– remont konserwatorski zabytkowego tzw. Domu Gotyckiego przy ul. Lwowskiej 3, siedziby Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu – remont i adaptacja tzw. Domu Sieradzkiego przy ul. Lwowskiej 59 na cele Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu – wprowadzenie rozwiązań służących poprawie funkcjonalności tych obiektów, zmiany przestrzenne w obydwu budynkach związane z nowymi funkcjami, aranżacja i wyposażenie tych przestrzeni – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektu/instytucji – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości zabytku oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej w zakresie prezentacji historii, kultury i sztuki z terenu Sądeckizny, z uwzględnieniem jej historycznej wielokulturowości
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.2.2 Udostępnianie zasobów dziedzictwa _ utworzenie ośrodka dziedzictwa kultury niematerialnej – Przedsięwzięcie 1.3.3 Regeneracja _ przestrzenne, społeczne i ekonomiczne procesy odnowy Nowego Sącza
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną

	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2017
Operator / Koordynator	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2017: ± 6 150,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2017: ± 1 546,50 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego: • w zakresie Domu Gotyckiego przy ul. Lwowskiej 3 – Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 1 887,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • w zakresie Domu Sieradzkiego przy ul. Lwowskiej 59 – Poddziałanie 6.1.3 Rozwój instytucji kultury oraz udostępnianie dziedzictwa kulturowego, typ projektu A. Rozwój infrastruktury instytucji kultury: ± 1 593,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 55% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego – środki własne operatora

Przedsięwzięcie	1.2.4 REWALORYZACJA, KONSERWACJA I ROZSZERZENIE PUBLICZNYCH FUNKCJI ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW MUZEUM OKRĘGOWEGO W TARNOWIE
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się, iż efektem realizacji przedsięwzięcia będzie nie tylko poprawa stanu technicznego i estetycznego infrastruktury, ale także faktyczne zwiększenie potencjału oferty programowej muzeum, poprzez jej rozszerzenie, podniesienie jej atrakcyjności, wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie

	nowych. Prace remontowe i rewaloryzacyjne, wprowadzające rozwiązania architektoniczne i funkcjonalne będą stanowić impuls dla rozwoju muzeum w wymiarze ideowo-merytorycznym, widocznym w wizji, ofercie i sposobie zarządzania instytucją. Stworzone zostaną warunki dla wdrożenia nowej, jakościowej oferty w obszarze kultury i dziedzictwa kulturowego. Zakłada się również, iż wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych funkcji w obiektach muzeum będzie miało pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oferty oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie.
Cel realizacji	– poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych i wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum poprzez kompleksowy remont konserwatorski renesansowych obiektów zabytkowych stanowiących siedzibę Muzeum Okręgowego w Tarnowie, modernizację i adaptację przestrzeni dotychczas nie wykorzystywanych na cele działalności kulturalnej (planowana powierzchnia przeznaczona na te cele ekspozycyjne jest niemal sześciokrotnie większa od dotychczasowej), bardziej racjonalne i efektywne zagospodarowanie przestrzeni, uzyskanie nowych powierzchni dla oferty edukacyjnej – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – wzmocnienie roli i pozycji muzeum w procesie budowania tożsamości miasta i regionu oraz wspieraniu ich rozwoju poprzez tworzenie jakościowej oferty turystyki kulturowej
Zakres rzeczowy	– remont konserwatorski trzech zabytkowych kamienice: Rynek 20 i 21 oraz Kapitulna 9, w tym: kompleksowa restauracja i konserwacja substancji zabytkowej, adaptacja poddasza dla zwiększenia powierzchni użytkowej, adaptacja pomieszczeń do rozszerzonej koncepcji ekspozycji stałej, wprowadzenie nowoczesnych technologii wystawienniczych i zabezpieczających – zmiany przestrzenne w obydwu budynkach związane z nowymi funkcjami wystawienniczymi, edukacyjnymi i recepcyjnymi, aranżacja i wyposażenie tych przestrzeni, dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektu/instytucji – realizacja programu konserwatorskiego dla obiektów przewidzianych na nową wystawę stałą lub wystawy wirtualne – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości zabytku oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – wdrożenie nowej oferty programowej, wspólnej dla budynków przy tarnowskim rynku: program publicznego udostępniania zbiorów w swej treści merytorycznej powiązany przede wszystkim z dziejami miasta Tarnowa w szerokim kontekście historii regionu, w której podkreśla się specyfikę wielokulturowości
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.3.5 Nowe przestrzenie zdarzeń _ zrównoważony rozwój Tarnowa poprzez kompleksową rewitalizację

Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2017
Operator / Koordynator	Muzeum Okręgowe w Tarnowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2017: ± 8 090,45 tys. zł¹¹¹
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2017: ± 1 810,59 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 6 279,86 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.2.5 WALORYZACJA ZABYTKOWEGO GMACHU GŁÓWNEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W KRAKOWIE DLA WZMOCNIENIA FUNKCJI MUZEALNYCH
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Kompleks zabudowań Muzeum Archeologicznego w Krakowie położony jest na terenie historycznego centrum miasta Krakowa, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO. Stan techniczny budynków wymaga gruntownego remontu konserwatorskiego i budowlanego. Przeprowadzenie kompleksowych prac konserwatorskich pozwoli na zabezpieczenie zabytkowych obiektów, natomiast wykonanie prac budowlanych

¹¹¹ Wartość nie uwzględnia nakładów finansowych z lat 2013-2014 w wysokości 519,55 tys. zł

	z adaptacją poddasza pozwoli na pozyskanie nowych powierzchni, z przeznaczeniem głównie na cele wystawowe i edukacyjne. Poprawa stanu technicznego i estetycznego infrastruktury, zwiększenie i reorganizacja przestrzeni ekspozycyjnych i edukacyjnych stworzy warunki dla wzmocnienia potencjału oferty programowej muzeum, umożliwi jej rozszerzenie i podniesienie jej atrakcyjności. Zakłada się również, iż wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych funkcji w obiektach muzeum będzie miało pozytywny wpływ na wzrost liczby i różnicowanie grup uczestników oferty oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej muzeum, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych położonych na terenie historycznego centrum miasta Krakowa, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO – wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum: dostosowanie obiektów do współczesnych standardów obsługi ruchu turystycznego, bardziej racjonalne i efektywne zagospodarowanie przestrzeni obiektów i ogrodu, podniesienie funkcjonalności i standardu miejsca dla prowadzenia działalności kulturalnej, pozyskanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych i edukacyjnych oraz uruchomienie nowych przestrzeni recepcyjnych – wzmocnienie roli i pozycji muzeum jako ośrodka badawczego, opiniotwórczego, ale przede wszystkim upowszechniającego i popularyzatorskiego w zakresie odczytywania archeologicznych znaków dziedzictwa kulturowego – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej
Zakres rzeczowy	– kompleksowy remont konserwatorski zabytkowych obiektów muzeum – zmiany przestrzenne związane z nowymi funkcjami wystawienniczymi, edukacyjnymi i recepcyjnymi: po uzyskaniu powierzchni wystawienniczych na poddaszu i zaprojektowaniu tam nowej wystawy stałej, uwolnione zostaną przestrzenie wystawowe w obecnych salach ekspozycyjnych, które zostaną zaadaptowane do rozszerzonej koncepcji ekspozycji stałej; po przeniesieniu pracowni konserwatorskiej na zaadaptowane poddasze, uwolniona zostanie znaczna przestrzeń, która zostanie przeznaczona na cele edukacyjne; budowa pawilonu recepcyjnego, w postaci lekkiej konstrukcji przeszklonej na ogród i wawelskie wzgórze, znacząco podniesie funkcjonalność całego kompleksu – wykonanie prac konserwatorskich i rekonstruktorskich dla odtworzenia renesansowego ogrodu klasztornego wraz z przystosowaniem jego części do celów edukacyjnych i wydarzeń kulturalnych: zakłada się między innymi przygotowanie oferty edukacyjnych zajęć plenerowych w odnowionym ogrodzie, co będzie możliwe dzięki zmianie przeznaczenia części piwnic z wyjściem do ogrodu; ogród będzie dostępny dla zwiedzających i będzie wykorzystywany dla realizacji przedsięwzięć kulturalnych; będzie też lepiej przystosowany do funkcji komercyjnych – w połączeniu z nowoczesną salą konferencyjno-kinową na zaadaptowanym poddaszu, ogród stanowić będzie atrakcyjną propozycję dla organizatorów prestiżowych wydarzeń

	– przeprojektowanie ekspozycji stałej (przy użyciu eksponatów obecnie przechowywanych w magazynach) wraz z przygotowaniem projektu nowych wystaw, wprowadzenie nowoczesnych technologii wystawienniczych – dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/institucji – wykonanie remontu nawierzchni dziedzińca wewnętrznego wraz z remontem znajdujących się pod jego powierzchnią magazynów i składnic zbiorów; adaptacja dziedzińca wewnętrznego na potrzeby działalności kulturalnej i edukacyjnej poprzez uporządkowanie zieleni – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości zabytku oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – rozwój oferty wystawienniczej, silnie osadzonej w wielowarstwowej narracji (społecznej, politycznej, przyrodniczej i geograficznej), prezentującej unikatowe zabytki archeologiczne stanowiące ważne narzędzie poznawcze dla współczesnego człowieka oraz wdrożenie komplementarnego programu edukacyjnego
Komplementar ność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych</i> oraz Działania 2.1 <i>Wzmacnianie osobowości metropolii</i>
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2019
Operator / Koordynator	Muzeum Archeologiczne w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2019: 32 395,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2019: 4 200,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– POIŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. <i>Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury</i>: ± 27 535,75 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych)

	– Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa – budżet Województwa Małopolskiego – środki własne operatora
Przedsięwzięcie	1.2.6 REWALORYZACJA ZESPOŁU ZABYTKOWYCH BUDOWLI INŻYNIERYJNYCH DAWNEGO LOTNISKA RAKOWICE-CZYŻYNY Z ADAPTACJĄ NA POTRZEBY MUZEUM LOTNICTWA POLSKIEGO W KRAKOWIE
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Muzeum Lotnictwa Polskiego stanowi unikatowy w skali kraju przykład połączenia miejsca, krajobrazu, budowli i zbiorów, których łączność definiuje misję i cele działania instytucji. Efektem przedsięwzięcia będzie odbudowa klimatu lotniska, jednego z najstarszych w Europie, oraz uzyskanie unikatowej wartości i efektu zgodności ekspozycji na różnych poziomach i w różnych skalach wielkości – od skali oryginalnych eksponatów, poprzez budowlę, po skalę krajobrazową. Prace remontowe, rewaloryzacyjne i budowlane przy zabytkowych obiektach muzeum, a także prace związane z uporządkowaniem i waloryzacją przestrzeni dawnego lotniska stworzą warunki dla rozwoju muzeum i wdrożenia oferty zbudowanej w oparciu o koncepcję muzeum narracyjnego, co jest zgodne ze światowymi tendencjami w muzealnictwie. Zakłada się również, iż wzbogacenie dotychczasowych funkcji lub wprowadzenie nowych funkcji w obiektach muzeum będzie miało pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oferty oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni pozycję muzeum wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej muzeum, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum: kompleksowy remont konserwatorski zabytkowych obiektów oraz rewaloryzacja terenu zabytkowego lotniska Rakowice-Czyżyny stanowiącego istotny element krakowskiego krajobrazu warownego – rozwój Lotniczego Parku Kulturowego, jako produktu turystycznego, wykreowanego w oparciu o <i>genius locci</i> byłego lotniska Rakowice-Czyżyny – podniesienie standardów zarządzania dziedzictwem oraz oferty muzealnej, czego efektem będzie znacząca poprawa jakości dostępu do zasobów dziedzictwa – wzmocnienie roli i pozycji muzeum jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, w tym poprzez jego rolę w procesie budowania tożsamości lokalnej i regionalnej oraz poprzez oddziaływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej Krakowa i regionu – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej

Zakres rzeczowy	– remont zabytkowych budowli lotniskowych – 6 obiektów: Hangar Główny, Kancelaria, Garaż nr 1, Garaż nr 2, Spadochroniarnia, Wartownia – stworzenie innowacyjnej ekspozycji stałej („Skrzydła i ludzie”) w oparciu o autorski, innowacyjny scenariusz oraz z wykorzystaniem multimedialnych technologii – konserwacja/rekonstrukcja wybranych unikatowych, historycznych samolotów i ich digitalizacja (efekt tych prac będzie wykorzystany dla potrzeb rozwoju nowej ekspozycji) – stworzenie aplikacji do systemu iOS, Android, pozwalającej zapoznać się z opisami poszczególnych statków powietrznych na terenie muzeum, skorzystać z leksykonu lotniczego oraz poznać szlaki tematyczne historii lotnictwa poza obszarem muzeum; druga aplikacja pozwalająca na zarządzanie wystawą – uporządkowanie i rewaloryzacja przestrzeni pomiędzy głównym hangarem ekspozycyjnym, zespołem garaży, granicą terenów Muzeum Lotnictwa Polskiego/ Lotniczego Parku Kulturowego a wałem izolacyjnym od strony północnej i wschodniej (zagospodarowanie terenu) – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/institucji – wprowadzenie rozwiązań służących wyeksponowaniu wartości obiektów/terenów zabytkowych oraz poprawie warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie ze sobą Lotniczy Park Kulturowy – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – stworzenie oferty innowacyjnej nie tylko w aspektach technologicznych (dbałość o dobór narzędzi oraz wycucie i umiejętność wykorzystywania nowych technologii są tu kluczowe), ale także (przede wszystkim) w warstwie ideowo-merytorycznej: w sposobie przekazywania treści, w poszukiwaniu nowych form uczestnictwa, w budowaniu relacji z otoczeniem, m.in.: realizacja nowej wystawy stałej „Skrzydła i ludzie”, odwołującej się zarówno do historii, jak i współczesności polskiego i światowego lotnictwa, opartej o autentyczne eksponaty lotnicze z wykorzystaniem nowych technologii; wdrożenie ścieżki edukacyjnej, dla której główną metodą poznawczą jest zasada gry terenowej, a ideą jest zachowanie równowagi elementów kulturowych i ekologicznych, jako równoważnych i suwerennych elementów dziedzictwa.
Komplementarność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych</i> oraz Działania 2.1 <i>Wzmacnianie osobowości metropolii</i>
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2018
Operator / Koordynator	Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące	– Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy

(katalog otwarty)	kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2018: ± 11 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2018: ± 1 100,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– POIŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury: ± 9 350,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego – środki własne operatora

Przedsięwzięcie	1.2.7 WZMOCNIENIE WARTOŚCI KULTUROWEJ I OBSZARU PIENIN _ POSZERZENIE MOŻLIWOŚCI PROGRAMOWYCH MUZEUM PIENIŃSKIEGO W SZLACHTOWEJ
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Wysoka atrakcyjność turystyczna Pienin i okolic Szczawnicy, potwierdzona dużym ruchem turystycznym zapewnia popyt na usługi w obszarze kultury i dziedzictwa kulturowego przygotowane w sposób nieszablony, nowoczesny, interdyscyplinarny i skutecznie komunikowany. Funkcjonalne zaplecze techniczne muzeum i atrakcyjnie zagospodarowany teren ułatwią działania programowe profilowane w zakresie etnograficznym, historycznym, przyrodniczym i artystycznym. Położenie geograficzne na pograniczu polsko - słowackim sprzyja tworzeniu partnerstw i wspólnej realizacji projektów z zakresu szeroko rozumianej kultury i dziedzictwa kulturowego, służących wzmocnieniu wartości kulturowej obszaru Pienin po obydwu stronach granicy. Zakłada się również, iż wysokiej jakości projekty realizowane w formule ponadregionalnej będą miały pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oferty muzeum oraz efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocnią jej pozycję wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego.
Cel realizacji	– poprawa warunków infrastrukturalnych dla tworzenia oferty muzealnej w zakresie prezentacji dziedzictwa kulturowego i naturalnego Pienin – pogranicza kultur, wyznań i narodowości – wzmocnienie roli i pozycji muzeum jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, w tym poprzez jego rolę w procesie wzmocniania spójności wewnątrzregionalnej, poprzez poprawę dostępności do wysokiej jakości oferty kulturalnej w regionie oraz budowanie szans miejsc mniej

	znanych, a bogatych w walory dziedzictwa kulturowego – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum
Zakres rzeczowy	– wyposażenie pomocniczego budynku magazynowo-technicznego – poprawa funkcjonalności otoczenia muzeum: zagospodarowanie terenu z wykorzystaniem elementów małej architektury, stworzenie miejsc postojowych dla zwiedzających – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – rozwój oferty, która odpowiada na potrzeby i potencjały rozwojowe instytucji oraz wykorzystuje i wzmacnia kapitał kulturowy miejsca dla nowych możliwości czerpania, wykorzystywania i redefiniowania treści kulturowych
Komplementarność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych</i> oraz Działania 2.1 <i>Wzmacnianie osobowości metropolii</i>
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2017-2019
Operator / Koordynator	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym partnerskie instytucje kultury z kraju i z zagranicy – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum – Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski (w ramach umowy o współpracy)
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2017-2019: 1 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2017-2019: 550,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020, Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza: ± 450,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych; założono dofinansowanie na poziomie 50% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.2.8 MODERNIZACJA SALI WIDOWISKOWEJ CENTRUM SZTUKI MOŚCICE
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się realizację przedsięwzięcia, które z jednej strony obejmuje prace związane z modernizacją istniejącej infrastruktury kultury, z drugiej strony – stanowi impuls i stwarza warunki do zmiany/ rozszerzenia/ wprowadzenia nowej działalności związanej z kulturą i dziedzictwem kulturowym, wpływając na poprawę standardu, różnorodności i dostępności do oferty kulturalnej w regionie, podniesienie jej atrakcyjności oraz tworząc warunki dla inteligentnego, zrównoważonego rozwoju. Działalność ta stanowić będzie nową jakość w stosunku do oferty dotychczasowej. Istotne jest zapewnienie możliwości korzystania z innowacyjnych form przekazu i jakościowego uczestnictwa w kulturze zróżnicowanym grupom odbiorców. Zakłada się również, iż wzbogacenie dotychczasowych funkcji będzie miało pozytywny wpływ na efektywność ekonomiczną instytucji, a także wzmocni jej pozycję wśród podmiotów działających na rynku usług przemysłów czasu wolnego w regionie. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej instytucji, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej instytucji w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych, artystycznych i interdyscyplinarnych, łączących różne dziedziny sztuki i różne formy ekspresji – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego instytucji – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej – wzmocnienie roli i pozycji instytucji w procesie budowania tożsamości Tarnowa oraz wspierania jego rozwoju poprzez tworzenie jakościowej oferty w obszarze kultury i sztuki
Zakres rzeczowy	– modernizacja sali widowiskowej w oparciu o projekt akustyczny i architektoniczny – zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych lub innych rozwiązań wpływających na poprawę efektywności funkcjonowania obiektu/instytucji – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej w zakresie udostępniania i popularyzowania sztuki profesjonalnej oraz edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę
Komplementarność (katalog otwarty)	– projekty animujące zjawiska w kulturze dla środowisk niezależnych, awangardowych, offowych, budujące wizerunek Tarnowa w oparciu o wysokiej jakości projekty w zakresie kultury i sztuki, szczególnie sztuki aktualnej

Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2016
Operator / Koordynator	Centrum Sztuki Mościce
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania instytucji, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – podmioty gospodarcze w otoczeniu instytucji, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z instytucją
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2016: ± 4 100,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2016: ± 2 100,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.3 Rozwój instytucji kultury oraz udostępnianie dziedzictwa kulturowego, typ projektu A. Rozwój infrastruktury instytucji kultury: ± 2 000,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 55% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.2.9 ROZWÓJ FUNKCJI SKANSENOWSKICH OBRAZUJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE ORAWY
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Współcześnie dziedzictwo postrzegane jest jako wartościowy zasób, w którym upatruje się szansę rozwoju kraju czy regionu. Obejmuje ono dziedzictwo materialne oraz dziedzictwo niematerialne, które przejawia się w tradycjach i przekazach ustnych, języku, sztukach widowiskowych, zwyczajach, rytuałach i obrzędach świątecznych, wiedzy i praktykach dotyczących przyrody i wszechświata, a także w umiejętnościach związanych z rzemiosłem tradycyjnym. Dla współczesnej interpretacji dziedzictwa istotna jest rozwinięta współpraca międzyregionalna i międzykulturowa. Zakłada się stworzenie partnerstwa w skali ponadregionalnej w celu wymiany doświadczeń, wspólnych badań oraz tworzenia

	wspólnej oferty kulturalnej i edukacyjnej zakorzenionej w dziedzictwie regionalnym, poszukującej szerokich kontekstów dla ochrony i promocji kultury lokalnej. Zakłada się również ochronę i zabezpieczenie wybranych obiektów zabytkowych oraz ich adaptację na potrzeby ścieżek edukacyjnych. Efektem realizacji przedsięwzięcia będzie wzrost konkurencyjności muzeum w wymiarze ponadregionalnym, a zwiększenie potencjału oferty programowej będzie miało pozytywny wpływ na wzrost liczby i zróżnicowanie grup uczestników oferty oraz efektywność ekonomiczną instytucji. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej muzeum, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– budowanie świadomych relacji z dziedzictwem kultury niematerialnej regionu i odpowiedzialności za utrzymanie jego przejawów, które mogą być uznawane za zbiór możliwości i potencjał kształtujący tożsamość, postawy ludzkie i obywatelskie, ochrona i promocja zasobów tego dziedzictwa – promocja tradycyjnego rzemiosła i tradycyjnych wzorów, mogących stanowić inspirację dla współczesnych projektantów poszukujących etnograficznych odwołań i kontekstów – poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych i wykreowanie przestrzeni dla rozwoju oferty programowej muzeum – wzrost spójności wewnątrzregionalnej poprzez poprawę dostępności do wysokiej jakości oferty kulturalnej w regionie oraz budowanie szans miejsc mniej znanych, a bogatych w walory dziedzictwa kulturowego – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego muzeum – stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą oferty programowej
Zakres rzeczowy	– przeprowadzenie badań terenowych na Orawie po stronie polskiej i słowackiej, obejmujących tematykę przemysłów chłopskich, tradycyjnych rzemiosł i codziennych zajęć gospodarskich – organizacja konferencji naukowych będących efektem badań, kwerend, studiów źródłowych i stworzonej na tej bazie dokumentacji – publikacja, na podstawie dokumentacji badawczej, wzorników, wydawnictw dla twórców i rzemieślników, pozycji popularno-naukowych – ochrona i zabezpieczenie obiektów zabytkowych: zabezpieczenie in situ lub przeniesienie i odbudowę 7 obiektów zabytkowych oraz ich adaptacja na potrzeby zajęć edukacyjnych, ogrodzenie terenu Orawskiego Parku Etnograficznego oraz instalacja systemów zabezpieczeń – powiązanie modernizacji infrastruktury z wieloletnią strategią rozwoju instytucji i jej oferty programowej – rozwój oferty tworzącej nowe formy uczestnictwa, poszukującej nowych grup odbiorców, uwzględniającej edukację kulturalną, sprzyjającą kształtowaniu postaw i kompetencji oraz wzmacniającą poczucie tożsamości grupowej, narodowej i indywidualnej oraz świadomość ciągłości w czasie, m.in. warsztaty tradycyjnych orawskich zajęć i rzemiosł dla twórców i rzemieślników, zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży
Komplementarność (katalog otwarty)	– inne przedsięwzięcia w ramach Działania 1.1 <i>Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach</i>, Działania 1.2 <i>Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa</i>
Formuła	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane

realizacji	z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2017-2022
Operator / Koordynator	Muzeum Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– podmioty kreujące ofertę kulturalną, szczególnie na obszarze oddziaływania muzeum, w tym partnerskie instytucje kultury z kraju i z zagranicy – podmioty gospodarcze w otoczeniu muzeum, w szczególności podmioty sektora przemysłów czasu wolnego i przemysłów kreatywnych współpracujące z muzeum – uczelnie – Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski i Samorządowy Kraj Żyliński (w ramach umowy o współpracy)
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2017-2022: ± 6 164,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2017-2022: ± 1 438,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020, Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza: ± 4 726,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.2.10 SKANSENOVA _ SYSTEMOWA OPIEKA NAD DZIEDZICTWEM W MAŁOPOLSKICH MUZEACH NA WOLNYM POWIETRZU
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Dziedzictwo kulturowe oraz zasoby kultury są ważnym czynnikiem tworzenia postaw kreatywnych w społeczeństwie, wpływają na wspieranie działań innowacyjnych i pozytywnie oddziałują na rozwój gospodarczy, a kultura i dziedzictwo kulturowe, dzięki swoim walorom, są ważnym wyznacznikiem i punktem odniesienia konkurencyjności każdego miejsca. Małopolska posiada znakomite zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym zabytki architektury drewnianej. Część z nich jest eksponowana w małopolskich skansenach (trzy duże parki etnograficzne). Zabytkowe obiekty drewniane muszą być utrzymywane w dobrym stanie technicznym, sprzyjającym rozwojowi oferty turystycznej, kulturowej oraz usług podnoszących ich atrakcyjność oraz dostępność dla nowych grup odbiorców.

	Projekt systemowej opieki nad dziedzictwem w małopolskich muzeach na wolnym powietrzu stanowi odpowiedź na wyzwania czasu i miejsca.
Cel realizacji	– zachowanie zabytków architektury drewnianej (w tym sakralnej) poprzez zapewnienie ochrony i opieki konserwatorskiej, zabezpieczenie przed pożarem i klęskami żywiołowymi oraz lepszą promocję oferty i szersze udostępnienie dla zwiedzających – efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w osiąganiu korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze krajowym, jak regionalnym i lokalnym
Zakres rzeczowy	Planuje się realizację projektu partnerskiego – różnych jednostek samorządu terytorialnego, organizacji i instytucji, o charakterze systemowym, z zakładanymi efektami zauważalnymi w skali całego regionu i poza regionem. Wybrane typy przedsięwzięć właściwe dla projektu: – prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach architektury drewnianej, wraz z ich zabytkowym wyposażeniem – zabezpieczenie przed zniszczeniem zabytkowych obiektów, w tym zabezpieczenie przed pożarem i klęskami żywiołowymi poprzez modernizację instalacji elektrycznej, zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej – rewaloryzacja otoczenia zabytków – niezbędne prace w najbliższym otoczeniu obiektu, rozumianym jako teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, w szczególności logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku, służące wyeksponowaniu wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek – modernizacja wystaw stałych oraz zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej – zintegrowana promocja
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych – Przedsięwzięcie 1.1.2 Konserwacja i remont obiektów zabytkowych Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu – Przedsięwzięcie 1.1.4 Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygiełzowie – Przedsięwzięcie 1.2.9 Rozwój funkcji skansenowskich obrazujących dziedzictwo kulturowe Orawy
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2018
Operator / Koordynator	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące	– Muzeum Okręgowe w Tarnowie – Muzeum Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej – Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie

(katalog otwarty)	– Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów w Gorlicach – Gmina Dobczyce oraz PTTK O/Dobczyce – Muzeum Kultury Ludowej w Sidzinie – Gmina Ochotnica Dolna oraz Wojciech Mulet – Małopolski Instytut Kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2018: ± 11 500,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2018: ± 1 565,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– POiŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury: ± 9 775,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – środki własne operatora i partnerów – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	1.2.11 E- KULTURA _ MAŁOPOLSKA BIBLIOTEKA CYFROWA W HORYZONCIE 21. wieku
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Założeniem projektu jest jak najszersza współpraca bibliotek i instytucji kultury oraz gestorów cennych zbiorów i kolekcji regionu w tworzeniu zasobów cyfrowych oraz mechanizmów łatwego i powszechnego do nich dostępu. Projekt będzie rozwijał ideę platformy łączącej zasoby wszystkich uczestników, ułatwiającą przeszukiwanie i korzystanie z zasobów cyfrowych. Istotnym aspektem przedsięwzięcia jest kształtowanie postaw czytelniczych i aktywne działania na rzecz włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu kulturalnemu, jak również maksymalna cyfryzacja zasobów bibliotecznych i ich dostępność. Digitalizacja jest istotnym środkiem służącym do zapewnienia zarówno szerszego dostępu do dorobku kulturowego, jak i jego szerszego wykorzystania. Zasoby cyfrowe mogą być ponownie wykorzystywane (do celów komercyjnych i niekomercyjnych) i znajdą zastosowanie w materiałach dydaktycznych i edukacyjnych, filmach dokumentalnych, turystyce, grach, animacjach, narzędziach projektowych, etc. (z zastrzeżeniem pełnego poszanowania praw autorskich i praw pokrewnych), przyczyniając się do rozwoju branż kreatywnych. Stworzenie nowych miejsc pracy związanych z realizacją przedsięwzięcia, poprzez zwiększenie wpływów z podatków oraz zmniejszenie obciążeń w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz tych o niskich dochodach, będzie miało pozytywny wpływ na ekonomiczno-społeczny rozwój regionu.
Cel realizacji	– poszerzenie i ułatwienie dostępu do cyfrowych zasobów polskiego

	dziedzictwa kulturowego (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) za pośrednictwem Internetu – udostępnienie aktualnych dzieł udostępnianych przez twórców kultury, instytucje publiczne oraz zaangażowanych partnerów – rozwinięcie Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej – zachowanie materiałów znaczących dla dziedzictwa regionu w postaci cyfrowej – wsparcie środowisk kultury (np. gminne biblioteki, domy kultury) w realizowaniu ich celów statutowych przez nieodpłatne udostępnienie platformy do opracowania i udostępniania publikacji cyfrowych – zwiększenie dostępności do materiałów dydaktycznych, w tym do materiałów wykorzystywanych w kształceniu na odległość oraz w samokształceniu – udostępnieniu obecnie niewykorzystywanych zbiorów bibliotecznych do celów naukowych, edukacyjnych – propagowanie bibliotek jako centrów informacji i wymiany wiedzy oraz lokalnych ośrodków życia społecznego – popularyzacja zasobów bibliotecznych, stanowiących narodowe dziedzictwo kulturowe – wzrost poziomu dostępności do wiedzy i kultury poprzez likwidację barier przestrzennych i czasowych w korzystaniu z zasobów bibliotecznych – trwałe zabezpieczenie dorobku kulturowego polskiego piśmiennictwa dla jego utrwalenia na potrzeby przyszłych pokoleń – rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez zwiększony poziom zasobów dostępnych drogą elektroniczną – kształcenie <i>on line</i> z wykorzystaniem zasobów cyfrowych i technologii mobilnych – walka z wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych i młodzieży, stymulowanie integracji społecznej, aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, aktywizacja osób niepełnosprawnych (poprzez zapewnienie dostępu do zasobów cyfrowych bez barier przestrzennych czy poprzez interfejs dla osób niedowidzących) – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego instytucji – stworzenie nowych miejsc pracy
Zakres rzeczowy	Priorytet i główny kierunek działania to szybka i efektywna poprawa dostępności do cyfrowych materiałów bibliotecznych dotyczących Małopolski (tak w zakresie przedmiotowym, jak podmiotowym), a także maksymalny wzrost zasobów cyfrowych. W tym celu zakłada się konsekwentne i spójne działania związane z digitalizacją i udostępnianiem zasobów kulturowych poprzez rozwój Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej. W ramach przedsięwzięcia planowane są działania w obszarze e-kultury, takie jak: – digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego, wyselekcjonowanych pod względem ich znaczenia dla regionu – digitalizacja unikatowych zbiorów bibliotecznych zagrożonych zniszczeniem dla trwałego zachowania i udostępnienia ich treści – modernizacja i rozwinięcie platformy Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej, uruchomienie mobilnej wersji Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej oraz mobilnej pracowni digitalizacyjnej – stworzenie wieloformatowego archiwum Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej – udostępnienie aktualnych i archiwalnych zasobów oraz ich opracowań za pośrednictwem sieci rozległych (Internetu) poprzez portal internetowy, w tym poprzez tworzenie mechanizmów autonomicznych serwisów

	w ramach portalu – udostępnienie w ramach projektu platformy do tworzenia i składu publikacji cyfrowych – wykonanie platformy udostępniania zbiorów bibliotecznych w postaci elektronicznej, w tym zbiorów naukowych – wykonanie multiwyszukiwarki umożliwiającej dostęp do zdigitalizowanych zasobów różnych instytucji, katalogów bibliotek, bibliografii regionalnej i innych źródeł instytucji współpracujących.
Komplementarność (katalog otwarty)	– stworzenie „zielonej czytelnicy e-kultury” przy zabytkowym obiekcie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz Artetece przy ul. Rajskiej w Krakowie – Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska – przedsięwzięcia w ramach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020 związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego i usług elektronicznych, szczególnie Działanie H. Rozwój treści cyfrowych, Przedsięwzięcie H.1. Rozwój treści cyfrowych i bezpieczeństwo danych (zakres przedsięwzięcia obejmuje między innymi digitalizację archiwaliów, muzealiów, dzieł sztuki, materiałów piśmienniczych i audiowizualnych; utworzenie i rozwój systemów prezentujących zasoby cyfrowe, w tym między innymi biblioteki cyfrowe i wirtualne muzea; tworzenie i rozwój infrastruktury dla zasobów cyfrowych, w tym sieci bezpiecznych magazynów danych/repozytoriów cyfrowych; rozwój i integracja baz danych, w tym zawierających treści zdigitalizowane i cyfrowe)
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2019
Operator / Koordynator	Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Narodowy Instytut Audiowizualny – Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów – podmioty dysponujące zasobem bibliotecznym, archiwaliami, zbiorami audiowizualnymi etc.
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2019: ± 15 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2019: ± 2 700,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 2. Cyfrowa Małopolska, Działanie 2.1 E-administracja i otwarte zasoby, Poddziałanie 2.1.2 Cyfrowe zasoby regionalne: 11 400,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych)

	– budżet Województwa Małopolskiego – środki własne podmiotów, które udostępnią swoje zasoby dla celów digitalizacji i udostępniania <i>on-line</i>
--	---

Przedsięwzięcie	1.2.12 WIRTUALNA MAŁOPOLSKA
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się kontynuację i rozwinięcie projektu Wirtualne Muzea Małopolski oraz wykorzystanie potencjału Regionalnej Pracowni Digitalizacji i portalu muzea.malopolska.pl. Utworzony w ramach projektu portal prezentuje zdigitalizowane zasoby 39 muzeów z terenu Małopolski, łącznie blisko 1 000 eksponatów, w tym ponad 600 w technologii 3D. Prace digitalizacyjne prowadzone były z uwzględnieniem aktualnych zaleceń i wytycznych dotyczących digitalizacji oraz komplementarności z projektami digitalizacyjnymi już realizowanymi, a wizerunki 3D publikowane są w najwyższej możliwej obecnie rozdzielczości dostępnej w Internecie. Projekt przynosi korzyści również samym muzeom, o czym świadczy fakt, że kolejne z nich zgłaszają swój akces do projektu, w tym takie jak np. Zamek Królewski na Wawelu, Katedra Wawelska czy Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie – MOCAR. Realizacja przedsięwzięcia, z wykorzystaniem kompetencji profesjonalnego i stale rozwijającego specjalistyczne umiejętności zespołu Regionalnej Pracowni Digitalizacji oraz zakupionego sprzętu, umożliwi prowadzenie konsekwentnej i spójnej cyfryzacji dziedzictwa kulturowego Małopolski przy optymalizacji kosztów. Portal Wirtualne Muzea Małopolski będzie służył zachowaniu cennych zasobów małopolskich muzeów wraz z nadaniem im waloru powszechnej, dostępności, a także będzie stanowił atrakcyjne narzędzie promocyjno-edukacyjne, zbierające pod jednym adresem informacje o bogactwie dziedzictwa kulturowego regionu. Portal stanie się również istotnym instrumentem wyrównywania szans edukacyjnych osób napotykających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym, utrudniające lub uniemożliwiające dostęp do zasobów dziedzictwa i kultury. Rozwój repozytorium Wirtualnych Muzeów Małopolski stanowiącego zaplecze dla portalu Wirtualne Muzea Małopolski będzie korzystny zwłaszcza dla mniejszych muzeów/instytucji, nieposiadających własnych systemów informatycznych, gdyż umożliwi im bezpieczną archiwizację zdigitalizowanych danych. Za sprawą bezpośredniego dostępu i korzystania z bogatych zasobów cyfrowych poszczególne grupy użytkowników (projektanci, programiści, wydawcy, przedsiębiorcy) będą mogli tworzyć nowe pomysły i rozwiązania biznesowe, co z kolei przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości w regionie.
Cel realizacji	– poszerzenie i ułatwienie dostępu do cyfrowych zasobów polskiego dziedzictwa kulturowego (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) za pośrednictwem Internetu – rozwinięcie portalu Wirtualne Muzea Małopolski – zachowanie materiałów znaczących dla dziedzictwa regionu w postaci cyfrowej

	– popularyzacja zasobów muzealnych, stanowiących narodowe dziedzictwo kulturowe – wzrost poziomu dostępności do wiedzy i kultury poprzez likwidację barier przestrzennych i czasowych w korzystaniu z zasobów muzealnych – rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez zwiększony poziom zasobów dostępnych drogą elektroniczną – walka z wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych i młodzieży, stymulowanie integracji społecznej, aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, aktywizacja osób niepełnosprawnych (poprzez zapewnienie dostępu do zasobów cyfrowych bez barier przestrzennych czy poprzez interfejs dla osób niedowidzących) – wzmocnienie potencjału kulturowego, ekonomicznego i promocyjnego instytucji – utrzymanie przez Małopolskę pozycji lidera digitalizacji i upowszechniania zbiorów muzealnych w Internecie
Zakres rzeczowy	Przedsięwzięcie obejmuje rozbudowę systemu informatycznego Wirtualnych Muzeów Małopolski w warstwie publikacyjnej i archiwizacyjnej oraz infrastruktury sprzętowej i oprogramowania, dzięki czemu możliwa będzie digitalizacja kolejnych zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego oraz rozwijanie części merytorycznej portalu poprzez tworzenie wirtualnych wystaw tematycznych, ścieżek edukacyjnych i aplikacji mobilnych (w tym <i>augmented reality</i>) dedykowanych konkretnym zbiorom i tematom. Portal Wirtualne Muzea Małopolski zostanie wzbogacony o: – co najmniej 2 000 eksponatów z co najmniej 18 muzeów/instytucji z terenu województwa małopolskiego – prace digitalizacyjne (2D i 3D) zasobów wytworzonych lub przechowywanych w regionie i dotyczących Małopolski będą prowadzone z uwzględnieniem aktualnych zaleceń i wytycznych dotyczących digitalizacji oraz komplementarności z projektami digitalizacyjnymi już realizowanymi – nowe treści merytoryczne i interpretacyjne do wszystkich zdigitalizowanych obiektów – 10 wirtualnych wystaw tematycznych (prezentacji) w oparciu o nowe oraz już zdigitalizowane eksponaty – 10 aplikacji mobilnych w oparciu o nowe oraz już zdigitalizowane eksponaty – poszerzoną warstwę anglojęzyczną portalu – w oparciu o Google Analytics: od czasu otwarcia portal odwiedziło ponad 220 tys. użytkowników ze 133 krajów, a odbiorcy zagraniczni stanowią ponad 22% wszystkich użytkowników; zakłada się zatem przetłumaczenie na język angielski (tłumaczenie wraz z proofreadingiem) co najmniej 2 500 stron tekstów opisowych, tekstów kontekstowych oraz interpretacji
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.2.13 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku – przedsięwzięcia w ramach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020 związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego i usług elektronicznych, szczególnie Działanie H. Rozwój treści cyfrowych, Przedsięwzięcie H.1. Rozwój treści cyfrowych i bezpieczeństwo danych (zakres przedsięwzięcia obejmuje między innymi digitalizację archiwaliów, muzealiów, dzieł sztuki, materiałów piśmienniczych i audiowizualnych; utworzenie i rozwój systemów prezentujących zasoby cyfrowe, w tym między innymi biblioteki cyfrowe i wirtualne muzea; tworzenie i rozwój infrastruktury dla zasobów cyfrowych, w tym sieci bezpiecznych magazynów danych/repozytoriów

	cyfrowych; rozwój i integracja baz danych, w tym zawierających treści zdigitalizowane i cyfrowe)
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2020
Operator / Koordynator	Małopolski Instytut Kultury w Krakowie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– muzea i inne podmioty dysponujące zasobami dla celów digitalizacji i udostępniania on-line – Narodowy Instytut Audiowizualny – Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2020: ± 7 696,20 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2020: ± 866,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 2. Cyfrowa Małopolska, Działanie 2.1 E-administracja i otwarte zasoby, Poddziałanie 2.1.2 Cyfrowe zasoby regionalne: 6 541,60 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – środki własne operatora – budżet Województwa Małopolskiego
Przedsięwzięcie	1.2.13 SPLENDOR _ ODCZYTYWANIE I PROMOWANIE TREŚCI KULTUROWYCH POPRZECZ ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ KULTURALNYCH
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Ocena znaczenia regionalnego i lokalnego dziedzictwa kulturowego, analiza oferty i sposobu upowszechniania kultury w Małopolsce oraz potrzeb w tym zakresie wskazuje z jednej strony na zróżnicowanie i mnogość oferty kulturalnej (szczególnie w większych miastach) oraz różnorodność podmiotów ją tworzących. Z drugiej strony pokazuje, że z uczestnictwa w kulturze wykluczona pozostaje znaczna część mieszkańców województwa. Próba odpowiedzi na te zjawiska jest rozwinięcie bardziej progresywnych (innowacyjnych ideowo, organizacyjnie, technologicznie) elementów oferty

	kulturalnej regionu, która – odnosząc się do najcenniejszych walorów dziedzictwa kulturowego – będzie nie tylko zachowywała i ocalała przeszłość, ale także (przede wszystkim) oswajała i kreowała przyszłość, tym samym stając się bardziej konkurencyjną i atrakcyjną dla jej potencjalnych uczestników. Projekt oparty jest na podstawach budowanego przez wiele lat potencjału i obejmuje szeroki wachlarz wysokiej jakości, innowacyjnych w sferze programowej i technologicznej, spójnych programowo i wizerunkowo inicjatyw kulturalnych, odwołujących się do dziedzictwa kulturowego, reinterpreterujących i promujących to dziedzictwo. Ukierunkowany jest na podniesie dostępności i standardu uczestnictwa w kulturze, a dzięki nowoczesnej formule oraz spójnemu i efektywnemu przekazowi informacyjnemu (promocyjnemu) ma szansę przyciągnąć odbiorcę dotąd nie uczestniczącego w kulturze (w tym w kulturze wysokiej) oraz w sposób bogaty ukazać najcenniejsze walory Małopolski utożsamiane z najwyższej klasy dziedzictwem kulturowym, tak materialnym, jak i niematerialnym. Projekt stanowi systemowe rozwiązanie z zakresu efektywnego zarządzania ofertą kulturalną. Realizowany będzie w formule partnerstwa. Dzięki skupieniu potencjałów wielu podmiotów i organizowanych przez nich wydarzeń, osiągnięty zostanie efekt synergii, a realizacja projektu sprawi, że oferta uczestniczących w nim partnerów odbierana będzie jako efekt dobrze pojętej konkurencji i współpracy. Projekt wzmocni pozycję Małopolski jako regionu, w którym nie tylko podejmuje się działania chroniące potencjał dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, ale dziedzictwo kulturowe, kulturę i sztukę włącza się w korzystne procesy społeczne i gospodarcze, budując – w kooperacji i współpracy – potencjał rozwojowy regionu. Projekt podniesie także prestiż i wizerunek regionu, w którym kultura i dziedzictwo kulturowe stają się zapleczem dla nowych, innowacyjnych działań, aktywnie animujących tkankę społeczną i w pewnym stopniu także otoczenie gospodarcze, między innymi poprzez wpływ na rozwój turystyki związanej z udziałem w dużych wydarzeniach kulturalnych i artystycznych oraz rozwój sektora przemysłów kreatywnych w regionie.
Cel realizacji	– ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego z przeszłości i obecnie tworzonego – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie konkurencyjności oferty wydarzeń kulturalnych i artystycznych w regionie, a tym samym wzrost jakości życia mieszkańców – przygotowanie świadomych odbiorców i uczestników kultury (wśród wszystkich grup wiekowych i społecznych), stwarzanie warunków do tworzenia i poznawania kultury i sztuki, rozwijania zainteresowań i talentów, a w efekcie wzrost zdolności do niesablonowego myślenia, otwartości i umiejętności współpracy, tak istotnych dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i kreatywności – wzrost spójności wewnątrzregionalnej poprzez poprawę dostępności do wysokiej jakości oferty kulturalnej w regionie oraz budowanie szans miejsc mniej znanych, a bogatych w walory dziedzictwa kulturowego – stworzenie systemu wsparcia, zachęt dla budowy partnerskich sieci współpracy – partnerstwo na płaszczyźnie organizacyjnej, ale też now-how oraz działań podejmowanych na rzecz i wspólnie ze społecznością lokalną – stworzenie warunków dla poprawy komunikacji pomiędzy organizatorami wydarzeń kulturalnych a sektorem prywatnym, szczególnie branżą turystyczną – rozwój oferty kulturalnej długotrwale przyczyniającej się do podniesienia potencjału turystycznego regionu – rozwój turystyki związanej z udziałem w dużych wydarzeniach kulturalnych i artystycznych odbywających się

	w Małopolsce oraz deglomeracja ruchu turystyki kulturowej w regionie – wzmocnienie kulturalnej dyplomacji w regionie – skupienie wiedzy o wielości kulturalnych inicjatyw, wspólna promocja oferty kulturalnej regionu na zewnątrz
Zakres rzeczowy	Przedmiotem projektu jest optymalne, spójne i kompleksowe działanie projektowe dotyczące udostępniania i promocji najcenniejszych walorów, atrybutów i symboli małopolskiego dziedzictwa kulturowego, materialnego i niematerialnego, w tym stworzenie mechanizmu współpracy wykorzystującego i wzmacniającego potencjał organizacyjny umożliwiający kreowanie dużych, markowych przedsięwzięć kulturalnych: – odwołujących się do szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego, upowszechniających i promujące to dziedzictwo; – poszukujących kontekstów międzykulturowych i twórczych reinterpretacji w obszarze dziedzictwa kulturowego i kultury; – promujących oryginalne zjawiska kulturowe w ciekawej, nowoczesnej formule, z użyciem nowych technologii; – uwzględniających współczesne i tworzących nowe formy uczestnictwa w kulturze na bazie dziedzictwa kultury; – stwarzających nowe interesujące możliwości reinterpretacji takich pojęć jak „kultura tradycyjna” czy „tożsamość kulturowa”. Zakłada się promocję zasobów kultury (miejs, twórców, obiektów etc.) poprzez program wydarzeń kulturalnych, artystycznych, interdyscyplinarnych, ich programowe zredefiniowanie i organizacyjną koordynację. Ważnym elementem projektu jest wspólna promocja. Dla spójnego wizerunku stworzona zostanie linia programowa odwołująca się do najistotniejszych wyznaczników dziedzictwa kulturowego regionu wraz z jego aktualną reinterpretacją. Przedsięwzięcie realizowane w partnerstwie projektowym.
Komplementarność (katalog otwarty)	– działania w ramach Programu Strategicznego „Marketing terytorialny”
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2018
Operator / Koordynator	Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– organizatorzy wydarzeń kulturalnych/ artystycznych/ interdyscyplinarnych (instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe) – podmioty prywatne
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2018: ± 12 400,00 tys. zł

Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2018: ± 1 450,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.2 Organizacja wydarzeń kulturalnych: ± 3 000,00 zł (maksymalna wartość dofinansowania: 50% kosztów kwalifikowanych) – środki własne operatora i partnerów – środki prywatne (umowy sponsorskie, barterowe)

Przedsięwzięcie	1.2.14 BILET DO MAŁOPOLSKI
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Bilet do Małopolski to projekt mający na celu podniesienie atrakcyjności zdobywania nowych kompetencji i pogłębiania kompetencji już posiadanych, poprzez podróże (zarówno grupowe, jak i indywidualne). Małopolska jako region definiujący historyczną i narodową tożsamość, oferujący poznanie „u źródeł” najistotniejszych treści kulturowych i przyrodniczych, rozwijający duchową i materialną spuściznę dzięki aktywności ludzi współcześnie interpretujących przeszłość, oferujący mnogość doznań o charakterze poznawczym i wpływających na postawy, jest doskonałym miejscem do tworzenia kompleksowej oferty poznawczo-rozwojowej. Istnieje potrzeba, aby czerpiąc z ogromnego potencjału kulturowego i naturalnego, stworzyć kompleksową ofertę kulturalną, turystyczną i edukacyjną sprzyjającą rozwojowi człowieka poprzez i podczas podróży. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom odbiorców, a także korzystając z doświadczeń innych podmiotów, projekt zostanie zrealizowany w formie nowoczesnej, interaktywnej platformy.
Cel realizacji	Celem projektu jest stworzenie rozpoznawalnej, atrakcyjnej programowo, organizacyjnie, technologicznie i cenowo kompleksowej oferty obejmującej wartościową propozycję z zakresu kultury, poznawania natury, tworzenia relacji społecznych i korzystania z możliwości rekreacyjnych w regionie. Oczekiwane efekty to: – stworzenie oferty rozwoju wiedzy i kompetencji dla każdej z grup wiekowych, w tym oferty dla rodzin – rozwój edukacyjnego modelu uczenia się poprzez wielozmysłowe doświadczenia i uczestnictwo w zajęciach grupowych – pakiet ścieżek rozwoju osobistego – zwiększenie dostępu do atrakcyjnej oferty treści kulturowych i nowych technologii dla środowisk z utrudnionym dostępem do pakietów atrakcji – stymulowanie partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i rynkowego – rozwój zrównoważonej turystyki – wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w miejscach objętych projektem (obiektach dziedzictwa kulturowego i

	naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne) – podnoszenie jakości turystyki poznawczej
Zakres rzeczowy	Projekt adresowany będzie do nauczycieli, tour operatorów i odbiorców indywidualnych (rodzin), zarówno z terenu Małopolski, jak i wybierających ten region jako destynację turystyczną. Dzięki niemu możliwe będzie nie tylko zaplanowanie podróży (z uwzględnieniem np. dostępności obiektów dla osób niepełnosprawnych) – tematycznej, odkrywającej tajemnice, sfabularyzowanej, ale możliwe będzie także skorzystanie z narzędzi wspierających funkcje poznawcze podróży, dostosowanych do potrzeb i możliwości uczestnika. Kluczowym założeniem jest stworzenie systemu, który w sposób otwarty będzie łączył aktywności wielu podmiotów, odkrywając je na nowo i wskazując jak można wykorzystać bogactwo regionu. Optymalizacja procesu planowania, zarówno pod kątem ergonomii użytkownika, potrzebnego czasu, jak i personalizacji procesu, będzie odpowiadać najwyższym standardom. Bogactwo treści, różnorodność tematyczna, a przede wszystkim nowe, odważne spojrzenie, zakładające że w Małopolsce, jak w soczewce, skupia się historia, natura i kultura tej części Europy, że dzięki poznawaniu Małopolski możliwe jest poznanie tego co ważne dla kształtu współczesności, pokazanie nowych, niewyeksplorowanych a bardzo atrakcyjnych szlaków – będzie wyznacznikiem jakościowym produktu. Kompleksowość obsługi uczestnika, aktualność danych i ich wszechstronność stanowiąc będą o wysokiej atrakcyjności systemu.
Komplementarność (katalog otwarty)	– projekty włączające dziedzictwo regionalne w ofertę przemysłów kultury i czasu wolnego – projekty wykorzystujące nowe technologie dla udostępniania zasobów dziedzictwa oraz dla edukacji – projekty w zakresie partnerstw i sieci współpracy między instytucjami oraz miastami i miejscowościami regionu, opartych o walory kulturowe i historyczne tych miejsc, w celu tworzenia wspólnej oferty i optymalizacji zarządzania
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2020
Operator / Koordynator	Województwo Małopolskie (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– podmioty kreujące ofertę kulturalną na obszarze województwa małopolskiego – szkoły na obszarze kraju – tour operatorzy na obszarze kraju
Część finansowa	
Szacowana wartość	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020:

całkowita	– ogółem 2016-2020: ± 3 500,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2016-2020: ± 375,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– fundusze europejskie (RPO WM 2014-2020 RPO, oś priorytetowa 2. Cyfrowa Małopolska, Działanie 2.1 E-administracja i otwarte zasoby, Poddziałanie 2.1.2 Cyfrowe zasoby regionalne): ± 3 000,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego – środki partnerów/ podmiotów współpracujących

Przedsięwzięcie	1.2.15 KARPACKA MAPA PRZYGODY 2.0 _ WSPÓLNA PROMOCJA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ, PRZYRODNICZEJ I KULTUROWEJ POLSKO-SŁOWACKIEGO POGRANICZA
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się budowę programu rozwoju turystycznego w oparciu o potencjały regionu, takie jak: wielokulturowość, bogactwo materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, walory natury i krajobrazu. Projekt odpowiada nowym trendom w turystyce. Turystykę zorganizowaną zastępuje indywidualna, a Internet staje się najważniejszym źródłem informacji o ofercie turystycznej. Przy wyborze miejsca wypoczynku coraz większą rolę odgrywa nastawienie na poznanie, przeżycia i emocje. Ponieważ masowe destynacje turystyczne oferują podobną ofertę i standard, konkurencyjne stają się wartości emocjonalne związane z tożsamością i kulturą. Dzięki realizacji projektu powstanie nowoczesne (Internet, technologie mobilne), ogólnodostępne (wersje językowe), obejmujące cały obszar wsparcia narzędzie informacji i wspólnej promocji dziedzictwa naturalnego i kulturowego pogranicza, pod jedną, atrakcyjną marką – <i>Karpacka Mapa Przygody</i>. Marka będzie promowana zarówno wśród odbiorców indywidualnych (mieszkańców, turystów), jak i grup branżowych (touroperatorów, gestorów obszarów/obiektów dziedzictwa naturalnego i kulturowego, dziennikarzy, promotorów branżowych). Atrakcje dziedzictwa kulturowego i naturalnego zostaną zinwentaryzowane i umieszczone w bazie danych (informacja), a następnie spakietowane i przedstawione w formule tematycznych szlaków – przygód (promocja). Wiele z nich będzie przebiegać przez cały obszar pogranicza, dzięki czemu zyskają walor transgraniczności.
Cel realizacji	– wspólna nowoczesna promocja atrakcyjności turystycznej ze szczególnym akcentem na walory przyrodnicze i kulturowe, prowadząca do skutecznego i zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa celem podniesienia poziomu atrakcyjności pogranicza
Zakres rzeczowy	Bazowym elementem projektu jest portal internetowy utworzony w ramach projektu zrealizowanego ze wsparciem środków Programu Współpracy

	Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013. Obejmuje on informacje bazowe (około 20 tys. rekordów bazy danych) oraz szlaki przygód (około 200 transgranicznych szlaków). W ramach projektu zakłada się rozwinięcie systemu wspólnej promocji poprzez: – rozszerzenie obszaru oddziaływania projektu – dzięki pozyskaniu nowych partnerów po stronie polskiej (Województwo Śląskie i Podkarpackie) oraz słowackiej (Kraj Žyľiński oraz powiat Spišská Nová Ves) projekt ma szansę objąć w całości obszar programu INTERREG VA – dodanie kolejnych wersji językowych (m.in. niemieckiej, francuskiej, rosyjskiej, hiszpańskiej, japońskiej – zgodnie z wynikami badań ruchu turystycznego) – przełożenie portalu na aplikacje mobilne i stworzenie wirtualnych przewodników po obszarze wsparcia (co wiąże się z gps-owaniem tras) – dalsze rozwijanie zawartości serwisu (aktualizacja i rozszerzenie baz danych, rozbudowa istniejących oraz tworzenie nowych „szlaków przygód”, wzbogacanie liczby multimedialnych załączników itp.) – zapewnienie serwera dla obsługi projektu – promocję w krajach partnerów i zagranicą
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski – Przedsięwzięcie 3.1.1 Małopolskie pasuje do Ciebie
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2017-2018
Operator / Koordynator	Małopolskie Centrum Kultury „SOKÓŁ” w Nowym Sączu – Instytut Europa Karpat (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Śląska Organizacja Turystyczna – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego – Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski (w ramach umowy o współpracy) – Centrum Dziedzictwa Kulturowego Europy z Bratysławy – Stowarzyszenie im. Brata Cypriana – Tatrzańska Agencja Rozwoju Regionalnego z Samorządowego Kraju Preszowskiego)
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2017-2018: ± 9 600,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2017-2018: ± 652,50 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020, Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza: ± 8 160,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych)

	– budżet Województwa Małopolskiego – środki własne operatora i partnerów
Przedsięwzięcie	1.2.16 BARWY POGRANICZA POLSKO-SŁOWACKIEGO
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.2	Dla dziedzictwa _ opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych
Część projektowa	
Założenie	Trwająca od lat 1990. współpraca Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu z partnerami słowackimi – przede wszystkim z tamtejszymi instytucjami kultury – daje podstawę, by razem tworzyć ofertę programową w oparciu o główny potencjał obszaru pogranicza, jakim jest dziedzictwo naturalne i kulturowe, w wielu punktach tożsame lub bardzo zbliżone. Współpraca w partnerstwie transgranicznym pozwoli rozwinąć wspólne działania programowe oparte o związki historyczno-kulturowe pogranicza i jego walory przyrodniczo-krajobrazowe, pozyskać nowych odbiorców tej oferty oraz wypracować założenia wspólnej, komplementarnej promocji dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Realizacja projektu przyczyni się także do wzmacniania dobrych relacji sąsiedzkich oraz poczucia tożsamości kulturowej.
Cel realizacji	– rozwój współpracy polsko-słowackiej poprzez stworzenie nowych produktów oferty czasu wolnego oraz oferty edukacyjnej w oparciu o wspólny potencjał zasobów kulturowych i kadr oraz o możliwości wykorzystania bogactwa środowiska naturalnego pogranicza – wykorzystanie nowych form promocji środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w sektorze usług czasu wolnego oraz w przemysłach kreatywnych – ożywienie ruchu turystycznego, aktywizacja społeczna i kulturalna oraz na wzrost liczby odwiedzin w miejscach objętych projektem (obiektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne)
Zakres rzeczowy	Wielobarwność kulturowa, wynikająca z tradycji różnych grup etnograficznych i etnicznych obszaru pogranicza, stanowiła inspirację dla tytułu projektu – <i>Barwy pogranicza polsko-słowackiego</i> – i jego poszczególnych elementów. Planuje się realizację trzech głównych bloków tematycznych: – bloku historycznego pn. <i>Barwne dzieje i opowieści polsko-słowackie</i>, obejmującego m.in. rekonstrukcje historyczne, warsztaty, pokazy, spektakle teatralne, konkursy, wystawy, wymianę młodzieży szkolnej, a także publikacje oraz objazd naukowy – bloku sztuki pn. <i>Kolory na drewnie i płótnie</i>, w ramach którego realizowane będą m.in. warsztaty, plener malarski, wystawy i publikacje – bloku etnograficznego pn. <i>Etnopaleta – barwy kultury ludowej pogranicza</i>, obejmującego m.in. wydarzenia plenerowe, pokazy rzemiosł, prezentacje instrumentów ludowych, koncerty, wystawy
Komplementarność (katalog otwarty)	– Przedsięwzięcie 1.2.15 Karpacka Mapa Przygody 2.0 _ wspólna promocja atrakcyjności turystycznej, przyrodniczej i kulturowej polsko-słowackiego

	pogranicza
Formuła realizacji	WI – zadanie współzależne: realizacja przez instytucje regionalne powiązane z administracją regionalną
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2017-2018
Operator / Koordynator	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu (w partnerstwie)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Muzeum Zamek w Starej Lubowli – Szaryska Galeria – Muzeum Tatrzańskie im. Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem – Stowarzyszenie Przyjaciół Nowicy – Muzeum Spiszu w Spiskiej Nowej Wsi – Spiskie Muzeum w Lewoczy – Orawskie Centrum Kultury w Dolnym Kubinie – Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej – Spiskie Centrum Kultury w Spiskiej Nowej Wsi – Urząd Miasta w Kieżmarku – Muzeum w Kieżmarku – Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku – Muzeum Szaryskie w Bardiowie – Muzeum Historyczne w Sanoku – Muzeum Miejskie w Żywcu – Muzeum – Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej – Województwo Małopolskie oraz Samorządowy Kraj Preszowski, Samorządowy Kraj Żyliński i Samorządowy Kraj Koszycki (w ramach umowy o współpracy) – TV Kraków (we współdziałaniu z ośrodkami regionalnymi w Rzeszowie i Katowicach po stronie polskiej oraz w Koszycach i Bańskiej Bystrzycy po stronie słowackiej)
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2017-2018: ± 2 792,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2017-2018: ± 180,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020, Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza: ± 2 373,20 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – środki operatora i partnerów – budżet Województwa Małopolskiego

Działanie 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni

Przedsięwzięcie	1.3.1 KRAKÓW - NOWA HUTA _ REWITALIZACJA „STAREJ” NOWEJ HUTY
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.3	Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni
Część projektowa	
Założenie	Obszar rewitalizacji, będący przedmiotem Lokalnego Programu Rewitalizacji „starej” Nowej Huty, stanowić będą: zespół zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej tzw. „starej” Nowej Huty wraz z użytkiem ekologicznym Łąki Nowohuckie oraz tereny zieleni w Dolinie Dłubni wraz z układem historycznych wsi Mogiła i Krzesławice. Projekt przewiduje kompleksową odnowę miejską subcentrum Krakowa, z wykorzystaniem atutów tego obszaru: wysokiej rangi historyczno-kulturowej, jako unikalnego w skali europejskiej przykładu urbanistyki socrealizmu, objętego wpisem do rejestru zabytków, przewidzianego do objęcia ochroną, jako park kulturowy; funkcji centrum dzielnicowego o ponadlokalnym znaczeniu; dużego potencjału pod względem rozwoju usług, turystyki i kultury; prężnie działających instytucji kultury o zasięgu ponadlokalnym oraz stowarzyszeń aktywnie działających na rzecz rozwoju dzielnicy; gotowości mieszkańców do partycypacji w procesie rewitalizacji. Rezultatem ma być nowa jakość przestrzeni rozumianej w wielu wymiarach: przestrzeni fizycznej, społecznej, kulturowej i ekonomicznej – przestrzeni prawdziwie „miejskiej”, tętniącej codziennym życiem, funkcjonalnej, estetycznej, realizującej nie tylko codzienne potrzeby mieszkańców, ale też kreujące, oparte na tradycji, nowe wzorce kulturowe. Przekształcona w ramach projektu „nowa” przestrzeń miejska ma wzmocnić walory Nowej Huty jako dogodnego miejsca zamieszkania, spędzania czasu wolnego i uczestnictwa w kulturze. Stanowić ma także impuls dla wzmacniania aktywności i kreatywności mieszkańców, kreować warunki dla inicjatyw przedsiębiorczych i innowacyjnych. Kluczowa jest przy tym komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności. Przedsięwzięcie jest komplementarne z projektem <i>Kraków – Nowa Huta Przyszłości</i>, obejmującym realizację czterech odrębnych zadań inwestycyjnych: Park Naukowo-Technologiczny Branice, Centrum Logistyczne – strefa aktywności gospodarczej, Centrum Wielkoskalowych Wydarzeń Błonia 2.0, Przylasek Rusiecki – obszar rekreacji i wypoczynku z usługami towarzyszącymi. Komplementarność opiera się na założeniu, iż „stara” Nowa Huta będzie pełnić funkcję „zwornika” pomiędzy nowymi obszarami inwestycyjnymi, a centrum Krakowa.
Cel realizacji	– wzmocnienie roli Nowej Huty dla rozwoju społeczno-gospodarczego Krakowa oraz poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców poprzez kompleksową rewitalizację społeczną, przestrzenną i gospodarczą obszaru o powierzchni ponad 200 ha, zróżnicowanego pod względem dotychczasowych funkcji i struktury zagospodarowania – realizacja założeń zrównoważonego rozwoju Krakowa poprzez wykreowanie nowej przestrzeni miejskiej stwarzającej nowe możliwości w obszarze kultury i oferty czasu wolnego na terenach peryferyjnych względem

	centrum miasta, z deficytem dostępu do tego typu oferty – realizacja założeń eko- i smart-dzielnicy: wykorzystanie istniejących obecnie terenów zielonych oraz zasobów naturalnych dla stworzenia atrakcyjnej oferty czasu wolnego – wzmocnienie poczucia identyfikacji mieszkańców Nowej Huty z miejscem zamieszkania (szczególnie poprzez zapewnienie możliwości aktywnego uczestnictwa lokalnej społeczności w procesie rewitalizacji) – wsparcie procesu zmiany wizerunku Nowej Huty z dzielnicy „gorszej – nieciekawej – izolowanej” na dzielnicę „modną – zieloną – przyjazną” – zachowanie dziedzictwa narodowego poprzez ochronę i zrównoważone kształtowanie zabytkowego układu przestrzennego historycznej Nowej Huty – wyzwolenie inicjatywy i inwencji ze strony prywatnych inwestorów, którzy nie zdecydowaliby się na inwestowanie, bez wcześniejszego impulsu ze strony sektora publicznego
Zakres rzeczowy	Zakłada się kompleksową rewitalizację i modernizację Placu Centralnego i Alei Róż. Projekt jest wpisany do Lokalnego Programu Rewitalizacji „starej” Nowej Huty, jako projekt pilotażowy. Ma on być źródłem impulsu dla dalszego rozwoju i zainicjować proces rewitalizacji centrum „starej” Nowej Huty, wyzwalać efekty tzw. „spill over” dla bliższego i dalszego otoczenia. Aspekt ideowy obejmuje proces kształtowania nowej współczesnej tożsamości przestrzeni w aspekcie urbanistycznym, architektonicznym i kulturowym oraz kreację miejsc przyciągających swoją wielofunkcjonalnością, ofertą zjawisk i wydarzeń edukujących i bawiących, działających jako generator życia publicznego dzielnicy i miasta. Jako działania komplementarne dla projektu osi: Aleja Róż – Plac Centralny, operator planuje rewitalizację terenów zielonych użytku ekologicznego Łąki Nowohuckie – przestrzeni zielonych sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi oraz kompleksową rewitalizację kwartałów z zabudową mieszkalno-usługową jako obszaru bezpośredniego oddziaływania projektu. Ze względu na fakt, iż Łąki Nowohuckie stanowią obszar Natura 2000, przy realizacji tego projektu w sposób szczególny będą brane pod uwagę kwestie środowiskowe, z uwzględnieniem priorytetu celów ochrony środowiska przyrodniczego na obszarach Natura 2000. Projekt pilotażowy obejmuje obszar o powierzchni 17,5 ha, projekty komplementarne – 64,1 ha, łącznie obszar przewidziany do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 81,6 ha.
Komplementarność (katalog otwarty)	– działania w ramach projektu „nh2” – działania w ramach projektu „Kraków - Nowa Huta Przyszłości” – Przedsięwzięcie 1.1.6 Stworzenie międzymuzealnego centrum konserwacji i magazynowania muzealiów w Nowej Hucie
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Gmina Miejska Kraków
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	Proces tworzenia założeń i realizowania kompleksowych, wieloaspektowych projektów rewitalizacji wymaga zaangażowania znaczącej liczby podmiotów. Są to między innymi: – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia

	– jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego – właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego – partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, Lokalne Grupy Działania, obecni i potencjalni inwestorzy, przedsiębiorcy) – specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego, w tym urbaniści, architektki, ekonomiści, kulturoznawcy, socjolodzy, etc., Instytut Rozwoju Miast, uczelnie – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Miejski Ośrodki Pomocy Społecznej – podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury – Kraków – Nowa Huta Przyszłości S.A.
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 102 330,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej: • Działanie 11.1. Rewitalizacja miast, Poddziałanie 11.1.1 Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie: ± 55 570,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 11.3 Fundusz Rewitalizacji i Odnowy Małopolski): ± 21 180,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 95% kosztów kwalifikowanych) – środki własne Gminy Miejskiej Kraków – środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów – kredyty komercyjne – NFOŚiGW
Przedsięwzięcie	1.3.2 KURORT KRYNICA _ KOMPLEKSOWY PROGRAM REWITALIZACJI UZDROWISKA KRYNICY-ZDROJU DLA WZMOCNIENIA FUNKCJI TURYSTYCZNYCH, KULTUROWYCH I UZDROWISKOWYCH
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.3	Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się rozwój miasta oparty o turystykę uzdrowiskową i biznesową. W tym celu realizowany będzie kompleksowy program odnowy istniejącej, ale

	zdegradowanej już infrastruktury zdrojowej w Krynicy-Zdroju. Planowane działania, wraz z pracami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji (takimi jak modernizacja części Bulwarów Dietla czy kompleksowa modernizacja Pijalni Głównej), są niezbędne by ochronić zabytkową substancję najstarszej części miasta przy jednoczesnym dostosowaniu jej do współczesnych wyzwań i oczekiwań, a tym samym utrzymać i wzmocnić przewagę konkurencyjną Krynicy-Zdroju jako uznanego uzdrowiska, nowoczesnej miejscowości turystycznej oraz ważnego na mapie Małopolski i kraju miejsca, w którym odbywają się ważne wydarzenia kongresowe (z Forum Ekonomicznym na czele) oraz wydarzenia kulturalne i sportowe. Rozwój turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej, obejmującej wszelkie pobyty związane z wykorzystaniem bogactw naturalnych w celach zdrowotnych, profilaktycznych, rekreacyjnych oraz odnowy biologicznej, stanowi doskonałe uzupełnienie oferty turystycznej w skali regionu. Kluczowa jest komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności. Zakłada się, że dzięki stworzeniu atrakcyjnej przestrzeni publicznej podkreślającej prestiż i rangę uzdrowiska wzmocniona zostanie konkurencyjność miasta, a w konsekwencji wzrośnie liczba prestiżowych wydarzeń o charakterze społecznym i gospodarczym oraz liczba turystów i kuracjuszy odwiedzających Krynice. Konsekwencją podniesienia atrakcyjności miasta dla lokowania inwestycji związanych z działalnością turystyczno-uzdrowiskową będzie rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost jakości życia mieszkańców.
Cel realizacji	– podniesienie standardu przestrzeni miejskiej oraz oferty czasu wolnego, co pozwoli na poprawę wizerunku miasta oraz jakości życia mieszkańców i przebywających w mieście turystów, a tym samym stymulować będzie wzrost aktywności gospodarczej – zapewnienie wysokiego standardu infrastruktury zdrojowej, co pozwoli na zbudowanie oferty adresowanej do wymagającego odbiorcy – stworzenie nowoczesnej, wielofunkcyjnej infrastruktury dla organizacji ważnych konferencji, spotkań, wydarzeń artystycznych i innych prestiżowych przedsięwzięć – ochrona zabytkowego układu urbanistycznego uzdrowiska – zwiększenie udziału Krynicy-Zdroju w podnoszeniu konkurencyjności regionu i wpływu na jego społeczno-gospodarczy rozwój, wzmocnienie potencjału rozwojowego Krynicy-Zdroju i uczynienie z niej dźwigni rozwojowej dla południowej części subregionu sądeckiego
Zakres rzeczowy	Przewiduje się przewiduje kompleksowe działania związane z odnową centralnej, historycznej części Krynicy-Zdroju, w tym: – remont i przebudowę nawierzchni płyty głównej Deptaka – modernizację alejek spacerowych oraz elementów małej architektury – przebudowę istniejących fontann – remont istniejącej muszli koncertowej oraz budowę amfiteatru – remont koryta potoku Krynica i Palenica – rewitalizację zieleni na całym obszarze – modernizację zabytkowego Parku Zdrojowego na Górze Parkowej. Projekt obejmie centralny obszar strefy A uzdrowiska w jej historycznej części od ul. Nowotarskiego do Pijalni „Jan i Józef” wraz z terenem Parku Dukiet, a także Parku Zdrojowego na Górze Parkowej wraz z dojazdami do parku, o łącznej powierzchni około 40 ha.
Komplementar	– Trasa Velo Krynica – trasa rowerowa, która połączy dwa uzdrowiska:

ność	rewitalizowany obszar Krynicy-Zdrój z modernizującym się centrum Muszyny, co poszerzy oddziaływanie projektu i wzmocni działania związane z tworzeniem konkurencyjnego w skali ponadregionalnej produktu uzdrowiskowo-rekreacyjnego; możliwe dofinansowanie w ramach RPO WM 2014-2020, Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.4 Lokalne trasy turystyczne (SPR) – planowana kwota wsparcia: ± 4 000,0 tys. zł
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2016-2022
Operator / Koordynator	Gmina Krynica-Zdrój
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	Proces tworzenia założeń i realizowania kompleksowych, wieloaspektowych projektów rewitalizacji wymaga zaangażowania znaczącej liczby podmiotów. Są to między innymi: – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego – właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Uzdrowisko Krynica - Żegiestów S.A., Muzeum Nikifora – oddział Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu – partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, Lokalne Grupy Działania, obecni i potencjalni inwestorzy, przedsiębiorcy) – specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego, w tym urbaniści, architekci, ekonomiści, kulturoznawcy, socjolodzy, etc., Instytut Rozwoju Miast, uczelnie – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2022: ± 45 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020: • Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami: ± 7 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 6.3 Rozwój wewnętrznych potencjałów regionu, Poddziałanie 6.3.2 Wsparcie miejscowości uzdrowiskowych: ± 20 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 11.1. Rewitalizacja miast, Poddziałanie 11.1.2 Rewitalizacja miast średnich i małych: ± 5 000,00 tys. zł (maksymalny poziom

	dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja, Oś priorytetowa 1. <i>Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza</i>: ± 2 000,00 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – środki własne Gminy Krynica-Zdrój – środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów – kredyty komercyjne – NFOŚiGW
--	---

Przedsięwzięcie	1.3.3 REGENERACJA _ PRZESTRZENNE, SPOŁECZNE I EKONOMICZNE PROCESY ODNOWY NOWEGO SĄCZA
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.3	Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni
Część projektowa	
Założenie	Wartości środowiska kulturowego i tradycje Nowego Sącza oraz jego przygraniczne położenie, w bezpośrednim sąsiedztwie terenów atrakcyjnych pod względem turystycznym, lecznictwa uzdrowiskowego, przyrodniczym i kulturowym, to ważne czynniki determinujące kierunki rozwoju miasta. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Nowego Sącza 2020, zakłada się rewitalizację obszaru Starego Miasta i Plant. W sferze przestrzennej obejmie ona w szczególności prace restauratorskie, konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, w tym obiektach zlokalizowanych na obszarze objętym wpisem obszarowym oraz innych obiektach o wartości artystycznej, historycznej i/lub naukowej, nie wpisanych do rejestru zabytków. Podejmowane będą również działania związane z porządkowaniem i estetyzacją przestrzeni miejskiej oraz z waloryzacją zieleni. Kluczowa jest komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności.
Cel realizacji	– wykreowanie wizerunku Nowego Sącza jako miasta przyjaznego i nowoczesnego, zapewniającego wysoki poziom i jakość życia, czerpiącego z dziedzictwa kulturowego i jednocześnie wspierającego indywidualną kreatywność i innowacyjność (także poprzez ofertę czasu wolnego) – wzmocnienie funkcji Nowego Sącza jako ponadlokalnego ośrodka usług publicznych, z uwzględnieniem usług wyższego rzędu w dziedzinie kultury i czasu wolnego – wzmocnienie znaczenia i rangi Nowego Sącza w kontekście innych regionalnych ośrodków miejskich – ochrona i rewitalizacja unikatowego dziedzictwa kulturowego Nowego Sącza, stanowiącego podstawę zrównoważonego rozwoju miasta – podniesienie jakości życia, co pozwoli na ograniczenie ujemnego salda migracji i przyciągnięcie do miasta nowych mieszkańców, a w konsekwencji wpłynie na wzrost aktywności gospodarczej (wysoki standard przestrzeni miejskiej oraz wysoka jakość oferty czasu wolnego to ważne czynniki decydujące o wyborze miejsca zamieszkania)

Zakres rzeczowy	Działania koncentrować się będą, zgodnie ze Strategią Rozwoju Nowego Sącza 2020, na obszarze Starego Miasta i Plant. Działania w sferze funkcjonalno-przestrzennej to w szczególności: – restauracja zabytkowego Ratusza Miejskiego i Rynku wraz z przyległościami – rewitalizacja Placu Słowackiego, tzw. Rynku Maślanego wraz z otoczeniem, w szczególności rewaloryzacja i zagospodarowanie terenu po Państwowej Straży Pożarnej oraz budowa parkingu podziemnego dla Starego Miasta, rewitalizacja ulicy Wałowej wraz ze skarpą, rewitalizacja ul. Sobieskiego – działania w obrębie przestrzeni miejskiej Starego Miasta i jego przedpola dotyczące małej architektury, nawierzchni, zieleni komponowanej, elementów symbolicznych, kompozycji miejskich, komponowanego oświetlenia wydobywającego walory architektoniczne obiektów zabytkowych etc. – rewaloryzacja, poprzez odpowiednie urządzenie i pielęgnację, terenów zielonych – rewaloryzacja Parku Strzeleckiego oraz odtworzenie Wenecji Sądeckiej – remont zajezdni MPK przy tzw. Starej Kolonii – zagospodarowanie Zamku Jagiellonów – począwszy od prac remontowych i zabezpieczających (poprzedzonych systemowymi badaniami archeologicznymi), poprzez zgromadzenie kompletnych materiałów ikonograficznych i historycznych, po stworzenie odpowiedniego programu i koncepcji zagospodarowania – adaptacje i modernizacje obiektów pełniących funkcje społeczne (np. Miejska Biblioteka Publiczna, Pałac Młodzieży, Centrum współpracy z organizacjami pozarządowymi, Biuro Pośrednictwa Prawnego, i inne) oraz obiektów szkolnych – program rozwoju przedsiębiorczości na Starówce – prowadzenie działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym
Komplementarność (katalog otwarty)	– „Poprawa jakości powietrza dla Nowego Sącza – Etap I” realizowany w ramach programu pilotażowego KAWKA z planowaną kontynuacją na lata następne – „Integruj–My–się! Sądecki Start w nowe możliwości” – program rewitalizacji społecznej (program zakończony w listopadzie 2014)
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Miasto Nowy Sącz
Partnerzy (katalog otwarty)	Proces tworzenia założeń i realizowania kompleksowych, wieloaspektowych projektów rewitalizacji wymaga zaangażowania znaczącej liczby podmiotów. Są to między innymi: – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego – właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego – partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, Lokalne Grupy Działania, obecni i potencjalni inwestorzy, przedsiębiorcy)

	– specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego, w tym urbaniści, architekci, ekonomiści, kulturoznawcy, socjolodzy, etc., Instytut Rozwoju Miast, uczelnie – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 112 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej: • Działanie 11.1. Rewitalizacja miast; Poddziałanie 11.1.1 Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie: 101 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 11.3 Fundusz Rewitalizacji i Odnowy Małopolski: 6 840,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 95% kosztów kwalifikowanych) – środki własne Miasta Nowy Sącz – NFOŚiGW – środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów – kredyty komercyjne

Przedsięwzięcie	1.3.4 OŚWIĘCIMSKA PRZESTRZEŃ SPOTKAŃ
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.3	Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni
Część projektowa	
Założenie	Podstawowym problemem rozwojowym Oświęcimia jest nierównomierny rozwój miasta, występujący równolegle w kilku wymiarach, między innymi: – struktura przestrzenna miasta zdeterminowana rozwojem dużych zakładów przemysłowych; w ich sąsiedztwie intensywnie rozwijano nowe wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe, podczas gdy tradycyjne centrum miasta (Stare Miasto) pozostawało niedoinwestowane i poza głównym nurtem zmian; efekty tak prowadzonej polityki widoczne są do dzisiaj, pomimo, iż odnowa oświęcimskiego Starego Miasta stopniowo postępuje – zewnętrzny wizerunek miasta zdominowany tragicznym dziedzictwem niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Auschwitz-Birkenau, co z jednej

	strony powoduje, że ginie i zapomniane pozostaje inne historyczne dziedzictwo Oświęcimia (miasta które już w połowie XIII wieku uzyskało prawa miejskie; miasta w którym od XVI wieku współistniały społeczności polska i żydowska, a żydowscy mieszkańcy stanowili około połowy populacji miasta; miasta które było ośrodkiem politycznym, w tym przez kilka wieków siedzibą księstwa oświęcimskiego; wreszcie miasta, które w czasie ostatniej wojny straciło około połowę swojej ludności). Prowadzi to do niekorzystnego, jednowymiarowego modelu turystyki przyjazdowej, skoncentrowanej wokół byłego obozu koncentracyjnego KL Auschwitz-Birkenau (prawie półtora miliona osób corocznie odwiedzających Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau), z której społeczność miasta korzysta w ograniczonym zakresie. Zakłada się kompleksową odnowę miejską jednego z najważniejszych ośrodków Małopolski Zachodniej poprzez objęcie rewitalizacją części historycznych miasta, z ukierunkowaniem na zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej miasta, rozwój wielowymiarowego lokalnego produktu turystycznego oraz odejście od wizerunku miasta utożsamianego z jednym traumatycznym miejscem. Dla powojennej Europy Auschwitz jest stałym punktem odniesienia, najpełniej uzasadniającym cały powojenny wysiłek tworzenia Europy innej, nowej, bardziej ludzkiej i wrażliwej. Uzupełnieniem tej optyki, poza pielęgnowaniem Miejsca Pamięci, jest rozwijanie idei wprowadzania nowej jakości programowej w tkankę miejską, wymagającej nowej definicji społecznej i funkcjonalnej. Planuje się realizację kompleksowego projektu polegającego na zagospodarowaniu przestrzeni miejskiej infrastrukturą tworzącą pomosty prowadzące od tragicznej historii miejsca do współczesnego życia miasta z jego bogatą przeszłością. Nowy projekt przestrzeni miejskiej, zlokalizowany wzdłuż osi od Miejsca Pamięci przez i wzdłuż Soły do Starego Miasta i centrum Oświęcimia, wzmocni międzynarodowe przesłanie Oświęcimia jako Miasta Pokoju. Wiodącymi funkcjami projektu będą przestrzenie spotkań: ludzi, kultur, doświadczeń i myśli, realizowane przez funkcje: edukacja poprzez historię, obsługa ruchu turystycznego i jego otwarcie na miasto, projekty kulturalno-edukacyjne, refleksyjny kontakt z przyrodą. Kluczowa jest komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności.
Cel realizacji	– uporządkowanie przestrzeni publicznej, szczególnie w centrum miasta oraz stworzenie przyjaznej przestrzeni miejskiej, pozwalającej na poprawę jakości życia mieszkańców i turystów oraz wzrost aktywności gospodarczej – wykorzystanie potencjału rzeki Soły – powiązanie przeszłości z przyszłością oraz stworzenie, wzdłuż osi biegnącej od Miejsca Pamięci do Starego Miasta, przestrzeni spotkań o charakterze symbolicznym, edukacyjnym, kulturowym i rekreacyjnym – wzmocnienie międzynarodowej roli Oświęcimia jako Miasta Pokoju oraz wykreowanie Oświęcimia jako centrum edukacji i praw człowieka – wykorzystanie atutu jakim jest położenie Oświęcimia na skrzyżowaniu tranzytowych ciągów komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim i wzmocnienie jego funkcji jako ponadlokalnego ośrodka usług publicznych, z uwzględnieniem usług wyższego rzędu w dziedzinie kultury i czasu wolnego
Zakres rzeczowy	Możliwe komponenty działań rewitalizacyjnych to między innymi: – Realizacja projektu mostu autorstwa Jarosława Kozakiewicza, w oparciu o rozstrzygnięty w 2010 roku międzynarodowy konkurs urbanistyczno-architektoniczny

	Unikatowy most dla pieszych, położony naprzeciw Centrum Obsługi Odwiedzających Auschwitz-Birkenau, łączący brzegi rzeki Soły pomiędzy Miejsmem Pamięci a Parkiem Pojednania Narodów, stanowić będzie symboliczne przejście od historii, poprzez pamięć w kierunku życia, edukacji i przyszłości. – Utworzenie Parku Pojednania Narodów Utworzenie parku będącego miejscem wyciszenia, refleksji i harmonii. Planowana inwestycja obejmuje teren nad rzeką Sołą, przy ul. Kamieniec, stanowiący w znacznej części obszar byłego składowiska odpadów komunalnych, które zostało zlikwidowane i zrekultywowane. Dzięki wysokim walorom przyrodniczym park będzie pełnił także funkcję edukacyjną, która umożliwi współdziałanie z różnymi placówkami edukacyjnymi i środowiskami działającymi na rzecz ekologii i ochrony środowiska. – Zagospodarowanie Bulwarów Zagospodarowanie terenów Bulwarów w taki sposób, że połączą one Miejsce Pamięci, przez most i Park Pojednania Narodów z przestrzenią Starego Miasta. Na terenie przeznaczonym do zagospodarowania, realizacja obiektów małej architektury, miejsc wypoczynku, stref dla dzieci, miejsc postojowych etc. – Zagospodarowanie terenu w rejonie Starego Miasta i wykreowanie nowych funkcji publicznych Zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie oświęcimskiego zamku, pomiędzy ul. Dąbrowskiego, Berka Joselewicza, Bulwarami oraz wschodnią granicą terenów Towarzystwa Salezjańskiego, i wykreowanie nowych funkcji publicznych takich jak przestrzeń wydarzeń kulturalnych czy punkt informacji turystycznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Podniesienie jakości przestrzeni publicznej, z podkreśleniem szczególnego kontekstu historycznego. Przestrzeń dla warsztatów teatralnych, festiwali, koncertów i innych projektów kulturalnych, artystycznych i interdyscyplinarnych. – Zagospodarowanie Parku Pokoju Stworzenie, pomiędzy ul. Słowackiego, Chemików, Dąbrowskiego i Olszewskiego, atrakcyjnej przestrzeni miejskiej i infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców i turystów. Zaplanowano: place zabaw dla dzieci w różnym wieku, trasy piesze i rowerowe, strefę sportową (boiska, zewnętrzna siłownia, ścieżka zdrowia, plac piknikowy z altaną) oraz ścieżkę edukacyjną prezentującą historię miasta.
Komplementarność (katalog otwarty)	– realizacja Centrum Obsługi Odwiedzających Miejsce Pamięci KL Auschwitz-Birkenau (Centrum ułatwi obsługę odwiedzających, których liczba w ostatniej dekadzie wzrosła trzykrotnie i utrzymuje się na poziomie 1,3 mln osób rocznie, a zintegrowanie go z miastem ułatwi bezkolizyjne przejście z Miejsca Pamięci w kierunku centrum miasta oraz promowanie dłuższych, kilkudniowych pobytów na ziemi oświęcimskiej) – wykreowanie Oświęcimia jako centrum edukacji i praw człowieka – opracowanie i wdrożenie, z udziałem instytucji i organizacji prowadzących działalność edukacyjną, kulturalną i artystyczną, programów na rzecz tolerancji i humanizmu. Stworzenie w Oświęcimiu prężnego ośrodka praw człowieka i wzmacnianie wizerunku Oświęcimia jako Miasta Pokoju – działania w ramach Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	

Lata realizacji	2016-2021
Operator / Koordynator	Gmina Miasto Oświęcim
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	Proces tworzenia założeń i realizowania kompleksowych, wieloaspektowych projektów rewitalizacji wymaga zaangażowania znaczącej liczby podmiotów. Są to między innymi: – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego – właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego – partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, Lokalne Grupy Działania, obecni i potencjalni inwestorzy, przedsiębiorcy) – specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego, w tym urbaniści, architekci, ekonomiści, kulturoznawcy, socjolodzy, etc., Instytut Rozwoju Miast, uczelnie – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2016-2021: ± 91 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020: • Działanie 11.1. Rewitalizacja miast, Poddziałanie 11.1.1 Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie: ± 26 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 11.3 Fundusz Rewitalizacji i Odnowy Małopolski: ± 22 800,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 95% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 11.4 Rewitalizacja terenów przemysłowych: ± 18 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) • Działanie 6.3 Rozwój wewnętrznych potencjałów regionu, Poddziałanie 6.3.1 Rozwój Lokalnych Zasobów Subregionu – SPR: ± 6 000,00 zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – środki własne Gminy Miasto Oświęcim – emisja papierów wartościowych

TARNOWA POPRZEC KOMPLEKSOWĄ REWITALIZACJĘ	
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.3	Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni
Część projektowa	
Założenie	Tarnów to drugie (po Krakowie) pod względem powierzchni i liczby ludności miasto Małopolski, ujęte w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju¹¹² jako ważny ośrodek regionalny. To także drugie (po Krakowie) miasto z największym kompleksem zabytków: zachowany średniowieczny układ urbanistyczny z fragmentami murowi miejskich i kilkadziesiąt zabytkowych budynków doby gotyku, renesansu i baroku (z renesansową Starówką na czele) tworzą unikatowy klimat miasta. Prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych będzie realizowane w oparciu o nowy lokalny program rewitalizacji. Zakłada się, że będzie on twórczą kontynuacją wcześniejszych Lokalnych Programów Rewitalizacji Miasta Tarnowa na lata 2008-2013, z uwzględnieniem współcześnie występujących głównych problemów ekonomiczno-społecznych. Kluczowa jest komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności.
Cel realizacji	– ochrona i rewitalizacja unikatowego dziedzictwa kulturowego Tarnowa – zrównoważony rozwój miasta, z silnym centrum historycznym uzupełnionym o funkcje współczesne – wykreowanie wizerunku Tarnowa jako miasta komfortowego i przyjaznego, sprzyjającego aktywności obywatelskiej, wspierającego kreatywność swoich mieszkańców (także poprzez ofertę czasu wolnego) i dającego szansę indywidualnego rozwoju, miasta przyciągającego do siebie ludzi utalentowanych, aktywnych i kreatywnych – wzmocnienie pozycji Tarnowa w regionie, jego powiązań z obszarem funkcjonalnym i partnerskiej współpracy z otaczającymi go samorządami – podniesienie jakości życia mieszkańców (między innymi poprzez poprawę jakości przestrzeni miejskiej oraz oferty czasu wolnego), aby ograniczyć odpływ z miasta młodych ludzi, a nawet przyciągnąć do miasta nowych mieszkańców – wypracowanie modelu współpracy różnych grup społecznych
Zakres rzeczowy	Proponowane kierunki działania, zgodne z kierunkami polityki rozwoju i celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Miasta „Tarnów 2020”, to w szczególności: – działania wzmacniające funkcje przestrzeni publicznych w centrum miasta – przestrzenie te powinny być aktywne i atrakcyjne – utworzenie międzyosiedlowych centrów aktywności senioralnej – międzypokoleniowych miejsc wypoczynku i rekreacji – adaptacja obiektów na centra kreatywnego spędzania czasu – miejsc pracy twórczej, edukacji, spędzania wolnego czasu, spotkań różnych grup społecznych – działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych

¹¹² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r., str. 22 i 37, <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2012/252>

	obszarów – działania wprowadzające nowe pola aktywności społecznych w przestrzeni między- i wewnątrzosiedlowych: działania porządkujące, estetyzujące przestrzeń i podnoszące bezpieczeństwo; uporządkowanie i zagospodarowanie terenów zielonych; działania wspierające społeczne inicjatywy kulturalne, inspirujące aktywność i kreatywność mieszkańców, wzmacniające społeczną tożsamość i więzi, przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu – zagospodarowanie terenów przemysłowych, w tym w szczególności aktywizacja strefy dworca kolejowego, zdegradowanych terenów dawnego Zakładu Przetwórstwa Owocowo Warzywnego Owintar oraz rewaloryzacja otoczenia wyrobiska byłej cegielni „Kantoria”
Komplementarność (katalog otwarty)	– projekt pn. Integracja transportu kolejowego z transportem zbiorowym lub prywatnym w Tarnowie
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Gmina Miejska Tarnowa
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	Proces tworzenia założeń i realizowania kompleksowych, wieloaspektowych projektów rewitalizacji wymaga zaangażowania znaczącej liczby podmiotów. Są to między innymi: – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego – właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego – partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, Lokalne Grupy Działania, obecni i potencjalni inwestorzy, przedsiębiorcy) – specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego, w tym urbaniści, architekci, ekonomiści, kulturoznawcy, socjolodzy, etc., Instytut Rozwoju Miast, uczelnie – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 96 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej: Działanie 11.1. Rewitalizacja miast; Poddziałanie 11.1.1

finansowania	Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie: ± 25 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych) – środki własne Gminy Miejskiej Tarnowa – środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów – kredyty komercyjne – NFOŚiGW
---------------------	--

Przedsięwzięcie	1.3.6 ZAKOPANE _ REWITALIZACJA KULTUROWA STOLICY TATR
Priorytet 1	Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych
Działanie 1.3	Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni
Część projektowa	
Założenie	Zakopane wymaga systemowego porządkowania i podnoszenia jakości przestrzeni publicznej. Istotne są działania mające na celu rewaloryzację obiektów zabytkowych, a także reprezentujących inne wartości kulturowe lub historyczne. Kluczowa jest komplementarność działań w strukturze przestrzennej z przekształceniami w sferze społeczno-gospodarczej oraz przeprowadzenie tych procesów z faktycznym udziałem lokalnej społeczności.
Cel realizacji	– ochrona i rewitalizacja unikatowego dziedzictwa kulturowego Zakopanego, zarówno o korzeniach góralskich, jak i ze sfery kultury wysokiej – wytworzenie przyjaznej przestrzeni, pozwalającej na poprawę jakości życia mieszkańców miasta i przebywających w nim turystów oraz wzrost aktywności gospodarczej – realizacja wysokiej jakości przedsięwzięć kulturalnych w tym osadzonych w kulturze regionu (folklor), wyrastającej z „odczytu i inspiracji” (sztuka XX wieku) oraz innych przedsięwzięć w oparciu o sztukę współczesną o wysokim poziomie artystycznym (wystawy, koncerty) – promocja wysokiej jakości produktów regionalnych: wzmocnienie współpracy lokalnych twórców i rzemieślników z projektantami na rzecz poprawy jakości pamiątek regionalnych, działania na rzecz wprowadzenia nowych produktów oraz promocja już certyfikowanych produktów regionalnych, wpisanych na listę produktów tradycyjnych Unii Europejskiej – wykorzystanie potencjału Zakopanego jako krajowego ośrodka sportów zimowych oraz celu podróży turystycznych i wzmocnienie jego funkcji jako ponadlokalnego ośrodka usług publicznych, z uwzględnieniem usług wyższego rzędu w dziedzinie kultury i czasu wolnego
Zakres rzeczowy	Działania służące rewitalizacji kulturowej Zakopanego obejmują w szczególności: – działania poprawiające harmonię estetyczną i urbanistyczną miasta oraz porządkujące i estetyzujące przestrzeń publiczną, w szczególności uporządkowanie nośników reklamowych w mieście, działania dotyczące małej architektury, nawierzchni, zieleni, elementów symbolicznych, kompozycji miejskich, komponowanego oświetlenia wydobywającego walory architektoniczne obiektów zabytkowych etc. – rewitalizację ulicy Krupówki (między innymi: rewaloryzacja budynku Bazaru Polskiego wraz z Miejską Galerią Sztuki, stworzenie wysokiej jakości

	przestrzeni miejskiej – Ogrody Tatrzańskie, między innymi w oparciu o Gmach Główny Muzeum Tatrzańskiego, Ogród Botaniczny PAN i zrewaloryzowany Dworzec Tatrzański) – rewitalizacja ulic zabudowanych tradycyjnym budownictwem regionalnym o wysokich wartościach zabytkowych, w tym także renowacja budynków stanowiących budownictwo regionalne (zagrody góralskie z XIX wieku) – rewaloryzację historycznej zabudowy i zieleni byłego Zakładu Wodoleczniczego dra Andrzeja Chramca w Zakopanem – społeczna i kulturowa rewitalizacja kwartału miasta obejmującego obiekty byłej straży pożarnej, byłej szkoły muzycznej kina Sokół oraz stadionu sportowego przy ulicy Orkana – rewitalizacja terenów pod kompleksem skoczni narciarskich oraz tras biegowych z uwzględnieniem podniesienia jakości przestrzeni i utworzeniem przyjaznej strefy kulturalno-edukacyjno-sportowej – rewitalizacja części terenu wokół Dworca PKP w Zakopanem pod kątem przygotowania obiektów na cele społeczne – rewitalizacja osiedli mieszkaniowych w celu rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych. Wskazane działania będą oceniane pod kątem wpisywania się w Program Rewitalizacji Miasta Zakopane na lata 2014-2020. Ostateczne opracowanie Programu Rewitalizacji da możliwość zdiagnozowania problemów społecznych, których osłabienie lub rozwiązanie nastąpi m.in. poprzez realizację wybranych z powyższej listy projektów.
Komplementarność (katalog otwarty)	– projekt „Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Zakopane” realizowany ze środków Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 – projekt „Zakopane/Kościelisko – rozwój infrastruktury rekreacyjnej” realizowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 – stworzenie infrastruktury turystycznej poprzez budowę systemu tras rowerowych i narciarskich – rewitalizacja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych oraz obiektów wpisanych do ewidencji zabytków – renowacja i przystosowanie części obiektów Dworca PKP pod pełnienie funkcji centrum obsługi pasażerów oraz turystów – stworzenie Wysp Kultury, Edukacji i Sportu – wysokiej jakości przestrzeni, przyjaznych mieszkańcom i turystom – działania społeczne realizowane w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę w zakresie aktywizacji społecznej, kultury oraz edukacji
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Gmina Miasto Zakopane
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	Proces tworzenia założeń i realizowania kompleksowych, wieloaspektowych projektów rewitalizacji wymaga zaangażowania znaczącej liczby podmiotów. Są to między innymi: – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia

	– jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego – właściciele nieruchomości, w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego – partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, Lokalne Grupy Działania, obecni i potencjalni inwestorzy, przedsiębiorcy) – specjaliści w zakresie rozwoju miejskiego, w tym urbaniści, architekti, ekonomiści, kulturoznawcy, socjolodzy, etc., Instytut Rozwoju Miast, uczelnie – Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków – Tatrzański Park Narodowy – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – podmioty kreujące ofertę kulturalną, edukacyjną, rekreacyjno-sportową, turystyczną, w tym instytucje kultury, organizacje pozarządowe, animatorzy kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 40 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej: Działanie 11.1. Rewitalizacja miast, Poddziałanie 11.1.2 Rewitalizacja miast średnich i małych: ± 30 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 75% kosztów kwalifikowanych); ostateczne poziomy maksymalnego wsparcia będą podstawą do decyzji związanej ze wskazaniem projektów realizowanych w ramach Poddziałania 1.1.2 RPO WM 2014-2020; alternatywne źródła realizacji pozostałych projektów: RPO WM 2014-2020, Działanie 6.1. Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz Działanie 7.2. Transport kolejowy, Poddziałanie 7.2.4. Infrastruktura dla obsługi podróżnych – SPE – Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020 – środki własne Gminy Miasto Zakopane – środki własne beneficjentów i partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów – kredyty komercyjne – NFOŚiGW

Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego

Działanie 2.1 Wzmacnianie osobowości metropolii

Przedsięwzięcie	2.1.1 KSIĄŻNICA MAŁOPOLSKA _ WIEDZA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE
Priorytet 2	Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego
Działanie 2.1	Wzmacnianie osobowości metropolii
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się wykorzystanie atutów Krakowa oraz (w przyszłości) innych ośrodków, których walorami dziedzictwa jest literatura i nauka. Kraków to miasto Noblistów: Czesława Miłosza i Wisławy Szymborskiej; miasto wybitnych twórców światowej literatury: Stanisława Lema, Sławomira Mrożka, Adama Zagajewskiego, Jerzego Turowicza i innych; siedziba Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytutu Książki, wielu wydawnictw i księgarni, Targów Książki, Bibliotek: Jagiellońskiej, Czartoryskich i Czapskich, największych w kraju festiwali literackich: Festiwalu Conrada oraz Festiwalu Miłosza; ważny ośrodek twórczy, z aktywnym środowiskiem literackim, otwartym na międzynarodową społeczność pisarzy. Zasobami naturalnymi dla realizacji przedsięwzięcia jest sieć miejsc związanych z postaciami literatury oraz sieć bibliotek, przekształcających się stopniowo w centra kompetencji humanistycznych, miejsca dostępu do wiedzy i rozwijania umiejętności. W październiku 2013 roku Kraków został ogłoszony szóstym Miastem Literatury UNESCO. Tym samym Kraków został przyjęty do sieci miast kreatywnych UNESCO jako pierwsze słowiańskie i drugie nieanglojęzyczne miasto sieci. Projekt stworzenia wielofunkcyjnej przestrzeni integrującej życie literackie Krakowa został uwzględniony w aplikacji Krakowa o tytuł Miasta Literatury jako kluczowy czynnik dla rozwijania kapitałów kreatywnych miasta w związku z literaturą. Prace nad jej utworzeniem będą na bieżąco monitorowane przez UNESCO i miasta sieci, a sam tytuł podlega ewaluacji co 2 lata.
Cel realizacji	– stworzenie unikatowej, wielofunkcyjnej przestrzeni dla kultury o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, a przez to podniesienie konkurencyjności regionu i wzmocnienie funkcji metropolitalnych Krakowa (Miasto Literatury UNESCO) – stworzenie przestrzeni dla nauki i pracy – dla studentów i dla ludzi zawodowo zajmujących się słowem oraz przestrzeni spotkań, dialogu, komunikacji – wzmacnianie marki Krakowa i Małopolski jako przestrzeni literatury, poprzez integrację różnych środowisk działających w tym obszarze – wzmacnianie edukacji literackiej w odniesieniu do wszystkich grup wiekowych – zacieśnianie współpracy międzynarodowej w dziedzinie literatury – tworzenie warunków do uobecniania się literatury w przestrzeni publicznej – propagowanie bibliotek jako centrów informacji i wymiany wiedzy oraz lokalnych ośrodków życia społecznego – popularyzacja zasobów bibliotecznych stanowiących narodowe dziedzictwo kulturowe
Zakres	Priorytet i główny kierunek działania to edukacja i kształtowanie kompetencji

rzeczowy	czytelniczych oraz propagowanie różnorodności kulturowej i dialogu międzykulturowego. W ramach programu „Kraków Miasto Literatury UNESCO” zakłada się między innymi stworzenie forum literatury – wielofunkcyjnej, interdyscyplinarnej przestrzeni związanej z kulturą słowa, odpowiadającej na nowe potrzeby wynikające z rozwoju technologicznego i przemian społecznych. Katalog możliwych funkcji forum literatury: – centrum kompetencji humanistycznych – mediateka i ogród, wielofunkcyjna przestrzeń audiowizualna, laboratorium słowa/ języka, przestrzeń dla warsztatów edukacyjnych wykorzystująca nowe technologie, dobrze zaprojektowana, funkcjonalna, otwarta, z wieloma możliwościami (cel: edukacja humanistyczna, kreowanie postaw czytelniczych) – biblioteka przyszłości – działania wspierające proces modernizacji bibliotek jako jedynej bezpłatnej, egalitarnej formy uczestnictwa w kulturze, stworzenie sieci miejskich bibliotek publicznych (centrum zarządzania Biblioteki Kraków) – archiwum literackie – gromadzenie, opracowywanie, digitalizacja, promocja, udostępnianie archiwów pisarskich, wyspecjalizowana biblioteka w tym zakresie – nowoczesne archiwum z programem edukacyjnym i działalnością promocyjną – fundusz literacki – centrum wsparcia finansowego inicjatyw typu start-up, stypendia twórcze, wsparcie rozwojowe dla wydawnictw i innych podmiotów z sektora przemysłów kultury, rozwój kompetencji, wsparcie promocyjne na arenie międzynarodowej, przestrzeń coworkingowa, działania typu „venture capital” – dom literatury – sieciowanie środowisk literackich z kraju i zagranicy, przestrzeń spotkań literackich i debat europejskich, partner dla wydawców krakowskich we współpracy z ich autorami (organizacja wizyt, spotkań, itp.), centrum rezydencyjne (pokoje gościnne) dla twórców, reprezentacyjne centrum literatury, przestrzeń coworkingowa dla instytucji i środowisk literackich – promocja czytelnictwa i centrum oddziaływania programu Kraków Miasto Literatury UNESCO – m.in. wspieranie interwencji artystycznych powiązanych z literaturą, organizowanie cyklicznych akcji wymiany książek, projektowanie, tworzenie i dystrybucja materiałów i produktów promujących literaturę, miejsce spotkań (kawiarnia-księgarnia)
Komplementarność (katalog otwarty)	– działania w ramach programu Kraków Miasto Literatury UNESCO – projekt Instytutu Książki dotyczący budowy apartamentów przy ul. Wróblewskiego w Krakowie z przeznaczeniem na pobyty stypendialne dla literatów
Formuła realizacji	O – zadanie w sferze oddziaływania: funkcjonalnie niezależne od administracji regionalnej
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Gmina Miejska Kraków poprzez Krakowskie Biuro Festiwalowe
Partnerzy podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Instytut Książki – Narodowy Instytut Audiowizualny – Małopolski Instytut Kultury – biblioteki publiczne

	– biblioteki uczelniane – uniwersytety trzeciego wieku – fundacje i stowarzyszenia, w tym Fundacja Wisławy Szymborskiej – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 27 000,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	0 zł
Przewidywane źródła finansowania	– POIŚ 2014-2020, oś priorytetowa 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury (zakres tematyczny: rozwój czytelnictwa w miastach wojewódzkich): ± 17 000,00 tys. zł (maksymalny poziom dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Gminy Miejskiej Kraków – środki własne partnerów, w tym środki prywatnych inwestorów (w przypadku opcji PPP)

Działanie 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie

Przedsięwzięcie	2.2.1 MEDIA AUDIOWIZUALNE _ KREACJA PLUS BIZNES
Priorytet 2	Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego
Działanie 2.2	Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie
Część projektowa	
Założenie	Założeniem jest optymalne wykorzystanie potencjału miejsc, środowisk, instytucji i osób dla rozwoju sektora gospodarki powiązanego z technologią i przemysłem audiowizualnym. Przemysł filmowy, jako jedna z dziedzin sektora przemysłów kreatywnych, jest dziedziną o tyle szczególną, że produkcja filmowa powstaje dzięki współpracy wielu branż kreatywnych (między innymi: sztuki performatywne, reklama, design, projektowanie kostiumów i dekoracji, fotografia, animacja komputerowa, muzyka, publikacje książkowe, prasowe i telewizyjne). Zatem wspieranie rozwoju produkcji audiowizualnej przynosi efekt w postaci rozwoju przedsiębiorczości powiązanej z całym spectrum przemysłów kreatywnych. Prowadząc do współdziałania, w ramach jednego przedsięwzięcia filmowego, przedstawicieli różnych dziedzin w obrębie przemysłów kreatywnych, przemysł filmowy stanowi silną stymulację rozwoju ekonomicznego miast i regionów.
Cel realizacji	– utrzymanie i rozwój systemu wspierania produkcji filmowej w regionie, ukierunkowanego na lokowanie w Małopolsce zagranicznych i krajowych produkcji filmowych, z uwzględnieniem produkcji filmów związanych tematycznie z regionem – wykorzystanie potencjału małopolskiej klasy kreatywnej na rzecz rozwoju przemysłu audiowizualnego w regionie, zarówno w kontekście promocji

	twórczości, jak również w jego aspekcie ekonomicznym
Zakres rzeczowy	Kierunki działania/ sposób realizacji: – systemowe wsparcie produkcji filmów związanych tematycznie z regionem, między innymi poprzez Regionalny Fundusz Filmowy, Filmotekę Małopolską oraz Trzy Korony – Małopolską Nagrodę Filmową – realizacja projektów kulturalnych i edukacyjnych w obszarze sektora filmowego: organizacja różnego rodzaju wydarzeń (festiwali, projekcji, spotkań, konferencji, szkoleń, warsztatów etc.) kierowanych zarówno do profesjonalistów (twórców), jak i odbiorców kultury – promocja Małopolski jako atrakcyjnej lokacji filmowej (na arenie krajowej i międzynarodowej) poprzez między innymi rozszerzenie portfolio regionu, katalogów lokacji, stworzenie konkurencyjnej strategii promocyjnej bazującej na nowych mediach, aktywny udział w festiwalach, targach i innych wydarzeniach branżowych, w Polsce i za granicą – maksymalnie efektywne wsparcie organizacyjne i logistyczne dla producentów filmów (w tym produkcji zagranicznych) lokowanych na obszarze Małopolski, w kontekście między innymi obsługi planu filmowego (w tym udostępniania obiektów na potrzeby produkcji filmowej, zmian organizacji ruchu, koordynacji pracy służb miejskich, uzyskiwania niezbędnych pozwoleń etc.) oraz doradztwa merytorycznego i prawnego – monitoring sektora filmowego w Małopolsce i na świecie
Komplementarność (katalog otwarty)	– Krakow International Film Fund – Krakow Film Fund for International Co-productions (Fundusz Koprodukcji Międzynarodowej) – festiwale filmowe, w tym: Krakowski Festiwal Filmowy, Festiwal Muzyki Filmowej, OFFPlusCamera, Etiuda i Anima, Tarnowska Nagroda Filmowa
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Krakow Film Commission (w strukturze Krakowskiego Biura Festiwalowego)
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Krakowskie Biuro Festiwalowe – Fundacja Rozwoju Kina – Małopolska Sieć Kin Cyfrowych – Apollo Film Sp. z o.o. – Krakowski Klaster Filmowy
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Szacunkowy koszt realizacji zakładający etapy i częściową realizację większych przedsięwzięć z uwzględnieniem alokacji dla programów europejskich 2014-2020: – ogółem 2015-2020: ± 13 800,00 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2020: ± 6 000,00 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– budżet Gminy Miejskiej Kraków – budżet Województwa Małopolskiego

	– Program Operacyjny PISF Produkcja filmowa– programy europejskie – Kreatywna Europa, komponent Media, schemat Międzynarodowe Fundusze Koprodukcyjne: 1 200,00 tys. zł

Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu

Działanie 3.1 Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu

Przedsięwzięcie	3.1.1 MAŁOPOLSKA PASUJE DO CIEBIE
Priorytet 3	Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu
Działanie 3.1	Podnoszenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu
Część projektowa	
Założenie	Inicjatywy na rzecz zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu, stanowiących fundament tożsamości regionalnej, korzystnie wpływają na rozwój społeczny i gospodarczy całego województwa, w tym na rozwój przemysłu czasu wolnego. Sektor przemysłu czasu wolnego w Małopolsce, pomimo drżającego w nim potencjału, cechują silne rozbieżności oraz mała liczba wdrożonych nowych technologii teleinformatycznych. Tymczasem turystyka korzysta z technologii ICT m.in. w zakresie marketingu, usług (planowanie, rezerwacje), komunikacji czy dostępu do atrakcji turystycznych. Technologie, takie jak druk 3D, wirtualna rzeczywistość, czy aplikacje na urządzenia mobilne mogą doskonale przysłużyć się zwiększeniu liczby odbiorców oferty Małopolski. Systematycznie bowiem wzrasta liczba osób korzystających z Internetu zarówno w zakresie planowania podróży, jak i w trakcie jej realizacji. Przedsięwzięcie realizowane będzie w ramach dwóch komponentów: – Komponent 1. Małopolski Inteligentny System Specjalizacji (MISS) – projekt zorientowany na środowisko przedsiębiorców oraz na wzmocnienie konkurencyjności MŚP w sektorze przemysłu czasu wolnego; – Komponent 2. Podnoszenie jakości i konkurencyjności oferty czasu wolnego poprzez rozwój, promocję i aktywizację ukierunkowanych produktów turystycznych na bazie potencjału kulturowego i przyrodniczego regionu.
Cel realizacji	Budowanie innowacyjnej i dostępnej oferty turystycznej regionu oraz wsparcie małopolskiej branży turystycznej w zakresie inwestycji w nowoczesne, elektroniczne kanały sprzedaży usług i produktów turystycznych, w tym pakietów turystycznych, przygotowanych w szczególności w oparciu o zasoby Małopolskich Szlaków Dziedzictwa, a także w związku z planowaną ekspansją branży turystycznej na rynki zagraniczne, ze szczególnym uwzględnieniem nowych rynków o wysokim potencjale turystycznym. Planowane działania będą miały również na celu promocję Małopolski jako regionu przyjaznego dla podejmowania innowacyjnych inicjatyw, w tym na przykład tworzenia i wykorzystania nowoczesnych kanałów komunikacji.
Zakres rzeczowy	Komponent 1. W ramach przedsięwzięcia realizowane będą m.in. następujące działania: 1) Analiza potrzeb branży turystycznej w zakresie marketingu i wykorzystania technologii ICT w procesie sprzedaży, wykonana w oparciu o cykl spotkań konsultacyjnych z małopolską branżą turystyczną i ekspertami z dziedziny marketingu i nowoczesnych technologii. 2) Nawiązanie partnerstwa – nabór Partnerów zainteresowanych udziałem w projekcie.

	3) Wybór najbardziej efektywnych narzędzi do prezentacji i sprzedaży oferty MŚP, wykorzystujących nowoczesne kanały komunikacji z klientem. 4) Przygotowanie, we współpracy z Partnerami projektu, pakietów przedstawiających ofertę przemysłu czasu wolnego Małopolski, głównie w oparciu o zasoby Szlaku Architektury Drewnianej, Małopolskiej Trasy Światowego Dziedzictwa UNESCO, Szlaku Orlich Gniazd, Szlaku Jana Pawła II oraz z wykorzystaniem oferty lokalnych przedsiębiorców/podmiotów działających w branży turystycznej obejmującej w szczególności atrakcje turystyczne, miejsca noclegowe, obiekty gastronomiczne, usługi transportowe, a także dobra przyrodnicze. 5) Opracowanie Manuala zawierającego kompleksowy opis systemu identyfikacji wizualnej Małopolskiego Systemu Inteligentnej Specjalizacji (MISS) oraz opis zasad, według których konkretna firma prezentować będzie własną ofertę (ujednolicenie sposobu prezentacji oferty małopolskich przedsiębiorców). 6) Opracowanie wspólnego katalogu przedsiębiorców. 7) Wykonanie narzędzia informatycznego w celu prezentacji oferty gospodarczej przemysłu czasu wolnego, w tym zakup nowoczesnych narzędzi do sprzedaży towarów i usług on - line. 8) Organizacja misji gospodarczych. 9) Organizacja prezentacji na targach branżowych. Komponent 2. W ramach przedsięwzięcia realizowane będą m.in. następujące działania: 1) Wspieranie rozwoju markowych produktów turystycznych Małopolski, w tym aktywizacja Małopolskich Szlaków Dziedzictwa, m.in. Szlaku Architektury Drewnianej. 2) Marketing produktów turystycznych Małopolski 3) Monitoring ruchu turystycznego.
Komplementarność (katalog otwarty)	– pozostałe przedsięwzięcia Priorytetu 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu – przedsięwzięcia Priorytetu 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych, szczególnie Przedsięwzięcie 1.1.1 Szlak architektury drewnianej _ piecza nad autentyzmem i integralnością zabytkowych obiektów drewnianych – Marketingowa strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020, przyjęta przez Radę Polskiej Organizacji Turystycznej (2011) – Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki w Karpatach, Ministerstwo Sportu i Turystyki (2014) – Strategia dla Rozwoju Polski Południowej (2013) – Srebrna Gospodarka w Małopolsce w obszarze turystyka – działania zwiększające aktywność turystyczną osób starszych w Małopolsce – Program Rozwoju Turystyki 2020, Ministerstwo Sportu i Turystyki (2015), – Programu Rozwoju Turystyki Wiejskiej 2020, Ministerstwo Rozwoju Rolnictwa (2015, projekt) – Strategia rozwoju turystyki w Krakowie na lata 2014-2020 (2014)
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE) PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna

	i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	– Komponent 1: 2015-2017 – Komponent 2: 2015-2020
Operator / Koordynator	Województwo Małopolskie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– MŚP działające w sektorze przemysłu czasu wolnego – właściciele/zarządcy obiektów – organizacje branżowe – organizacja pozarządowe działające w sektorze turystyki – przedsiębiorcy
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Komponent 1. – ogółem 2015-2017: ± 6 000,0 tys. zł Komponent 2. – ogółem 2015-2020: ± 17 628,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	Komponent 1. – ogółem 2015-2017: ± 2 040,0 tys. zł Komponent 2. – ogółem 2015-2020: ± 17 628,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	Komponent 1. – RPO WM 2014-2020, Oś Priorytetowa 3. Przedsiębiorcza Małopolska, Działanie 3.3. Umiejscowienie małopolskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1. Promocja gospodarcza Małopolski: 3 000,0 tys. zł (wartość dofinansowania: 50% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego – budżety Partnerów projektu Komponent 2. – budżet Województwa Małopolskiego

Przedsięwzięcie	3.1.2 MAŁOPOLSKA – CENTRUM WYDARZEŃ O RANDZE MIĘDZYNARODOWEJ _ ŚWIATOWE DNI MŁODZIEŻY (ŚDM) KRAKÓW 2016
Priorytet 3	Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu
Działanie 3.1	Podnoszenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu
Część projektowa	
Założenie	Organizacja wielkich wydarzeń o randze międzynarodowej znacząco wpływa na wzmocnienie atrakcyjności turystycznej regionu oraz stwarza niepowtarzalną okazję do dotarcia do perspektywicznych grup celowych, co w konsekwencji powoduje wzrost liczby turystów odwiedzających region i tym samym wpływa na wzmocnienie przewagi konkurencyjnej regionu. Organizacja 31. ŚDM w Małopolsce, w Krakowie to ogromne wyróżnienie

	i zaszczyt, ale też olbrzymie wyzwanie. Niezaprzeczalnie, ŚDM będą miały nie tylko wymiar religijny i duchowy, ale będą również niepowtarzalną okazją do promocji Małopolski jako regionu niezwykle atrakcyjnego turystycznie. Niewątpliwie tego typu wielkie wydarzenia, o randze międzynarodowej, stwarzają możliwość dotarcia do bardzo dużej grupy odbiorców i w efekcie znacząco wpływają na zwiększenie liczby odwiedzających.
Cel realizacji	Promocja Małopolski jako europejskiego centrum turystyki religijnej.
Zakres rzeczowy	W ramach przedsięwzięcia realizowane będą m.in. następujące działania: 1) Udział w kampanii medialnej pn. „Świętość i Miłosierdzie” prezentującej Kraków i Małopolskę z perspektywy św. Jana Pawła II oraz przesłania o Miłosierdziu Bożym św. Faustyny, ze szczególnym uwzględnieniem takich miejsc jak: Kraków, Łagiewniki, Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska, Czerna, Zakopane i Ludźmierz, Niegowić i Wieliczka. Kampania obejmie cykl filmów promujących miejsca kultu religijnego w Małopolsce oraz spot telewizyjny z udziałem papieża Franciszka, stanowiący osobiste zaproszenie Papieża skierowane do młodzieży z całego świata do udziału w Światowych Dniach Młodzieży w Krakowie w 2016 roku. 2) Podjęcie współpracy z Archidiecezją Krakowską w obszarze promocji Światowych Dni Młodzieży Kraków 2016 oraz oferty turystyki religijnej Krakowa i Małopolski. 3) Promocja oferty turystycznej Małopolski w kraju i zagranicą w związku ze ŚDM Kraków 2016 (m.in. wykonanie pamiątki ŚDM Kraków 2016; prezentacja oferty turystycznej Małopolski podczas imprez o charakterze promocyjno-informacyjnym w kraju i zagranicą, wspieranie działań na rzecz ŚDM i druk wydawnictw informacyjno-promocyjnych o Małopolsce z wykorzystaniem linii graficznej ŚDM Kraków 2016, działania informacyjno-promocyjne w mediach społecznościowych (Facebook) i na stronach internetowych Województwa Małopolskiego).
Komplementarność (katalog otwarty)	– pozostałe przedsięwzięcia Priorytetu 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu – Program Strategiczny „Marketing terytorialny”
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2016
Operator / Koordynator	Województwo Małopolskie
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – właściciele/zarządy obiektów – organizacje branżowe – organizacje pozarządowe – kościelne osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku do kościoła katolickiego RP oraz do innych kościołów i związków wyznaniowych – instytucje kultury – przedsiębiorcy i osoby fizyczne
Część finansowa	

Szacowana wartość całkowita	ogółem 2015-2016: ± 1 300,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2016: ± 1 300,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– budżet Województwa Małopolskiego

Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

Przedsięwzięcie	3.2.1 VeloMałopolska – BUDOWA I PROMOCJA ZINTEGROWANEJ SIECI TRAS ROWEROWYCH
Priorytet 3	Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu
Działanie 3.2	Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej
Część projektowa	
Założenie	Turystyka rowerowa jako aktywny sposób spędzania czasu wolnego ma wielu zwolenników od lat. Rower jest w obecnych czasach symbolem mądrego, ekologicznego podejścia do życia. Oprócz klasycznego wykorzystania go do różnych przejawów życia codziennego, pojawia się zataczający coraz większe kręgi i obejmujący coraz szersze warstwy społeczne, światowy trend spędzania czasu wolnego na rowerze – podróżowania po świecie, spędzania urlopu. Rozwój spójnej sieci tras rowerowych o oddziaływaniu regionalnym i ponadregionalnym, przekładającej się na wzrost atrakcyjności i konkurencyjności oferty turystycznej Małopolski jest próbą odpowiedzi na zjawiska związane z intensywnym rozwojem turystyki rowerowej, występujące w skali masowej. Samorządy w Małopolsce od lat podejmują działania mające na celu stworzenie warunków do rozwoju turystyki rowerowej. W regionie istnieje około 5 000 kilometrów tras rowerowych. Niemniej trasy te nie tworzą spójnego systemu, przez co nie przekładają się bezpośrednio na rozwój masowej turystyki rowerowej. Stąd, wraz z intensywnym rozwojem inicjatyw lokalnych w dziedzinie turystyki rowerowej, pojawia się potrzeba skoordynowania i ujednolicenia działań w tym zakresie oraz stworzenia spójnego systemu szlaków rowerowych przebiegających przez całe województwo, łączących główne jego ośrodki miejskie. W ramach przedsięwzięcia powstanie sieć tras rowerowych, o oddziaływaniu regionalnym i ponadregionalnym, przebiegających przez całe województwo, łączących główne jego ośrodki miejskie. Podejmowane działania będą wpisywały się w założenia ochrony różnorodności środowiska naturalnego, z zachowaniem wysokiej jakości przyrodniczej i walorów krajobrazu i będą ściśle związane z zapobieganiem degradacji środowiska naturalnego, poprzez odpowiednie ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo. Właściwe rozłożenie ruchu turystycznego zapewni, z jednej strony, lepszą ochronę wartości przyrodniczych, z drugiej, przyczyni się do zwiększenia potencjału turystycznego tych obszarów. Realizacja przedsięwzięcia spowoduje podniesienie konkurencyjności gospodarki, dzięki efektywniejszemu wykorzystaniu zasobów, jednocześnie zachowując pozytywny wpływ na ochronę różnorodności biologicznej, dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
Cel realizacji	– Udostępnienie mieszkańcom i turystom obszarów cennych przyrodniczo,

	wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych. – Stymulowanie rozwoju oferty aktywnego spędzania wolnego czasu w województwie małopolskim. – Poprawa infrastruktury rowerowej w regionie, zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności oferty turystycznej. – Wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Małopolski. – Spadek bezrobocia, wzrost dochodu firm, wzrost obrotu handlu i usług wpływające na ożywienie gospodarki lokalnej. – Wzrost konkurencyjności małopolskiej oferty pobytowej w zakresie turystyki rowerowej przekładający się bezpośrednio na wyniki osiągane przez małopolskie biura podróży działające w sferze turystyki rowerowej. – Rozwój przedsiębiorczości w miejscach zlokalizowanych wzdłuż tras oraz w ich pobliżu poprzez stworzenie warunków dla działalności małopolskich przedsiębiorców na rynku turystyki rowerowej zainteresowanych: • inwestowaniem w komercyjną infrastrukturę wzdłuż wybudowanych tras (tj. obiekty hotelarskie, gastronomiczne, sklepy spożywcze, serwisy rowerowe itp.), • wykreowaniem markowego produktu turystycznego opartego o turystykę rowerową i jego komercjalizacją poprzez stworzenie gotowych do sprzedaży pakietów turystycznych i włączenie ich do sprzedaży przez organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych działających w turystyce przyjazdowej i krajowej.
Zakres rzeczowy	Przedmiotem projektu jest budowa i promocja zintegrowanej sieci około 700 kilometrów tras rowerowych przebiegających przez całe województwo (w tym m.in.: budowa asfaltowych dróg dla rowerów wraz z oznakowaniem, budowa kładek rowerowych, modernizacja nawierzchni istniejących dróg). Przedsięwzięcie obejmuje budowę następujących tras rowerowych: 1) Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) – 160 kilometrów długości 2) VeloDunajec (VD) – 130 kilometrów długości 3) VeloRudawa (VRu) – 30 kilometrów długości 4) VeloMetropolis (docelowo EuroVelo 4) – 80 kilometrów długości 5) VeloNatura (docelowo EuroVelo 11 – etap 1.) – 126 kilometrów długości 6) VeloNatura (docelowo EuroVelo 11 – etap 2. wzdłuż Popradu) – 45 kilometrów długości 7) VeloPrądnik (VP) – 50 kilometrów długości 8) VeloRaba (VR) – 30 kilometrów długości 9) VeloSkawa (VSk) – 50 kilometrów długości Projekt uwzględnia również wyposażenie tras w infrastrukturę towarzyszącą tj. Miejsca Obsługi Rowerzystów (MOR) wyposażone w wiaty zapewniające ochronę przed słońcem i deszczem, stojaki dla rowerów, toalety, zestaw do naprawy rowerów, ławki, stół, tablicę informacyjną z mapą, kosze na śmieci.
Komplementarność (katalog otwarty)	– pozostałe przedsięwzięcia Priorytetu 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu – działania własne jednostek samorządu terytorialnego w regionie – Marketingowa strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020, przyjęta przez Radę Polskiej Organizacji Turystycznej (2011) – Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki w Karpatach, Ministerstwo Sportu i Turystyki (2014) – Strategia dla Rozwoju Polski Południowej (2013) – Program Rozwoju Turystyki 2020, Ministerstwo Sportu i Turystyki (2015)

Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE) PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator / Koordynator	Województwo Małopolskie/ Zarząd Dróg Wojewódzkich
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – Lokalne Grupy Działania z obszaru Małopolski – organizacje pozarządowe z sektora turystyki – organizacje turystyczne – branża turystyczna – sektor prywatny – parki narodowe – instytucje kultury
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	ogółem 2015-2020: ± 208 500,0 tys. zł, w tym: – Wiśłana Trasa Rowerowa: 53 000,0 tys. zł – VeloDunajec: 43 000,0 tys. zł – VeloRudawa: 10 000,0 tys. zł – EuroVelo 4: 27 000,0 tys. zł – EuroVelo 11 – etap 1.: 15 000,0 tys. zł – EuroVelo 11 – etap 2. wzdłuż Popradu: 16 500,0 tys. zł – VeloPrądnik: 17 000,0 tys. zł – VeloRaba: 10 000,0 tys. zł – VeloSkawa: 17 000,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2020: ± 50 000,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– RPO WM 2014-2020, oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne, Działanie 6.1. Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Poddziałanie 6.1.5. Regionalna sieć tras rowerowych (projekt kluczowy): ± 96 000,0 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – Program Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020, Oś priorytetowa 1. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza: ± 12 500,0 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska – budżet Województwa Małopolskiego

Działanie 3.3 Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii

Przedsięwzięcie	3.3.1 m-MSIT – ZINTEGROWANY SYSTEM KOMUNIKACJI, ZARZĄDZANIA I SPRZEDAŻY OFERTY TURYSTYCZNEJ MAŁOPOLSKI
Priorytet 3	Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu
Działanie 3.3	Marketing turystyczny oraz innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii
Część projektowa	
Założenie	Komponent 1. m_MSIT – Mobilna Małopolska Przedsięwzięcie ma na celu wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla rozwoju i promocji oferty turystycznej Małopolski, poprzez podniesienie funkcjonalnej i technologicznej jakości Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej (MSIT). Jego zadaniem jest stworzenie efektywnych i przyjaznych użytkownikom MSIT e-usług publicznych, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego podniesienia e-dojrzałości MSIT oraz szerokiego wykorzystywania Internetu, technologii mobilnych oraz cyfrowych. Komponent 2. Rozwój Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej (MSIT) poprzez tworzenie nowych punktów informacji turystycznej Przedsięwzięcie ma na celu rozbudowę MSIT poprzez przyjmowanie nowych uczestników i tworzenie nowych punktów informacji turystycznej w taki sposób, aby swoim zasięgiem objęły one obszar całego Województwa Małopolskiego. Działanie przyczyni się do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności regionu, jak również będzie miało wpływ na stymulowanie ruchu turystycznego w Małopolsce poprzez kierowanie go do mniej uczęszczanych rejonów regionu.
Cel realizacji	Rozwój regionalnego systemu informacji turystycznej w oparciu o Małopolski System Informacji Turystycznej (MSIT).
Zakres rzeczowy	Komponent 1. W ramach przedsięwzięcia realizowane będą m.in. następujące działania: 1) Rozbudowa oraz migracja portalu MSIT poprzez zastosowanie nowoczesnej platformy sprzętowo programowej wraz z wykonaniem nowych modułów oraz ułatwieniem ponownego wykorzystania danych znajdujących się w systemie (np. w nowych aplikacjach). 2) Stworzenie aplikacji na urządzenia przenośne, ułatwiającej zwiedzanie Małopolski oraz dostęp do informacji dla turysty dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii. 3) Stworzenie planera podróży umożliwiającego turystę szczegółowe zaplanowanie podróży do regionu, który „podpowie” mu jak dotrzeć do ciekawych atrakcji i miejsc do zwiedzenia w pobliżu lub na trasie, którą wybrał. 4) Digitalizacja obiektów turystycznych. Wykonanie trójwymiarowych albumów obiektów turystycznych z Małopolski pozwoli zachęcić turystę do zwiedzenia regionu oraz wzbogaci znacząco prezentację atrakcji na portalu i w aplikacjach. 5) Zakup urządzeń informatycznych i oprogramowania do prezentacji i korzystania z platformy cyfrowej w punktach IT. 6) Stworzenie wirtualnego forum wymiany informacji (np. opinie, opisy, filmy, zdjęcia) między turystami, internautami. 7) Zastosowanie technologii <i>beacon</i>.

	Komponent 2. W ramach przedsięwzięcia realizowane będą m.in. następujące działania: 1) Przyjmowanie nowych uczestników i tworzenie nowych punktów informacji turystycznej. 2) Zapewnienie punktom informacji turystycznej stałego dostępu do materiałów informacyjno-promocyjnych niezbędnych do ich prawidłowego funkcjonowania (m.in. wydawnictw informacyjno-promocyjnych, materiałów promocyjnych, ubioru dla informatorów turystycznych). 3) Organizacja systemu szkoleń dla informatorów turystycznych oraz osób zarządzających punktami informacji turystycznej. 4) Rozwój nowoczesnych narzędzi komunikacji z klientami, mających na celu podnoszenie jakości obsługi. 5) Certyfikacja punktów informacji turystycznej. 6) Zarządzanie treściami turystycznymi w systemie bazodanowym oraz w portalu turystycznym www.visitmalopolska.pl. 7) Zarządzanie systemem oznakowania turystycznego regionu. 8) Promocja MSIT.
Komplementarność (katalog otwarty)	– pozostałe przedsięwzięcia Priorytetu 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu – przedsięwzięcia Priorytetu 1. Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych, szczególnie Przedsięwzięcie 1.2.14 Bilet do Małopolski, Przedsięwzięcie 1.2.11 e-KULTURA _ Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. wieku, Przedsięwzięcie 1.2.12 Wirtualna Małopolska – Małopolski System Informacji Turystycznej (MSIT), centralny systemem informacji turystycznej zarządzany przez POT: przedsięwzięcie G.4. Nowoczesna infrastruktura teleinformatyczna dla mieszkańców (w ramach Regionalnej Strategii Innowacji, Działanie G. Rozwój usług elektronicznych oraz interpretacyjnych platform cyfrowych) – Marketingowa strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2011-2020, który został przyjęty przez Radę Polskiej Organizacji Turystycznej (2011) – Strategia rozwoju turystyki w Krakowie na lata 2014-2020 (2014)
Formuła realizacji	Komponent 1. – WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE) – PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe) Komponent 2. – PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów (finansowe lub niefinansowe)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	– Komponent 1: 2016-2019 – Komponent 2: 2015-2020
Operator / Koordynator	Województwo Małopolskie
Partnerzy/ podmioty	Komponent 2. – jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia

współpracujące (katalog otwarty)	– organizacje pozarządowe
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	Komponent 1. – ogółem 2016-2019: ± 11 100,0 tys. zł Komponent 2. – ogółem 2015-2020: ± 7 500,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	Komponent 1. – ogółem 2016-2019: ± 1 600,0 tys. zł Komponent 2. – ogółem 2015-2020: ± 7 500,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	Komponent 1. – RPO WM 2014-2020, Oś priorytetowa 2. Cyfrowa Małopolska, Działanie 2.1 E-administracja i otwarte zasoby, Poddziałanie 2.1.2 Cyfrowe Zasoby Regionalne: 9 500,0 tys. zł (maksymalna wartość dofinansowania: 85% kosztów kwalifikowanych) – budżet Województwa Małopolskiego Komponent 2. – budżet Województwa Małopolskiego

Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego

Działanie 4.1 Arena mistrzostw

Przedsięwzięcie	4.1.1 MARKETING OFERTY SPORTOWEJ MAŁOPOLSKI
Priorytet 4	Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego
Działanie 4.1	Arena mistrzostw
Część projektowa	
Założenie	Działania w tym obszarze ukierunkowane są na promocję sportu w Małopolsce poprzez wspieranie organizacji wielkich imprez sportowych, ogólnopolskich i międzynarodowych. Zakłada się również wykorzystanie tych imprez dla wzmacniania marki „Małopolska” i tożsamości regionalnej.
Cel realizacji	Promocja sportu w Małopolsce oraz budowa sportowej marki „Małopolska” podniesie atrakcyjność regionu dla potencjalnych zleceniodawców imprez sportowych najwyższej rangi.
Zakres rzeczowy	Kierunki działania: – promocja sportu w Małopolsce – wsparcie dla organizatorów dużych imprez sportowych rangi Mistrzostw i Pucharu Świata, Mistrzostw i Pucharu Europy – promocja małopolskiego sportu na arenie międzynarodowej – instytucjonalna współpraca z Polskimi (Okręgowymi) Związkami Sportowymi w kwestii spełniania warunków stawianych przez Europejskie i światowe federacje sportu do pozyskania imprez najwyższej rangi; ewentualne, wspólne wystąpienia, o przyznanie prawa organizacji imprez rangi Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy, Pucharów Świata itp., np.: MŚ (ME) w narciarstwie klasycznym, MŚ (ME) w kajakarstwie, MŚ (ME) w łyżwiarstwie szybkim (akademickie, juniorów), MŚ (ME) w dyscyplinach halowych Przykładowe rodzaje projektów: – wsparcie imprez sportowych np. Pucharu Świata w skokach narciarskich, Tour de Pologne, Mistrzostw Świata w piłce siatkowej, Mistrzostw Europy w piłce ręcznej, Mistrzostw Europy w kajakarstwie górskim, Mistrzostw Europy juniorów w kajakarstwie górskim, Mistrzostw Świata juniorów w kajakarstwie górskim, Małopolskiego Wyścigu Górskiego etc.
Komplementarność (katalog otwarty)	– kalendarze imprez Polskich Związków Sportowych
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator/	Polskie Związki Sportowe

Koordynator	
Partnerzy/ podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– NGO działające w sferze kultury fizycznej – Ministerstwo Sportu i Turystyki – sportowe spółki akcyjne – sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej – Województwo Małopolskie – jednostki samorządu terytorialnego
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	ogółem 2015-2020: ± 99 060,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2020: 6 030,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– Polskie Związki Sportowe – Ministerstwo Sportu i Turystyki – jednostki samorządu terytorialnego – sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej

Działanie 4.2 Kuźnia talentów sportowych

Przedsięwzięcie	4.2.1 USPORTOWIENI MAŁOPOLANIE _ SYSTEM PROMOCJI AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ
Priorytet 4	Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego
Działanie 4.2	Kuźnia talentów sportowych
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się propagowanie zdrowego stylu życia oraz aktywności ruchowej jako atrakcyjnej formy spędzania czasu wolnego; pobudzenie aktywności ruchowej osób w każdym wieku, o różnym poziomie sprawności fizycznej i pochodzących z różnych środowisk; wykreowanie trwałej „mody na sport”, skutkującej większym niż dotychczas czynnym uprawianiem sportu lub udziałem w działalności miejscowego klubu czy stowarzyszenia. Atrakcyjne zajęcia z zakresu kultury fizycznej służą profilaktyce zdrowotnej, a zarazem propagowaniu zdrowego stylu życia oraz aktywności ruchowej, jako atrakcyjnej formy spędzania czasu wolnego.
Cel realizacji	– równy dostęp do aktywności fizycznej – rozwój fizyczny dzieci i młodzieży – zapewnienie warunków do organizacji zajęć z zakresu kultury fizycznej w okresie szkolnym oraz definiowanie programowych rozwiązań w zakresie aktywności o charakterze sportowym, np. organizacja i promocja innowacyjnych programów wychowania fizycznego w placówkach oświatowo-wychowawczych, profilowanie i promowanie zajęć pozalekcyjnych o charakterze sportowo-rekreacyjnym, z wykorzystaniem bazy sportowej i walorów infrastruktury w regionie – rozwój fizyczny osób dorosłych – wyrównywanie szans poprzez sport jako element polityki społecznej – włączenie społeczne poprzez sport osób niepełnosprawnych, przedstawicieli

	mniejszości narodowych, seniorów
Zakres rzeczowy	Kierunki działania: – wsparcie imprez masowych upowszechniających szeroko pojętą kulturę fizyczną, – wsparcie projektów z zakresu zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży – wsparcie budowy podstawowej bazy sportowej Przykładowe rodzaje projektów: – imprezy sportowe organizowane w środowisku wiejskim, akademickim i osób niepełnosprawnych – projekty ogólnorozwojowe, umożliwiające wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży – zajęcia sportowe pozalekcyjne realizowane w różnych dyscyplinach sportowych
Komplementarność (katalog otwarty)	– projekty NGO działających w sferze kultury fizycznej – Wieloletni Program Rozwoju Bazy Sportowej – rozdzielnik wojewódzki
Formuła realizacji	PP – zadanie podlegające administracji regionalnej: aktywność własna i zaangażowanie partnerów
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator/Koordinator	– jednostki samorządu terytorialnego – NGO
Partnerzy/podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Województwo Małopolskie – Ministerstwo Sportu i Turystyki – sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	ogółem 2015-2020: ± 164 700,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2020: 31 000,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– budżety NGO – Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej – jednostki samorządu terytorialnego
Przedsięwzięcie	4.2.2 TRENING CZYNI MISTRZA
Priorytet 4	Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego
Działanie 4.2	Kuźnia talentów sportowych
Część projektowa	
Założenie	Zakłada się tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju talentów sportowych

	w oparciu o rozgrywki międzyszkolne, rywalizację międzyklubową i szkolenie ponad klubowe w poszczególnych dyscyplinach sportowych, przede wszystkim sportach zimowych, wraz z poprawą ich infrastruktury sportowej.
Cel realizacji	Wzrost potencjału sportowego Małopolski w skali ogólnopolskiej.
Zakres rzeczowy	Kierunki działania: – Wsparcie rywalizacji sportowej: • na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych • Szkoły Mistrzostwa Sportowego • na poziomie klubów sportowych • na poziomie kadr wojewódzkich – Wsparcie realizatorów obiektów sportowych Przykładowe rodzaje projektów: – Wojewódzka Gimnazjada, Wojewódzka Licealiada, Igrzyska Młodzieży Szkolnej, – szkolenie kadry wojewódzkiej młodzików, przygotowanie i udział zawodników w kategorii młodzika, juniora młodszego i młodzieżowca do finałów ogólnopolskich
Komplementarność (katalog otwarty)	– ogólnopolski system współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży – promocja osiągnięć sportowych – Wieloletni Program Rozwoju Bazy Sportowej – rozdzielnik centralny i wojewódzki
Formuła realizacji	WF – zadanie współzależne: wsparcie finansowe przez Województwo Małopolskie (np. fundusze UE)
Część wdrożeniowa	
Lata realizacji	2015-2020
Operator/Koordinator	Ministerstwo Sportu i Turystyki
Partnerzy/podmioty współpracujące (katalog otwarty)	– Województwo Małopolskie – NGO działające w sferze kultury fizycznej – sektor prywatny działający w sferze kultury fizycznej – jednostki samorządu terytorialnego
Część finansowa	
Szacowana wartość całkowita	ogółem 2015-2020: ± 66 660,0 tys. zł
Szacowany udział budżetu województwa	ogółem 2015-2020: 34 410,0 tys. zł
Przewidywane źródła finansowania	– Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej – budżety NGO

KOMUNIKAT
Zarządu Województwa Małopolskiego
w sprawie przyjęcia Programu Strategicznego
Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego

Na podstawie art. 19 ust. 8 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1649, z późn. zm.) Zarząd Województwa Małopolskiego informuje o podjęciu Uchwały Nr 1436/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 22 października 2015 roku w sprawie przyjęcia Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego.

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego obejmuje lata 2015-2020.

Treść Programu Strategicznego Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego zamieszczona jest na stronie internetowej:

<http://www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/Programystrategiczne/>